ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្ដីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ទ្វាទសមភាគ
៦៣

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស.២៥០៣

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ទ្វាទសមោ ភាគោ

មហានិបាតជាតកំ

មហានារទកស្សបជាតកំ

(១) អហុ រាជា វិទេហានំ អង្គតិ នាម ខត្តិយោ
បហូតយោគ្គោ ធនិមា អនន្តពលពោរិសោ ។
សោ ច បណ្ណរសេ រត្តិំ បុរិមេ យាមេ អនាគតេ
ចាតុមាសា កោមុទិយា អមច្ចេ សន្និបាតយិ ។
បណ្ឌិតេ សុតសម្បន្នេ មិតបុព្វេ វិចក្ខណេ
វិជយញ្ច សុនាមញ្ច សេនាបតិំ អលាតកំ ។
តមនុបុច្ឆិ វេទេហោ បច្ចេកំ ព្រូថ សំរុចិំ
ចាតុមាសា កោមុទជ្ជ ជុណ្ហំ ព្យបហតំ តមំ
កាយជ្ជ រតិយា រត្តិំ វិហរេមុ ឥមំ ឧតុំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ទ្វាទសមភាគ

មហានិបាតជាតក

មហានារទកស្សបជាតក

(១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជារបស់ពួកជនអ្នកនៅក្នុងដែនវិទេហៈ ជាក្សត្រទ្រង់ព្រះនាមអង្គតិ មានយានច្រើន មានទ្រព្យច្រើន មានពួកពល មិនមានទីបំផុត ។ នៅពេលបឋមយាម ដែលមិនទាន់កន្លងនៃរាត្រី ជាគំរប់ ១៥ ជាទីបំផុតនៃខែភ្លៀង ៤ ខែ ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ ព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រជុំអាមាត្យទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិត បរិបូណ៌ដោយការស្តាប់ ជាអ្នកញញឹមមុននិយាយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះវិជយៈ១ ឈ្មោះសុនាមៈ១ និងសេនាបតីឈ្មោះអលាតៈ១ ។ ព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់សួរអាមាត្យនោះជាលំដាប់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរពោលតាមសេចក្តីពេញចិត្តផ្សេងៗគ្នា ថ្ងៃនេះជារាត្រីជាទីបំផុតនៃខែភ្លៀង ៤ ខែ ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ មណ្ឌលព្រះចន្ទដ៏ស កំចាត់បង់ងងឹត ថ្ងៃនេះយើងទាំងឡាយ នឹងនៅដោយសេចក្តីត្រេកអរ ដូចម្តេច ក្នុងរាត្រីរដូវនេះ ។

(២) តតោ សោ ឆាបតិ វញ្ញោ អលាតោ ឯតទព្រវិ

ហន្ទំ យោក្តំ ពលំ សត្វំ សេនំ សន្នាហយាមសេ ។

និយ្យាម នេ យុទ្ធាយ អនន្តពលបោរិសា

យេ តេ វសំ ន អាយន្តិ វសំ ឧបនីយាមសេ

ឯសោ មយ្ហំ សកា ទិដ្ឋិ អជិតំ ឱជិយាមសេ (១) ។

(វមស្សុ នេ យុទ្ធាយ ឯតំ ចិត្តមតំ មម)

(៣) អលាតស្ស វចោ សុត្វា សុជាមោ ឯតទព្រវិ

សព្វេ តុយ្ហំ មហារាជ អមិត្តា វសមាគតា ។

និក្ខិត្តសត្ថា បច្ចត្តា និវាតមនុវត្តរេ

ឧត្តមោ ឧស្សភោ អជ្ជ ន យុទ្ធំ មម រុច្ចតិ ។

អន្នបានញ្ច ខជ្ជញ្ច ខិប្បំ អភិហរន្តុ តេ

វមស្សុ នេ តាមេហិ នព្ភុតីតេសុ ភទិតេ ។

---

១ ឱ. ឱជិនាមសេ ។

(២) លំដាប់នោះ សេនាបតីរបស់ព្រះរាជា ឈ្មោះអលាត: បានក្រាបទូលដូច្នេះថា យើងខ្ញុំនឹងចាត់ចែងយាន ពល នឹងសេនាទាំងអស់ ដែលមានចិត្តរីករាយហើយ ៗ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យើងខ្ញុំមានពួកពលមិនមានទីបំផុត នឹងចេញទៅដើម្បីចម្បាំង ពួកព្រះរាជាណាមិនមកចុះអំណាច យើងនឹងនាំចូលមកចុះអំណាចព្រះអង្គ នេះជាសេចក្ដីយល់ផ្ដាល់ខ្លួន របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងផ្ចាញ់សត្រូវដែលមិនទាន់ផ្ចាញ់ ៗ (បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គត្រេកអរក្នុងចម្បាំង នេះជាសេចក្ដីចូលចិត្តរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) ៗ

(៣) អាមាត្យឈ្មោះសុនាម: បានស្ដាប់ពាក្យអលាតសេនាបតីហើយ ក៏ក្រាបទូលដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ ពួកសត្រូវទាំងអស់ មកចុះអំណាចព្រះអង្គស្រាប់ហើយតើ ៗ ពួកសត្រូវ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ តែងប្រព្រឹត្តបន្ទន់បន្ទាប មហោស្រពដ៏ឧត្តមនឹងមានក្នុងថ្ងៃនេះ ការច្បាំងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនពេញចិត្តទេ ៗ ជនទាំងឡាយ ចូរនាំយកបាយ ទឹក នឹងបន្អែមយ៉ាងឆាប់មកថ្វាយព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គត្រេកអរ ក្នុងការរាំច្រៀង នឹងគ្រឿងប្រគំ ដោយកាមទាំងឡាយចុះ ៗ

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

(៤) សុនាមស្ស វចោ សុត្វា វិជយោ ឯតទព្រវិ
សព្វេ កាមា មហារាជ និច្ចំ តវ ឧបដ្ឋិតា ។
ន ហេតេ ទុល្លភា ទេវ តវ កាមេហិ មោទិតុំ
សទាបិ កាមា លព្ភន្តិ(១) នេតំ ចិត្តមតំ មម ។
សមណំ ព្រាហ្មណំ វាបិ ឧបាសេម ពហុស្សុតំ
យោ នជ្ជ វិនយេ កង្ខំ អត្ថធម្មវិទូ ឥសេ ។

(៥) វិជយស្ស វចោ សុត្វា រាជា អង្គតិមព្រវិ
យថា វិជយោ ភណតិ មយ្ហំ បេតំ រុច្ចតិ ។
សមណំ ព្រាហ្មណំ វាបិ ឧបាសេម ពហុស្សុតំ
យោ នជ្ជ វិនយេ កង្ខំ អត្ថធម្មវិទូ ឥសេ ។
សព្វេវ សន្តា ករោម មតឹ កំ ឧបាសេម បណ្ឌិតំ
យោ នជ្ជ វិនយេ កង្ខំ អត្ថធម្មវិទូ ឥសេ ។

---

១ ម. សុលភា ។

(៤) វិជយាមាត្យ បានស្តាប់ពាក្យសុនាមអាមាត្យហើយ ក៏ក្រាបទូលដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ កាមទាំងអស់ប្រាកដដល់ព្រះអង្គជានិច្ចហើយតើ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កាមទាំងនេះ ព្រះអង្គមិនមែនបានដោយក្រទេ កាលបើព្រះអង្គ (ប្រាថ្នា) រីករាយដោយកាមទាំងឡាយ កាមទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានសព្វ ៗ កាល នេះមិនមែនជាសេចក្តីពេញចិត្តរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ណា អ្នកដឹងអត្ថនិងធម៌ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ គប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យនៃយើងទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃនេះបាន យើងទាំងឡាយនឹងចូលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាពហុស្សូតនោះ ។

(៥) ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមអង្គតិ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យនៃវិជយាមាត្យហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា ការណ៍នេះពេញចិត្តដល់យើង ដូចវិជយាមាត្យពោល ៗ សមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកដឹងអត្ថនិងធម៌ជាអ្នកស្វែងរកគុណ គប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យនៃយើងទាំងឡាយបានក្នុងថ្ងៃនេះ យើងទាំងឡាយនឹងចូលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ជាពហុស្សូតនោះ ។ អ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរធ្វើសេចក្តីយល់ ចុះយើងគួរចូលទៅរកបណ្ឌិតណា ដែលជាអ្នកដឹងអត្ថ និងធម៌ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ បន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យនៃពួកយើងបានក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៦) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា អលាតោ ឯតទព្រវិ

អត្ថាយំ មិគទាយស្មឹ អចេលោ ធីរសម្មតោ ។

គុណោ កស្សបគោត្តាយំ សុតោ ចិត្រកថី គណី

តំ ទេវ បយិរុបាសេមុ សោ នោ កង្ខំ វិនេស្សតិ ។

(៧) អលាតស្ស វចោ សុត្វា រាជា ចោទេសិ សារថឹ

មិគទាយំ គមិស្សាម យុត្តំ យានំ ឥធានយ ។

(៨) តស្ស យានំ អយោជេសុំ ទន្តំ រូបិយបក្ខរំ

សុក្កមដ្ឋបរិវារំ បណ្ឌរំ ទោសិនា មុខំ ។

តត្រាសុំ កុមុទា យុត្តា ចត្តារោ សិន្ធវា ហយា

អនីលុប្បសមុប្បាតា(១) សុទន្តា សុវណ្ណមាលិនោ ។

សេតច្ឆត្តំ សេតរថោ សេតស្សា សេតវីជនី

វេទេហោ សហាមច្ចេហិ និយ្យំ ចន្ទោវ សោភតិ ។

---

១ ឱ. ម. អនីលុប្បសមុប្បាទា ។

(៦) អលាតសេនាបតី បានស្តាប់ព្រះបន្ទូល នៃព្រះបាទវិទេហៈហើយ ក៏ក្រាបទូលដូច្នេះថា មានអចេលក.១ អង្គនេះ ដែលគេសន្មតថាជាអ្នកប្រាជ្ញ គង់ក្នុងមិគទាយវ័ន ។ អចេលកៈនេះ ឈ្មោះគុណៈ ជាកស្សបគោត្រ ជាអ្នកចេះដឹង ជាអ្នកពោលពាក្យដ៏វិចិត្រ ជាគណាចារ្យ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យើងគួរចូលទៅរកអចេលកៈនោះ លោកនឹងបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យ នៃពួកយើងបាន ។

(៧) ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យនៃអលាតសេនាបតីហើយ ទ្រង់បង្គាប់នាយសារថីថា យើងនឹងទៅកាន់មិគទាយវ័ន អ្នកចូរនាំយកនូវយានដែលទឹមហើយ មកក្នុងទីនេះ ។

(៨) ពួកនាយសារថី បានទឹមថ្វាយព្រះរាជានោះ នូវយានជាវិការៈនៃភ្លុក មានទ្រពងជាវិការៈនៃប្រាក់ មានប្រដាប់ជាបរិវារដ៏សរលង់ ហាក់ដូចមុខនៃរាត្រី ដែលប្រាសចាកទោស ឬដូចព្រះចន្ទ្រ (ពេញវង់) ក្នុងរថនោះ នាយសារថីបានទឹម សេះសិន្ធព ៤ មានសម្បុរដូចផ្កាកុមុទ មានសន្ទុះលឿនប្រហែលនឹងសន្ទុះខ្យល់ ដែលបង្ហាត់ល្អហើយ ប្រដាប់ដោយកម្រងផ្កាជាវិការៈនៃមាស ។ មានព្រះក្លស់ស រថស សេះស សែ៊ស ព្រះបាទវិទេហៈយាងទៅ (ដោយរថនោះ) ជាមួយនឹងពួកអាមាត្យ ក៏ល្អដូចជាព្រះចន្ទ្រ ។

តមនុយាយឹសុ ពហវោ ឥដ្ឋិខគ្គធរា ពលី
អស្សប្បិដ្ឋិគតា វីរា នរា នរវរាធិបំ
សោ មុហុត្តំវ យាយិត្វា យានា ឱរុយ្ហ ខត្តិយោ
ប៉ទេហោ សហាមច្ចេហិ បត្តិ គណមុបាគមិ ។
យេបិ តត្ថ តទា អាសុំ ព្រាហ្មណិព្ភា សមាគតា
ន តេ អបនយិ រាជា អកតំ ភូមិមាគតេ ។

(៩) តតោ សោ មុទុកា ភិសិយា មុទុចិត្តកសន្ថតេ
មុទុបច្ចត្ថតេ រាជា ឯកមន្តំ ឧបាវិសិ ។
និសជ្ជ រាជា សម្មោទិ កថំ សារណីយំ តតោ
កច្ចិ យាបនិយំ ភន្តេ វាតានមវិយគ្គតា [១] ។
កច្ចិ អកសិរា វុត្តិ លភសិ បិណ្ឌិយាបនំ
អប្បាពាធោ ចសិ កច្ចិ ចក្ខុ ន បរិហាយតិ ។

---

១ ឧ. វាតានមវិសគ្គតា ។ ម. វាតានមវិយគ្គតា ។

ពលដ៏ច្រើន ជាអ្នកទ្រទ្រង់លំពែងនឹងដាវ ទាំងពួកជនអ្នកក្លាហាន ក៏ជិះលើខ្នងសេះ ហើយតាមដង្ហែព្រះរាជានោះ ដែលជាធំដ៏ប្រសើរជាងនរៈ ។ ព្រះបាទវិទេហៈ ជាក្សត្រនោះ ក៏យាងទៅកាន់ឧទ្យាន ដោយមួយរំពេច ទ្រង់ចុះពីយាន យាងផ្ទាល់ព្រះបាទ ជាមួយនឹងអាមាត្យ ក៏យាងទៅរកអាជីវក ឈ្មោះគុណៈ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីទាំងឡាយណា ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងឧទ្យាននោះ ព្រះរាជាក៏មិនបណ្តេញព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីទាំងនោះ ដែលមកកាន់ទីដែលមិនបានធ្វើឱកាស ។

(៩) លំដាប់នោះ ព្រះរាជានោះ ចូលទៅក្នុងទីដ៏សមគួរ (ប្រថាប់) លើពូកមានសម្ផស្សទន់ លើកម្រាលដ៏វិចិត្រ មានសម្ផស្សទន់ លើទីដែលគេក្រាលដោយកម្រាលដ៏ទន់ៗព្រះរាជាលុះគង់ហើយ ក៏រីកពយ (ជាមួយ) អចេលកៈ លំដាប់នោះ ទ្រង់ត្រាស់នូវពាក្យគួររលឹកថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សរីរៈរបស់លោក អាចប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ ធាតុខ្យល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ (ស្រួលក្នុងសរីរៈ) ទេឬ ។ ការប្រព្រឹត្តិ (ចិញ្ចឹមជីវិត) របស់លោក មិនលំបាកទេឬ លោកបានដុំបាយខ្លះដែរឬ លោកមិនមានរោគទេឬ ចក្ខុរបស់លោកមិនសាបសូន្យទេឬ ។

(១០) តំ តុណោ បដិសម្មោទិ វេទេហំ វិនយេ រតំ

យាបនីយំ មហារាជ សព្វមេតំ តទូភយំ ។

កច្ចិ តុយ្ហំបិ វេទេហ បច្ចន្តា ន ពលីយរេ

កច្ចិ អរោគំ យោគ្គន្តេ កច្ចិ វហតិ វាហនំ

កច្ចិ តេ ព្យាធយោ នត្ថិ សរីរស្សុបតាបិយា ។

(១១) បដិសម្មោទិតោ រាជា តតោ បុច្ឆិ អនន្តរា

អត្ថំ ធម្មញ្ច ញាយញ្ច ធម្មកាមោ រថេសភោ ។

កថំ ធម្មញ្ចរេ មច្ចោ មាតាបិតូសុ កស្សប

កថញ្ចរេ អាចរិយេ បុត្តទារេ កថញ្ចរេ ។

កថញ្ចរេយ្យ វុឌ្ឍេសុ កថំ សមណព្រាហ្មណោ

កថញ្ច ពលកាយស្មឹ កថំ ជនបទេ ចរេ ។

កថំ ធម្មញ្ចរិត្វាន បេច្ច គច្ឆតិ សុគ្គតឹ

កថញ្ចេកេ អធម្មដ្ឋា បតន្តិ និរយំ អថោ ។

(១០) អបេលកៈឈ្មោះគុណៈ បានរកកាយតបនឹងព្រះបាទវិទេហៈ ដែលទ្រង់ត្រេកអរក្នុងវិន័យដោយពាក្យថា បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពល្មមញុំាងសរីរៈឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ខាងដើមដំណើរទាំងអស់នុ៎ះ ដំណើរទាំងពីរដែលព្រះអង្គត្រាស់សួរហើយនោះ (ក៏ស្រួលដែរ) ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ បច្ចន្តគ្រាមទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គមិនបះបោរទេឬ យានរបស់ព្រះអង្គ មិនខូចខាតទេឬ វាហនៈនៅប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ ព្យាធិទាំងឡាយដែលដុតកំដៅសរីរៈរបស់ព្រះអង្គ មិនមានទេឬ ។

(១១) លំដាប់នោះ ព្រះរាជាព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ ទ្រង់ប្រាថ្នាធម៌ ក៏រកកាយតប ទើបសួរអត្ថផង ធម៌ផង ហេតុដែលគួរដឹងផង ថា បពិត្រកស្សបគោត្រ សត្វគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងមាតាបិតា តើដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងអាចារ្យ តើដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងកូននឹងប្រពន្ធ តើដូចម្តេច ។ គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងពួកមនុស្សចាស់ តើដូចម្តេច ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ តើដូចម្តេច ក្នុងពួកពល តើដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងជនបទ តើដូចម្តេច ។ សត្វទាំងឡាយប្រព្រឹត្តធម៌ដូចម្តេច លះលោកនេះហើយទៅកាន់សុគតិ សត្វពួកខ្លះ ឋិតនៅក្នុងអធម៌ មានក្បាលសំយុងចុះធ្លាក់ទៅកាន់នរក តើដូចម្តេច ។

(១៦) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា កស្សបោ ឯតទព្រវិ

សុណោហិ មេ មហារាជ សច្ចំ អវិតថំ បទំ ។

នត្ថិ ធម្មចរិតស្ស ផលំ កល្យាណបាបកំ

នត្ថិ ទេវា បរលោកោ កោ តតោ ហិ ឥធាគតោ ។

នត្ថិ ទេវា បិតរោ វា កុតោ មាតា កុតោ បិតា

នត្ថិ អាចរិយោ នាម អទន្តំ កោ ទមេស្សតិ ។

សមតុល្យានិ ភូតានិ នត្ថិ ជេដ្ឋាបចាយិកា

នត្ថិ ពលំ វីរិយំ វា កុតោ ឧដ្ឋានបោរិសោ ។

និយតានិ ហិ ភូតានិ យថា គោដវិសោ តថា

លទ្ធេយ្យំ លភតេ មច្ចោ តត្ថ ទានផលំ កុតោ ។

នត្ថិ ទានផលំ ទេវ អវសោ ទេវវីរិយោ

ពាលេហិ ទានំ បញ្ញត្តំ បណ្ឌិតេហិ បដិច្ឆិតំ

អវសា ទេន្តិ ធីរានំ ពាលា បណ្ឌិតមានិនោ ។

(១២) អចេលកៈជាកស្សបគោត្រ បានស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវិទេហៈ ហើយ ក៏ទូលដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ នូវបទដែលពិត មិនឃ្លៀងឃ្លាតរបស់អាត្មាភាពចុះ ។ ផលល្អនឹងអាក្រក់ របស់បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌មិនមានទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បរលោកក៏មិនមានដែរ ព្រោះថាក្នុងលោកនេះ មាននរណាមកពីបរ-លោក ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មួយទៀត មាតាបិតាមិនមានទេ មាតានឹងមានពីណា បិតានឹងមានពីណា បុគ្គលដែលឈ្មោះថាអាចារ្យមិនមានទេ បុគ្គលណានឹងទូន្មានបុគ្គលដែលទូន្មានមិនបានៗ សត្វទាំងឡាយមានតុល្យភាពស្មើ ៗ គ្នា សត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកគោរពចំពោះបុគ្គលចាស់ មិនមានទេ កំឡាំងក្តី ព្យាយាមក្តី ក៏មិនមានដែរ បុរសអ្នកព្យាយាមនឹងមានពីណា ៗ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយទៀង ដូចទូកតូចចងភ្ជាប់នឹងទូកធំ សត្វរមែងបានរបស់ដែលត្រូវបាន ផលទានក្នុងបរលោកនោះ នឹងមានពីណា ៗ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ផលទានមិនមានទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សេចក្តីព្យាយាម មិនមានអំណាចទេ ទានគឺពួកជនពាលទេតើបញ្ញត្តមក ពួកបណ្ឌិត ចាំតែទទួលយកនូវទាននោះ ពួកជនពាលជាអ្នកមិនមានអំណាច សំគាល់ខ្លួនថាជាបណ្ឌិត រមែងឲ្យទានដល់បណ្ឌិតទាំងឡាយ ៗ

(១៣) សត្តិមេ សស្សុតា កាយា អច្ចុជ្ជា អតិក្កាមិនោ
តេជោ បឋវី អាបោ ច វាយោ សុខទុក្ខញ្ជិមេ ។
ជីវេ ច សត្តិមេ កាយា យេសំ ចេត្តា ន វិជ្ជតិ
នត្ថិ ហន្តារ ចេត្តា វា ហញ្ញរេ វាបិ កោចិនំ ។
អន្តរេយេវ កាយានំ សត្ថានិ វីតិវត្តរេ
យោ ចាយំ សិរមាទាយ បរេសំ និសិតាសិនា
ន សោ និន្ទតិ តេ កាយេ តត្ថ ចាបផលំ កុតោ ។
ចុល្លាសីតិមហាកប្បេ សព្វេ សុជ្ឈន្តិ សំសរំ
អនាគតេ តម្ហិ កាលេ សញ្ញតោបិ ន សុជ្ឈតិ ។
ចរិត្វាបិ ពហុំ ភទ្រំ នេវ សុជ្ឈន្តិ នាគតេ
ចាបញ្ចេបិ ពហុំ កត្វា តំ ខណំ នាតិវត្តរេ ។
អនុបុព្វេន នោ សុទ្ធិ កប្បានំ ចុល្លាសីតិយា
និយតិ នាតិវត្តាម វេលន្តមិវ សាគរោ ។
(១៤) កស្សបស្ស វចោ សុត្វា អលាតោ ឯតទព្រវិ
យថា ភទន្តោ ភណតិ មយ្ហមេតំ រុច្ចតិ ។
អហំបិ បុរិមំ ជាតិំ សរេ សំសរិតត្តនោ

(១៣) ភ្លើង ដី ទឹក ខ្យល់ សុខ ទុក្ខ និងជីវិត ទាំង ៧ នេះឈ្មោះថាពួកទៀង ជាសភាវៈឲ្យជាប់មិនបាន ឲ្យកំរើកមិនបាន ៗ ពួកទៀងទាំង ៧ នេះគប្បីរស់នៅជាដកប ដែលបុគ្គលកាត់ហើយមិនឈ្មោះថាកាត់ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់ក្តី បុគ្គលអ្នកកាត់ក្តីមិនមាន អ្នកណាឈ្មោះថា សម្លាប់អ្នកណាបាន ៗ គ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយ គ្រាន់តែចូលទៅក្នុងចន្លោះនៃពួក(ទៀង)ប៉ុណ្ណោះ បុគ្គលណាយកដាវដែលសំលៀងហើយ កាត់ក្បាលជនដទៃ បុគ្គលនោះមិនឈ្មោះថាកាត់ពួក (ទៀង) ទាំងនោះទេ ផលនៃបាបកម្មការកាត់នោះនឹងមានពីណា ៗ សត្វទាំងអស់ កាលអន្ទោលអស់មហាកប្ប ៨៤ ទើបបរិសុទ្ធឯង កាលបើមិនទាន់ដល់កាលនោះបុគ្គលសូម្បីសង្រួមក៏មិនបរិសុទ្ធ ៗ កាលបើមិនទាន់ដល់កំណត់នោះ ពួកសត្វសូម្បីប្រព្រឹត្តល្អច្រើន ក៏មិនបរិសុទ្ធិ ទុកជាធ្វើបាបច្រើនក៏មិនកន្លងហួសទៅខណៈនោះដែរ ៗ សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃយើងទាំងឡាយតាមលំដាប់នៃកប្ប ៨៤ យើងទាំងឡាយមិនកន្លងហួស (កម្រិត) ដ៏ទៀងនោះទេ ដូចសាគរមិនកន្លងហួសច្រាំង ៗ

(១៤) អលាតសេនាបតី លុះស្តាប់ពាក្យអចេលកៈជាកស្សបគោត្រហើយក៏ពោលដូច្នេះថា លោកដ៏ចំរើនពោលយ៉ាងណា ពាក្យនោះពេញចិត្តខ្ញុំដែរ ៗ ខ្ញុំរលឹកជាតិរបស់ខ្លួនក្នុងកាលមុន ដែលអន្ទោលទៅហើយថា

បិង្គលោ នាមហំ អាសឹ លុទ្ទោ គោឃាតកោ បុរេ ។
ពារាណសិយំ ផីតាយំ ពហុំ បាបំ កតំ មយា
ពហូ មយា ហតា បាណា មហឹសា សូករា អជា ។
តតោ ចុតាហំ ឥធ ជាតោ ឥទ្ធេ សេដ្ឋិកុលេ
នត្ថិ នូន ផលំ បាបេ យោហំ ន និរយំ គតោ ។

(១៤) អថេត្ថ វីជកោ នាម ទាសោ អាសិ បដច្ចរី(១)
ឧបោសថំ ឧបវសន្តោ គុណសន្តិកុបាគមិ ។
កស្សបស្ស វចោ សុត្វា អលាតស្ស ច ភាសិតំ
បស្សសន្តោ មុហុំ ឧណ្ហំ រុទំ អស្សូនិ វត្តយិ ។

(១៥) តមនុបុច្ឆិ វេទេហោ កិមត្ថំ សម្ម រោទសិ
កិន្តេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា កឹ មំ វេទេសិ វេទនំ ។

(១៦) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា វីជកោ ឯតទព្រវិ
នត្ថិ មេ វេទនា ទុក្ខា មហារាជ សុណោហិ មេ ។
អហំបិ បុរិមំ ជាតឹ សរាមិ សុខមត្តនោ
សាកេតាហំ បុរេ អាសឹ ភាវសេដ្ឋី គុណេរតោ ។

---

១ ឱ. បលច្ចរ ។ ម. បដិច្ចរី ។

ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំកើតជាមនុស្សប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ឈ្មោះបិង្គលៈ ជាអ្នកសម្លាប់គោ ៗ ខ្ញុំបានធ្វើបាបដ៏ច្រើន ក្នុងក្រុងពារាណសី ជាក្រុងសម្បូរ ខ្ញុំបានសម្លាប់សត្វដ៏ច្រើន គឺក្របី ជ្រូក ពពែ ៗ លុះខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ក៏បានមកកើតក្នុងត្រកូលសេនាបតី ដ៏ស្តុកស្តម្ភក្នុងទីនេះ ផលបាបរបស់ខ្ញុំមិនមានពិត បានជាខ្ញុំមិនទៅនរក ៗ

(១៥) គ្រានោះ ក្នុងក្រុងមិថិលា មានបុគ្គលកំសត់ម្នាក់ ជាទាសៈឈ្មោះវីជកៈ រក្សាឧបោសថហើយ ចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេលកៈឈ្មោះគុណៈ ៗ វីជកៈលុះស្តាប់ពាក្យរបស់គុណៈ ជាកស្សបគោត្រ នឹងពាក្យដែលអលាតសេនាបតីពោលហើយ ក៏ដកដង្ហើមចេញដ៏ក្តៅក្រៀយ ៗ យំបង្ហូរទឹកភ្នែក ៗ

(១៦) ព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់ត្រាស់សួរវីជកៈនោះថា ម្នាលសំឡាញ់ អ្នកយំ តើដើម្បីអ្វី អ្នកបានឮ ឬបានឃើញអ្វី អ្នកដល់នូវទុក្ខវេទនាដូចម្តេច ចូរប្រាប់ឲ្យយើងដឹងផង ៗ

(១៧) វីជកៈ បានស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវិទេហៈហើយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ ទុក្ខវេទនារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមានទេ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ចុះ ៗ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ រលឹកឃើញនូវសេចក្តីសុខរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក្នុងជាតិមុន កាលដែលបានកើតជាការសេដ្ឋី ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងគុណធម៌ ក្នុងបុរីឈ្មោះសាកេត ៗ

សម្មុខា ព្រាហ្មណិញ្ញាតិំ សិវិកាករតោ សុចិ
ន ចាបិ បាបកំ កម្មំ សរាមិ កតមន្តរោ ។
ឥតោ ចុតាហំ ទេវេហ ឥធ ជាតោ ទុរិត្ថិយា
គព្ភម្ហិ កុច្ឆាសយា យតោ ជាតោ សុទុក្ខិតោ ។
ឃរម្ហិ ទុក្ខិតោ សន្តោ សមចរិយមធិដ្ឋិតោ
ឧបឡ្ហាកំ ភត្តស្ស ទទាមិ យោ មេ ន វុច្ចតិ ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ សទា ឧបវសាមហំ
ន ចាបិ ចាគោ ហីសាមិ ទេយ្យញ្ញាមិ វិជ្ជយឹ ។
សព្វមេវ ហិ នូនេតំ សុចិណ្ណំ ករតិ និប្ផលំ
និរត្ថំ មញ្ញិទំ សីលំ អលាតោ ភាសតី យថា ។
កលិមេវ នូន គណ្ហាមិ អសិប្បោ ធុត្តកោ យថា
កដំ អលាតោ គណ្ហាតិ កិតវោ សិក្ខិតោ យថា ។
ទ្វារំ នប្បដិបស្សាមិ យេន គច្ឆាមិ សុគ្គតឹ
តស្មា រាជ បវេទាមិ សុត្វា កស្សបភាសិតំ ។

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ត្រូវពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី សរសើរហើយ ថា ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងការចែករំលែកទាន ជាអ្នកមានការងារដ៏ស្អាត តែទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនហ៊ាននឹកនាទូវអំពើអាក្រក់របស់ខ្លួនដែលធ្វើហើយទេ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំលុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ក៏មកកើតក្នុងគភ៌នៃកុម្ភទាសី ជាស្រីទុគ៌ត ក្នុងក្រុងមិថិលានេះ តាំងពីកើតមក ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទុគ៌តក្រៃពេក ។ សូម្បីទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទុគ៌តយ៉ាងនេះ ក៏តាំងនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តិស្មើ តែងឲ្យកន្ត្ពាក់កណ្តាលដល់បុគ្គលអ្នកត្រូវការ ។ តែងរក្សា(ឧបោសថ) អស់ថ្ងៃទី១៤ នឹងថ្ងៃទី១៥ សព្វៗកាល ទាំងមិនបៀតបៀនសត្វផងបានវៀរបង់ការលួចលាក់ផង ។ អំពើដែលសន្សំល្អហើយ ទាំងអស់នេះ ជារបស់ឥតផលដោយពិត ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសំគាល់ថា សីលនេះ មិនមានប្រយោជន៍ទេ ដូចជាអលាតសេនាបតីពោលដែរ ។ ដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទទួលទុក្ខទោស ដោយជាក់ស្តែងនេះ ដូចជាអ្នកលេងដែលមិនមានសិល្បៈ ឬដូចជាអលាតសេនាបតីជាអ្នកលេងស្ទាបានរៀនហើយ ក៏បានទទួលការឈ្នះ ។ ទូលព្រះបង្គំមិនឃើញទ្វារសម្រាប់ទៅសុគតិសោះ បពិត្រព្រះរាជា ព្រោះហេតុនោះបានជាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំយំទួញ ព្រោះបានស្តាប់ភាសិតនៃអចេលកៈ ជាកស្សបគោត្រ ។

(១៨) ពីជកស្ស វចោ សុត្វា រាជា អង្គតិមព្រវិ

នត្ថិ ទ្វារំ សុគតិយា និយតំ កង្ខ ពីជក ។

សុខំ វា យទិ វា ទុក្ខំ និយតំ កិរ លព្ភតិ

សំសារសុទ្ធិ សព្វេសំ មា តុរិតោ អនាគតេ ។

អហម្បិ បុព្វេ កល្យាណោ ព្រាហ្មណិព្ភេសុ ព្យាវដោ[1]

វោហារមនុសាសន្តោ រតិហីនោ តទន្តរា ។

(១៩) បុនបិ ភន្តេ ទក្ខេមុ សង្គតិ ចេ ភវិស្សតិ

ឥទំ វត្វាន វេទេហោ បច្ចគា សន្និវេសនំ ។

(២០) តតោ រត្យា វិវសានេ ឧបដ្ឋានម្ហិ អង្គតិ

អមច្ចេ សន្និបាតេត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ ។

ចន្ទកេ មេ វិមានស្មឹ សទា កាមេ វិធេន្តុ មេ

មា ឧបគច្ឆុំ អត្ថេសុ គុយ្ហប្បកាសិយេសុ ច ។

---

១ ឱ. ព្យាវដោ ។ ម. ភាវដោ ។

(១៨) ព្រះរាជាព្រះនាមអង្គតិ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យវីជកៈ ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលវីជកៈ ទ្វារនៃសុគតិមិនមានទេ អ្នកចូរសង្ឃឹមការដែលទៀងចុះ ៗ បានឮថា សុខឬទុក្ខ ជារបស់ទៀង ដែលពួកសត្វរមែងតែបាន សេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ព្រោះសង្សារ របស់សត្វទាំងអស់ (រមែងមាន) អ្នកកុំប្រញាប់ចង់ឃើញ ក្នុងកាលដែលមិនទាន់ដល់ (កំណត់នោះ) ឡើយ ៗ ក្នុងកាលមុន យើងជាបុគ្គលល្អ បានខ្វល់ខ្វាយ (បម្រើ) នូវពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី កាលប្រៀនប្រដៅនូវវោហារ (រាជកិច្ច) ក៏សាបសូន្យចាកសេចក្ដីត្រេកអរ (ក្នុងកាមគុណ) ជាលំដាប់ ៗ

(១៩) ព្រះរាជា ទ្រង់ត្រាស់នឹងអចេលកៈ ជាកស្សបគោត្រថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើមានការប្រជុំ យើងនឹងជួបគ្នាម្ដងទៀត ៗ ព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះហើយ ទ្រង់ត្រឡប់ទៅកាន់ព្រះនិវេសន៍របស់ព្រះអង្គវិញ ៗ

(២០) លំដាប់នោះ លុះរាត្រីអស់ហើយ ព្រះបាទអង្គតិ ទ្រង់ប្រជុំពួកអាមាត្យក្នុងទីជាទីបម្រើ ហើយត្រាស់ព្រះតម្រាស់ដូច្នេះថា អាមាត្យទាំងឡាយ ចូរចាត់ចែងកាមទាំងឡាយ ក្នុងវិមានចន្ទក៍ របស់យើងសព្វ ៗ កាល នាកាលសេចក្ដីកំបាំង នឹងសេចក្ដីជាក់ស្ដែងកើតឡើងហើយ អាមាត្យឯណានីមួយ កុំមករកយើងឡើយ ៗ

វិជយោ ច សុនាមោ ច សេនាបតិ អលាតកោ
ឯតេ អត្ថេ និសីទន្តុ វោហារកុសលា តយោ ។
ឥទំ វត្វាន វេទេហោ កាមេវ ពហុ មញ្ញថ
ន ចាបិ ព្រាហ្មណិព្ភេសុ អត្ថេ កិស្មិញ្ចិ អាទរោ ។
(២១) តតោ ទ្វេសត្តរត្តស្ស វេទេហស្សត្រជា បិយា
រាជកញ្ញា រុជា[១] នាម ធាតិមាតរមព្រវិ ។
អលង្ករោថ មំ អម្ម សខិយោ ច អលង្ករោន្តុ មេ
សុវេ បណ្ណរសោ ទិព្យោ គច្ឆំ បិតុស្ស សន្តិកេ ។
តស្សា មាល្យំ អភិហរឹសុ ចន្ទនញ្ច មហារហំ
មណិសង្ខមុត្តារតនំ នានារត្តេ ច អម្ពរេ ។
តញ្ច សោវណ្ណមយេ បីឋេ និសិន្នំ ពហុកិត្តិយោ
បរិកីរិយ អសោភឹសុ រុចំ រុចិរវណ្ណិនឹ ។
(២២) សា ច សខីមជ្ឈគតា សព្វាភរណភូសិតា
សតេរិតា អព្ភមិវ ចន្ទកំ បាវិសី រុជា ។

---

១ ឱ. រុជា នាម ។

អាមាត្យឈ្មោះវិជយៈ១ ឈ្មោះសុនាមៈ១ អលាតសេនាបតី១ ទាំង ៣ នេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងវោហារ (រាជកិច្ច) ចូរអង្គុយក្នុងទីជាទីវិនិច្ឆ័យសេចក្ដីនេះចុះ ។ ព្រះបាទវិទេហៈ លុះទ្រង់ត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះហើយ ក៏សំគាល់កាមទាំងឡាយដ៏ច្រើន ឈប់ខ្វល់ខ្វាយចំពោះព្រាហ្មណ៍គហបតីនឹងសេចក្ដីណានីមួយ ។

(២១) តាំងពីកាលនោះមក រហូតដល់រាត្រី១៤ នាងរាជកញ្ញា របស់ព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះនាមរុចា ជាធីតាបង្កើត ជាទីស្រឡាញ់ បានពោលចំពោះមេនំថា នែម៉ែ សូមម៉ែប្រដាប់ស្អិតស្អាងខ្ញុំ ទាំងពួកស្ត្រីជាសំឡាញ់របស់ខ្ញុំ ក៏ចូរប្រដាប់ស្អិតស្អាងដែរ ស្អែក ជាថ្ងៃ ទី ១៥ ជាថ្ងៃទិព្វ ខ្ញុំនឹងទៅកាន់សំណាក់បិតា ។ ស្ត្រីទាំងឡាយបាននាំមកនូវផ្កាកម្រង ខ្លឹមចន្ទន៍ កែវមណី ស័ង្ខ កែវមុក្ដា មានដំឡៃដ៏ច្រើននឹងសំពត់អម្ពរណ៍មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ថ្វាយព្រះរាជកញ្ញានោះ ។ ពួកស្ត្រីដ៏ច្រើន បានចោមរោមព្រះរាជកញ្ញាព្រះនាមរុចានោះ ដែលមានសម្បុរដ៏រុងរឿង កំពុងគង់លើតាំងជាវិការៈនៃមាស ។

(២២) ឯនាងរុចានោះ ស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអាភរណៈទាំងពួង បិតនៅ ក្នុងកណ្ដាល នៃពួកស្ត្រីជាសំឡាញ់ បានចូលទៅកាន់វិមានបន្ទុក ដូចជាផ្លេកបន្ទោរ អាស្រ័យមេឃ ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

ឧបសង្កមិត្វា វេទេហំ វន្ទិត្វា វិនយេ រតំ
សុវណ្ណចិតកេ បីឋេ ឯកមន្តំ ឧបាវិសិ ។
(២៣) តញ្ច និសិន្នំ វេទេហោ អជ្ឈភាសិ សន្តិកំ
រុចំ សច្ចមជ្ឈគតំ ឥមំ វចនមព្រវិ ។
កច្ចិ រមសិ បាសាទេ អន្តោ បោក្ខរណឹ បតិ
កច្ចិ ពហុវិធំ ខជ្ជំ សទា អភិហរន្តិ តេ ។
កច្ចិ ពហុវិធំ មាល្យំ ឱចិនិត្វា កុមារិយោ
ឃរកេ ករោថ បច្ចេកំ ខិឌ្ឌារតិរតា អហុ ។
កេន វា វិកលំ តុយ្ហំ កឹ ខិប្បំ អាហរន្តុ តេ
មនោ ករស្សុ កុដ្ឋមុខី អបិ ចន្ទសមំ ហិ តេ ។
(២៤) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា រុចា បិតរមព្រវិ
សព្វមេតំ មហារាជ លព្ភតិស្សរសន្តិកេ ។
សុវេ បណ្ណរសោ ទិព្យោ សហស្សំ អាហរន្តុ មេ
យថាទិន្នញ្ច ទស្សាមិ ទានំ សព្វវណីស្វហំ ។

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបាទវិទេហៈ ដែលទ្រង់ត្រេកអរក្នុងវិន័យ ហើយយាងចូលទៅគង់លើតាំង ដែលវិចិត្រដោយមាស ក្នុងទីសមគួរ ។

(២៣) ព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់ទតឃើញការប្រជុំនោះ ដូចជាទីប្រជុំពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ទើបត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះនឹងនាងរុចា ដែលឋិតនៅត្រង់កណ្ដាល នៃពួកស្ត្រីជាសំឡាញ់ថា នាងត្រេកអរក្នុងប្រាសាទស្រះបោក្ខរណីខាងក្នុងដែរឬ ពួកជនបាននាំមកនូវបង្អែមមានប្រការដ៏ច្រើន ដល់នាងសព្វកាលដែរឬ ។ នាងទាំងឡាយជាកុមារី បានក្រងកម្រងផ្កាដ៏ច្រើន ជាស្ត្រីនៅលេងល្បែង ត្រេកអរដោយសេចក្ដីសប្បាយ បានធ្វើផ្ទះតូចៗទាំងឡាយផ្សេងៗគ្នាខ្លះដែរឬ ។ មួយទៀតនាងខ្វះខាត ដោយវត្ថុអ្វី ជនទាំងឡាយបាននាំមក យ៉ាងឆាប់ដល់នាងដែរឬ ម្នាលនាងមានកក្រោះផាត់លាបល្អ នាងចូរធ្វើតាមចិត្តចុះសូម្បីរបស់ស្មើដោយព្រះចន្ទ ក៏ឪពុកផ្ដល់ឲ្យនាងដែរ ។

(២៤) នាងរុចា បានស្ដាប់ព្រះរាជឱង្ការព្រះបាទវិទេហៈហើយ ទូលតបព្រះបិតាថា បពិត្រមហារាជ របស់ទាំងអស់នុ៎ះ ខ្ញុំម្ចាស់តែងបានក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គជាឥស្សរៈ ។ ស្អែកជាថ្ងៃ ទី ១៥ ជាទិវស សូមឲ្យពួកជននាំកហាបណៈមួយពាន់ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ។ នឹងឲ្យទានបំពោះវណិព្វកៈទាំងអស់ តាមទំនងដែលខ្ញុំម្ចាស់ធ្លាប់ឲ្យហើយ ។

(២៥) រុចាយ វចនំ សុត្វា រាជា អង្គតិមព្រវិ
ពហុំ វិនាសិតំ វិត្តំ និរត្ថំ អផលំ តយា ៗ
ឧបោសថេ វសំ និច្ចំ អន្នបានំ ន កុព្វសិ
និយតេតំ អព្ភុត្តំ នត្ថិ បុញ្ញំ អកុព្វតោ
វីជកោបិ ហិ សុត្វាន តទា កស្សបភាសិតំ
បស្សសន្តោ មុហុំ ឧណ្ហំ រុទំ អស្សូនិ វត្តយិ ៗ
យាវ រុចេ ជីវមានា មា ភត្តមបនាមយិ
នត្ថិ ភទ្ទេ បរោ លោកោ កិំ និរត្ថំ វិហញ្ញសិ ៗ
(២៦) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា រុចា រុចិរវណ្ណិនី
ជានំ បុព្វាបរំ ធម្មំ បិតរំ ឯតទព្រវិ ៗ
សុតមេវ បុរេ អាសិ បច្ចក្ខំ ទិដ្ឋមិទំ មយា
ពាលូបសេវី យោ ហោតិ ពាលោវ សមបជ្ជថ ៗ
មុឡ្ហោ ហិ មុឡ្ហមាគម្ម ភិយ្យោ មោហំ និគច្ឆតិ
បតិរូបំ អលាតេន វីជកេន ច មុឡ្ហិតុំ ៗ

(២៥) ព្រះរាជាអង្គតិ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យនាងរុចាហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា ទ្រព្យដ៏ច្រើនឈ្មោះថានាងធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើឲ្យឥតប្រយោជន៍ធ្វើឲ្យឥតផលហើយ ។ នាងរក្សាឧបោសថ មិនបរិភោគបាយទឹក ជានិច្ច ឯបាយនិងទឹកដែលនាងមិនបរិភោគនេះ ជារបស់ទៀង បុណ្យមិនមានដល់បុគ្គលដែលមិនបរិភោគទេ ដូចយ៉ាងទាសៈឈ្មោះវីជកៈបានស្ដាប់ភាសិតអបេលកៈ ជាកស្សបគោត្រ ក្នុងកាលនោះ ក៏ដកដង្ហើមចេញដ៏ក្ដៅរឿយៗ យំសម្រក់ទឹកភ្នែក ។ ម្នាលនាងរុចា នាងកាលរស់នៅដរាបណា កុំអត់បាយឡើយ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន បរលោកមិនមានទេ ព្រោះហេតុអ្វីនាងប្រឹងឲ្យលំបាក ឥតប្រយោជន៍ ។

(២៦) នាងរុចា មានសម្បុរដ៏រុងរឿង បានស្ដាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវិទេហៈ កាលដឹងធម៌ខាងដើមនិងខាងចុង ទើបពោលពាក្យនេះនឹងបិតាថា ពីដើម ខ្ញុំម្ចាស់គ្រាន់តែឮ (ថ្ងៃនេះ) រឿងនេះខ្ញុំម្ចាស់ឃើញជាក់ច្បាស់ហើយថា បុគ្គលណា សេពគប់នឹងជនពាល បុគ្គលនោះទៅជាបុគ្គលពាលដែរ ។ ដ្បិតថា បុគ្គលវង្វេង អាស្រ័យនឹងបុគ្គលវង្វេង រមែងដល់សេចក្ដីវង្វេងដ៏លើសលុប អលាតសេនាបតី នឹងទាសៈ ឈ្មោះវីជកៈ [illegible] (តែព្រះអង្គកុំវង្វេងឡើយ) ។

(២៧) ត្វញ្ច ទេវសិ សព្វញ្ញូ ធីរោ អត្ថស្ស កោវិទោ
កថំ ពាលេហិ សទិសោ[១] ហីនទិដ្ឋិមុបាគមិ ។
សចេ ហិ សំសារបថេន សុជ្ឈតិ
និរត្ថិយា បព្វជ្ជា គុណស្ស
កីដោវ អគ្គឹ ជលិតំ អបាបតំ
អាបជ្ជតិ[២] មោហមុឡ្ហោ នគ្គភាវំ ។
សំសារសុទ្ធីតិ បុរេ និវិដ្ឋា
កម្មំ វិទូសេន្តិ ពហូ អជានំ[៣]
បុព្វេ កលិ ទុគ្គហិតោវ អត្ថោ
ទុម្មោចយា ពលិសា អម្ពុជោវ ។

(២៨) ឧបមន្តេ ករិស្សាមិ មហារាជ តវត្ថិយា
ឧបមាយមិធេកច្ចេ អត្ថំ ជានន្តិ បណ្ឌិតា ។
វាណិជានំ យថា នាវា អប្បមាណភារា គរុ
អតិភារំ សមាទាយ អណ្ណវេ អវសីទតិ ។
ឯវមេវ នរោ បាបំ ថោកំ ថោកម្បិ អាចិនំ
អតិភារំ សមាទាយ និរយេ អវសីទតិ ។

---

១ ឱ. ម. សទិសំ ។ ២ ឱ. ឧបបជ្ជតិ ។ ម. ឧប្បជ្ជតិ ។ ៣ ម. ពហូ បជា ។

មហានិបាត មហានារទកស្សបជាតក ទី ៨

(២៧) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គប្រកបដោយបញ្ញា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសក្នុងសេចក្តីចំរើន ហេតុអ្វី ព្រះអង្គប្រហែលនឹងពួកជនពាល ហើយលុះទិដ្ឋិថោកទាប ។

ប្រសិនបើ សត្វបរិសុទ្ធ ដោយគន្លងនៃសំសារ បព្វជ្ជានៃ អចេលកៈឈ្មោះគុណៈ ក៏មិនមានប្រយោជន៍ដែរ អចេលកៈ ឈ្មោះគុណៈ ជាអ្នកវង្វេងដោយមោហៈ ដល់នូវភាពជាអ្នក អាក្រាត ដូចជាសត្វកណ្តូប ទម្លាក់ខ្លួនក្នុងភ្លើងកំពុងឆេះ ។ ជនទាំងឡាយច្រើននាក់ កាលមិនដឹង ត្រូវអចេលកៈឈ្មោះ គុណៈទូន្មានហើយ ក្នុងកាលមុនថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះ សំសារដូច្នេះ ក៏បដិសេធនូវកម្មចេញ ប្រយោជន៍ដែលជន កាន់មិនល្អហើយក្នុងកាលមុន ក៏ទៅជាទោស ដូចត្រីដែល រួចអំពីសន្ទូច បានដោយក្រ ។

(២៨) បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងធ្វើឧបមាថ្វាយព្រះអង្គ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ព្រះអង្គ ព្រោះថាបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងដឹងសេចក្តី ដោយពាក្យឧបមា ។ ទូករបស់ពួកឈ្មួញ ផ្ទុកភារៈធ្ងន់ហួស ប្រមាណ នាំទៅនូវភារៈធ្ងន់លើសលុប រមែងលិច ក្នុងសមុទ្រ យ៉ាងណា នរជនកាលសន្សំបាបបន្តិចម្តង ៗ ឈ្មោះថាជាអ្នក កាន់យកនូវភារៈដ៏លើសលុប រមែងលិចក្នុងនរក យ៉ាងនោះដែរ ។

ន តាវ កាលោ បរិក្ខេ អលាតស្ស មហីបតិ

អាចិណ្ណាតិ ច តំ បាបំ យេន គច្ឆតិ ទុគ្គតឹ ។

បុព្វេស្ស កតំ បុញ្ញំ អលាតស្ស មហីបតិ

តស្សេវ ទេវ និស្សន្ទោ យញ្ចេសោ លភតេ សុខំ ។

ខីយតេស្ស តំ បុញ្ញំ តថាហិ អគុណេ រតោ

ឧជុមគ្គំ អវហាយ កុម្មគ្គំ អនុធាវតិ ។

តុលា យថា បគ្គហិតា ឱហិតេ តុលមណ្ឌលេ

ឧន្នមេតិ តុលាសីសំ ភារេ ឱរោបិតេ សតិ ។

ឯវមេវ នរោ បុញ្ញំ ថោកំ ថោកម្បិ អាចិនំ

សគ្គាតិមានោ ទាសោវ វីជកោ សាតវេ[១] រតោ ។

យមជ្ជ វីជកោ ទាសោ ទុក្ខំ បស្សតិ អត្តនិ

បុព្វេស្ស[២] កតំ បាបំ តមេសោ បដិសេវតិ ។

ខីយតេស្ស តំ បាបំ តថាហិ វិនយេ រតោ

កស្សបញ្ច សមាបជ្ជ មាហុប្បថមាគមា ។

---

១ ម. សាធវេ ។ ២ ឱ. បុព្វេ កតស្ស ។

បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ផែនដី ភារៈដឹកនាំរបស់អលាតសេនាបតី មិនទាន់ពេញប្រៀបនៅឡើយ អលាតសេនាបតីទៅកាន់ទុគ្គតិព្រោះបាបណា គាត់នៅតែសន្សំបាបនោះ ៗ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ផែនដី អលាតសេនាបតី បានធ្វើបុណ្យហើយក្នុងកាលមុន បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯអលាតសេនាបតីនុ៎ះបានសុខ ព្រោះអានិសង្សបុណ្យដែលគាត់ធ្វើហើយក្នុងកាលមុននោះឯង ៗ បុណ្យនោះរបស់គាត់អស់ហើយ បានជាគាត់ត្រេកអរក្នុងអកុសលកម្ម លះបង់នូវផ្លូវត្រង់ហើយដើរទៅតាមផ្លូវវៀចវិញ ៗ កាលវត្ថុធ្ងន់ ដែលគេដាក់ក្នុងមណ្ឌលនៃជញ្ជីង ជញ្ជីងក៏បាស់ កាលបើភារៈគេដាក់ចេញហើយក្បាលជញ្ជីងក៏ងើបឡើង យ៉ាងណាមិញ ៗ នរជនកាលសន្សំបុណ្យ សូម្បីបន្តិចម្តង ៗ ដូចជាទាសៈឈ្មោះវីជកៈ កាលប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ត្រេកអរក្នុងកុសលកម្ម មានផលល្អ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ បាបណា ដែលវីជកៈនោះបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ទាសៈឈ្មោះវីជកៈឃើញទុក្ខណា បំពោះខ្លួនក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះគាត់បានធ្វើបាបក្នុងជាតិមុន បានជាគាត់ទទួលទុក្ខនោះ ៗ បាបរបស់គាត់នោះអស់ បានជាគាត់ត្រេកអរក្នុងវិន័យ សូមព្រះអង្គកុំគប់រកអចេលកៈឈ្មោះគុណៈ ជាកស្សបគោត្រ ហើយមកកាន់ផ្លូវខុសឡើយ ៗ

(២៩) យំ យំ ហិ រាជ ភជតិ សន្តំ វា យទិ វា អសំ

សីលវន្តំ វិសីលំ វា វសំ តស្សេវ គច្ឆតិ ៕

យាទិសំ កុរុតេ មិត្តំ យាទិសញ្ចូបសេវតិ

សោបិ តាទិសកោ ហោតិ សហវាសោ ហិ តាទិសោ ៕

សេវមានោ សេវមានំ សំផុដ្ឋោ សំផុសំ បរំ

សរោ ទុដ្ឋោ កលាបំវ អលិត្តមុបលិម្បតិ

ឧបលេបភយា ធីរោ នេវ បាបសខា សិយា ៕

បូតិមច្ឆំ កុសគ្គេន យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ

កុសាបិ បូតី វាយន្តិ ឯវំ ពាលូបសេវនា ៕

តគរញ្ច បលាសេន យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ

បត្តាបិ សុរភី វាយន្តិ ឯវំ ធីរូបសេវនា ៕

តស្មា បត្តបុដស្សេវ ញត្វា សម្បាកមត្តនោ

អសន្តេ នូបសេវេយ្យ សន្តេ សេវេយ្យ បណ្ឌិតោ

អសន្តោ និរយំ នេន្តិ សន្តោ បាបេន្តិ សុគ្គតឹ ៕

[២៩] បពិត្រព្រះរាជា បុគ្គលគប់រកបុគ្គលណា ៗ ជាសប្បុរស ឬជាអសប្បុរស មានសីលឬមិនមានសីល រមែងលុះនូវអំណាចនៃបុគ្គលនោះៗឯង ។ បុគ្គលធ្វើបុគ្គលបែបណាឲ្យជាមិត្រផង សេពបុគ្គលបែបណាផង បុគ្គលនោះ រមែងប្រាកដដូចបុគ្គលនោះដែរ ព្រោះថាការនៅរួមគ្នា រមែងប្រាកដដូច្នោះ ។ អាចារ្យដែលកូនសិស្សពាល់ត្រូវហើយ រមែងប្រឡាក់កូនសិស្ស ដែលមិនទាន់ប្រឡាក់ កាលកូនសិស្សពាល់ត្រូវអាចារ្យដទៃ រមែងប្រឡាក់ ដូចព្រួញលាបថ្នាំពិស ប្រឡាក់បំពង់ព្រួញដូច្នោះ អ្នកប្រាជ្ញមិនត្រូវមានសំឡាញ់ដ៏លាមក ព្រោះខ្លាចអំពីការប្រឡាក់ ។ ជនណាខ្ចប់ត្រីស្អុយដោយស្បូវក្លាំង ស្បូវក្លាំងរបស់ជននោះ ទៅជាមានក្លិនស្អុយផ្សាយទៅ យ៉ាងណាមិញ ការសេពនឹងបុគ្គលពាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ជនណាខ្ចប់ក្រស្នាដោយស្លឹកឈើ ស្លឹកឈើរបស់ជននោះ ទៅជាមានក្លិនក្រអូបផ្សាយទៅ យ៉ាងណាមិញ ការសេពបុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតកាលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃខ្លួនដែលប្រែប្រួលបាន ដូចជាកញ្ចប់នៃស្លឹកឈើ មិនត្រូវសេពអសប្បុរសទេ ត្រូវសេពតែពួកសប្បុរស ព្រោះថាពួកអសប្បុរស តែងនាំទៅកាន់នរក ពួកសប្បុរសតែងឲ្យដល់សុគតិ ។

(៣០) អហម្បិ ជាតិយោ សត្ត សរេ សំសរិតត្តនោ
អនាគតេបិ សត្តេវ យា គមិស្សំ ឥតោ ចុតា ។
យា មេ សា សត្តមី ជាតិ អហុ បុព្វេ ជនាធិប
កម្មារបុត្តោ មគធេសុ អហុ រាជគហេ បុរេ ។
បាបំ សហាយមាគម្ម ពហុ បាបំ កតំ មយា
បរទារស្ស ហេឋេន្តា ចរិម្ហា អមរា វិយ ។
តំ កម្មំ និហិតំ អដ្ឋា ភស្មាច្ឆន្នោវ បាវកោ
អថ អញ្ញេហិ កម្មេហិ អជាយឹ វំសភូមិយំ ។
កោសម្ពិយំ សេដ្ឋិកុលេ ឥទ្ធេ ផីតេ មហទ្ធនេ
ឯកបុត្តោ មហារាជ និច្ចំ សក្កតបូជិតោ ។
តត្ថ មិត្តំ អសេវិស្សំ សហាយំ សាតវេ រតំ
បណ្ឌិតំ សុតសម្បន្នំ សោ មំ អត្ថេ និវេសយិ ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ ពហុំ រត្តិមុបាវិសឹ
តំ កម្មំ និហិតំ អដ្ឋា និធីវ ឧទកន្តិកេ ។

(៣០) ខ្ញុំម្ចាស់បានរលឹកឃើញនូវភាពនៃខ្លួន ដែលអន្ទោលទៅមកអស់ ៧ ជាតិមកហើយ នឹង ៧ ជាតិ(ទៀត) ដែលខ្ញុំម្ចាស់នឹងច្យុតចាកអត្តភាពនេះ ទៅក្នុងអនាគត ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ក្នុងកាលមុន ជាតិណារបស់ខ្ញុំម្ចាស់ជាគំរប់ ៧ (ក្នុងជាតិនោះ) ខ្ញុំម្ចាស់បានកើតជាកូនជាងមាស ក្នុងរាជគហបុរី ក្នុងដែនមគធៈ ។ បាបដ៏ច្រើនខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើហើយ ព្រោះអាស្រ័យសំឡាញ់ដ៏លាមក ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងពីរនាក់ កាលបៀតបៀនប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ប្រព្រឹត្ត(ខ្លួន) ដូចមិនស្លាប់ ។ អំពើនោះគប់នៅ ដូចភ្លើងដែលគប់ក្នុងផេះ បពិត្រមហារាជ តទៅខ្ញុំម្ចាស់បានកើតក្នុងវិសភូមិ ក្រុងកោសម្ពី ជាកូនប្រុសតែមួយ មានគេធ្វើសក្ការបូជាជានិច្ច ក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ សម្បូរ មានទ្រព្យច្រើន ដោយកម្មដទៃ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំម្ចាស់បានសេពគប់មិត្រសំឡាញ់ អ្នកត្រេកអរក្នុងកុសល ជាបណ្ឌិតអ្នកបរិបូណ៌ដោយការចេះដឹង មិត្រនោះបានតម្កល់ខ្ញុំម្ចាស់ក្នុងអំពើជាប្រយោជន៍ ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានរក្សាឧបោសថអស់រាត្រីទី ១៤ នឹងទី ១៥ ដ៏ច្រើន កម្មនោះនៅគប់ ដូចកំណប់ក្នុងទឹក ។

អជ ឆាចានំ កម្មានំ យមេតំ មកេជ កតំ

ផលឹ បរិយាគតំ បច្ឆា កុត្វា ទុដ្ឋរិសំ យថា ៗ

តតោ ចុតាហំ វេទេហ រោរុវេ និរយេ ចិរំ

សកម្មុនា អបចិស្សំ តំ សរំ ន សុខំ លភេ ៗ

ពហុវស្សគណេ តត្ថ ខេបយិត្វា ពហុំ ទុក្ខំ

ភិន្នាគតេ អហុ រាជ ឆគលោ ឧទ្ធតប្ផលោ ៗ

(៣១) សាតបុត្តា មយា វុឡ្ហា បិដ្ឋិយា ច រថេន ច

តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ៗ

តតោ ចុតាហំ វេទេហ កបិ អាសឹ ព្រហាវនេ

និលុញ្ចិតផលោយេវ យូថបេន បគព្ភិនា

តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ៗ

តតោ ចុតាហំ វេទេហ ទសន្នេសុ បសុ អហុំ

និលុញ្ចិតោ ជវ ភទ្រោ យោគ្គំ វុឡ្ហំ ចិរំ មយា

តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ៗ

ក៏បណ្តាបាបកម្មទាំងឡាយ បរទារកកម្មណា ដែលខ្ញុំម្ចាស់បាន ធ្វើហើយក្នុងដែនមគធៈ ផល(នៃបរទារកកម្ម)នោះ ផ្តល់ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ដូចបុគ្គលអ្នកបរិភោគភោជន ដែលលាយដោយពិសដ៏កាចដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកត្រកូលសេដ្ឋីនោះមក ដ៏ឆេះក្នុងរៅរុពនរក អស់កាលដ៏យូរ ដោយកម្មរបស់ខ្លួន ខ្ញុំម្ចាស់កាលរលឹកឃើញទុក្ខ ក្នុងនរកនោះ រមែងមិនបានសេចក្តីសុខ ។ ខ្ញុំម្ចាស់ញុំាងសេចក្តីទុក្ខដ៏ច្រើនឲ្យអស់ទៅក្នុងរៅរុពនរកនោះ អស់ពួកនៃឆ្នាំដ៏ច្រើន បានមកកើតជាពពែគេក្រៀវអណ្ឌៈ ក្នុងក្រុងភិន្នាគតៈ ។

(៣១) ខ្ញុំម្ចាស់បាននាំពួកកូនអាមាត្យដោយខ្នងផង ដោយរថផង (ការនេះក្នុងរៅរុពនរកជាដើមនោះ) ជាផលកម្មគឺការគប់រកប្រពន្ធបុគ្គលដទៃនៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយក៏កើតជាស្វាក្នុងព្រៃធំ ត្រូវស្វាជាម្ចាស់ហ្វូងជាសត្វឃ្លើសឃ្នង ខាំកាត់ពូជចេញ នេះជាផលកម្មគឺការគប់រកប្រពន្ធបុគ្គលដទៃនៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានកើតជាគោក្នុងដែនទសន្នៈ ជាគោដ៏ចំរើន មានសន្ទុះលឿន ត្រូវគេក្រៀវ ខ្ញុំម្ចាស់បានអូសរទេះ អស់កាលដ៏យូរ នេះជាផលកម្ម គឺការគប់រកប្រពន្ធអ្នកដទៃ នៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តតោ ចុតាហំ វេទេហ វជ្ជីសុ កុលមាគមា
នេវិត្ថី ន បុមា អាសឹ មនុស្សត្តេ សុទុល្លភេ
តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ។
តតោ ចុតាហំ វេទេហ អជាយឹ នន្ទនេ វនេ
ភវនេ តាវត្តឹសាហំ អច្ឆរា កាមវណ្ណិនី ។
វិចិត្រវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា
កុសលា នច្ចគីតស្ស សក្កស្ស បរិចារិកា ។
តត្ថ ឋិតាហំ វេទេហ សរាមិ ជាតិយោ ឥមា
អនាគតេបិ សត្តេវ យា គមិស្សំ ឥតោ ចុតា ។
បរិយាគតន្តំ កុសលំ យំ មេ កោសម្ពិយំ កតំ
ទេវេ ចេវ មនុស្សេ ច សន្ធាវិស្សំ ឥតោ ចុតា ។
សត្ត ជច្ចា មហារាជ និច្ចំ សក្កតបូជិតា
ឥត្ថីភាវា ន មុច្ចិស្សំ ឆដ្ឋារ គតិយោ[1] ឥមា ។
សត្តមី ច គតិ ទេវ ទេវបុត្តោ មហិទ្ធិកោ
បុមា ទេវោ ភវិស្សាមិ ទេវកាយស្មិមុត្តមោ ។

---

១ ឱ. ម. ឆដ្ឋាន គតិយោ ។

បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានមក (កើត)ក្នុងត្រកូលក្នុងដែនវជ្ជី ក្នុងភាពជាមនុស្សដែលគេបានដោយក្រ តែមិនមែនស្រីមិនមែនប្រុស (ខ្ទើយ) នេះជាផលកម្មគឺការគប់រកប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ នៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានកើតជាស្រីអប្សរ មានវណ្ណៈគួរជ្រះថ្លាក្នុងនន្ទវនឧទ្យាន ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ មានសំពត់នឹងគ្រឿងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី ជាស្រីឈ្លាសក្នុងការរាំនឹងច្រៀង ជាស្រីបម្រើទេវរាជឈ្មោះសក្កៈ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ឋិតនៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ រលឹកឃើញជាតិ ៧ ដែលខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅក្នុងអនាគត ។ កុសលណាដែលខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើហើយ ក្នុងក្រុងកោសម្ពី កុសលនោះ តាមមកឲ្យផល ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាព ជាទេពធីតា+ នឹងអន្ទោលទៅហើយក្នុងទេវលោក នឹងមនុស្សលោក ។ បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់ដែលគេធ្វើសក្ការបូជាជានិច្ច អស់ជាតិទាំងឡាយ ៧ តែខ្ញុំម្ចាស់នឹងមិនរួចហើយចាកភាពជាស្រី អស់គតិ៦នេះ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្នុងគតិជាគំរប់ ៧ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងកើតជាទេវតាប្រុស ជាទេវបុត្រមានឫទ្ធិច្រើន ដ៏ឧត្តម ក្នុងពួកទេវតា ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

អដ្ឋាបិ សន្តានមយំ មាលា គន្ថេន្តិ នន្ទនេ
ទេវបុត្តោ ជវោ នាម យោ មេ មាលំ បដិច្ឆតិ ។
មុហុត្តោ វិយ សោ ទិព្យោ ឥធ វស្សានិ សោឡស
រត្តិន្ទិវោ ច សោ ទិព្យោ មានុសឹ សរទោសតំ ។
ឥតិ កម្មានិ អន្វេន្តិ អសង្ខេយ្យាបិ ជាតិយោ
កល្យាណំ យទិ វា បាបំ ន ហិ កម្មំ វិនស្សតិ ។
(៣៤) យោ ឥច្ឆេ បុរិសោ ហោតុំ ជាតឹ ជាតឹ បុនប្បុនំ
បរទារំ វិវជ្ជេយ្យ ធោតបាទោវ កទ្ទមំ ។
យា ឥច្ឆេ បុរិសោ ហោតុំ ជាតឹ ជាតឹ បុនប្បុនំ
សាមិកំ អបចាយេយ្យ ឥន្ទំវ បរិចារិកា ។
យោ ឥច្ឆេ ទិព្វភោគញ្ច ទិព្វមាយុំ យសំ សុខំ
បាបានិ បរិវជ្ជេត្វា តិវិធំ ធម្មមាចរេ ។
កាយេន វាចា មនសា អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ
អត្តនោ ហោតិ អត្ថាយ ឥត្ថី វា យទិ វា បុមា ។

យេ កេចិមេ មនុជា ជីវលោកេ
យសស្សិនោ សព្វសមន្តភោគា
អសំសយំ តេហិ បុរេ សុចិណ្ណំ
កម្មស្សកាសេ[១] បុថុ សព្វសត្តា ។

---
១ ឱ. កម្មស្សកា យេ ។

ក៏ក្នុងថ្ងៃនេះ នាងទេពកញ្ញាទាំងឡាយ នៅកំពុងតែក្រងផ្កាជាផ្នុំង ក្នុងនន្ទនវ័ន ទេវបុត្រឈ្មោះជវៈ (ជាស្វាមីខ្ញុំម្ចាស់នោះ) កំពុងទទួលកម្រងផ្កាដើម្បីខ្ញុំម្ចាស់ ។ ១៦ឆ្នាំ ក្នុងជាតិរបស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ហាក់ដូចជាកាលទិព្វនោះ មួយរំពេច មួយយប់ មួយថ្ងៃទិព្វនោះ ជា ១០០ ឆ្នាំរបស់មនុស្ស ។ កម្មទាំងឡាយរមែងអន្ទោលតាមអស់ជាតិជាអសង្ខេយ្យដូច្នេះឯង ដ្បិតថា កម្មល្អក្តី លាមកក្តី មិនវិនាសទេ ។

(៣២) ប្រុសណាប្រាថ្នាឲ្យបានជាភេទប្រុសពល់ៗជាតិ ត្រូវវៀរប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ ដូចជាបុគ្គលអ្នកមានជើងលាងហើយ វៀរបង់នូវភក់ដូច្នោះ ។ ស្ត្រីណាប្រាថ្នាឲ្យបានជាប្រុសពល់ៗជាតិ ត្រូវគោរពប្តី ដូចជាពួកស្រីអប្សរ ជាអ្នកបំរើ គោរពព្រះឥន្ទដូច្នោះ ។ បុគ្គលណាចង់បានភោគៈជាទិព្វ អាយុ យស និងសុខជាទិព្វ ត្រូវវៀរបង់អំពើបាបទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែសដោយកាយវាចាចិត្ត មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា ឈ្មោះថាកើតមកដើម្បីប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ។

ពួកមនុស្សណានីមួយ ក្នុងជីវលោក ជាអ្នកមានយស
មានភោគៈបរិបូណ៌ទាំងអស់ ពួកមនុស្សទាំងនោះ បាន
សន្សំកម្មល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ដោយឥតសង្ស័យ
សត្វទាំងអស់ ជាច្រើន សុទ្ធតែមានកម្មជារបស់ខ្លួន ។

ឥង្ឃានុចិន្តេសិ សយម្បិ ទេវ

កុតោ និទានា តេ ឥមា ជនិន្ទ

យោ តេ ឥមា អច្ឆរសន្និកាសា

អលង្កតា កញ្ញាធជាលទ្ធា ។

ឥច្ចេវំ បិតរំ កញ្ញា   រុចា តោសេសិ អង្គតឹ

មុឡ្ហស្ស មគ្គមាចិក្ខិ   ធម្មមក្ខាសិ សុព្វតា ។

(៣៣) អថាគមា ព្រហ្មលោកា នារទោ មានុសឹ បជំ

ជម្ពុទីបំ អវេក្ខន្តោ   អទ្ទស រាជានមង្គតឹ ។

តតោ បតិដ្ឋា បាសាទេ   វេទេហស្ស បុរក្ខតោ

តញ្ច ទិស្វា អនុប្បត្តំ   រុចា ឥសិមវន្ទថ ។

(៣៤) អថាសនម្ហា ឱរុយ្ហ   រាជា ព្យម្ហិតមានសោ

នារទំ បរិបុច្ឆន្តោ   ឥទំ វចនមព្រវិ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រិះរិះរឿយៗដោយព្រះអង្គឯងចុះ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ស្ត្រីទាំងឡាយណារបស់ព្រះអង្គ ប្រាកដស្មើដោយស្រីអប្សរ មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ បិទបាំងដោយបណ្តាញមាស តើស្ត្រីទាំងនេះ របស់ព្រះអង្គ មានអ្វីជាហេតុ ។

ព្រះរាជកញ្ញាព្រះនាមរុចា ញុំាងព្រះបាទអង្គតិ ជាព្រះបិតាឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះដូច្នេះឯង នាងជាអ្នកមានវត្តល្អ បានប្រាប់ផ្លូវ (សុគតិ) ដល់ព្រះបិតា (ដូចបុគ្គលប្រាប់ផ្លូវ) ដល់មនុស្សវង្វេង នាងបានសំដែងសុចរិតធម៌ ។

(៣៣) គ្រានោះ នារទព្រហ្ម មកពីព្រហ្មលោក មកកាន់គន្លងជារបស់មនុស្ស ប្រមើលមើលជម្ពូទ្វីប ក៏បានឃើញព្រះបាទអង្គតិ ។ លំ-ដាប់នោះ នារទព្រហ្ម ឋិតនៅឰដ៏អាកាសក្នុងប្រាសាទ ខាងមុខនៃព្រះបាទវិទេហៈ នាងរុចាបានឃើញនារទព្រហ្មនោះ ដែលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំនារទព្រហ្មដែលតាំងណែងខ្លួនជាឥសី ។

(៣៤) គ្រានោះ ព្រះរាជា មានព្រះហឫទ័យតក់ស្លុត ក៏ចុះអំពីអាសនៈ ហើយសាកសួរនារទព្រហ្ម ទើបត្រាស់ព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា

កុតោ នុ អាគច្ឆសិ ទេវវណ្ណិ
ឱភាសយំ សព្វទិសា (១) ចន្ទិមាវ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ នាមគោត្តំ
កថន្នុ ជានន្តិ មនុស្សលោកេ ។

(៣៥) អហញ្ហិ ទេវតោ ឥធាជិ ឯមិ
ឱភាសយំ សព្វទិសា ចន្ទិមាវ
អក្ខាមិ តេ បុច្ឆិតោ នាមគោត្តំ
ជានន្តិ មំ នារទោ កស្សបោ ចាតិ ។

(៣៦) អច្ឆរិយរូបំ តវ យាទិសញ្ច
វេហាយសំ គច្ឆសិ តិដ្ឋសិ ច
បុច្ឆាមិ តំ នារទ ឯតមត្ថំ
អថ កេន វណ្ណេន តវាយមិទ្ធិ ។

(៣៧) សច្ចញ្ច ធម្មោ ច ទមោ ច ចាគោ
គុណា មមេតេ បកតា បុរាណា
តេហេវ ធម្មេហិ សុសេវិតេហិ
មនោជវោ យេន កាមំ គតោស្មិ ។

---

១ ឱ. សំវរី ។

លោកមានវណ្ណៈដូចទេវតា ញុំាងទិសទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺដូចព្រះ
ចន្ទ្រ តើ ទើបនឹងមកអំពីទីណា យើងសួរហើយ លោកចូរ
ប្រាប់នាមនឹងគោត្រ មនុស្សទាំងឡាយក្នុងមនុស្សលោក តើ
គេស្គាល់ដូចម្តេចបាន ។

(៣៥) (នារទព្រហ្ម...) អាត្មាភាពទើបនឹងមកអំពីទេវលោក ក្នុងកាល
ឥឡូវនេះ ញុំាងទិសទាំងអស់ឲ្យភ្លឺដូចព្រះចន្ទ្រ អាត្មាភាពដែល
ព្រះអង្គសួរហើយ នឹងទូលនាមនឹងគោត្រថា មនុស្សទាំង
ឡាយស្គាល់អាត្មាភាពថា ឈ្មោះនារទៈ ជាកស្សបគោត្រ ។

(៣៦) (ព្រះរាជា...) សណ្ឋានរបស់លោកប្រាកដយ៉ាងណាផង
លោកកំពុងដើរក្តី កំពុងឈរក្តី ឰដ៏អាកាសផង (នេះ) មាន
សភាពជាអស្ចារ្យ បពិត្រនារទៈ ខ្ញុំសួរសេចក្តីនេះនឹងលោក
តើឫទ្ធិរបស់លោកនេះ មានដោយហេតុអ្វី ។

(៣៧) (នារទព្រហ្ម...) សច្ចៈ ១ ធម៌ ១ ទមៈ ១ ចាគៈ ១
គុណធម៌នេះ អាត្មាភាព បានសាងមកហើយ អំពីជាតិមុន
អាត្មាភាពមានសន្ទុះចិត្តទៅតាមប្រាថ្នាបាន ព្រោះធម៌ ដែល
អាត្មាភាពសេពល្អហើយទាំងនោះឯង ។

(៣៨) អច្ឆរិយមាចិក្ខសិ បុញ្ញសិទ្ធិ
សចេ ហិ ឯវំ យថា ត្វំ វទេសិ(១)
បុច្ឆាមិ តំ នារទ ឯតមត្ថំ
បុដ្ឋោ ច មេ សាធុ វិយាករោហិ ។

(៣៩) បុច្ឆស្សុ មំ រាជ តវេស អត្ថោ
យំ សំសយំ កុរុតេ ភូមិបាល
អហន្តំ និស្សំសយតំ កមេមិ
នយេហិ ញាយេហិ ច ហេតុភិ ច ។

(៤០) បុច្ឆាមិ តំ នារទ ឯតមត្ថំ
បុដ្ឋោ ច មេ នារទ មា មុសា ភណិ
អត្ថិ នុ ទេវា បិតរោ នុ អត្ថិ
លោកោ បរោ អត្ថិ ជនោ យមាហ(២) ។

(៤១) អត្ថេវ ទេវា បិតរោ ច អត្ថិ
លោកោ បរោ អត្ថិ ជនោ យមាហ
កាមេសុ គិទ្ធា ច នរា បមុឡ្ហា
លោកំ បរំ ន វិទូ មោហយុត្តា ។

---

១ ឱ. សចេ ហិ ឯតេ ត្វំ យថា វទេសិ ។ ម. សចេហិ ឯតេហិ យថា វទេហិ ។ ២ ឱ, ម. យមាហុ ។

(៣៨) (ព្រះរាជា...) ឥឡូវនេះ លោកប្រាប់ការសម្រេចនៃបុណ្យជារបស់អស្ចារ្យហើយ បពិត្រនារទៈ ប្រសិនបើដូចជាលោកពោលយ៉ាងនេះមែន ខ្ញុំសូមសួរសេចក្តីនេះនឹងលោកទៀត បើខ្ញុំសួរហើយ សូមលោកឆ្លើយឲ្យប្រពៃចុះ ។

(៣៩) (នារទព្រហ្ម..) បពិត្រព្រះរាជាជាភូមិបាល ព្រះអង្គធ្វើសេចក្តីសង្ស័យណា សូមទ្រង់សួរអាត្មាភាពចុះ អាត្មាភាពជាប្រយោជន៍របស់ព្រះអង្គហើយ អាត្មាភាពនឹងញ៉ាំងព្រះអង្គឲ្យដល់នូវភាពជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ដោយន័យ ដោយញាណ នឹងដោយហេតុទាំងឡាយ ។

(៤០) (ព្រះរាជា...) បពិត្រនារទៈ ខ្ញុំសូមសួរសេចក្តីនេះនឹងលោក បពិត្រនារទៈ ខ្ញុំសួរហើយ លោកកុំពោលមុសាវាទឡើយ នរជនបានសួរថា ទេវតាមានឬ មាតាបិតាមានឬ បរលោកមានឬ ។

(៤១) (នារទព្រហ្ម...) នរជនបានពោលថា ទេវតាមាន មាតាបិតាមាន បរលោកមាន ពួកជនជាអ្នកជាប់ក្នុងកាម ជាអ្នកវង្វេងប្រកបដោយមោហៈ រមែងមិនបានដឹងនូវបរលោកឡើយ ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

(៤២) អត្ថីតិ ចេ ភាវះ សទ្ទហាសិ
និវេសនំ បរលោកេ មតានំ
ឥធេវ មេ បញ្ចសតានិ ទេហិ
ទស្សាមិ តេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៤៣) ទជ្ជេមុ ខោ បញ្ចសតានិ ភោតោ
ជញ្ញាមុ ចេ សីលវន្តំ វទញ្ញុំ
លុទ្ទំ ភោន្តំ និរយេ វសន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។
ឥធេវ យោ ហោតិ អធម្មសីលោ
បាបាចារោ អលសោ លុទ្ទកម្មោ
ន បណ្ឌិតា តស្មឹ ឥណំ ទទន្តិ
ន ហិ អាគមោ ហោតិ តថាវិធម្ហា ។
ទក្ខញ្ច បោសំ មនុជា វិទិត្វា
ឧដ្ឋានកំ សីលវន្តំ វទញ្ញុំ
សយមេវ ភោគេហិ និមន្តយន្តិ
កម្មំ ករិត្វា បុនមាហរេសិ ។

(៤២) (ព្រះរាជា...) បពិត្រនារទៈ ប្រសិនបើលោកជឿថា លំនៅនៃជនទាំងឡាយ ដែលស្លាប់ទៅហើយ មានក្នុងបរលោកមែន លោកចូរឲ្យកហាបណៈ ៥០ ដល់ខ្ញុំ ក្នុងលោកនេះចុះ ខ្ញុំនឹងសងកហាបណៈជា ១ ពាន់ ដល់លោក ក្នុងបរលោកវិញ ។

(៤៣) (នារទព្រហ្ម...) ប្រសិនបើយើងដឹង (នូវអ្នកដំបំរើន) ថាមានសីល ជាអ្នកដឹងនូវពាក្យស្លូត យើងនឹងឲ្យកហាបណៈ ៥០០ ដល់អ្នកដំបំរើន ប៉ុន្តែបើអ្នកដំបំរើននោះ ជាមនុស្សអាក្រក់នៅក្នុងនរក តើបុគ្គលណានឹងទារកហាបណៈ១ពាន់ក្នុងបរលោកបាន ។ សូម្បីក្នុងលោកនេះ បុគ្គលណាមិនមានធម៌ជាប្រក្រតី មានមារយាទដ៏លាមក ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានការងារអាក្រក់ ពួកបណ្ឌិត ក៏មិនឲ្យបុគ្គលនោះបុលទ្រព្យទេ ព្រោះថា ការបាន(ទ្រព្យ)អំពីបុគ្គលមានប្រការដូច្នោះមិនមានឡើយ ។ ពួកមនុស្សដឹងនូវបុរសថា ជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ មានព្យាយាម មានសីលជាអ្នកដឹងពាក្យស្លូត រមែងអញ្ជើញខ្លួនឯងដោយភោគៈទាំងឡាយថា អ្នកធ្វើការងារហើយ គប្បីសងយើងវិញ ។

(៤៤) ឥតោ ចុតោ ទក្ខសិ តត្ថ រាជ
កាកោលសង្ឃេហិ វិកស្សមានំ
តំ ខជ្ជមានំ និរយេ វសន្តំ
កាកេហិ គិជ្ឈេហិ ច សេនកេហិ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៤៥) អន្ធតមំ តត្ថ ន ចន្ទសុរិយា
និរយោ សទា តុមុលោ ឃោររូបោ
សា នេវ រត្តិ ន ទិវា បញ្ញាយតិ
តថាវិធេ កោ វិចរេ ធនត្ថិកោ ។

(៤៦) សវលោ ច សាមោ ច ទុវេ សុវាណា
បវឌ្ឍកាយា ពលិនោ មហន្តា
ខាទន្តិ ទន្តេហិ អយោមយេហិ
ឥតោ បនុណ្ណំ បរលោកេ បតន្តំ ។
តំ ខជ្ជមានំ និរយេ វសន្តំ
លុទ្ទេហិ វាឡេហិ អឃម្មិគេហិ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៤៤) បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គច្យុតចាកអត្តភាពនេះទៅ នឹងទត ឃើញខ្លួនព្រះអង្គ ដែលហ្វូងក្អែកកំពុងចឹកដណ្តៀលក្នុងនរក នោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងនរក ដែលហ្វូងក្អែកត្មាតនឹងខ្លែងកំពុង ចំពាស៊ី មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម តើបុគ្គលណា នឹងទៅទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៤៥) សេចក្តីងងឹតខ្លាំង រមែងមានក្នុងនរកនោះ ព្រះចន្ទនឹងព្រះ អាទិត្យក៏មិនមាន នរកនោះមានងងឹតដ៏ក្រាស់សព្វកាល មាន សភាពគួរខ្លាច យប់ក៏មិនប្រាកដ ថ្ងៃក៏មិនប្រាកដ នរណាជា អ្នកត្រូវការដោយទ្រព្យ គប្បីត្រាច់ទៅក្នុងនរកដូច្នោះបាន ។

(៤៦) ឆ្កែពាលនឹងឆ្កែលឿងទាំងពីរពួក មានកាយធាត់ធំ មាន កំឡាំង តែងខាំស៊ី នូវសត្វដែលច្យុតអំពីលោកនេះ ធ្លាក់ ទៅក្នុងបរលោក ដោយធ្មេញជាវិការៈនៃដែក ។ ព្រះអង្គ កាលនៅក្នុងនរក ត្រូវពួកឆ្កែដ៏កាចអាក្រក់ នាំមកនូវសេចក្តី ទុក្ខ ខាំស៊ី មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម តើនរណា នឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

(៤៧) ឧសូហិ សត្តីហិ សុនិស្សិតាហិ
ហនន្តិ វិជ្ឈន្តិ ច បច្ចាមិត្តា
កាឡូបកាឡា និរយម្ហិ ឃោរេ
បុព្វេ នរំ ទុក្កដកម្មការឹ ។
តំ ហញ្ញមានំ និរយេ វជន្តំ
កុច្ឆិស្មឹ បស្សស្មឹ វិប្ផាលិតូទរំ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៤៨) សត្តី ឧសូ តោមរភិណ្ឌិវាលា
វិវិធាវុធំ វស្សន្តិ តត្ថ ទេវា
បតន្តិ អង្គារមិវច្ចិមន្តោ
សិលាសនី វស្សតិ លុទ្ទកម្មេ ។
ឧណ្ហោ ច វាតោ និរយម្ហិ ទុស្សហោ
ន តម្ហិ(១) សុខំ លភតិ(២) ឥត្តរំបិ
តន្តំ វិធាវន្តមលេនមាតុរំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

---

១ ឱ. ន តហឹ ។ ២ ម. សេតិ ។

មហានិបាត មហានារទកស្សបជាតក ទី ៨

(៤៧) ពួកនាយនិរយបាលឈ្មោះកាលូបកាលៈក្នុងនរកគួរខ្លាចដ៏ពន្លឹក ជាបច្ចាមិត្រ តែងសម្លាប់ឬចាក់នរជន ដែលធ្វើអំពើអាក្រក់ក្នុង កាលមុន ដោយព្រួញនិងលំពែងដែលសំលៀងមុតហើយ ។ ព្រះអង្គកាលទៅក្នុងនរក ត្រូវនាយនិរយបាល ចាក់ត្រង់ក្លៀក ត្រង់ឆ្អឹងជំនីរ វះពោះ មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ មានឈាមហូរចេញ តើនរណានឹងទារកហាបណៈ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៤៨) ក្នុងនរកនោះ មានភ្លៀងបង្អុរចុះជាអាវុធផ្សេងៗ គឺលំពែង ព្រួញ លំពែងស្នែងក្របី និងចង្កូក ភ្លៀងអាវុធ មានអណ្តាតដូចជា រងើកភ្លើង រមែងធ្លាក់លើក្បាល រន្ទះថ្ម រមែងបង្អុរចុះលើបុគ្គល អ្នកមានអំពើអាក្រក់ ។ ក្នុងនរកនោះ មានខ្យល់ដ៏ក្តៅ ដែល អត់ធន់បានដោយក្រ ព្រះអង្គដែលមានកម្មអាក្រក់ រមែងមិន បានសេចក្តីសុខតិចតួច ក្នុងនរកនោះឡើយ តើនរណានឹងទារ កហាបណៈ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកនឹងព្រះអង្គនោះ ដែលក្តៅ ក្រហាយជានិច្ច ស្ទុះទៅមក មិនមានទីពួន ។

(៤៩) សញ្ញាវមានំបិ រថេសុ យុត្តំ
សជោតិភូតំ បឋវឹ កមន្តិ
បតោទលដ្ឋីហិ សុចោទយន្តិ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៥០) តមារុហន្តំ ខុរសញ្ចិតំ គិរឹ
វិភឹសនំ បជ្ជលិតំ ភយានកំ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៥១) តមារុហន្តំ បព្វតសន្និកាសំ
អង្គាររាសឹ ជលិតំ ភយានកំ
សុទឌ្ឍគត្តំ កបណំ រុទន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៥២) អគ្គិក្ខន្ធសមា ឧច្ចា កណ្ដកាហិ[1] ចិតា ទុមា
អយោមយេហិ តិក្ខេហិ នរលោហិតបាយិភិ ។
តមារុហន្តិ នារិយោ នរា ច បរទារគូ
ចោទិតា សត្តិហត្ថេហិ យមនិទ្ទេសការិភិ ។
តមារុហន្តិ និរយេ សិម្ពលឹ រុហិរមក្ខិតំ
វិទទ្ធកាយំ វិតចំ អាតុរំ គាឡ្ហវេទនំ ។

---

1. ឱ. កណ្ដកាបចិតា ។ ម. កណ្ដកានិ ចិតា ។

(៤៩) ព្រះអង្គសុះទៅសុះមក ដែលនាយនិរយបាលទឹមក្នុងរថ ព្រះអង្គជាន់ផែនដីមានអណ្តាតភ្លើងសន្ធោសន្ធៅ ដែលនាយនិរយ-បាលកំពុងចាក់ ដោយជន្លួញ តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៥០) ព្រះអង្គឡើងកាន់ភ្នំ ដ៏ដេរដាសដោយកាំបិត ជាភ្នំគួរស្ញើប មានអណ្តាតភ្លើងប្រាលរន្ទាលឆ្អិនឆ្អៅគួរខ្លាច ព្រះអង្គមានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម តើនរណានឹងទារកហាបណៈ១ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៥១) ព្រះអង្គឡើងកាន់គំនររងើកភ្លើង ប្រាកដស្មើដោយភ្នំ ដ៏ប្រាលឆ្អៅគួរខ្លាច មានខ្លួនឆេះសព្វ ជាសត្វកំព្រា ទួញយំ តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៥២) ដើមឈើដ៏ខ្ពស់ស្មើនឹងពពក វិចិត្រដោយបន្លាដ៏មុត ជាវិការៈនៃដែក ជាបន្លាផឹកឈាមរបស់នរជន ។ ពួកស្ត្រីនឹងបុរស ដែលក្បត់ប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ត្រូវពួកនាយនិរយបាលមានដាវក្នុងដៃ ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យរបស់យមរាជចាក់ហើយ រមែងឡើងដើមឈើនោះ ។ ព្រះអង្គនឹងឡើងដើមរកាក្នុងនរក មានកាយពត់ពយប្រឡាក់ដោយឈាម មានស្បែករបក ក្តៅក្រហាយជានិច្ច មានវេទនាដ៏ខ្លាំង ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

បស្សន្តិ មុហុំ ឧណ្ហំ បុត្តកម្មាយកជិតំ
ធុមក្កេ វិតបំ កត្តំ កោ តំ យាចេយ្យ តំ ធនំ ៗ

(៨៣) អគ្គិក្ខន្ធសមា ឧច្ចា អសិបត្តចិតា ទុមា
អយោមយេហិ តិក្ខេហិ នរលោហិតបាយិភិ ៗ
តមារុហន្តិ អសិបត្តឆាទនំ
អសីហិ តិក្ខេហិ ច ឆិជ្ជមានំ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ៗ

(៨៤) តតោ និក្ខន្តមត្តំ អសិបត្តនិរយា ទុមា
សម្បតិតំ វេតរណឹ កោ តំ យាចេយ្យ តំ ធនំ ៗ

(៨៨) ខរា ខារោទកា តត្តា ទុគ្គា វេតរណី នទី
អយោបោក្ខរសញ្ឆន្នា តិក្ខបត្តេហិ សន្ទតិ ៗ
តត្ថ សញ្ឆិន្នគត្តានំ វុយ្ហន្តំ រុហិរមក្ខិតំ
វេតរញ្ញេ អនាលម្ពេ កោ តំ យាចេយ្យ តំ ធនំ ៗ

ដកដង្ហើមដ៏ក្តៅរឿយៗ មានកំហុសព្រោះបុព្វកម្ម មានខ្លួនរបេកស្បែក
នៅលើចុងរកា តើនរណានឹងទារទ្រព្យនោះ នឹងព្រះអង្គបាន ៗ

(៤៣) ដើមឈើខ្ពស់ស្មើនឹងពពក វិចិត្រដោយស្លឹកជាដាវ ជាវិការៈ
នៃដែកដ៏មុត ជាស្លឹកផឹកឈាមនៃនរជន ៗ
ព្រះអង្គនឹងឡើងដើមរកា មានស្លឹកជាដាវ ត្រូវនាយនិរយ-
បាល កាប់ដោយដាវដ៏មុត មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម
តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ៗ

(៤៤) ព្រះអង្គនឹងដើរចេញ អំពីនរកមានដើមរកា មានស្លឹកជាដាវនោះ
ហើយ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងនរកឈ្មោះវេត្តរណី តើនរណានឹងទារ
ទ្រព្យនោះ នឹងព្រះអង្គបាន ៗ

(៤៥) ស្ទឹងនរកឈ្មោះវេត្តរណីដ៏កាច មានទឹកផ្សាក្តៅ ឆ្លងបានដោយកម្រ
ដ៏ដេរដាសដោយស្លឹកឈូកជាវិការៈនៃដែក រមែងហូរទៅតាមស្លឹក
ដ៏មុត ៗ ព្រះអង្គមានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ ប្រឡាក់ដោយឈាម ដែល
ខ្សែទឹកហូរក្បួបទៅ ក្នុងស្ទឹងនរកឈ្មោះវេត្តរណីនោះ ជាស្ទឹងមិន
មានអ្វីតោងទេ តើនរណានឹងទារទ្រព្យនោះ នឹងព្រះអង្គបាន ៗ

(៩៦) វេធាមិ រុក្ខោ វិយ ឆិជ្ជមានោ
និសិំ ឆ ជាឈាមិ បមុឡ្ហសញ្ញោ
ភយានុតប្បាមិ មហារ មេ ភយា
សុត្វាន គាថា តវ ភាសិតា ឥសេ ។
អាទិត្តេ វារិមជ្ឈំ វ ទីបំ ហោយេ វិណ្ណវេ
អន្ធការេវ បជ្ជោតោ ត្វំ នោសិ សរណំ ឥសេ ។
អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច អនុសាស មំ ឥសេ ។
អតីតមទ្ធា អបរាធិតំ មយា
អាចិក្ខ មេ ធារេន សុទ្ធិមគ្គំ
យថា អហំ នោ និរយំ បតេយ្យំ ។

(៩៧) យថា អហុ ធតរដ្ឋោ វេស្សាមិត្តោ ច អដ្ឋកោ
យមទគ្គិ ឧសិន្ទរោ (សិវិរាជា)[1] បរិចារិកា សមណព្រាហ្មណានំ
ឯតេ ចញ្ញេ ច រាជានោ យេ សគ្គវិសយំ គតា ។
អធម្មំ បរិវជ្ជេត្វា ធម្មញ្ចរ មហីបតិ
អន្នហត្ថា ច តេ ព្យម្ហេ ឃោសយន្តុ បុរេ តវ ។

---

១ ឱ. យាមតគ្គិ ឧសិន្ទរោ ចាបិ សិវី ច រាជា ។ ម. យមតគ្គិ ឧសីន្ទរោ សិវិរាជា ។

(៤៦) (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំញាប់ញ័រ ដូចជាដើមឈើបម្រុងបាក់ ខ្ញុំវង្វេងសញ្ញា មិនដឹងទិស ក្តៅក្រហាយរឿយ ៗ ព្រោះភ័យ (នឹងបាបដែលខ្លួនធ្វើហើយ) បពិត្រឥសី ភ័យដ៏ធំកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ព្រោះបានស្តាប់គាថាដែលលោកសំដែងហើយ ៗ បពិត្រឥសី សូមលោកជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ដូចជាបុគ្គលកាលចុះទៅកាន់ទីពាក់កណ្តាលទឹក ព្រោះកាយត្រូវភ្លើងកំពុងឆេះ ឬដូចជាកោះរបស់ពួកជន ដែលធ្លាយសំពៅក្នុងអន្លង់ធំ ក្នុងមហាសមុទ្រ ឬក៏ ដូចជាប្រទីបរបស់ពួកជនអ្នកទៅក្នុងទីងងឹត ៗ បពិត្រឥសី សូមលោកប្រៀនប្រដៅអត្ថនឹងធម៌ខ្ញុំផង កំហុសខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តកន្លងហើយអស់កាលយូរ បពិត្រនារទៈ សូមលោកប្រាប់ផ្លូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់ខ្ញុំ កុំឲ្យខ្ញុំធ្លាក់ទៅនរកឡើយ ៗ

(៤៧) (នារទព្រហ្ម...) ព្រះបាទធតរដ្ឋ ១ វេស្សាមិត្ត ១ អដ្ឋកៈ ១ យមទគ្គិ ១ ឧសិន្នរៈ ១ (សិវិ ១) ព្រះរាជាទាំង ៦ អង្គនេះ នឹងពួកព្រះរាជាដទៃ ជាអ្នកបំរើសមណព្រាហ្មណ៍ ទៅកាន់វិស័យឋានសួគ៌ យ៉ាងណា ៗ បពិត្រព្រះអង្គជាធំលើផែនដី ព្រះអង្គចូរវៀរអធម៌ ហើយប្រព្រឹត្តធម៌ យ៉ាងនោះចុះ ម្យ៉ាងទៀត ពួករាជបុរសអ្នកកាន់យកបាយ ក្នុងប្រាសាទរបស់ព្រះអង្គក្តី ក្នុងបុររបស់ព្រះអង្គក្តី ចូរឃោសនាថា

កោ ឆាតោ កោ ច តសិតោ កោ មាលំ កោ វិលេបនំ

នានារត្តានិ វត្ថានិ   កោ នេត្វា បរិទហិស្សតិ ។

កោ បន្ថេ ឆត្តមានេតិ   បាទុកា ច មុទូ សុភា

ឥតិ សាយញ្ច បាតោ ច   ឃោសយន្តុ បុរេ តវ ។

ជិណ្ណំ ទាសំ គវស្សញ្ច   មាស្សុ យុញ្ជ យថា បុរេ

បរិហារញ្ច ទជ្ជាសិ   អធិការកតោ ពលី ។

(៥៨) កាយោ តេ រថសញ្ញាតោ   មនោ សារថិកោ លហុ

អវិហឹសា សារិតក្ខោ   សំវិភាគបដិច្ឆទោ ។

បាទសញ្ញមនេមិយោ   ហត្ថសញ្ញមបក្ខរោ

កុច្ឆិសញ្ញមនព្ភត្តោ   វាចាសញ្ញមកូជនោ ។

សច្ចវាក្យសមត្តង្គោ   អបេសុញ្ញសុសញ្ញតោ

គិរាសខិលនេលង្គោ   មិតភាណិសិលេសិតោ ។

សទ្ធាលោភសុសង្ខារោ   និវាតញ្ជលិកុព្ពរោ

អថទ្ធតានតីសាកោ   សីលសំវរនន្ធនោ ។

នរណាឃ្លាន នរណាស្រេក នរណាចង់បានកម្រងផ្កា នរណាចង់បានគ្រឿងលាប នរណាអាក្រាត ចង់ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ព័ណ៌ផ្សេងៗ ៗ នរណាចង់បាំងឆត្រដើរក្នុងផ្លូវ នរណាចង់បានស្បែកជើងដ៏ទន់ល្អ ពួកពលបុរស ចូរឃោសនាក្នុងបុរីរបស់ព្រះអង្គរាល់ព្រឹករាល់ល្ងាចដូច្នេះឯង ៗ សូមព្រះអង្គកុំទឹមគោនឹងសេះជាសត្វចិញ្ចឹមចាស់ៗ ដូចក្នុងកាលមុនឡើយ (សត្វណា) មានកំឡាំងធ្វើឧបការៈច្រើនដល់ព្រះអង្គៗ ចូរប្រទានការរក្សា (ដល់សត្វនោះ)ផងៗ

(៥៨) កាយរបស់ព្រះអង្គ ចូរសំគាល់ថាដូចរថ មានចិត្តជានាយសារថី ជាកាយរហ័សរហួន មានការមិនបៀតបៀនជាភ្លៅ ដែលគេសម្រេចល្អហើយ មានការចែករំលែកទានជាផ្ចុរ មានការសង្រួមជើងជាខ្នងកង់ មានការសង្រួមដៃជាត្រពង មានការសង្រួមផ្ទៃជាប្រេងលាប មានការសង្រួមវាចាជាស្នូរមិនលាន់ឮ ៗ មានពាក្យពិត ជាអង្គនៃរថដ៏បរិបូណ៌ មានការមិនញុះញង់ ជាត្រណាប់ជិតល្អ មានវាចាពីរោះ ជាអង្គនៃរថមិនមានទោស គឺថា រលីង មានការពោលល្មមប្រមាណ ជាគ្រឿងចង ៗ មានសទ្ធានឹងអលោភៈ ជាគ្រឿងប្រដាប់រថ មានការបន្ទន់បន្ទាបនឹងអញ្ជលីកម្ម ជាទូក មានការមិនរឹងត្អឹង ជាចង្កោលរថ មានការសង្រួមសីល ជាព្រ័ត្រជ្រាម ៗ

អក្កោធនមនុគ្ឃាតី ធម្មបណ្ឌរទន្តកោ
ពាហុសច្ចមុបាលម្ពោ ឋិតិចិត្តមុបាធិយោ ។
កាលញ្ញុតា ចិត្តសារោ វេសារជ្ជតិទណ្ឌកោ
និវាតវុត្តិ យោត្តន្តោ អនតិមានយុគោ លហុ ។
អលីនចិត្តសន្ថារោ វុឌ្ឍិសេវី រជោហតោ
សតិ បតោទោ ធីរស្ស ធិតិ យោគោ ច រស្មិយោ ។
មនោ ទន្តំ បថំ នេតិ សមទន្តេហិ វាជិភិ(១)
ឥច្ឆា លោភោ ច កុម្មគ្គោ ឧជុមគ្គោ ច សញ្ញមោ ។
រូបេ សទ្ទេ រសេ គន្ធេ វាហនស្ស បធាវតោ
បញ្ញា អាកោដនី រាជ តត្ថ អត្តាវ សារថិ ។
សចេ ឯតេន យានេន សមចរិយា ទឡ្ហា ធិតិ
សព្វកាមទុហោ រាជ ន ជាតុ និរយំ វជេតិ ។

---

១ ឱ. វាហីហិ ។ ម. វាហិតិ ។

មានការមិនក្រោធ ជាការមិនសណ្ដាក មានសុចរិតធម៌ ជាឆ័ត្រស មាន ពាហុសច្ចៈ ជាខ្សែបន្ទោល មានចិត្តតាំងនៅនឹង ជាអាសនៈ មាន ការដឹងកាល ជាឈើខ្ទឹមដ៏វិចិត្រ មានសេចក្តីក្លៀវក្លា ជាជន្ទល់ មាន ការប្រព្រឹត្តិបន្ទន់ខ្លួនជាខ្សែ មានការមិនមើលងាយជានឹមដ៏ស្រាល ។ មានចិត្តមិនរួញរា ជាកម្រាល មានការសេពសេចក្តីចំរើន(ដោយ បញ្ញា) ជាអំបោស សតិរបស់ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទុកជាជន្លញមាន ព្យាយាមដ៏មាំនឹងការប្រកប ជាខ្សែបរ ។ ចិត្តដែលទូន្មានល្អហើយ រមែងទៅកាន់ផ្លូវ (ដូចរថដែលទៅកាន់ផ្លូវត្រង់) ដោយសារសេះ ទាំងឡាយដែលនាយសារថីហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នា នឹងសេចក្តីលោភជាផ្លូវខុស ការសង្រួមជាផ្លូវត្រង់ ។ បពិត្រព្រះ រាជា កាលបើរថ គឺកាយ (របស់ព្រះអង្គ) ស្ទុះទៅក្នុងរូប សម្លេង រស ក្លិន តួបញ្ញាជាជន្លញសម្រាប់គោះ ឯខ្លួនព្រះអង្គជានាយ សារថីក្នុងរថនោះ ។ បពិត្រព្រះរាជា ប្រសិនបើការប្រព្រឹត្តិស្មើ នឹងសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំ ដោយយានគឺកាយនោះ ការបង្ហួរសេចក្តី ប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងក៏កើតមាន សត្វមិនទៅកាន់នរកដោយដាច់ខាត ។

(៤៩) អលាតោ ទេវទត្តោសិ សុនាមោ អាសិ ភទ្ទជិ
វិជយោ សារិបុត្តោសិ មោគ្គល្លានោសិ ពីជកោ ។
សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ គុណោ អាសិ អចេលកោ
អានន្ទោ សា រុចា អាសិ យា រាជានំ បសាទយិ ។
ឧរុវេលកស្សបោ រាជា បាបទិដ្ឋិ តទា អហុ
មហាព្រហ្មា ពោធិសត្តោ ឯវំ ធារេថ ជាតកន្តិ ។

មហានារទកស្សបជាតកំ អដ្ឋមំ ។

វិធុរជាតកំ

(៦០) បណ្ឌុ កីសិយាសិ ទុព្វលា
វណ្ណរូបំ ន តវេទិសំ បុរេ
វិមលេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតា
កីទិសី តុយ្ហំ សរីរវេទនា ។
(៦១) ធម្មោ មនុជេសុ មាតីនំ
ទោហឡោ នាម ជនិន្ទ វុច្ចតិ
ធម្មាហតំ នាគកញ្ញ
វិធុរស្ស ហទយាភិបត្ថយេ ។

(៥៩) អលាតសេនាបតី គឺទេវទត្ត សុនាមអាមាត្យ គឺភទ្ទជិ វិជយអាមាត្យ គឺសារីបុត្ត វីជកទាសៈ គឺមោគ្គល្លាន ។ អបេលកៈឈ្មោះគុណៈ គឺសុនក្ខត្តលិច្ឆវីបុត្ត នាងរុចាណា បានញុំាងព្រះរាជា ឲ្យជ្រះថ្លា នាងរុចានោះ គឺអានន្ទ ។ ព្រះរាជា (អង្គតិ) ដែលមានទិដ្ឋិអាក្រក់ក្នុងកាលនោះ គឺឧរុវេលកស្សប មហាព្រហ្ម គឺពោធិសត្វ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតក ដូចសំដែងមកនេះ ។

ចប់ មហានារទកស្សបជាតក ទី ៨ ។

វិធុរជាតក

(៦០) (វរុណនាគរាជសួរថា) នាងមានសម្បុរល្អឿង ស្គាំងស្គម មានកំឡាំងតិច ពីដើមរូបសម្បុររបស់នាង មិនមែនបែបនេះទេ ម្នាលនាងវិមលា ខ្ញុំសួរហើយ នាងចូរប្រាប់ តើវេទនាក្នុងសរីរៈរបស់នាង ដូចម្ដេច ។

(៦១) (នាងវិមលាទូលថា) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងនាគជន ទំនៀមរបស់ស្ត្រីទាំងឡាយ ក្នុងពួកមនុស្ស (ដែលមានគភ៌) គេហៅថា បំណង់ប៉ែកប ពិត្រព្រះអង្គជាកុញ្ជររបស់នាគ ខ្ញុំម្ចាស់ចង់បាន ដួងហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិត ដែលត្រូវនាំយកមកដោយធម៌ ។

(៦២) ចន្ទំ ទោ ត្វំ វិមលេ ទោហឡាយសិ
សុរិយំ វា អថវាបិ មាលុតំ
ទុល្លភំ ហិ វិធុរស្ស ទស្សនំ
កោ វិធុរំ ឥធមានយិស្សតិ ។

(៦៣) កិន្នុ តាត តុវំ បជ្ឈាយសិ
បទុមំ ហត្ថគតំវ តេ មុខំ
កិន្នុ ទុម្មនរូបោសិ ឥស្សរ
មា ត្វំ សោចិ អមិត្តតាបន ។

(៦៤) មាតា ហិ តវ ឥរន្ធតិ
វិធុរស្ស ហទយំ ធនិយ្យតិ
ទុល្លភំ ហិ វិធុរស្ស ទស្សនំ
កោ វិធុរំ ឥធអានយិស្សតិ ។

(៦៥) តំ ភត្តារំ បរិយេសនំ ចរ
យោ វិធុរំ ឥធមានយិស្សតិ ។
បិតុនោ ច សា សុត្វាន វាក្យំ
រត្តឹ និក្ខម្ម អវស្សុតឹ ចរិ ។

(៦២) (វរុណនាគរាជ...) ម្នាលនាងវិមលា នាងចង់បាន (ដួងហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិតនោះ ដូចបុគ្គលប្រាថ្នា) ព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យឬព្រះពាយ ព្រោះថា ការជួបប្រទះនឹងវិធុរបណ្ឌិត គេគប្បីបានដោយក្រ នរណានឹងនាំព្រះវិធុរបណ្ឌិតមកក្នុងពិភពនាគនេះបាន ។

(៦៣) (នាងឥរន្ទតី...) បពិត្របិតា ហេតុអ្វីហ្ន៎ ព្រះអង្គសញ្ចប់សញ្ចឹងព្រះភក្ត្ររបស់ព្រះអង្គ ដូចជាផ្កាឈូក ដែលគេឈ្លីដោយដៃ បពិត្រព្រះអង្គជាឥស្សរៈ ព្រះអង្គតូចព្រះហឫទ័យដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គអ្នកញាំងសត្រូវឲ្យក្តៅ សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់សោយសោកឡើយ ។

(៦៤) (វរុណនាគរាជ...) ម្នាលនាងឥរន្ទតី មាតារបស់នាង ចង់បានហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិត តែការជួបប្រទះនឹងវិធុរបណ្ឌិត គេគប្បីបានដោយក្រ នរណានឹងនាំវិធុរបណ្ឌិត មកក្នុងពិភពនាគនេះបាន ។

(៦៥) ភស្តាណានាំវិធុរបណ្ឌិតមកក្នុងទីនេះបាន នាងចូលត្រាច់ទៅស្វែងរកភស្តានោះចុះ ។ នាងឥរន្ទតីនោះ លុះបានស្តាប់បន្ទូលព្រះបិតាហើយ ក៏ចេញទៅក្នុងវេលារាត្រី ជាស្រីដោកដាំ (ដោយកត:) បានត្រាច់ទៅ (ស្វែងរកព្រះភស្តា) ។

(៦៦) កេ គន្ធព្វេ កេ រក្ខសេ ច នាគេ
កេ កឹបុរិសេ អថវាបិ មានុសេ
កេ បណ្ឌិតេ សព្វកាមទទេ
ទីឃរត្តំ ភត្តា មេ ភវិស្សតិ ។

(៦៧) អស្សាស ហេស្សាមិ តេ បតិ
ភត្តា តេ ហេស្សាមិ អនិន្ទលោចនេ
បញ្ញាហិ មម តថាវិធាហិ
អស្សាស ហេស្សសិ ភរិយា មម ។

(៦៨) អវចាសិ បុណ្ណកំ ឥរន្ទតី
បុព្វបថានុគតេន[១] ចេតសា
ឯហិ គច្ឆាម បិតុ មមន្តិកេ
ឯសេវ តេ ឯតមត្ថំ បវក្ខតិ ។

(៦៩) អលង្កតា សុវសនា មាលិនី ចន្ទនុស្សទា
យក្ខំ ហត្ថេ គហេត្វាន បិតុ សន្តិកមុបាគមិ ។

(៧០) នាគវរ វចោ សុណោហិ មេ
បដិរូបំ បដិបជ្ជ សុង្កិយំ

---

១ ម. បុព្វវិតានុគតេន ។

(៦៦) (នាងឥរន្ទតី...) នរណាទោះជាគន្ធព្វក្តី នរណាទោះជាអារក្ស ទឹកឬជានាគក្តី នរណាទោះជាកិន្នរ ឬជាមនុស្សក្តី នរណាទោះជាបណ្ឌិត ដែលឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងក្តី អ្នកនោះនឹងជាកស្តារបស់ខ្ញុំ អស់កាលមានពត្រីដ៏វែង ។

(៦៧) (បុណ្ណកយក្ស...) ម្នាលនាង មានភ្នែកគេតិះដៀលមិនបាន នាងចូរដកដង្ហើមស្រួល (ត្រេកអរ)ចុះ ខ្ញុំនឹងជាប្តីរបស់នាង នឹងជាកស្តារបស់នាង ដោយសារបញ្ញារបស់ខ្ញុំមានសភាពដូច្នោះ នាងចូរដកដង្ហើមស្រួលចុះ នាងនឹងជាភរិយារបស់ខ្ញុំ ។

(៦៨) នាងឥរន្ទតី ក៏មានចិត្តកួបកាន់តាមគន្លងដែលធ្លាប់ជាប្តីក្នុងជាតិមុន បាននិយាយនឹងបុណ្ណកយក្សថា អ្នកចូរមក យើងនឹងនាំគ្នាទៅឯសំណាក់បិតាខ្ញុំ បិតានោះនឹងប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់អ្នក ។

(៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងឥរន្ទតី គាត់តែងខ្លួន ស្លៀកដណ្តប់ល្អ ទ្រង់កម្រងផ្កា ប្រោះព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ចាប់ដៃបុណ្ណកយក្ស នាំចូលទៅកាន់សំណាក់បិតា ។

(៧០) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកនាគ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលសួយដ៏សមគួរ (ដល់ត្រកូលនឹងប្រទេសរបស់ព្រះអង្គ)

បត្ថេមិ អហំ ឥរន្ធតី

តាយ សមង្គី ករោហិ មំ តុវំ ។

សតំ ហត្ថី សតំ អស្សា សតំ អស្សតរី រថា

សតំ វលភិយោ បុណ្ណា នានារត្នស្ស កេវលា

តេ នាគ បដិបជ្ជស្សុ ធីតរំ ទេហិរន្ធតី ។

(៧១) យាវ អាមន្តយេ ញាតី មិត្តេ ច សុហទជ្ជនេ

អនាមន្តកតកម្មំ តំ បច្ឆា អនុតប្បតិ ។

(៧២) តតោ សោ វរុណោ នាគោ បវិសិត្វា និវេសនំ

ភរិយំ អាមន្តយិត្វាន ឥទំ វចនមព្រវិ ។

អយំ សោ បុណ្ណកោ យក្ខោ យាចតិ មំ ឥរន្ធតី

ពហុនា វិត្តលាភេន តស្ស ទេម បិយំ មម ។

(៧៣) ន ធនេន ន វិត្តេន លព្ភា អម្ហំ ឥរន្ធតី

សចេ ច ខោ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស

ធម្មេន លទ្ធា ឥធ មាហរេយ្យ

ឯតេន វិត្តេន កុមារិ លព្ភា

នាញ្ញំ ធនំ ឧត្តរិ បត្ថយាម ។

ខ្ញុំព្រះអង្គចង់បាននាងឥរន្ទតី សូមព្រះអង្គធ្វើខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យមូលមិត្តជាមួយនឹងនាងឥរន្ទតីនោះ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលនូវសួយទាំងនោះ គឺ ដំរី ១០០ សេះ ១០០ រថទឹមដោយសេះអស្សតរ ១០០ និងរទេះ ដែលផ្ទុកពេញ ដោយរតនវត្ថុផ្សេងៗ ទាំងអស់ ១០០ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះរាជទានធីតា ឈ្មោះនាងឥរន្ទតី ឲ្យខាន ។

(៧១) (ព្រះបាទវរុណ...) អ្នកចូររង់ចាំយើងប្រឹក្សានឹងពួកញាតិមិត្រ ឬ សំឡាញ់ដ៏ស្និទ្ធស្នាលសិន អំពើដែលយើងធ្វើដោយមិនបានប្រឹក្សា ណា អំពើនោះរមែងក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលខាងក្រោយ ។

(៧២) លំដាប់នោះ វរុណនាគនោះ ចូលទៅកាន់លំនៅហើយប្រឹក្សានឹង ភរិយា ហើយពោលពាក្យនេះថា បុណ្ណកយក្សនេះ សូមនាងឥរន្ទតី នឹងយើង យើងនឹងឲ្យនាងឥរន្ទតី ជាទីស្រឡាញ់របស់យើងដល់ បុណ្ណកយក្សនោះ ដោយការបានវត្ថុជាទីត្រេកអរច្រើនជាថ្វ ។

(៧៣) (នាងវិមលា...) បុណ្ណកយក្សមិនត្រូវបាននាងឥរន្ទតី ជាធីតា របស់យើងដោយទ្រព្យ មិនត្រូវបានដោយវត្ថុជាទីត្រេកអរទេ តែបើបុណ្ណកយក្ស បានហ្ឫទ័យរបស់បណ្ឌិតដោយធម៌ ហើយ នាំមកក្នុងពិភពនាគនេះ ទើបត្រូវបាននាងកុមារីដោយសារវត្ថុ ជាទីត្រេកអរនុ៎ះ យើងមិនចង់បានទ្រព្យដទៃតទៅទៀតទេ ។

(៧៤) តតោ សោ វរុណោ នាគោ និក្ខមិត្វា និវេសនា
បុណ្ណកាមន្តយិត្វាន ឥទំ វចនមព្រវិ ។
ន ធនេន ន វិត្តេន លព្ភា អម្ហំ ឥរន្ធតី
សចេ តុវំ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស
ធម្មេន លទ្ធា ឥធមាហរេសិ
ឯតេន វិត្តេន កុមារិ លព្ភា
នាញ្ញំ ធនំ ឧត្តរឹ បត្ថយាម ។

(៧៥) យំ បណ្ឌិតោត្យេកេ វទន្តិ លោកេ
តមេវ ពាលោតិ បុនាហុ អញ្ញេ
អក្ខាហិ មេ វិប្បវទន្តិ ឯត្ថ
កំ បណ្ឌិតំ នាគ តុវំ វទេសិ ។

(៧៦) កោរព្យរាជស្ស ធនញ្ចយស្ស
យទិ តេ សុតោ វិធុរោ នាម កត្តា
អានេហិ តំ បណ្ឌិតំ ធម្មលទ្ធា
ឥរន្ធតី បទ្ធចរា តេ ហោតុ ។

(៧៤) លំដាប់នោះ វរុណនាគនោះចេញអំពីលំនៅ ហៅបុណ្ណកយក្ស មកនិយាយពាក្យនេះថា អ្នកមិនត្រូវបាននាងឥរន្ទតី ជាធីតារបស់យើងដោយទ្រព្យ មិនត្រូវបាន ដោយវត្ថុជាទីត្រេកអរ ជាថ្នូរទេ បើអ្នកបានហឫទ័យរបស់បណ្ឌិត ដោយធម៌ ហើយនាំមកក្នុងពិភពនាគនេះ ទើបអ្នកត្រូវបាននាងកុមារី ដោយសារវត្ថុជាទីត្រេកអរនុ៎ះ យើងមិនចង់បានទ្រព្យដទៃតទៅទៀតទេ ។

(៧៥) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ហៅមនុស្សណា ថាជាបណ្ឌិត បុគ្គលឯទៀតបែរជាហៅបុគ្គលនោះថា ជាពាលវិញ ពួកជនតែងជជែកគ្នាក្នុងរឿងនេះ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន បពិត្រនាគ ព្រះអង្គត្រាស់ហៅអ្នកណា ថាជាបណ្ឌិត ។

(៧៦)(ព្រះបាទវរុណ...)អាមាត្យឈ្មោះវិធុរៈរបស់ធនញ្ជយកោរព្យរាជ អ្នកក៏ធ្លាប់បានឮហើយ បើអ្នកបានបណ្ឌិតនោះ ដោយធម៌ ហើយនាំមក នាងឥរន្ទតីបូរបានជាអ្នកបំរើជើង របស់អ្នកចុះ ។

(៧៧) ឥទញ្ច សុត្វា វរុណស្ស វាក្យំ
ឧដ្ឋាយ យក្ខោ បរមប្បតីតោ
តត្ថេវ សន្តោ បុរិសំ អសំសិ
អានេហិ អាជញ្ញមិធេវ យុត្តំ ។
ជាតរូបមយា កណ្ណា កាចម្ហិចមយា ខុរា
ជម្ពោនទស្ស បាកស្ស សុវណ្ណស្ស ឧរច្ឆទោ ។
(៧៨) ទេវវាហវហំ យានំ អស្សមារុយ្ហ បុណ្ណកោ
អលង្កតោ កប្បិតកេសមស្សុ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។
សោ បុណ្ណកោ កាមរាគេន គិទ្ធោ
ឥរន្ធតឹ នាគកញ្ញំ ជិគីសំ
គន្ត្វាន តំ ភូតបតឹ យសស្សឹ
ឥច្ចព្រវិ វេស្សវណំ កុវេរំ ។
ភោគវតី នាម មន្ទិរេ
វាសា ហិរញ្ញវតីតិ វុច្ចតិ
នគរេ និម្មិតេ កញ្ចនមយេ
មណ្ឌលស្ស ឧរគស្ស និដ្ឋិតំ ។

(៧៧) ចំណែកបុណ្ណកយក្ស លុះបានស្តាប់ព្រះបន្ទូលរបស់វរុណនាគនេះហើយ ក៏ក្រោកឡើង ត្រេកអរក្រៃលែង ហើយសម្ងំនៅក្នុងទីនោះ បង្គាប់បុរស (អ្នកបំរើរបស់ខ្លួន) ថា អ្នកចូរនាំសេះអាជានេយ្យ ដែលបានសំរិតសំរាំង យកមកក្នុងទីនេះ ។ ត្រចៀក (របស់សេះនោះ) ប្រដាប់ដោយមាស ក្រចកប្រដាប់ដោយកែវមណីមានពណ៌ក្រហម គ្រឿងបិទបាំងឰដ៏ទ្រូង ប្រដាប់ដោយមាសឆ្អិន ឈ្មោះជម្ពូនទ ។

(៧៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សតាក់តែងខ្លួន កាត់កោរសក់នឹងពុកមាត់ស្រេចហើយ ក៏ឡើងជិះសេះដែលជាយាន ដូចជាពាហនៈនៃទេវតា ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។

បុណ្ណកយក្សនោះ ជាប់ចំពាក់ដោយកាមរាគ ប្រាថ្នានាងឥរន្ទតី ជាកញ្ញានៃនាគ បានទៅក្រាបទូលព្រះបាទវេស្សវណកុវេរ: ដ៏ទ្រង់យស ជាម្ចាស់ពួកយក្សនោះ ដូច្នេះថា មន្ទីរឈ្មោះភោគវតី គេហៅថា ពស: (ព្រោះជាលំនៅនៃស្តេចនាគ) គេហៅថា ហិរញ្ញវតី (ព្រោះជាទីដែលបិទបាំង ដោយកំពែងប្រាក់) ជានគរសម្រេច អំពីមាសដែលសាងសម្រេច ដល់នាគ មានមណ្ឌលនៃភ្នួន ។

មហានិបាតេ នវមស្ស វិធុរជាតកស្ស ទោហឡកណ្ឌំ

អដ្ដាលកា ឱដ្ឋគីវិយោ
លោហិតង្កស្ស មសារគល្លិនោ
បាសាទេត្ថ សិលាមយា
សោវណ្ណរតនេច ឆាទិតា ៗ
អម្ពា តិលកា ច ជម្ពុយោ
សត្តបណ្ណា មុចលិន្ទកេតកា
បិយង្គុកា ឧទ្ទាលកា សហា
បារិភទ្ទកា សិន្ទុវារិតា
ចម្បេយ្យកា នាគមល្លិកា
ភគិនីមាលា អថេត្ថ កោលិយា
ឯតេ ទុមា បរិណាមិតា
សោភយន្តិ ឧរគស្ស មន្ទិរេ ៗ
ខជ្ជុរេត្ថ សិលាមយា សោវណ្ណធុវបុប្ផិតា (ពហូ)
យត្ថ វសតោបបាតិកោ
នាគរាជា វរុណោ មហិទ្ធិកោ ៗ
តស្ស កោមារិកា ភរិយា
វិមលា កញ្ចនវេល្លិវិគ្គហា

ប៉មមានសណ្ឋានដូចកន្ទដ្ឋ ធ្វើអំពីកែវមណីក្រហម នឹងកែវមរកត ប្រាសាទក្នុងពិភពនាគធ្វើអំពីកែវមណី ប្រក់ដោយរតនៈគឺមាស ៗ ដើមឈើទាំងឡាយ គឺដើមស្វាយ ដើមទ្រមូច ដើមព្រីង ដើមសត្តប័ណ្ណ (ឈើមានសន្លឹក ៧) ដើមរាំងអន្ទក់ ដើមកេតក៍ ដើមបិយង្គុ ដើមកជព្រឹក្ស ព្រមទាំងដើមបារិច្ឆត្ត-ព្រឹក្ស ដើមឈើទាលខ្ពប់ (មានក្នុងពិភពនាគនោះ) ៗ ដើមចម្បា ដើមខ្ទឹង ម្ទះ នួនស្រី នឹងដើមក្រពៅ មានក្នុងក្រុងពិភពនាគនោះ ដើមឈើទាំងនោះ ទន់ទោរល្អរុងរឿងក្នុងមន្ទីរនៃនាគ ៗ ព្រះបាទវរុណៈ ជាឧបបាតិកៈកំណើតមានឫទ្ធិច្រើន នៅក្នុងពិភពនាគណា ពួកដើមផ្កាជាច្រើន ដ៏ហើយដោយកែវឥន្ទនីល មានផ្កាជានិច្ច ជាវិការៈនៃមាស ក្នុងពិភពនាគនោះ ៗ នាងវិមលាជាភរិយារបស់ព្រះបាទវរុណ-នាគនោះ ជាស្រីនៅក្មេង មានពណ៌កាយភ្លឺផ្លេកដូចមាស

កាឡា តរុណាវ ឧគ្គតា
បុចិមន្ទត្ថនី ចារុទស្សនា ។
លាខារសរត្តសុច្ឆវី
កណិការាវ និវាតបុប្ផិតា
តិទិវោកចរាវ អច្ឆរា
វិជ្ជុវព្ភឃនាវ និស្សដា ។
សា ទោហឡិនី សុវិម្ហិតា
វិធុរស្ស ហទយំ ធនិយ្យតិ
តំ តេសំ ទទាមិ ឥស្សរ
តេន តេ ទេន្តិ ឥរន្ធតី មមំ ។

(៧៩) សោ បុណ្ណកោ ភូតបតី យសស្សី
អាមន្តិយ វេស្សវណំ កុវេរំ
តត្ថេវ សន្តោ បុរិសំ អសំសិ
អានេហិ អាជញ្ញមិធេវ យុត្តំ ។

ជាតរូបមយា កណ្ណា កាចម្ហិចមយា ខុរា
ជម្ពោនទស្ស បាកស្ស សុវណ្ណស្ស ឧរច្ឆទោ ។
ទេវវាហវហំ យានំ អស្សមារុយ្ហ បុណ្ណកោ

មានព្រះថនាដូចផ្លែស្មៅ គួរជាទីមើលដោយសេចក្ដីពេញចិត្ត ឬដូចត្រួយល្វើប្រេងខ្ចី ៗ នាងវិមលាមានសម្បុរថ្ងៃក្រហមដូចពណ៌ល័ខ ដូចផ្កាកណ្ណិការរីកក្នុងទីមិនមានខ្យល់ ឬដូចស្រីអប្សរ នៅក្នុងឋានត្រៃត្រិង្ស ឬក៏ដូចផ្លេកបន្ទោរដោលប្រាក់ចេញអំពីស្រទាប់ពពក ៗ នាងវិមលានោះ ជាស្រីមានចំណង់ប្លែកអស្ចារ្យក្រៃលែង ចង់បានហឫទ័យនៃវិធុរបណ្ឌិតបពិត្រព្រះអង្គ ជាឥស្សរៈ ខ្ញុំនឹងឲ្យហឫទ័យវិធុរបណ្ឌិតនោះដល់នាគទាំងឡាយនោះ នាគទាំងនោះ នឹងឲ្យនាងឥរន្ទតីដល់ខ្ញុំ ដោយហេតុនោះ ៗ

(៧៩) បុណ្ណកយក្សនោះទូលលា ព្រះបាទវេស្សវណកុវេរៈ ជាម្ចាស់នៃគុត ជាព្រះរាជាមានយស ហើយសម្ងំនៅក្នុងទីនោះ បង្គាប់បុរស (អ្នកបំរើខ្លួន) ថា អ្នកចូរនាំសេះអាជានេយ្យដែលបានស្អិតស្អាង យកមកក្នុងទីនេះ ៗ

ត្រចៀក (របស់សេះនោះ) ប្រដាប់ដោយមាស ក្របកសេះប្រដាប់ដោយកែវមណី មានពណ៌ក្រហម គ្រឿងបិទបាំងព្ធដំទ្រូង ប្រដាប់ដោយមាសឆ្អិន ឈ្មោះថាជម្ពោនទ បុណ្ណកយក្ស

អលង្កតោ កប្បិតកេសមស្សុ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។

(៨០) សោ អគ្គមា រាជគហំ សុរម្មំ
អង្គស្ស រញ្ញោ នគរំ ទុរាសទំ(១)
ពហុត្តភក្ខំ ពហុអន្នបានំ
មសក្កសារំ វិយ វាសវស្ស ។
មយូរកោញ្ចគណាសង្ឃុដ្ឋំ
ទិជាភិឃុដ្ឋំ ទិជសង្ឃសេវិតំ
នានាសកុន្តាភិរុទំ សុវង្គណំ
បុប្ផាភិកិណ្ណំ ហិមវំវ បព្វតំ ។
សោ បុណ្ណកោ វេបុលមាភិរុយ្ហ
សិលុច្ចយំ(២) កិម្បុរិសានុចិណ្ណំ
អន្វេសមានោ មណិរតនំ ឧឡារំ
តមទ្ទស្ស បព្វតកូដមជ្ឈេ ។

(៨១) ទិស្វា មណឹ បភស្សរំ ជាតិវន្តំ
ធនាហរំ(១) មណិរតនំ ឧឡារំ
ទទ្ទល្លមានំ យសសា យសស្សិនំ

---

១ ឱ. ម. ទុរាយុត្តំ ។ ២ ម. សិលុច្ចយំ ។

គាត់តែងខ្លួន កាត់កោរសក់និងពុកមាត់ស្រេចហើយ ក៏ឡើងជិះសេះដែលជាយាន ដូចជាពាហនៈនៃទេវតា ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។

(៨០) បុណ្ណកយក្សនោះបានទៅកាន់នគររាជគ្រឹះ ជាទីរីករាយដ៏ក្រៃលែង ជាក្រុងរបស់ព្រះបាទអង្គរាជ ដែលសត្រូវចូលមកបានដោយក្រ ជាក្រុងមានកក្កាហារច្រើន មានបាយនិងទឹកច្រើន ដូចជាភពឈ្មោះមសក្កសារៈរបស់វាសវៈ ។ នគរនោះគឹកកង ដោយហ្វូងនៃក្ងោកនិងក្រៀល គឹកកងដោយសត្វស្វាប ដែលពួកសត្វស្វាបអាស្រ័យនៅ មានសូរសំឡេងនៃពួកបក្សីផ្សេងៗ មានព្រះលានដ៏ល្អ ដេរដាសដោយផ្កា ដូចជាភ្នំហិមវន្ត ។ បុណ្ណកយក្សនោះឡើងទៅកាន់ភ្នំឈ្មោះវេបុលៈ ជាទីអាស្រ័យនៅនៃពួកកិន្នរ ហើយស្វែងរកកែវមណីដ៏ប្រសើរ បានឃើញកែវមណីនោះ ត្រង់កណ្ដាលកំពូលភ្នំ ។

(៨១) បុណ្ណកយក្សឃើញកែវមណី មានជាតិ (ផ្សេងៗ) ជាទីផ្សាយចេញនៃរស្មីរុងរឿង ជាកែវមណីដ៏ប្រសើរ អាចនាំមកនូវទ្រព្យ ជាកែវរុងរឿង ជាកែវមានយសជាងយស

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឱភាសតី វិជ្ជុរិវន្តលិក្ខេ ៗ
តមទ្ទហី វេឡុរិយំ មហគ្ឃំ
មនោហរំ នាម មហានុភាវំ
អាជញ្ញមារុយ្ហ មនោមវណ្ណោ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ៗ

(៨២) សោ អគមា នគរំ ឥន្ទបត្តំ
ឱរុយ្ហុបាគច្ឆិ សភំ កុរូនំ
សមាគតេ ឯកសតំ សមគ្គេ
អវ្ហេត្ថ យក្ខោ អវិកម្បមានោ ៗ
កោ នីធ រញ្ញំ វរមាភិជេតិ
កមាភិជេយ្យាម វរទ្ធនេន
កមនុត្តរំ រតនវរំ ជិនាម
កោ វាបិ នោ ជេតិ វរទ្ធនេន ៗ

(៨៣) កុហឹ នុ រដ្ឋេ តវ ជាតិភូមិ
ន កោរព្យស្សេវ វចោ តវេទំ
អភីតោសិ នោ វណ្ណនិភាយ សព្វេ
អក្ខាហិ មេ នាមញ្ច ពន្ធវេ ច ៗ

---

១ ម. មនោហរំ ។

ភ្លឺរុងរឿងដូចផ្លេកបន្ទោរឰដ៏អាកាស ក៏បានកាន់យកកែវមណី ឈ្មោះមនោហរៈនោះ ជាកែវពៃទូរ្យ មានដំឡៃច្រើន មានអានុភាពច្រើន ជាអ្នកមានកេទមិនថោកទាប ឡើងជិះសេះអាជានេយ្យ ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។

(៨២) បុណ្ណកយក្សនោះ បានទៅកាន់ក្រុងឥន្ទបត្ត ចុះ(អំពីសេះ) ហើយចូលទៅកាន់ទីប្រជុំនៃអ្នកដែនកុរុ មិនកោតញញើតព្រះរាជា ១០១ អង្គ ដែលព្រមព្រៀងគ្នាមកប្រជុំ (នៅទីនោះ) បបួលថា បណ្ដាពួកព្រះរាជាក្នុងរាជសមាគមនេះ ព្រះរាជាអង្គណាឈ្នះយើង(ត្រូវយក) កែវដ៏ប្រសើរ (របស់យើង)បើយើងឈ្នះព្រះរាជាអង្គណាវិញ (ត្រូវយក) ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ឬយើងឈ្នះព្រះរាជាអង្គណា (នឹងយក) កែវដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា ក៏បាន ចំណែកព្រះរាជាអង្គណាឈ្នះយើងវិញ (នឹងយក) ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ក៏បាន ។

(៨៣) ព្រះបាទកោរព្យ:...) ជាតិភូមិរបស់អ្នក នៅក្នុងដែនណា ពាក្យរបស់អ្នកនេះ មិនមែនជាពាក្យ របស់អ្នកដែនកុរុទេ អ្នកមានវាចាអង់អាច មិនកោតខ្លាចយើង ទាំងអស់គ្នា អ្នកចូរប្រាប់ឈ្មោះនឹងផៅពង្សដល់យើង ។

មហានិបាតេ នវមស្ស វិធុរជាតកស្ស ទោហឡកណ្ឌំ

(៨៤) កច្ចាយនោ មាណវកោស្មិ រាជ
អនូននាមោ ឥតិ មវ្ហយន្តិ
អង្គេសុ មេ ញាតយោ ពន្ធវា ច
អក្ខេន ទេវស្មិ ឥធានុបត្តោ ។

(៨៥) កឹ មាណវស្ស រតនានិ អត្ថិ
យេ តំ ជិនន្តោ ហរេ អក្ខធុត្តោ
ពហូនិ រញ្ញោ រតនានិ អត្ថិ
តេ ត្វំ ទលិទ្ទោ កថមវ្ហយសិ ។

(៨៦) មនោហរោ នាម មណិ មមាយំ
មនោហរំ មណិរតនំ ឧឡារំ
ឥមញ្ច អាជញ្ញំ អមិត្តតាបនំ
ឯតំ មេ ជិនិត្វា ហរេ អក្ខធុត្តោ ។

(៨៧) ឯកោ មណិ មាណវ កឹ ករិស្សតិ
អាជានិយេកោ បន កឹ ករិស្សតិ
ពហូនិ រញ្ញោ រតនានិ អត្ថិ
អាជានិយា វាតជវា អនប្បកា ។

ទោហឡកណ្ឌំ នាម ។

(៨៤) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំជាមាណពកច្ចាយនគោត្រ ពួកញាតិនឹងផៅពង្សរបស់ខ្ញុំក្នុង(កាលចម្បាកនគរ) ដែនអង្គៈ តែងហៅខ្ញុំថា មាណព មានឈ្មោះមិនថោកទាប បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីលេងល្បែងភ្នាល់ ។

(៨៥) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) អ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ កាលបើឈ្នះអ្នក គប្បីយកកែវទាំងឡាយណា កែវទាំងនោះ របស់មាណពឯង មានដែរឬ ឯកែវរបស់ព្រះរាជា មានចំនួនច្រើន អ្នកជាមនុស្សទាល់ក្រ នឹងបបួលព្រះរាជាទាំងនោះ ដូចម្ដេចបាន ។

(៨៦) (បុណ្ណយក្ស...) ឯកែវមណីរបស់ខ្ញុំនេះ អាចនាំមកនូវទ្រព្យបាន អ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ បើលេងឈ្នះខ្ញុំហើយ គប្បីយកកែវមណីដ៏ប្រសើរ ជាកែវអាចនាំមកនូវទ្រព្យនេះ ១ នឹងសេះអាជានេយ្យ អាចបង្ក្រាបសត្រូវនេះ ១ របស់ខ្ញុំចុះ ។

(៨៧) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) ម្នាលមាណព កែវមណីមួយ នឹងធ្វើអ្វីបាន ទាំងសេះអាជានេយ្យមួយ នឹងធ្វើអ្វីបាន (ព្រោះ) កែវទាំងឡាយរបស់ព្រះរាជា មានចំនួនច្រើន សេះអាជានេយ្យរបស់ព្រះរាជា មានសន្ទុះដូចខ្យល់ ក៏មានចំនួនមិនតិចទេ ។

ចប់ ទោហឡកណ្ឌ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៨៨) ឥទញ្ច មេ មណិរតនំ បស្ស ត្វំ ទ្វិបទុត្តម
ឥត្ថីនំ វិគ្គហា ឯត្ថ បុរិសានញ្ច វិគ្គហា ។
មិគានំ វិគ្គហា ឯត្ថ សកុណានញ្ច វិគ្គហា
នាគរាជេ សុបណ្ណេ ច មណិស្មឹ បស្ស និម្មិតំ ។

(៨៩) ហត្ថានីកំ រថានីកំ អស្សេ បត្តី ច វម្មិនេ
ចតុរង្គិនិមំ សេនំ មណិស្មឹ បស្ស និម្មិតំ ។
ហត្ថារោហេ អនីកដ្ឋេ រថិកេ បត្តិការកេ
ពលគ្គានិ វិយូឡ្ហានិ មណិស្មឹ បស្ស និម្មិតំ ។

(៩០) បុរំ អដ្ដាលសម្បន្នំ[១] ពហុបាការតោរណំ
សិង្ឃាដកេ សុភូមិយោ មណិស្មឹ បស្ស និម្មិតំ ។
ឯសិកា បរិក្ខាយោ ច បលិឃំ អគ្គឡានិ ច
អដ្ដាលកេ ច ទ្វារេ ច មណិស្មឹ បស្ស និម្មិតំ ។

(៩១) បស្ស តោរណមគ្គេសុ នានាទិជគណា ពហូ
ហំសា កោញ្ចា មយូរា ច ចក្កវាកា ច កុក្កុហា
កុណាលកា ពហូ ចិត្រា សិខណ្ឌី ជីវជីវកា
នានាទិជគណាកិណ្ណំ មណិស្មឹ បស្ស និម្មិតំ ។

---

១ ម. ឧទ្ទាបសម្បន្នំ ។

(៨៨) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតកែវមណីរបស់ខ្ញុំនេះចុះ ក្នុងកែវមណីនេះ មានរាងកាយរបស់ស្រ្តី មានរាងកាយរបស់បុរស ។ មានរាងកាយរបស់ម្រឹគ មានរាងកាយរបស់បក្សី ប្រាកដក្នុងកែវមណីនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត នាគរាជនិងគ្រុឌ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៨៩) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត សេនាមានអង្គ ៤ គឺពលដំរី១ ពលរថ១ ពលសេះ១ ពលថ្មើរជើងមានគ្រឿងគ្រោះ១ ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពលដំរីនិងពួកសេនា ពលរថនិងពលថ្មើរជើង គឺពួកពលដែលរៀបជាព្យុហ: ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩០) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត នគរដ៏បរិបូណ៌ដោយប៉ម មានកំពែងនិងក្លោងទ្វារដ៏ច្រើនជាន់ មានផ្លូវបែកជា ៤ និងផែនដីដ៏ល្អ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត សសរខឿន គូ រនុកទ្វារ គន្លឹះទ្វារ ប៉ម និងទ្វារប៉ម ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩១) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកបក្សីផ្សេងៗជាច្រើន ទៀបក្លោងទ្វារនិងផ្លូវ គឺ ហុងហង្ស ក្រៀល ក្ងោក ចាក្រពាក អក សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតទីក្រុង ដ៏ដេរដាសដោយបក្សីផ្សេងៗ គឺតាវៅខ្មៅ តាវៅពព្រុស ក្ងោក និងប៉ោលគោកជាច្រើន ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩២) បស្ស ឯតំ សុភាការំ អព្ភឹ លោមហំសនំ
សមុស្សិតទ្ធជំ រម្មំ សុវណ្ណវាលុកសន្ថតំ ។
បស្សេត្ថ បណ្ណសាលាយោ វិភត្តា ភាគសោ មិតា
និវេសនេ និវេសេ ច សន្ធិព្យូហេ[១] បថទ្ធិយោ ។

(៩៣) បានាគារេ ច សោណ្ឌេ ច សូនា ឱទនិយា ឃរា
វេសី ច គណិកាយោ ច មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
មាលាការេ ច រជកេ គន្ធិកេ អថ ទុស្សិកេ
សុវណ្ណការេ មណិការេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
អាឡារិកេ ច សូទេ ច នដនដ្ដកគាយិនេ[២]
បាណិស្សរេ កុម្ភថូណិកេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

(៩៤) បស្ស ភេរីមុទិង្គា ច សង្ខា បណវទេន្ទិមា
សព្វញ្ច តាលាវចរំ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
សម្មតាលញ្ច វីណញ្ច នច្ចគីតំ សុវាទិតំ
តុរិយតាលិតសង្ឃុដ្ឋំ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

---

១ ម. សទ្ធិព្យូហេ ។ ២ ម. នដនាដកគាយិនោ ។

(៩២) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ទីក្រុងមានកំពែងល្អអស្ចារ្យបំផ្លែកគួរព្រឺរោម មានទង់ជ័យលើកឡើង ក្រាលដោយដីខ្សាច់ដែលមានសម្បុរដូចមាស គួរជាទីរីករាយ ៗ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពនផ្សារដ៏បរិបូណ៌ដោយទំនិញ ដែលគេចែកជាផ្លូវជាសង្កាត់តាមចំណែក មានផ្ទះនឹងទីផ្ទះ តំណនៃផ្ទះ ប្រកទាល់ នឹងផ្លូវទាំងឡាយ ៗ

(៩៣) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពេនស្រុក អ្នកលេងស្រុក អ្នកគ្រួ ផ្ទះបាយ ពួកឈ្មួញ នឹងពួកស្រីពេស្យា ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ៗ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកជនអ្នកធ្វើផ្កាកម្រង ជាងជ្រលក់ អ្នកធ្វើគ្រឿងក្រអូប អ្នកត្បាញសំពត់ ជាងមាសនឹងជាងកែវមណី ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ៗ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកជនអ្នកធ្វើសំឡជនធ្វើបាយ អ្នករបាំ នាយរបាំ អ្នកច្រៀង អ្នកច្រៀងទះដៃនឹងអ្នកវាយស្គរ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ៗ

(៩៤) សូមព្រះង្គទ្រង់ទត ស្គរ សំភោរ សង្ខ ខ្លុយ ស្គរជ័យ នឹងគ្រឿងភ្លេងទាំងអស់ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ៗ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ក្រាប់ ឈឹង ពិណ រទាំ ចម្រៀង ប្រគំ ដែលគិតកង់ ដោយទេត្យូតគ្រឿង ដ៏រង ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ៗ

លង្ឃិកា មុណ្ឌិកា ចេត្ថ មាលោកាភ ច សោភិយា
វេតាលិកោ ច ជល្លេ ច មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៥) សមជ្ជា ចេត្ថ វត្តន្តិ អាកិណ្ណា នរភារិកិ
មញ្ញាតិមញ្ញេ កុម្ភិយោ មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្ស មល្លេ សមជ្ជស្មឹ ចោទេន្តេ ទិគុណំ កុជំ
និហាតេ និហាតមានេ ច មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៦) បស្ស បព្វតបាទេសុ នានាមិគគណា ពហូ
សីហា ព្យគ្ឃា វរាហា ច អច្ឆកោកតរច្ឆយោ ។
បលសតា គវជា ច មហឹសា រោហិតា រុរុ
ឯណេយ្យា សរភា ចេវ គណិនោ និក្កសូករា[១] ។
កទលិមិគា ពហុ ចេត្ថ ពិឡារា សសកណ្ណិកា
នានាមិគគណាកិណ្ណំ មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៧) ឧជ្ជាយោ សុបតិត្ថាយោ សោវណ្ណវាលុកាសន្ថតា
អច្ឆា សវន្តិ អម្ពូនិ មច្ឆគុម្ពនិសេវិតា[២] ។
កុម្ភិលា មករា ចេត្ថ សុំសុមារា ច កច្ឆបា
បាឋីនា បាវុសា[៣] មច្ឆា ពលជា[៤] មុញ្ជរោហិតា ។

---

១ ខ. និង្គសូករា ។ ម. និង្កសូករា ។ ២ ខ. ម. មច្ឆកុម្ភនិសេវិតា ។ ៣ ខ. បាឋីនា បាវុសា ។ ម. បាដិវីនា បាវុសា ។ ៤ ខ. វលជា ។ ម. ជលជា ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកជនអ្នកលោត អ្នកប្រដាល់ អ្នកធ្វើខាងកលមាយា និងស្រីប្រុសដ៏ល្អ ក្នុងកែវមណីនេះ ទាំងពួកអ្នកដាស់តឿនគេ និងអ្នកកាត់កោរសក់ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៥) ម្ហូបស្រពទាំងឡាយ ដ៏មីរដេរដាស ដោយបុរសនិងស្ត្រី ក៏មានក្នុងកែវមណីនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ស្គែរតូចនិងស្គែរធំ និងទី (នៃម្ហូបស្រព) ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកអ្នកចំបាប់ ដែលប្រចាប់គ្នាដោយដៃទាំងពីរ ក្នុងទីម្ហូបស្រព សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកអ្នកឈ្នះនិងអ្នកចាញ់ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៦) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកម្រឹគផ្សេង ៗ ជាច្រើនទៀបជើងភ្នំ គឺ រាជសីហ៍ ខ្លាធំ ជ្រូកព្រៃ ខ្លាឃ្មុំ ឆ្កែព្រៃ ខ្លារខិន ។ សត្វរមាស គោ ក្របី រមាំង ប្រើស ទ្រាយ សរភម្រឹគ ក្តាន់ ជ្រូកស្រុក ។ ឈ្លូស ពួកមិគម្រឹគជាច្រើន ខ្លាត្រី ទន្សាយ និងកង្កែន សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ជើងភ្នំដ៏ដេរដាសដោយពួកម្រឹគផ្សេងៗ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៧) ស្ទឹងទាំងឡាយ មានកំពង់រាបទាបល្អ ដែលក្រាលដោយខ្សាច់មាស មានទឹកថ្លា មានពួកត្រីអាស្រ័យនៅហូរទៅ ៗ ពួកឆ្លាម មករ ក្រពើ អណ្តើក ត្រីស្លាត ត្រីសណ្តាយ ត្រីឆ្តោ ត្រីឆ្ពិន មានក្នុងកែវមណីនេះ ៗ

នានាទិជគណាកិណ្ណា នានាទុមគណាយុតា
វេឡុរិយគលកភេទាយោ(១) មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៨) បស្សេត្ថ បោក្ខរណិយោ សុវិភត្តា ចតុទ្ទិសា
នានាទិជគណាកិណ្ណា បុថុលោមច្ឆសេវិតា(២)
សមត្តោទកសម្បន្នំ មហឹ សាគរកុណ្ឌលំ
ឧបេតំ វនរាជីហិ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៩) បុរតោ វិទេហេ បស្ស គោយានិយេ ច បច្ឆតោ
កុរុយោ ជម្ពុទីបញ្ច មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្ស ចន្ទញ្ច សុរិយញ្ច ឱភាសេន្តេ ចតុទ្ទិសា
សិនេរុំ អនុបរិយាយន្តេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
សិនេរុំ ហិមវន្តញ្ច សាគរញ្ច មហិទ្ធិយំ(៣)
ចត្តារោ ច មហារាជេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
អារាមេ វនគុម្ពេ ច បាដិយេ ច សិលុច្ចយេ
រម្មេ កិម្បុរិសាកិណ្ណេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

---

១ ឱ. ម, វេឡុរិយកភេទាយោ ។ ២ ឱ. បុថុលោមនិសេវិតា ។ ៣ ឱ.
មហិទ្ធិកំ ។ ម. មហីតលំ ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ស្រះបោក្ខរណីដែលធ្វើដោយផែនថ្ម ជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យ ដ៏ដេរដាសដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេង ៗ មានពួកឈើផ្សេងៗ ជាជួរ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៨) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ស្រះបោក្ខរណីក្នុងកែវមណីនេះ ដែលចាត់ចែងដោយល្អទាំង៤ទិស ដ៏ដេរដាសដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេងៗ ដែលត្រីធំអាស្រ័យនៅ សូមព្រះអង្គទត ផែនដីដ៏បរិបូណ៌ដោយទឹកព័ទ្ធជុំវិញ ជាកុណ្ឌលនៃសាគរ ប្រកបដោយជួរដងព្រៃទាំងឡាយ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៩) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតមើលទ្វីបទាំង ៤ គឺបុព្វវិទេហទ្វីប ខាងកើត អបរគោយានទ្វីប ខាងលិច ឧត្តរកុរុទ្វីប និងជម្ពូទ្វីប ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យ កំពុងបំភ្លឺទិសទាំង៤ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត (ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យនោះ) កំពុងដើរក្រឡឹងភ្នំសិនេរុ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ភ្នំសិនេរុ ភ្នំហិមពាន្ត សមុទ្ទសាគរ ដែលមានបុទ្ធិច្រើន នឹងមហាពជទាំង ៤ អង្គ ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតសួនច្បារ ព្រៃ គុម្ពឈើ ខ្នងភ្នំ ហាក់ដូចជាគេក្រាលដំកល់ទុក ដ៏ដេរដាសដោយពួកកិន្នរ គួរជាទីរីករាយ ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។

បារុសកំ(១) ចិត្តលតំ មិស្សកំ នន្ទនំ វនំ
វេជយន្តញ្ច បាសាទំ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
សុធម្មំ តាវតឹសញ្ច បារិច្ឆត្តញ្ច បុប្ផិតំ
ឯរាវណំ នាគរាជំ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្សេត្ថ ទេវកញ្ញាយោ នភា វិជ្ជុរិវុគ្គតា
នន្ទនេ វិចរន្តិយោ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្សេត្ថ ទេវកញ្ញាយោ ទេវបុត្តបលោភិនី
ទេវបុត្តេ រមមានេ(២) មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(១០០) បរោសហស្សំ បាសាទេ វេឡុរិយផលកសន្ថតេ
បជ្ជលន្តេន វណ្ណេន មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
តាវតឹសេ ច យាមេ ច តុសិតេ ចាបិ និម្មិតេ
បរនិម្មិតវសវត្តិនោ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្សេត្ថ បោក្ខរណិយោ វិប្បសន្នោទកា សុចី
មន្ទាលកេហិ សញ្ឆន្នា បទុមុប្បលកេហិ ច ។
(១០១) ទសេត្ថ រាជិយោ សេតា ទស្សនីយា មនោរមា
ឆ បិង្គលា បណ្ណរសា ហលិទ្ទា ច ចតុទ្ទស ។
វីសតិ តត្ថ(៣) សោវណ្ណា វីសតិ រជតាមយា
ឥន្ទគោបកវណ្ណាភា តាវ ទិស្សន្តិ តឹសតិ ។

១ ឱ. ម. ផារុសកំ ។ ២ ឱ. ចរមានេ ។ ៣ ឯត្ថាតិ បុត្តកំ ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត បារុសកវ័ន ចិត្តលតាវ័ន មិស្សកវ័ន នន្ទនវ័ន នឹងវេជយន្តប្រាសាទ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត សុធម្មសភា ឋានតាវត្តិង្ស ដើមបារិច្ឆត្តព្រឹក្សមានផ្កាវីក ស្តេចដំរីឈ្មោះឯរាវ័ណ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកស្រីទេពកញ្ញា ដែលភ្លឺផ្លេក ដូចជាផ្លេកបន្ទោរចេញចាកពពក កំពុងត្រាច់ទៅក្នុងនន្ទនវ័ន ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកទេពកញ្ញាប្រលោមទេវបុត្រ នឹងពួកទេវបុត្រកំពុងរីករាយក្នុងនន្ទនវ័ន ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(១០០) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ប្រាសាទច្រើនជាងពាន់ ដែលក្រាលដោយផែនក្តារកែវពៃទូរ្យ មានសម្បុររុងរឿង ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ឋានតាវត្តិង្ស យាមា តុសិត និម្មានរតី បរនិម្មិតវសវត្តី ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ស្រះបោក្ខរណី ក្នុងជាន់នោះៗ មានទឹកថ្លាស្អាត ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាចង្កលណី ផ្កាឈូកនឹងផ្កាឧប្បល ក្នុងឋានសួគ៌នុ៎ះ ។

(១០១) ក្នុងកែវមណីនេះ មានឆត្តស១០ ឆត្តក្រហម៦ នឹង១៥ (ជា៣១) ឆត្តលឿង ១៤ គួរជាទីរមិលមើល ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។ ឆត្តមាស ២០ ឆត្តប្រាក់ ២០ ឆត្តមានពន្លឺ ដូចជាពណ៌នៃអណ្តើកមាស ៣០ ប្រាកដនៅ ក្នុងកែវមណីនេះ ។

ធសេន្ត ភោ ទ្យេយោ ច ច មញ្ជេដ្ឋា បញ្ចវីសតិ
មិស្សា ពន្ធុកបុប្ផេហិ នីលុប្បលវិចិត្តកា ។
ឯវំ សព្វង្គសម្បន្នំ អដ្ឋិមន្តំ(១), បភស្សរំ
ឱធិសុង្កំ មហារាជ បស្ស ត្វំ ទ្វិបទុត្តម ។

មណិកណ្ឌំ នាម ។

(១០២) ឧបាគតំ រាជ ឧបេហិ លក្ខំ
នេតាទិសំ មណិរតនំ តវត្ថិ
ធម្មេន ជិស្សាម អសាហសេន
ជិតោ ច នោ ខិប្បមវាករោហិ ។

(១០៣) បញ្ចាល បច្ចុគ្គតសូរសេន
មច្ឆា ច មទ្ទា សហ កេកកេភិ
បស្សន្តុ នោ តេ អសឋេន យុទ្ធំ
ន នោ សភាយំ ន ករោន្តិ កិញ្ចិ ។

(១០៤) តេ បាវិសុំ អក្ខមទេន មត្តា
រាជា កុរូនំ បុណ្ណកោ ចាបិ យក្ខោ

---

១ ឱ ម. អច្ចិមន្តំ ។

ឆ្នូតខ្មៅ ១៦ ឆ្នូតហង្សបាទ ២៥ ឆ្នូតលាយដោយផ្កាប្បា វិចិត្រដោយផ្កាឧប្បលខៀវ មានក្នុងកែវមណីនេះ ៗ បពិត្រមហារាជប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត (កែវមណី) មានរស្មីជាទីផ្សាយចេញនៃពន្លឺ ដ៏ប្រកបដោយអង្គទាំងពួង យ៉ាងនេះ (អ្នកណាលេងឈ្នះខ្ញុំ) ចំណែកនៃសួយ (ចូរបានទៅអ្នកនោះចុះ) ៗ

ចប់ មណិកណ្ឌ ។

(១០២) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះរាជា (ការរៀបចំរោងល្បែង) សម្រេចហើយ សូមព្រះអង្គស្ដេចចូលមកកាន់ទីជាទីក្រសាលល្បែង កែវមណីប្រាកដដូច្នេះ របស់ព្រះអង្គ មិនមានទេ យើងគប្បីឈ្នះគ្នាដោយធម៌ មិនបាច់កំហែងទេ មួយទៀតព្រះអង្គ បើខ្ញុំឈ្នះហើយ សូមសងឲ្យឆាប់ ៗ

(១០៣) បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលដ៏ល្បីល្បាញ សូមព្រះបាទសុរសេន ព្រះបាទមច្ឆៈ ព្រះបាទមទ្ទៈ ព្រមទាំងព្រះបាទកេកកៈទាំងនោះ ទ្រង់ទតចម្បាំងល្បែង ដោយការមិនអួតអាងរបស់យើងចុះ ក្សត្រទាំងឡាយសុទ្ធតែធ្វើ (ជាសាក្សី) របស់យើងក្នុងរោង ៗ

(១០៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជារបស់អ្នកដែនកុរុនឹងបុណ្ណកយក្សនោះ ជាអ្នកស្រវឹងជ្រុលជ្រប់ក្នុងល្បែងភ្នាល់ចូលមក (កាន់រោងល្បែង)

រាជា កលី វិចិនមគ្គហេសិ
កដមគ្គហិ បុណ្ណកោ នាម យក្ខោ
តេ តត្ថ ជូតេ ឧភយេ សមាគតេ
រញ្ញោ សកាសេ សខីនញ្ច មជ្ឈេ
អជេសិ យក្ខោ នរវីរសេដ្ឋំ
តត្ថប្បនាទោ តុមុលោ ពភូវ ។

(១០៥) ជយោ មហារាជ បរាជយោ ច
អាយូហតំ អញ្ញតរស្ស ហោតិ
ជនិន្ទ ជិន្នោសិ(១) វរទ្ធនេន
ជិតោ ច មេ ខិប្បមវាករោហិ ។

(១០៦) ហត្ថី គវស្សា មណិកុណ្ឌលា ច
យញ្ចាបិ មយ្ហំ រតនំ បថព្យា
គណ្ហាហិ កច្ចាន វរំ ធនានំ
អាទាយ យេនិច្ឆសិ តេន គច្ឆ ។

(១០៧) ហត្ថី(១) គវស្សា មណិកុណ្ឌលា ច
យញ្ចាបិ តុយ្ហំ រតនំ បថព្យា
តេសំ វរោ វិធុរោ នាម កត្តា
សោ មេ ជិតោ តំ មេ អវាករោហិ ។

---

១ ម. ជិតោម្ហិ ។ ២ ម. អត្ថិ ។

ព្រះរាជា ជ្រើសយកកូនបាសកា ជាទោស (ខាងចាញ់) បុណ្ណកយក្ស ចាប់យកកូនបាសកាខាងឈ្នះ ជនទាំងពីរនោះ បានលេងបាសកា រួមគ្នា ក្នុងពេលលេងបាសកានោះហើយ បុណ្ណកយក្ស ឈ្នះព្រះរាជា មានព្យាយាមប្រសើរជាងនរៈ ក្នុងសំណាក់នៃពួកព្រះរាជា ក្នុងកណ្តាលនៃពួកសាក្សី សំឡេងគឹកកង សំឡេងហោកញ្ជ្រៀវ ក៏កើតមានក្នុងទីនោះ ។

(១០៥)(បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រមហារាជ បណ្តាពួកយើង ដែលខំប្រឹងព្យាយាម ការឈ្នះនឹងការចាញ់តែងមានដល់អ្នកណាមួយ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គឈ្នះហើយ(ត្រូវយក)ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គដែលខ្ញុំឈ្នះហើយ សូមសងឲ្យឆាប់ ។

(១០៦) (ព្រះបាទកោរព្យ:...) ម្នាលមាណព កច្ចាយនគោត្រ ដំរី គោ សេះ កែវមណី នឹងកណ្ឌល ឬកែវណាមួយរបស់ខ្ញុំលើផែនដី បណ្តាទ្រព្យទាំង(នោះ) អ្នកចូរយកទ្រព្យណាដែលប្រសើរនោះចុះ អ្នកចូរកាន់យក ទៅតាមសេចក្តីពេញចិត្តចុះ ។

(១០៧) (បុណ្ណកយក្ស...) ដំរី គោ សេះ កែវមណី នឹងកណ្ឌល ឬកែវណាមួយ របស់ព្រះអង្គលើផែនដី វិធុរបណ្ឌិតអាមាត្យ ទុកជាទ្រព្យប្រសើរជាងទ្រព្យទាំងនោះ ព្រះអង្គដែលខ្ញុំឈ្នះហើយ សូមព្រះរាជទានវិធុរបណ្ឌិតនោះ មកខ្ញុំ ។

មហានិបាតេ នវមស្ស វិធុរជាតកស្ស អដ្ឋកណ្ឌំ

(១០៨) អត្តា ច មេ សោ សរណំ គតី ច
ទីបោ ច លេណោ ច បរាយណោ ច
អសន្តុលេយ្យោ មម សោ ធនេន
បាណោ ច មេ សខិ សោ ឯស ភត្តា ។

(១០៩) ចិរំ វិវាទោ មម តុយ្ហមស្ស
កាមញ្ច បុច្ឆាម តមេវ គន្ត្វា
ឯសេវ នោ វិវរតុ ឯតមត្ថំ
យំ វក្ខតិ ហោតុ តថា ឧភិន្នំ ។

(១១០) អទ្ធា ហិ សច្ចំ ភណសិ ន ច មាណវ សាហសំ
តមេវ គន្ត្វា បុច្ឆាម តេន តុស្សាមុភោ ជនា ។

(១១១) សច្ចំ នុ(១) ទេវា វិទហូ កុរូនំ
ធម្មេ ឋិតំ វិធុរនាមមច្ចំ
ទាសោសិ រញ្ញោ ឧទ វាសិ ញាតិ
វិធុរោតិ សង្ខា កតមាសិ លោកេ ។

(១១២) អាមាយទាសាបិ ភវន្តិ ហេកេ
ធនេន កីតាបិ ភវន្តិ ទាសា
សយំបិ ទាសា ឧបយន្តិ ហេកេ
ភយា បនុណ្ណាបិ ភវន្តិ ទាសា

១ ម. សព្វាតុ ។

(១០៨) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) វិធុរបណ្ឌិតនោះ ទុកដូចជាខ្លួនខ្ញុំ ទាំងជាទីពឹង ជាគតិ ជាប្រទីប ជាទីពំនាក់ ជាទីបង្អែករបស់ខ្ញុំ វិធុរបណ្ឌិតនោះ គេមិនគប្បីប្រៀបផ្ទឹមដោយទ្រព្យរបស់ខ្ញុំបានទេ វិធុរបណ្ឌិតនុ៎ះ ជាអាមាត្យ ប្រាកដស្មើដោយជីវិតរបស់ខ្ញុំ ។

(១០៩) (បុណ្ណកយក្ស...) ការវិវាទរបស់ខ្ញុំនឹងព្រះអង្គ នាំឲ្យយូរទេ យើងត្រូវទៅសួរសេចក្ដីពិតនឹងវិធុរបណ្ឌិតនោះវិញ សូមឲ្យវិធុរបណ្ឌិតនុ៎ះ ញែកសេចក្ដីនុ៎ះដល់យើង បើវិធុរបណ្ឌិតពោលពាក្យណា ពាក្យ(នោះ)ចូរសម្រេចដល់យើងទាំងពីរនាក់ចុះ ។

(១១០) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) ម្នាលមាណព អ្នកនិយាយនេះ ទៀងទាត់ពិតហើយ មិនមែននិយាយតាំងគម្រាមទេ យើងនឹងទៅសួរវិធុរបណ្ឌិតនោះចុះ យើងទាំង ២នាក់ នឹងត្រេកអរតាមវិធុរបណ្ឌិតនោះ ។

(១១១) (បុណ្ណកយក្ស...) ពួកទេវតាសរសើរអ្នកឈ្មោះវិធុរៈ ថាជាអាមាត្យឋិតនៅក្នុងធម៌របស់អ្នកដែនកុរុ ពិតមែនឬ អ្នកជាទាសៈ ឬជាញាតិរបស់ព្រះរាជា ការរាប់ (អ្នក) ថាវិធុរៈ តើអ្នកជាអ្វី ក្នុងលោក ។

(១១២) (វិធុរបណ្ឌិត...) បុគ្គលពួកខ្លះជាទាសៈកើតក្នុងផ្ទៃខ្ញុំស្រី ពួកខ្លះជាទាសៈគេលោះដោយទ្រព្យ ពួកខ្លះជាទាសៈចូលទៅនៅខ្លួនឯង ពួកខ្លះបោះបង់(ទីលំនៅ) ព្រោះភ័យ ទៅនៅជាទាសៈគេ

ឯតេ នរានំ ចតុរោ វ ទាសា ។

អទ្ធា ហិ យោនិតោ អហម្បិ ជាតោ

ភវោ ច រញ្ញោ អភវោ ច រញ្ញោ

ទាសាហំ ទេវស្ស បរម្បិ គន្ត្វា

ធម្មេន មំ មាណវ តុយ្ហ ទជ្ជា ។

(១១៣) អយំបិ ទុតិយោ វិជយោ មមជ្ជ

បុដ្ឋោ ហិ កត្តា វិវរិត្វ បញ្ហំ

អធម្មរូបោ វត រាជសេដ្ឋោ

សុភាសិតំ នានុជានាសិ មយ្ហំ ។

(១១៤) ឯវញ្ចេ នោ សោ វិវរិត្វ បញ្ហំ

ទាសោហមស្មិ ន ច ខោស្មិ ញាតិ

គណ្ហាហិ កត្តាន វរំ ធនានំ

អាទាយ យេនិច្ឆសិ តេន គច្ឆ ។

អក្ខកណ្ឌំ នាម ។

(១១៥) វិធុរ វសមានស្ស គហដ្ឋស្ស សកំ ឃរំ

ខេមា វុត្តិ កថំ អស្ស កថន្នុ អស្ស សង្គហោ ។

ទាសៈរបស់ជនទាំងឡាយមាន ៤ ពួកនេះឯង ។ ឯយើង ពិតជាទាសៈកើតអំពីកំណើត ព្រះករជាមានសេចក្ដីចំរើនក្ដី ព្រះករជាមានសេចក្ដីមិនចំរើនក្ដី (យើងមិនអាចនឹងពោលកុហកបានទេ) យើងបើទុកជាទៅកាន់ទីដទៃ ក៏គង់នៅជាទាសៈរបស់ព្រះសម្មតិទេព ម្នាលមាណព ព្រះករជាគួរប្រទានយើងដល់អ្នក ដោយធម៌ ។

(១១៣) (បុណ្ណកយក្ស...) នេះឯងជាជ័យជំនះទី ២ របស់ខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះថា (វិធុរៈ)អាមាត្យ ដែលខ្ញុំសួរហើយ ក៏ញែកប្រស្នាហើយ ឧត្ត! ព្រះករជាដ៏ប្រសើរមិនតាំងនៅក្នុងធម៌ ទ្រង់មិនអនុញ្ញាតឲ្យនូវវិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកពោលពាក្យពីរោះ ដល់ខ្ញុំ ។

(១១៤) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) បើវិធុរបណ្ឌិតនោះ ញែកប្រស្នាដល់យើងយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាទាសៈ មិនមែនជាញាតិទេ ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកចូរយកវិធុរបណ្ឌិត ជាទ្រព្យដ៏ប្រសើរជាងទ្រព្យទាំងឡាយចុះ អ្នកចូរយក ទៅតាមពេញចិត្តចុះ ។

ចប់ អក្ខកណ្ឌ ។

១១៥) (ព្រះបាទកោរព្យ...) ម្នាលវិធុរៈ កាលបុគ្គលជាគ្រហស្ថ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់ខ្លួន តើគួរមានការប្រព្រឹត្តដ៏ក្សេមក្សាន្ត ដោយប្រការដូចម្ដេច គួរមានការសង្គ្រោះ ដោយប្រការដូចម្ដេចហ្ន៎ ។

អព្យាបជ្ឈំ កថំ អស្ស សច្ចវាទី ច មាណវោ

អស្មា លោកា បរំ លោកំ កថំ បេច្ច ន សោចតិ ។

(១១៦) តំ តត្ថ គតិមា ធិតិមា មតិមា អត្ថទស្សិមា

សង្ខាតា សព្វធម្មានំ វិធុរោ ឯតទព្រវិ ។

ន សាធារណទារស្ស ន ភុញ្ជេ សាទុមេកកោ

ន សេវេ លោកាយតិកំ នេតំ បញ្ញាយ វឌ្ឍនំ ។

សីលវា វត្តសម្បន្នោ អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ

និវាតវុត្តិ អត្ថទ្ធោ សុរតោ សខិលោ មុទុ ។

សង្គហេតា ច មិត្តានំ សំវិភាគី វិធានវា

តប្បេយ្យ អន្នបានេន សទា សមណព្រាហ្មណេ ។

ធម្មកាមោ សុតាធារោ ភវេយ្យ បរិបុច្ឆកោ

សក្កច្ចំ បយិរុបាសេយ្យ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ ។

គួរបានការមិនមានទុក្ខ ដោយប្រការដូចម្ដេច មាណពឈ្មោះថា ពោលពាក្យពិត តើដោយប្រការដូចម្ដេច បុគ្គលជាគ្រហស្ថចេញចាកលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ លុះទៅកាន់លោកខាងមុខហើយ រមែងមិនសោកស្ដាយ តើដោយប្រការដូចម្ដេច ។

(១១៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វិធុរបណ្ឌិតអ្នកមានញាណគតិ មានព្យាយាម មានប្រាជ្ញា យល់អត្ថ យល់ធម៌ទាំងពួង បានឆ្លើយប្រស្នានុ៎ះ នឹងព្រះរាជានោះ ក្នុងពេលធម្មសភានោះថា គ្រហស្ថមិនគប្បីជាអ្នកមានប្រពន្ធសាធារណៈ មិនគួរបរិភោគអាហារមានរសឆ្ងាញ់តែម្នាក់ឯង មិនគួរគប់រករឿងផ្ដេសផ្ដាស ដែលទាក់ទងនឹងលោក (ព្រោះ) រឿងបែបនុ៎ះ មិនមែនជាគ្រឿងចំរើនប្រាជ្ញាទេ ។ គ្រហស្ថ គួរជាអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយវត្ត មិនប្រហែស មានប្រាជ្ញាផងវៃ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុនលំទោន មិនរឹងត្អឹង ជាអ្នកស្ងួតបូត មានពាក្យទន់ពីរោះ មានអាការដ៏ទន់ភ្លន់ ។ ជាអ្នកសង្គ្រោះមិត្រទាំងឡាយ ជាអ្នកចែករំលែកទាន មានការចាត់ចែងដ៏ល្អ ញុំាងសមណព្រាហ្មណ៍ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបាយនឹងទឹក ក្នុងកាលទាំងពួង ។ ជាអ្នកប្រាថ្នាសុចរិតធម៌ ទ្រទ្រង់ការចេះដឹង ជាអ្នកសាកសួរឧស្សាហ៍ចូលទៅរកអ្នកមានសីល ជាពហុស្សុត ដោយគោរព ។

ឃរមាវសមានស្ស គហដ្ឋស្ស សកំ ឃរំ

ខេមា វុត្តិ សិយា ឯវំ ឯវំ នុ អស្ស សង្គហោ ។

អព្យាបជ្ឈា សិយា ឯវំ សច្ចវាទី ច មាណវោ

អស្មា លោកា បរំ លោកំ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ៕

យភាភិសប្បញ្ញា នាម ។

(១១៧) ឯហិ ទានិ គមិស្សាម ទិន្នា នោ ឥស្សរេន មេ

មមេវ ត្វំ បដិបជ្ជ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ៕

(១១៨) ជានាមិ មាណវ តយាហមស្មិ

ទិន្នាហមស្មិ តវ ឥស្សរេន

តីហញ្ច តំ វាសយេមុ អគារេ

យេនទ្ធា អនុសាសេមុ បុត្តេ ។

(១១៩) តស្មា តថា ហោតុ វសេមុ តីហំ

កុរុំតំ កំ អជ្ជ ឃរេសុ កិញ្ចិ

កាលបុគ្គលជាគ្រហស្ថនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់ខ្លួន គួរមានការប្រព្រឹត្តដ៏ក្សេមក្សាន្តយ៉ាងនេះ គួរមានការសង្គ្រោះយ៉ាងនេះ ។ គ្រហស្ថគួរជាអ្នកមិនមានទុក្ខយ៉ាងនេះ មាណពឈ្មោះថា ពោលពាក្យពិតយ៉ាងនេះ គ្រហស្ថចេញចាកលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ លុះទៅកាន់លោកខាងមុខហើយ រមែងមិនសោកស្តាយយ៉ាងនេះ ។

ចប់ ឃរាវាសបញ្ហា ។

(១១៧) (បុណ្ណកយក្ស...) លោកចូរមក យើងនឹងទៅឥឡូវនេះ លោក (ដែលព្រះបាទធនញ្ជ័យ) ជាឥស្សរៈ បានព្រះរាជទានដល់ខ្ញុំហើយ ចូរប្រតិបត្តិឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ នេះជាទំនៀមរបស់អ្នកប្រាជ្ញ ក្នុងកាលមុន ។

(១១៨) (វិធុរបណ្ឌិត...) ម្នាលមាណព ខ្ញុំដឹងថា ខ្លួនខ្ញុំនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃអ្នកហើយ (ព្រោះ) ខ្ញុំត្រូវព្រះបាទធនញ្ជ័យ ជាឥស្សរៈព្រះរាជទានដល់អ្នកហើយ តែយើងសូមឲ្យអ្នកនៅ ក្នុងផ្ទះយើងអស់៣ថ្ងៃ ទំរាំយើងប្រៀនប្រដៅកូននឹងប្រពន្ធសិន ។

(១១៩) (បុណ្ណកយក្ស...) លោកពោលពាក្យណា ពាក្យនោះចូរមានដល់ខ្ញុំ ដោយប្រការដូច្នោះ យើងគប្បីនៅអស់ ៣ ថ្ងៃ លោកដ៏ចំរើន ចូរធ្វើកិច្ចក្នុងផ្ទះ (របស់លោក) ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ

អនុសាសំ បុត្តទារេ ភវេជ្ជ

យថា តយី បេច្ច សុខី ភវេយ្យ ។

(១២០) សាធូតិ វត្វាន បហូតកាមោ

បក្កាមិ យក្ខោ វិធុរេន សទ្ធឹ

តំ កុញ្ជរាជញ្ញហយានុចិណ្ណំ

បាវេក្ខិ អន្តេបុរមរិយសេដ្ឋោ ។

(១២១) កោញ្ចំ មយូរញ្ច បិយញ្ច កេតំ

ឧបាគមិ តត្ថ សុរម្មរូបំ

បហូតភក្ខំ ពហុអន្នបានំ

មសក្កសារំ វិយ វាសវស្ស ។

(១២២) តត្ថ នច្ចន្តិ គាយន្តិ អវ្ហយន្តិ វរាវរំ

អច្ឆរា វិយ ទេវេសុ នារិយោ សមលង្កតា ។

សមង្គិកត្វា បមទាហិ យក្ខំ

អន្នេន បានេន ច ធម្មបាលោ

អត្ថត្ថមេវានុវិចិន្តយន្តោ

បាវេក្ខិ ភរិយាយ តទា សកាសេ ។

លោកដ៏ចំរើន ចូរប្រៀនប្រដៅបុត្រនឹងភរិយា ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ កាលបើលោកចេញទៅ (បុត្រនឹងភរិយារបស់លោក) បានសេចក្ដីសុខយ៉ាងណា (សូមប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនោះ) ។

(១៦០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្ស មានភោគៈជាគ្រឿងប្រាថ្នាច្រើន បានពោលថា សាធុដូច្នេះ ក៏ចៀសចេញទៅជាមួយនឹងវិធុរបណ្ឌិត ឯវិធុរបណ្ឌិតជាបុគ្គលប្រសើរថ្លៃថ្លា ចូលទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីនោះ ដែលបរិបូណ៌ដោយដំរីនឹងសេះអាជានេយ្យ។

(១៦១) បណ្ដាប្រាសាទទាំងនោះ គឺកោញ្ចប្រាសាទ មយូរប្រាសាទ បិយកេតប្រាសាទ ព្រះមហាសត្វ(នាំបុណ្ណកយក្ស)ចូលទៅកាន់ប្រាសាទជាទីរីករាយក្រៃលែង ជាប្រាសាទមានភក្សាហារច្រើន មានបាយនឹងទឹកច្រើន ដូចជា(ភព)មសក្កសារៈនៃព្រះវាសវៈ ។

(១៦២) នាងនារីទាំងឡាយ គាត់តែងខ្លួនដ៏សមរម្យល្អ រាំ ច្រៀង ហៅរកដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងប្រាសាទនោះ ដូចស្រីអប្សរក្នុងទេវលោក ។ ព្រះមហាសត្វអ្នករក្សាធម៌ ធ្វើបុណ្ណកយក្សឲ្យបរិបូណ៌ដោយពួកនារីជាទីរីករាយផង ដោយបាយនឹងទឹកផង ហើយជ្រើសរើសតែសេចក្ដីយ៉ាងសំខាន់ ទើបចូលទៅក្នុងសំណាក់ភរិយា ក្នុងកាលនោះ ។

តំ ចន្ទនគន្ធរសានុលិត្តំ
សុវណ្ណជម្ពោនទនិក្ខសាទិសិំ
ភរិយំ អវច ឯហិ សុណោហិ ភោតិ
បុត្តានិ អាមន្តយ តម្ពនេត្តេ ។
សុត្វាន វាក្យំ បតិនោ អនោជា
សុណិសំ អវច តម្ពនខិំ សុនេត្តំ
អាមន្តយ ចម្មធរានិ ចេតេ
បុត្តានិ ឥន្ទីវរបុប្ផសាមេ ។
(១២៣) តេ អាគតេ មុទ្ធនិ ធម្មធាណោ
ចុម្ពិត្វា បុត្តេ អវិកម្បយានោ
អាមន្តយិត្វាន អវោច វាក្យំ
ទិន្នាហំ រញ្ញោ ឥធ មាណវស្ស ។
តស្សជ្ជហំ អត្តសុខី វិធេយ្យោ
អាទាយ យេច្ឆន្តិ តេន គច្ឆន្តិ
អហញ្ច វោ អនុសាសិតុំ អាគតោស្មិ
កថំ អហំ អបរិត្តាយ គច្ឆេ ។

មហាសត្វនិយាយនឹងភរិយា ដែលមានខ្លួនប្រោះព្រំដោយទឹកក្រអូបនៃខ្លឹមចន្ទន៍ មានសម្បុរប្រាកដស្មើដោយផ្កានៃមាសជម្ពូនទថា ម្នាលនាងដ៏ចំរើនមានភ្នែកក្រហម នាងចូរមក ចូរស្តាប់ខ្ញុំ ចូរហៅបុត្រនឹងធីតាមក ៗ នាងអនោជា បានស្តាប់ពាក្យរបស់ប្តីហើយ ក៏និយាយនឹងកូនប្រសាស្រី មានក្រចកក្រហម មានភ្នែកល្អថា ម្នាលនាងមានសម្បុរដូចផ្កាកជព្រឹក្ស នាងចូរហៅបុត្រនឹងធីតា ដែលទ្រទ្រង់ប្រដាប់តាំងនោះមក ៗ

(១២៣) ព្រះមហាសត្វជាអ្នករក្សាធម៌ ឥតមានញាប់ញ័រនឹងកូនទាំងឡាយ ថើបក្បាលកូនទាំងឡាយនោះ ដែលមកដល់ហើយ ហៅមកនិយាយពាក្យថា អញត្រូវព្រះរាជា ក្នុងក្រុងឥន្ទបត្តនេះប្រទានដល់មាណពហើយ ៗ ថ្ងៃនេះអញមានសេចក្តីសុខក្នុងខ្លួនទេ (តអំពី ៣ ថ្ងៃទៅ) អញនឹងជាអ្នកបំរើមាណពនោះ មាណពនោះ នាំអញទៅតាមសេចក្តីត្រូវការ ចំណែកខាងអញដែលមកនេះដើម្បីប្រៀនប្រដៅអ្នកទាំងឡាយ(ព្រោះថា) អញនឹងទៅ ដោយមិនបានការពារ(មុន) ដូចម្តេចបាន ៗ

សចេ វេ រាជា កុរុរដ្ឋវាសី
ជនសន្ធោ បុច្ឆេយ្យ បហូតកាមោ
កិមាភិជានំ បុរេ បុរាណំ
កឹ វេ បិតា អនុសាសេ បុរត្ថា ។
សមាគតា ហោថ មយា ច សព្វេ
កោ នីធ រញ្ញោ អព្ភតិកោ មនុស្សោ
កតញ្ជលី ការិយ វទេថ ឯវំ
មា ហោតុ ទេវ ន ហិ ឯស(១) ធម្មោ
វិយគ្ឃរាជស្ស និហីនជច្ចោ
សមាគតា ទេវ កថំ ករេយ្យ ។

លក្ខកណ្ឌំ(២) ។

(១៦៤) សោ ច បុត្តេ អមច្ចេ ច ញាតយោ សុហទជ្ជនេ
អលីនមនសង្កប្បោ វិធុរោ ឯតទព្រវិ ។
ឯថយ្យា រាជវសតឹ និសីទិត្វា សុណាថ មេ
យថា រាជកុលំ បត្តោ យសំ បោសោ និគច្ឆតិ ។

---

១ ម. នេស ។ ២ ម. បក្ខណកណ្ឌំ នាម ។

បើព្រះរាជានៅក្នុងដែនកុរុ ជាអ្នកភ្ជាប់មិត្តជន មានភោគៈជាទីប្រាថ្នាច្រើន សួរកូនឯងទាំងឡាយថា អ្នកទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវដំណើរបូរាណក្នុងកាលមុនដែរឬ បិតារបស់អ្នកទាំងឡាយបានប្រៀនប្រដៅ ក្នុងកាលមុនដូចម្ដេចខ្លះ មួយទៀតពួកអ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរមានអាសនៈស្មើនឹងយើងចុះ (ព្រោះ) ក្នុងរាជត្រកូលនេះ រកមនុស្សណារបស់ព្រះរាជា ជាអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ (ឲ្យស្មើនឹងពួកអ្នក)មិនមានទេ ពួកកូនឯងគប្បីធ្វើអញ្ជលីទូលព្រះរាជាយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គកុំត្រាស់យ៉ាងនេះ ព្រោះថា នេះមិនមែនជាបវេណីធម៌ទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សត្វបចកមានជាតិថោកទាប គប្បីមានអាសនៈ ស្មើនឹងកេសរសីហៈ ដូចម្ដេចបាន ។

ចប់ លក្ខកណ្ឌ ។

(១២៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វិធុរបណ្ឌិតនោះមានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដោយចិត្តមិនរួញរា បានពោលពាក្យនេះនឹងបុត្រ អាមាត្យ ញាតិ សំឡាញ់ថា ម្នាលកូនសំឡាញ់ទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយមកអង្គុយស្ដាប់រាជវសតិធម៌(ច្បាប់សម្រាប់នៅក្នុងរាជត្រកូល)របស់អញដែលជាច្បាប់សម្រាប់បុរសចូលទៅកាន់រាជត្រកូល រមែងបាននូវយស ។

(១២៤) ន ហិ រាជកុលំ បត្តោ អញ្ញាតោ លភតេ យសំ

នាតិសូរោ នាតិទុម្មេធោ នប្បមត្តោ កុទាចនំ ។

យទាស្ស សីលំ បញ្ញញ្ច សោចេយ្យញ្ចាធិគច្ឆតិ

អថ វិស្សាសតេ ត្យម្ហិ គុយ្ហញ្ចស្ស ន រក្ខតិ ។

(១២៦) តុលា យថា បគ្គហិតា សមទណ្ឌា សុធារិតា

អជ្ឈិដ្ឋោ ន វិកម្បេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

តុលា យថា បគ្គហិតា សមទណ្ឌា សុធារិតា

សព្វានិ អភិសម្ភោន្តោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(២២៧) ទិវា វា យទិ វា រត្តឹ រាជកិច្ចេសុ បណ្ឌិតោ

អជ្ឈិដ្ឋោ ន វិកម្បេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

ទិវា វា យទិ វា រត្តឹ រាជកិច្ចេសុ បណ្ឌិតោ

សព្វានិ អភិសម្ភោន្តោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១២៥) រាជសេវកៈ ដែលចូលទៅកាន់រាជត្រកូល (មានគុណសម្បត្តិ) មិនប្រាកដ រមែងមិនបានយសទេ រាជសេវកៈមិនត្រូវជាអ្នកក្លៀវក្លាពេក មិនត្រូវជាអ្នកខ្លាចពេក មិនត្រូវធ្វេសប្រហែស ក្នុងកាលណាឡើយ ។ ព្រះរាជាជ្រាបច្បាស់ នូវអាចារសម្បត្តិ នឹងសេចក្តីចេះដឹង ព្រមទាំងសេចក្តីស្អាត របស់រាជសេវកៈនោះ ក្នុងកាលណា ព្រះរាជាក៏រមែងស្និទ្ធស្នាលចំពោះរាជសេវកៈនោះ ក្នុងកាលនោះ ទាំងមិនលាក់នូវអាថ៌កំបាំង (របស់ព្រះអង្គ) នឹងរាជសេវកៈនោះទេ ។

(១២៦) រាជសេវកៈ ដែលព្រះរាជាត្រាស់ប្រើ (ក្នុងរាជកិច្ចណាមួយ) មិនគប្បីធ្វើរាជកិច្ចនោះឲ្យកម្រើក (ល្អៀង) ទេ ត្រូវធ្វើឲ្យដូចជាជញ្ជីងដែលគេលើកឡើងហើយ មានដងស្មើ ទៀងល្អ ។ រាជសេវកៈធ្វើរាជកិច្ចទាំងពួង ដូចជញ្ជីងដែលគេលើកឡើងហើយ មានដងស្មើ ទៀងល្អ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១២៧) រាជសេវកៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងរាជកិច្ចទាំងឡាយ ដែលព្រះរាជាត្រូវប្រើ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ មិនគប្បីធ្វើរាជកិច្ចនោះឲ្យកម្រើក រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងរាជកិច្ចទាំងឡាយ ធ្វើរាជកិច្ចគ្រប់យ៉ាង ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ (ឲ្យសម្រេចដោយរៀបរយ) រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

យោ ចស្ស សុកតោ មគ្គោ រញ្ញោ សុបដិយាទិតោ
ន តេន វុត្តោ គច្ឆេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។
(១២៨) ន រញ្ញោ សមកំ ភុញ្ជេ កាមភោគេ កុទាចនំ
សព្វត្ថ បច្ឆតោ គច្ឆេ ស រាជវសតឹ វសេ ។
ន រញ្ញោ សទិសំ វត្ថំ ន មាលំ ន វិលេបនំ
អាកប្បំ សរកុត្តឹ វា ន រញ្ញោ សទិសមាចរេ
អញ្ញំ ករេយ្យ អាកប្បំ ស រាជវសតឹ វសេ ។
(១២៩) កីឡេ រាជា អមច្ចេហិ ភរិយាហិ បរិវារិតោ
នាមច្ចោ រាជភរិយាសុ ភាវំ កុព្វេថ បណ្ឌិតោ ។
អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ
មនោបណិធិសម្បន្នោ ស រាជវសតឹ វសេ ។
(២៣០) នាស្ស ភរិយាហិ កីឡេយ្យ ន មន្តេយ្យ រហោគតោ
នាស្ស កោសា ធនំ គណ្ហេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

ផ្លូវណាដែលគេធ្វើល្អ ចាត់ចែងល្អសម្រាប់ព្រះរាជា រាជសេវកៈដែលព្រះរាជាត្រាស់ហើយ មិនត្រូវដើរទៅតាមផ្លូវនោះ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១២៨) រាជសេវកៈ មិនគួរប្រើប្រាស់កាមភោគៈស្មើនឹងព្រះរាជាក្នុងកាលណាឡើយ ត្រូវដើរខាងក្រោយក្នុងកាមគុណគ្រប់យ៉ាង រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈមិនត្រូវប្រើប្រាស់សំពត់ មិនត្រូវប្រើប្រាស់ផ្កាកម្រង មិនត្រូវប្រើប្រាស់គ្រឿងលាប ឲ្យដូចរបស់ព្រះរាជា មិនត្រូវប្រព្រឹត្តកិរិយា ឬការនិយាយស្តី ឲ្យដូចព្រះរាជា ត្រូវធ្វើអាកប្បកិរិយាដទៃវិញ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១២៩) ព្រះរាជា ទ្រង់ក្រសាលនឹងរាជសេវកៈ មានស្រីស្នំគាល់បំរើអាមាត្យជាបណ្ឌិត មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលចំពោះពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជាទេ ។ រាជសេវកៈ ជាអ្នកមិនឆ្មើងឆ្មៃ មិនឃ្លេសឃ្លង ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន សង្រួមឥន្ទ្រិយដ៏ល្អ បរិបូណ៌ដោយការតំកល់ចិត្ត រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣០) រាជសេវកៈ មិនត្រូវប្រឡែង មិនត្រូវនៅក្នុងទីស្ងាត់ ប្រឹក្សាជាមួយនឹងពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជា មិនត្រូវលួចយកព្រះរាជទ្រព្យអំពីឃ្លាំងរបស់ព្រះរាជានោះទេ រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

ន និទ្ទំ ពហុ មញ្ញេយ្យ ន មត្តាយ សុរំ បិវេ

នាស្ស ទាយេ មិគេ ហញ្ញេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

នាស្ស បីឋំ ន បល្លង្កំ ន កោច្ឆំ ន នាវំ រថំ

សម្មតោម្ហីតិ អារុហេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

នាតិទូរេ ភជេ រញ្ញោ នាច្ចាសន្នេ វិចក្ខណោ

សមេក្ខញ្ចស្ស(១) តិដ្ឋេយ្យ សន្ទិស្សន្តោ សភត្តុនោ ។

ន វេ រាជា សខា ហោតិ ន រាជា ហោតិ មេថុនោ

ខិប្បំ កុជ្ឈន្តិ រាជានោ សុកេនក្ខីវ ឃដ្ដិតំ ។

ន បូជិតោ មញ្ញមានោ មេធាវី បណ្ឌិតោ នរោ

ផរុសំ បដិមន្តេយ្យ រាជានំ បរិសំ គតំ ។

(១៣១) លទ្ធទ្វារោ លភេ ទ្វារំ នេវ រាជូសុ វិស្សសេ

អគ្គីវ សំយតោ តិដ្ឋេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

---

១ ម. សម្មុខញ្ចស្ស ។

រាជសេវកៈ មិនគប្បីសំគាល់ការដេកច្រើន មិនត្រូវផឹកសុរាឲ្យស្រវឹង មិនត្រូវបៀតបៀនពួកម្រឹគដែលទ្រង់ឲ្យអភ័យ រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈ មិនត្រូវឡើងកាន់តាំង មិនត្រូវឡើងកាន់បល្ល័ង្ក មិនត្រូវឡើងកាន់កៅអី មិនត្រូវឡើងកាន់នាវា ឬកាន់រថរបស់ព្រះរាជា ដោយគិតថា ខ្លួនអញព្រះរាជាប្រោសប្រាណហើយដូច្នេះទេ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នកវាងវៃ ត្រូវគាល់ព្រះរាជា ក្នុងទីមិនឆ្ងាយពេក មិនជិតពេក គប្បីឋិតនៅល្មមតែព្រះរាជាទតឃើញ ទាំងខ្លួនឯងក៏មើលឃើញព្រះរាជាជាម្ចាស់ ។ រាជសេវកៈ(គួរគិតថា) ព្រះរាជាមិនមែនជាសំឡាញ់របស់អញទេ ព្រះរាជា មិនមែនជាគូគន(របស់អញទេ) ធម្មតាព្រះរាជាទាំងឡាយ រមែងខ្ញាល់ឆាប់ ដូចភ្នែកដែលត្រូវលំអងមានកន្ទុយស្រូវ (ជាដើម) ប៉ះពាល់ ។ ជនជាបណ្ឌិត អ្នកមានប្រាជ្ញា មិនត្រូវសំគាល់ថា ព្រះរាជាបូជាអញហើយ ក៏ពិតទូលហេតុអាក្រក់ ចំពោះព្រះរាជា ដែលយាងមកកាន់បរិស័ទ ។

(១៣១) រាជសេវកៈ ទុកជាបានអនុញ្ញាតទ្វារហើយ ត្រូវបានអនុញ្ញាតទ្វារ (ទៀតសឹមចូល) មិនត្រូវទុកចិត្តចំពោះព្រះរាជាទាំងឡាយ គប្បីប្រយ័ត្នដូចភ្លើង រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

បុត្តំ វា ភាតរំ សំ វា សម្បគ្គណ្ហាតិ ខត្តិយោ
គាមេហិ និគមេហិ វា រដ្ឋេហិ ជនបទេហិ វា
តុណ្ហីភូតោ ឧបេក្ខេយ្យ(១) ន ភណេ ឆេកបាបកំ ។
(១៣៦) ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
តេសំ កម្មាវទានេន យថា វឌ្ឍេតិ វេតនំ
ន តេសំ អន្តរា គច្ឆេ ស រាជវសតឹ វសេ ។
ចាបោវូនុទរោ ធីរោ វំសោ វាបិ បកម្បយេ
បដិលោមំ ន វត្តេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។
ចាបោវូនុទរោ អស្ស មច្ឆោវស្ស អជិវ្ហតា
អប្បាសី និបកោ សូរោ ស រាជវសតឹ វសេ ។
(១៣៧) ន ពាឡ្ហំ ឥត្ថឹ គច្ឆេយ្យ សម្បស្សំ តេជសង្ខយំ
កាសំ សាសំ ទរំ ពាល្យំ ខីណមេធោ និគច្ឆតិ ។
នាតិវេលំ បភាសេយ្យ ន តុណ្ហី សព្វទា សិយា
អវិកិណ្ណំ មិតំ វាចំ បត្តេ កាលេ ឧទីរយេ ។
អក្កោធនោ អសង្ឃដ្ដោ សច្ចោ សណ្ហោ អបេសុណោ
សម្ផំ គិរំ ន ភាសេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

---

១ ម. ឧទិក្ខេយ្យ ។

ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ទ្រង់លើកតាំងព្រះរាជបុត្រឬក្សត្រិយ៍ ជាបងប្អូនរបស់ព្រះអង្គ ដោយស្រុកឬនិគម ដោយដែនឬជនបទ រាជសេវកៈត្រូវនៅស្ងៀម រំពឹងមើល មិនត្រូវនិយាយពីគុណឬទោសឡើយ ។

(១៣២) ព្រះរាជាទ្រង់បន្ថែមបៀវត្សរ៍ដល់ពលដំរី ពលរថ ពលថ្មើរជើងទាំងនោះ ដោយការប្រគល់ឲ្យចំពោះការងារ រាជសេវកៈមិនត្រូវធ្វើឲ្យអន្តរាយ (លាភ) របស់ពលទាំងនោះ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នកប្រាជ្ញ ត្រូវឱនលំទោនដូចជាដងធ្នូ ត្រូវញាប់ញ័រដូចជាឫស្សី មិនត្រូវប្រព្រឹត្តទទឹងទាស់ទេ រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈត្រូវមានពោះធូរ ដូចបន្ទោះធ្នូ មិនត្រូវមានអណ្តាតដូចត្រី ត្រូវស៊ីតិច មានប្រាជ្ញារក្សាខ្លួន ក្លៀវក្លា រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៣) រាជសេវកៈមិនត្រូវប៉ះពាល់គប់ស្រី ជាហេតុឲ្យអស់តេជះខ្លាំងពេកទេ សេវកៈដែលអស់ប្រាជ្ញា រមែងដល់នូវរោគក្អក ហឺត ទុរន់ទុក្ខ មានកំឡាំងថយ ។ រាជសេវកៈមិនត្រូវនិយាយហួសកម្រិត មិនត្រូវស្ងៀមគ្រប់កាលទាំងពួងទេ ត្រូវពោលពាក្យមិនរោយរាយ ល្មមប្រមាណក្នុងកាលដែលត្រូវការ ។ រាជសេវកៈគប្បីជាអ្នកមិនក្រោធ មិនបៀតបៀនគេ មានពាក្យសច្ចៈ ផ្អែមល្ហែម មិនញុះញង់ មិននិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៨) មាតាបេត្តិភរោ អស្ស កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិកោ

សណ្ហោ សខិលសម្ភាសោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

វិនីតោ សិប្បវា ទន្តោ កតត្តោ និយតោ មុទុ

អប្បមត្តោ សុចិ ទក្ខោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

និវាតវុត្តិ វុឌ្ឍេសុ សប្បតិស្សោ សគារវោ

សុរតោ សុខសំវាសោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

អារកា បរិវជ្ជេយ្យ សហិតំ បហិតំ ជនំ

ភត្តារញ្ញេវ និទេយ្យ ន ច អញ្ញស្ស រាជិនោ ។

(១៣៩) សមណោ ព្រាហ្មណោ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

សក្កច្ចំ បយិរុបាសេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

សមណោ ព្រាហ្មណោ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

សក្កច្ចំ អនុវាសេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១៣៨) រាជសេវក: ត្រូវចិញ្ចឹមមាតានឹងបិតា ត្រូវមានសេចក្តីគោរព ចំពោះបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូល មានវាចាផ្អែមល្ហែម ពោលពាក្យម៉ត់ហ្មត់ រាជសេវក:នោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ សេវក:ត្រូវមានសណ្តាប់ធ្នាប់មានសិល្បសាស្ត្រ មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ មានខ្លួនធ្វើហើយ (បេះស្ទាត់) ជាអ្នកនឹងនួន មានអធ្យាស្រ័យទន់ភ្លន់ មិនធ្វេសប្រហែស ជាអ្នកស្អាត ចាំងឈ្លាសវៃ រាជសេវក:នោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវក:ត្រូវមានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិទុនលំទោន កោតក្រែង គោរព ចំពោះបុគ្គលចំរើន (ដោយវ័យជាដើម) ជាអ្នកស្លូតត្រង់ នៅរួមជាសុខ រាជសេវក:នោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវក:គប្បីវៀរឲ្យឆ្ងាយចេញ នូវជនដែលព្រះរាជាដទៃបញ្ជូនមកដើម្បីការស្ងាត់កំបាំង គប្បីរំពៃមើលចំពោះព្រះរាជាជាម្ចាស់ (របស់ខ្លួន) មិនត្រូវនិយាយចំពោះព្រះរាជាដទៃទេ ។

(១៣៩) រាជសេវក: គប្បីគប់រក ចំពោះសមណ: នឹងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត ដោយគោរព រាជសេវក:នោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវក: គួរប្រព្រឹត្ត តាមពួកសមណ:នឹងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត ដោយគោរព រាជសេវក:នោះ ទើបគួរនៅ ក្នុងរាជត្រកូល ។

សមណេ ព្រាហ្មណេ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

តប្បេយ្យ អន្នបានេន ស រាជវសតឹ វសេ ។

សមណេ ព្រាហ្មណេ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

អាសជ្ជ បញ្ញេ សេវេថ អាកង្ខំ វុឌ្ឍិមត្តនោ ។

(១៣៦) និន្នបុព្វំ ន ហាបេយ្យ ទានំ សមណព្រាហ្មណេ

ន ច កិញ្ចិ និវារេយ្យ ទានកាលេ វណិព្វកេ ។

បញ្ញវា ពុទ្ធិសម្បន្នោ វិធានវិធិកោវិទោ

កាលញ្ញូ សមយញ្ញូ ច ស រាជវសតឹ វសេ ។

ឧដ្ឋាតា កម្មធេយ្យេសុ អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ

សុសំវិហិតកម្មន្តោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១៣៧) ខលំ សាលំ បសុំ ខេត្តំ គន្ត្វា ចស្ស អភិក្ខណំ

មិតំ ធញ្ញំ និធាបេយ្យ មិតំ ច បាចយេ ឃរេ ។

រាជសេវកៈ គួរញុំាងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូតឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនិងទឹក រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈ កាលបើប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើនដល់ខ្លួន គប្បីចូលទៅគប់រកសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត ជាបណ្ឌិត ។

(១៣៦) រាជសេវកៈ មិនត្រូវញុំាងទានដែលព្រះរាជា ធ្លាប់ព្រះរាជទានដល់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ឲ្យសាបសូន្យ ទាំងមិនគួរឃាត់វត្ថុណាមួយ ចំពោះពួកសូម ក្នុងកាលជាទីព្រះរាជទាន ។ រាជសេវកៈជាអ្នកមានប្រាជ្ញា បរិបូណ៌ដោយឧបាយ ជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងវិធីចាត់ចែង ជាអ្នកដឹងកាល (ជាទីធ្វើបុណ្យ) ដឹងសម័យ (ប្រកបការងារ) រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នកខ្នះខ្នែង មិនប្រមាទ ឈ្លាសវៃ ចាត់ចែងការងារដ៏ល្អ ក្នុងក្រសួងការងារទាំងឡាយ ត្រូវមានសេចក្តីព្យាយាម ចាត់ចែងរាជកិច្ចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយស្រួល រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៧) រាជសេវកៈគួរទៅ (ត្រួតត្រាមើល) លានស្រូវ រោងបិញ្ចឹមសត្វ និងស្រែចំការ (របស់ព្រះរាជា) ឲ្យរឿយៗ គប្បីទុកដាក់ស្រូវដែលវាល់ហើយផង ឲ្យគេចំអិនអង្ករ ដែលវាល់ហើយក្នុងផ្ទះផង ។

បុត្តំ វា ភាតរំ សំ វា   សីលេសុ អសមាហិតំ

អនត្ថាយ ហិ តេ ពាលា   យថា បេតា តថេវ តេ ។

តោឡ្ហញ្ច នេសំ បិណ្ឌញ្ច   អាសីនានំ បទាបយេ

ទាសេ កម្មករេ បោសេ   សីលេសុ សុសមាហិតេ

ទក្ខេ ឧដ្ឋានសម្បន្នេ   អាធិបច្ចម្ហិ ឋាបយេ ។

(១៣៨) សីលវា ច អលោភោ ច   អនុវត្តោ ច រាជិនោ

អាវិរហោ ហិតោ តស្ស   ស រាជវសតឹ វសេ ។

ឆន្ទញ្ញូ រាជិនោ ចស្ស   ចិត្តដ្ឋោ ចស្ស រាជិនោ

អសង្កុសកវុត្តិស្ស   ស រាជវសតឹ វសេ ។

អច្ឆាទនេ ច នហាបនេ   ធោវេ បាទេ អធោសិរំ

អាហតោបិ ន កុប្បេយ្យ   ស រាជវសតឹ វសេ ។

មិនត្រូវលើកតំកើងកូន ឬបងប្អូនរបស់ខ្លួន ដែលមិនតាំងនៅក្នុងសីលាចារវត្ត ព្រោះថា ជនទាំងនោះជាមនុស្សពាល មិនឈ្មោះថាជាអវយវៈ (របស់ខ្លួន) ជនទាំងនោះ ទុកដូចជាមនុស្សស្លាប់ហើយ តែថាត្រូវឲ្យសំពត់នឹងដុំបាយ ដល់ជនទាំងនោះ ដែលមកអង្គុយជិតហើយ គប្បីតំកល់ពួកបុរសជាទាសកម្មករ ដែលជាអ្នកខ្ជាប់ខ្ជួនល្អ ក្នុងសីលាចារវត្ត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីឃ្លាតខ្លី ក្នុងទីជាអធិបតី (ក្នុងការងារ) ។

(១៣៨) រាជសេវកៈ ត្រូវមានសីល មិនលោភ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមព្រះរាជា ជាគុណដល់ព្រះរាជា ទាំងក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រនឹងទីកំបាំងព្រះភ័ក្ត្រ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នកស្គាល់បំណងរបស់ព្រះរាជានោះផង តាំងនៅដូចព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះរាជានោះផង ជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តទទឹងទាស់នឹងព្រះរាជានោះផង រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈគប្បីឱនក្បាលលាងព្រះបាទ (របស់ព្រះរាជា) ក្នុងកាលជាទីទ្រង់ព្រះពស្ត្រ ឬក្នុងកាលជាទីស្រង់ព្រះគង្គា សូម្បីព្រះរាជាទ្រង់ខ្ញាល់ ក៏មិនគប្បីខឹងតបវិញទេ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៩) កុព្ពន្តិ បញ្ជលី កាយិក ចាតំ ចាបិ បទក្ខិណំ

កិមេវ សព្វកាមានំ ទាតារំ ធីរមុត្តមំ ។
យោ ទេតិ សយនំ វត្ថំ យានំ អាវសថំ ឃរំ
បជ្ជុន្នោរិវ ភូតានិ ភោគេហិ អភិវស្សតិ ។
ឯសេយ្យ រាជវសតី វត្តមានោ យថា នរោ
អារាធយតិ រាជានំ បូជំ លភតិ ភត្តុសុ ។

រាជវសតី នាម ។

(១៤០) ឯវំ សមនុសាសិត្វា ញាតិសង្ឃំ វិចក្ខណោ
បរិកិណ្ណោ សុហជ្ជេហិ រាជានមុបសង្កមិ
វន្ទិត្វា សិរសា បាទេ កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ
វិធុរោ អវច រាជានំ បគ្គហេត្វាន អញ្ជលី ។
អយំ មំ មាណវោ នេតិ កត្តុកាមោ យថាមតី
ញាតីនត្ថំ បវក្ខាមិ តំ សុណោហិ អរិន្ទម ។

(១៧៩) ប៉ុនអម្បាលបុរសប្រាជ្ញាសេចក្ដីចំរើន គង់ធ្វើអញ្ជលីចំពោះក្អមទឹក ឬធ្វើបទក្សិណចំពោះបក្សីក្អែក បុគ្គលមិនទមស្សការចំពោះព្រះរាជា ជាបណ្ឌិតខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះអង្គប្រទានសេចក្ដីប្រាជ្ញាគ្រប់យ៉ាង ដូចម្ដេចបាន ព្រោះព្រះអង្គប្រទានទីដេក សំពត់ យាន ទីផ្ទះសម្រាប់សំណាក់អាស្រ័យ ទ្រង់បង្អុរភោគសម្បត្តិ ដូចមេឃបង្អុរភ្លៀងដល់ពួកសត្វ ។ ម្នាលកូនសំឡាញ់ទាំងឡាយ នេះជារាជ-វសតិធម៌ ដែលនរជនប្រព្រឹត្តតាម រមែងញុំាងព្រះរាជាឲ្យប្រោសប្រាណ រមែងបានការបូជាអំពីចៅហ្វាយនាយទាំងឡាយ ។

ចប់ រាជវសតិកណ្ឌ ។

(១៨០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វិធុរបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាពនវៃ ប្រៀនប្រដៅពួកញាតិយ៉ាងនេះហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជា ដោយមានពួកញាតិចោមរោម វិធុរបណ្ឌិតថ្វាយបង្គំព្រះបាទាដោយត្បូង ធ្វើប្រទក្សិណព្រះអង្គ ផ្គងអញ្ជលីក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកបង្ក្រាបសត្រូវ មាណពនេះ មានប្រាជ្ញានឹងធ្វើតាមអធ្យាស្រ័យ នឹងនាំខ្ញុំព្រះអង្គទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងនិយាយពាក្យ ជាប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ នូវពាក្យនោះ ។

បុត្តេ ច មេ ឧទិក្ខេសិ យញ្ញមញ្ញំ យវេ ជនំ
យថា បច្ឆា ន ហាយេថ ញាតិសង្ឃា មយី គតេ
យថេវ ខលតិ ភូម្យំ ភូម្យាយេវ បតិដ្ឋតិ
ឯវេតំ ខលិតំ មយ្ហំ ឯតំ បស្សាមិ អច្ចយំ ។

(១៤១) សក្កា ន គន្តុំ ឥតិ(១) មយ្ហំ ហោតិ
ឆេត្វា វធិត្វា ឥធ កាតិយានំ
ឥធេវ ហោហិ ឥតិ មយ្ហំ រុច្ចិ
មា ត្វំ អគា(២) ឧត្តមភូរិបញ្ញ ។

(១៤២) មា ហោវធម្មេសុ មនំ បណីធហិ
អត្ថេ ច ធម្មេ ច យុត្តោ ភវស្សុ
ធិរត្ថុ កម្មំ អកុសលំ អនរិយំ
យំ កត្វា បច្ឆា និរយំ វជេយ្យ ។
នេវេស ធម្មោ ន បុនេតំ កិច្ចំ
អយិរកោ(៣) ហិ ទាសស្ស ជនិន្ទ ឥស្សរោ
ឃាតេតុ ឈាបេតុ អថោបិ ហន្តុំ
ន ច មយ្ហំ កោធត្ថិ វជាមិ ចាហំ ។

---

១ ម. នសក្កា គន្តុំ មតិ ។ ២ ម អគមា ។ ៣ ម. អយ្យោ ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតមើលកូនទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គផង នឹងទ្រព្យដទៃក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គផង កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គទៅហើយ សូមកុំឲ្យពួកញាតិវិនាសក្នុងកាលខាងក្រោយឡើយ ប្រសិនបើទូលព្រះបង្គំមានសេចក្ដីភាំងភាត់ ទូលព្រះបង្គំ នឹងឃើញកំហុសនោះវិញ ដូចជាបុរសភ្ញាក់ដួលលើផែនដី ហើយឈរសើបលើផែនដីវិញ ។

(១៤១)(ព្រះរាជា...)សេចក្ដីគាប់ចិត្តខ្ញុំថា អ្នកមិនគួរទៅទេ ខ្ញុំគាប់ចិត្តថា ឲ្យអ្នកកាប់សំឡាប់មាណពកច្ចាយនៈ ក្នុងទីនេះហើយនៅក្នុងទីនេះចុះ ម្នាលបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាឧត្ដមដូចផែនដី អ្នកកុំទៅ ។

(១៤២) (មហាសត្វ...) សូមព្រះអង្គកុំតំកល់ព្រះហឫទ័យ ក្នុងភាពមិនមែនជាធម៌ សូមប្រកបក្នុងប្រយោជន៍ផងក្នុងធម៌ផង ថ្វីយបុគ្គលធ្វើកម្មណា ហើយទៅកាន់នរក ក្នុងកាលខាងក្រោយ កម្មនោះជាអំពើអកុសល មិនប្រសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រោះថា ធម្មតាម្ចាស់ជាធំរបស់ទាសៈ ចង់សំឡាប់ចង់ដុតកេលបៀតបៀនក៏បាន តែនេះមិនមែនជាធម៌ (របស់បុរាណបណ្ឌិតទេ)ទាំងមិនមែនជាកិច្ចគួរប្រព្រឹត្តឡើយ សេចក្ដីក្រោធនៃខ្ញុំព្រះអង្គ មិនមានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមលាទៅ ។

(១៤៣) ជេដ្ឋបុត្តំ ឧបគុយ្ហ វិនេយ្យ ហទយេ ទរំ
អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ បាវិសិ សោ មហាឃរំ ។
(១៤៤) សាលាវ សម្បមទ្ទិតា មាលុតេន បមទ្ទិតា
សេន្តិ បុត្តា ច ទារា ច វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។

(១៨៣) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះមហាសត្វនោះ មានព្រះនេត្រពេញដោយទឹកភ្នែក ចូលទៅឱបរឹត(ធម្មបាលកុមារ)ជាបុត្តច្បង លុះបន្ទោបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយក្នុងហឫទ័យហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះធំ ។

(១៨៤) ពួកបុត្រនិងភរិយារបស់វិធុរបណ្ឌិត ដេក (បម្រាស់ទៀល) ក្នុងលំនៅ ដូចជាដើមរាំងដែលត្រូវខ្យល់បក់បោកញាំញី ។ ស្ត្រីជាប្រពន្ធ ១ ពាន់នាក់ និងទាសី ៧ រយនាក់ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរបណ្ឌិត ។ ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញ និងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរបណ្ឌិត ។ ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរបណ្ឌិត ។ ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគមក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរបណ្ឌិត ។ ស្ត្រីជាប្រពន្ធ ១ពាន់នាក់ និងទាសី ៧ រយនាក់ ផ្គងដៃ ខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វីទើបលោកលះចោលពួកយើង ។ ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញ និងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វី ទើបលោកលះចោល ពួកយើង ។ ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វី ទើបលោកលះចោល ពួកយើង ។

សហាយកា ជានបទា នេគមា ច សហាយកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
(១៤៥) កត្វា ឃរេសុ កិច្ចានិ អនុសាសិត្វា សកំ ជនំ
មិត្តាមច្ចេ ច ភច្ចេ ច បុត្តទារេ ច ពន្ធវេ ។
កម្មន្តំ សំវិធេត្វាន អាចិក្ខិត្វា ឃរេ ធនំ
និធិញ្ច ឥណទានញ្ច បុណ្ណកំ ឯតទព្រវិ ។

អវសី តុវំ មយ្ហ តិហំ អគារេ
កតានិ កិច្ចានិ ឃរេសុ មយ្ហំ
អនុសាសិតា បុត្តទារា មយា ច
ករោម កិច្ចានិ យថាមតិន្តេ ។

(១៤៦) សចេ ហិ កត្តេ អនុសាសិតា តេ
បុត្តា ច ទារា អនុជីវិនោ ច
ហន្ទេហិ ទានិ តរមានរូបោ
ទីឃោ ហិ អទ្ធាបិ អយំ បុរត្ថា ។

អសម្ភីតោវ(១) គណ្ហាហិ អាជានីយស្ស វាលធឹ
ឥទំ បច្ឆិមកំ តុយ្ហំ ជីវលោកស្ស ទស្សនំ ។
(១៤៧) សោហំ កិស្សានុភាយិស្សំ យស្ស មេ នត្ថិ ទុក្កដំ
កាយេន វាចា មនសា យេន គច្ឆេយ្យ ទុគ្គតឹ ។

---

១ ម. អឆម្ភិតោវ ។

ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគមក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃ ខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វីទើបលោកលះចោលពួកយើង ។

(១៨៥) ព្រះមហាសត្វបានធ្វើកិច្ចទាំងឡាយក្នុងផ្ទះ ប្រៀនប្រដៅជនរបស់ខ្លួន គឺពួកមិត្រ អាមាត្យ ជនអ្នកនៅអាស្រ័យ បុត្រ ភរិយានឹងផៅពង្ស ។ ព្រះមហាសត្វចាត់ចែងការងារ ប្រាប់នូវទ្រព្យក្នុងផ្ទះ នឹងកំណប់នឹងការឲ្យបុល ហើយពោលពាក្យនេះ នឹងបុណ្ណកយក្សថា

អ្នកបានស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំអស់៣ថ្ងៃហើយ កិច្ចក្នុងផ្ទះខ្ញុំ
ធ្វើហើយ ទាំងបុត្រនឹងភរិយា ខ្ញុំក៏បានប្រៀនប្រដៅហើយ
អ្នកចូរធ្វើកិច្ចទាំងឡាយ តាមអធ្យាស្រ័យរបស់អ្នកចុះ ។

(១៨៦) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រអ្នកជាអាមាត្យ បើអ្នកបានប្រៀន
ប្រដៅបុត្រ ភរិយា នឹងពួកជនអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារ
ហើយ អើអ្នកចូរប្រញាប់ប្រញាល់ មកក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ
ព្រោះថាផ្លូវខាងមុខនេះ ជាផ្លូវដាច់ស្រយាលវែងឆ្ងាយ ។

អ្នកកុំភ័យ ចូរចាប់គោងកន្ទុយសេះអាជានេយ្យចុះ នេះជាការឃើញនូវជីវលោក ជាទីបំផុត របស់អ្នក ។

(១៨៧) (ព្រះមហាសត្វ...) បុគ្គលទៅកាន់ទុគ្គតិ ដោយអំពើណា ដែលកើតអំពីកាយវាចាចិត្ត អំពើអាក្រក់ (នោះ) របស់ខ្ញុំមិនមានទេ ខ្ញុំនឹងខ្លាចចំពោះអំពើអ្វី ។

(១៤៨) សោ អស្សរាជា វិធុរំ វហន្តោ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ
សាខាសុ សេលេសុ អសជ្ជមានោ
កាឡាគិរឹ ខិប្បមុបាគមាសិ ។

(១៤៩) ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ បណ្ឌិតោ សោ កុហឹ គតោ ។

(១៤៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចសេះនោះនាំវិធុរបណ្ឌិតហោះទៅ ឰដ៏អាកាសវេហាស៍ ឥតប៉ះទង្គិចនឹងមែកឈើឬភ្នំ ក៏ចូលទៅកាន់កាឡាគិរីបព៌ត ដោយឆាប់រហ័ស ។

(១៤៩) ស្ត្រីជាប្រពន្ធ១ពាន់នាក់ នឹងទាសី៧រយនាក់ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួល កន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ៗ ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញ នឹងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ៗ ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួល កន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ៗ ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគម ក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ៗ ស្ត្រីជាប្រពន្ធ១ពាន់នាក់ នឹងទាសី ៧ រយនាក់ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរបណ្ឌិតទៅកន្លែងណាហ្ន៎ ។

ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ បណ្ឌិតោ សោ កុមារីកោ ។

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ បណ្ឌិតោ សោ កុមារីកោ ។

សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ បណ្ឌិតោ សោ កុមារីកោ ។

(២៨០) សចេ សោ សត្តរត្តេន បណ្ឌិតោ នាគមិស្សតិ

សព្វេ អគ្គឹ បវិស្សាម នត្ថត្ថោ ជីវិតេន នោ ។

(១៨១) បណ្ឌិតោ ច វិយត្តោ ច វិភាវី ច វិចក្ខណោ

ខិប្បំ មោចេសិ អត្តានំ មា ភាយិត្ថាគមិស្សតិ ។

អន្តរបេយ្យាលំ នាម ។

(១៨២) សោ តត្ថ គន្ត្វាន វិចិន្តយន្តោ

ឧដ្ឋារជា ចេតនកា ករន្តិ

ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញនិងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរបណ្ឌិតទៅក្នុងទីណាហ្ន៎ ៗ ពួកពលដំរី (ពលសេះ) ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរបណ្ឌិតនោះទៅក្នុងទីណាហ្ន៎ ៗ ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគមក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរ-បណ្ឌិតនោះទៅក្នុងទីណាហ្ន៎ ៗ

(១៩០) (មហាជន...) បើបណ្ឌិតនោះ នឹងមិនត្រឡប់មក ក្នុងវេង ៧ រាត្រីវិញទេ ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងអស់គ្នា នឹងចូលភ្លើង ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយជីវិតឡើយ ៗ

(១៩១) (ព្រះកថា...) បណ្ឌិតជាបុគ្គលឈ្លាសវៃ អាចសំដែង(ប្រយោជន៍) នឹងមិនមែនប្រយោជន៍ មានប្រាជ្ញាឈ្វេងយល់ រមែងដោះខ្លួនបានដោយឆាប់ អ្នកទាំងឡាយកុំខ្លាចឡើយ បណ្ឌិតនោះគង់តែនឹងត្រឡប់មកវិញ ៗ

ចប់ អន្តរបេយ្យាលៈ ។

(១៩២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះកាលទៅលើកំពូលភ្នំកា-ឡាគិរីនោះក៏គិតថា គំនិតទាំងឡាយរមែងជាធម្មជាតខ្ពស់នឹងទាប

នយិមស្ស ជីវេន មមត្ថិ កិញ្ចិ
ហន្ត្វានិមំ ហទយំ អានយិស្សំ ។

(១៨៣) សោ តត្ថ គន្ត្វា បព្វតមន្តរស្មឹ
អន្តោ បវិសិត្វាន បទុដ្ឋចិត្តោ
អសំវុតស្មឹ ជគតិប្បទេសេ
អធោសិរំ ធារយិ កាតិយានោ ។

(១៨៤) សោ លម្ពមានោ នរកេ បបាតេ
មហព្ភយេ លោមហំសេ វិទុគ្គេ
អសន្តសន្តោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋោ
ឥច្ចព្រវិ បុណ្ណកំ នាម យក្ខំ ។
អរិយាវកាសោសិ អនរីយរូបោ
អសញ្ញតោ សញ្ញតសន្និកាសោ
អច្ចាហិតំ កម្មំ ករោសិ លុទ្ទំ
ភាវេ ច តេ កុសលំ នត្ថិ កិញ្ចិ ។
យំ មំ បបាតស្មឹ បបាតុមិច្ឆសិ
កោ នុ តវត្ថោ មរណេន មយ្ហំ
អមានុសស្សេវ តវជ្ជ វណ្ណោ
អាចិក្ខ មេ ត្វំ កតមាសិ ទេវតា ។

អញមិនមែនមានកិច្ចតិចតួច ដោយជីវិតរបស់វិធុរបណ្ឌិតនេះ (ក្នុងកពនាគនោះទេ) អញនឹងសំឡាប់វិធុរបណ្ឌិតនេះ ហើយនាំយកតែដួងហឫទ័យទៅ ។

(១៩៣) មាណពកញ្ចាយនគោត្រនោះ មានចិត្តប្រទុស្ត បានទៅក្នុងចន្លោះភ្នំនោះ ហើយចូលទៅខាងក្នុងភ្នំ ចាប់ព្រះមហាសត្វយកក្បាលចុះក្រោម (គ្រវែងទៅ) ក្នុងប្រទេសនៃផែនដីដែលមិនមានអ្វីប៉ះពាល់ឡើយ ។

(១៩៤) វិធុបណ្ឌិតនោះ ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ កាលសំយុងចុះទៅក្នុងរណ្ដៅជ្រោះ ជាទីមានភ័យដ៏ធំ គួរព្រួចព្រឺរោម ដែលលំបាកនឹងទៅក្រៃលែង តែមិនតក់ស្លុត ហើយពោលនឹងបុណ្ណកយក្សយ៉ាងនេះថា អ្នកជាមនុស្សមិនប្រសើរតែធ្វើដូចជាប្រសើរ ជាអ្នកមិនសង្រួម តែមានអាការហាក់ដូចជាអ្នកសង្រួម អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ឥតប្រយោជន៍ ចំណែកកុសលតិចតួចឥតមានក្នុងចិត្តនៃអ្នកទេ ។ អ្នកចង់ទំលាក់ខ្ញុំទៅក្នុងរណ្ដៅជ្រោះ ដោយហេតុណា ប្រយោជន៍ដូចម្ដេចដោយការសំឡាប់ខ្ញុំ នឹងមានដល់អ្នក ដោយហេតុនោះក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកមានភេទដូចជាមិនមែនភេទនៃមនុស្សទេ ចូរអ្នកប្រាប់ខ្ញុំ អ្នកជាទេវតា ឬជាអ្វី ។

(១៥៥) យទិ តេ សុតោ បុណ្ណកោ នាម យក្ខោ
រញ្ញោ កុវេរស្ស ហិ សោ សជិញ្ញោ
ភូមិន្ធរោ វរុណោ នាម នាគោ
ព្រហា សុចី វណ្ណពលូបបន្នោ (១) ។
តស្សានុជំ ធីតរំ កាមយាមិ
ឥរន្ធតី នាម សា នាគកញ្ញា
តស្សា សុមជ្ឈាយ បិយាយ ហេតុ
បតារយឹ តុយ្ហំ វធាយ ធីរ ។

(១៥៦) មាហេវ តេ យក្ខ អហោសិ មោហោ
នដ្ឋា ពហូ ទុគ្គហីតេន លោកា
កិន្តេ សុមជ្ឈាយ បិយាយ កិច្ចំ
មរណេន មេ ឥង្ឃ សុណោមិ សព្វំ ។

(១៥៧) មហានុភាវស្ស មហោរគស្ស
ធីតុកាមោ ញាតិភតោហមស្មិ
តំ យាចមានំ សសុរោ អវោច
យថា មមញ្ញឹសុ សុកាមនីតំ ។
ទទេយ្យុ ភោ តេ សុតនុំ សុនេត្តំ
សុចិម្ហិតំ ចន្ទនលិត្តគត្តំ

---

១ ម. សុចិវណ្ណពលូបបន្នោ ។

(១៩៥) (បុណ្ណកយក្ស...) ខ្ញុំនោះឈ្មោះបុណ្ណកយក្ស ជាអាមាត្យព្រះបាទកុវេរៈ ដែលអ្នកធ្លាប់បានឮហើយ នាគរាជព្រះនាមវរុណៈ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ផែនដី មានទំហំនឹងកំពស់ មានទ្រង់ទ្រាយដ៏ស្អាត បរិបូណ៌ដោយពណ៌នឹងកំឡាំង ។ ម្នាលអ្នកប្រាជ្ញ ខ្ញុំចង់បានធីតា ជាអនុជាត នៃព្រះបាទវរុណនាគនោះ នាគកញ្ញានោះឈ្មោះឥរន្ទតី ខ្ញុំព្យាយាមសំឡាប់អ្នក ព្រោះហេតុនាងឥរន្ទតី មានចង្កេះល្អ ជាទីស្រឡាញ់នោះ ។

(១៩៦) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលយក្ស សេចក្តីវង្វេង កុំមានដល់អ្នកឡើយ ពួកសត្វលោកជាច្រើន វិនាសហើយ ព្រោះអំពើដែលខ្លួនប្រកាន់ខុស ចុះអ្នកមានកិច្ចអ្វី ដោយការសម្លាប់ខ្ញុំ (ព្រោះនាគកញ្ញា) មានចង្កេះល្អ ជាទីស្រឡាញ់ សូមអញ្ជើញប្រាប់ ខ្ញុំនឹងស្តាប់ការទាំងអស់មើល ។

(១៩៧) (បុណ្ណកយក្ស...) ខ្ញុំចង់បានធីតារបស់ព្រះបាទវរុណនាគជាធំ មានអានុភាពច្រើន ខ្ញុំជាអ្នកស៊ីឈ្នួលរបស់ពួកញាតិ ព្រោះហេតុ ពួកញាតិដឹងនូវខ្ញុំ ថាជាអ្នកត្រូវការទង់ទាញដោយពិត (បានជា) ឪពុកក្មេកខ្ញុំ ពោលនឹងខ្ញុំដែលសូមនាងឥរន្ទតីនោះថា យើងនឹងឲ្យកូនក្រមុំ មានរាងកាយល្អ មានភ្នែកល្អ មានទ្រង់ទ្រាយឆើតឆាយ ហានខ្លួនលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ដល់អ្នក

សចេ តុវំ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស
ឥច្ឆេន លទ្ធា ឥធមាហរេហិ ។
ឯតេន វិត្តេន កុមារិ លព្ភា
នាញ្ញំ ធនំ ឧត្តរិ បត្ថយាម
ឯវំ ច មុឡ្ហស្មិ សុណោហិ កត្តេ ។
ន ចាបិ មេ ទុព្ភិតត្ថិ កិញ្ចិ
ហទយេន តេ ធម្មលទ្ធេន នាគា
ឥរន្ធតី នាគកញ្ញំ ទទន្តិ
តស្មា អហំ តុយ្ហំ វធាយ យុត្តោ
ឯវំ មមត្ថោ មរណេន តុយ្ហំ
ឥធេវ តំ នរកេ បាតយិត្វា
ហន្ត្វាន តំ ហទយំ អានយិស្សំ ។
(១៥៨) ខិប្បំ មមំ ឧទ្ធរ កាតិយាន
ហទយេន មេ យទិ តេ អត្ថិ កិច្ចំ
យេ កោចិមេ សាធុ នរស្ស ធម្មា
សព្វេវ តេ បាតុករោមិ អជ្ជ ។
(១៥៩) សោ បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
នគមុទ្ធនិ ខិប្បំ បតិដ្ឋបេត្វា

បើអ្នកបានដួងហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិត មកដោយធម៌ ហើយនាំមកក្នុងភពនាគនេះ ។ អ្នកត្រូវបាននាងកុមារី ដោយទ្រព្យជាទីត្រេកអរនុ៎ះ យើងមិនប្រាថ្នាទ្រព្យដទៃក្រៅលែងទេ

ម្នាលបណ្ឌិតជាអាមាត្យ ខ្ញុំមិនវង្វេងដូចអ្នកថាទេ អ្នកចូរស្ដាប់ចុះ ។ មួយទៀត អំពើតិចតួចដែលខ្ញុំប្រកាន់ខុសមិនមានទេ កាលខ្ញុំបានហឫទ័យរបស់អ្នកដោយធម៌ ពួកនាគនឹងឲ្យនាគកញ្ញាឈ្មោះឥរន្ធតី ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំលៃលកសំឡាប់អ្នក ខ្ញុំមានសេចក្ដីត្រូវការដោយការសំឡាប់អ្នកយ៉ាងនេះឯង ខ្ញុំនឹងទំលាក់អ្នកក្នុងរណ្ដៅនេះ សម្លាប់អ្នកហើយ នឹងនាំយកតែហឫទ័យទៅ ។

[១៥៨] (មហាសត្វ...) ម្នាលកច្ចាយនៈ បើអ្នកមានកិច្ចត្រូវការដោយហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ចូរអ្នកលើកខ្ញុំដោយឆាប់រហ័ស ដ្បិតសាធុនរធម៌ (ធម៌ល្អរបស់នរៈ) របស់ខ្ញុំណាមួយ ខ្ញុំនឹងសំដែងសាធុនរធម៌ទាំងអស់នោះ ដល់អ្នក ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

[១៥៩] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ ដាក់វិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ លើកំពូលភ្នំ ឆាប់រហ័ស

អស្សត្ថមាសីនំ សមេក្ខិយោ
បរិបុដ្ឋិ កត្តារមហោមបញ្ញំ ។
សមុទ្ទតោ មេសិ តុវំ បហាតា
ហានយេន តេ អជ្ជ មមត្ថិ កិញ្ចិ
យេកោចិ តេ សាធុ ធនស្ស ជម្មា
សព្វំ មេ ទាតុកាមេហិ អជ្ជ ។
(១៦០) សមុទ្ទតោ ត្យស្មិំ អហំ បហាតា
ហានយេន មេ យទិ តេ អត្ថិ កិញ្ចិ
យេកោចិ តេ សាធុ ធនស្ស ជម្មា
សព្វំ តេ ទាតុកាមេមិ អជ្ជ ។
(១៦១ យាតានុយាយី ន ភវាហិ មាណាវ
អល្យញ្ញុ ទាណើ បរិវជ្ជយស្សុ
មា ចស្សុ មិត្តេសុ កទាចិ ទុព្ភី
មា ច វសំ អសតីនំ និគច្ឆេ ។
(១៦២) កថំ នុ យាតំ អនុយាយី ហោតិ
អល្យញ្ញុ(១) ទាណើ នហាតេ កថំ សោ
អសតី ច កា កោ បន មិត្តទុព្ភោ
អក្ខាហិ មេ បុដ្ឋោ ឃតមត្ថំ ។

---

១ ឱ. អនញ្ញ ។

ឃើញវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប អង្គុយ ជកជន្មើមស្រួលហើយ ក៏សាកសួរថា អ្នកគឺខ្ញុំលើកឡើងពាក្យរណ្ណាហើយ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំត្រូវការដោយហ្ឫទ័យរបស់អ្នក អ្នកចូរសំដែងសាធុនធម៌ទាំងអស់នោះ ដល់ខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(១៦០) (មហាសត្វ...) ខ្ញុំគឺអ្នកលើកឡើងពាក្យរណ្ណាហើយ បើអ្នកត្រូវការដោយហ្ឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងសំដែងសាធុនធម៌ទាំងអស់នោះ ដល់អ្នក ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(១៦១) មាលមាណព អ្នកចូរដើរតាមផ្លូវដែលគេដើរហើយ អ្នកចូរវៀរ គឺកុំដុតបាតដៃទាំងទទឹក អ្នកកុំប្រទូស្តមិត្រ ក្នុងកាលណាមួយ អ្នកកុំលុះអំណាច នៃស្រីដែលប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ។

(១៦២) (បុណ្ណកយក្ស...) បុគ្គលដែលឈ្មោះថាដើរទៅកាន់ផ្លូវ ដែលគេដើរហើយ តើដូចម្តេច គេដុតបាតដៃទាំងទទឹក តើដូចម្តេច ស្រីដូចម្តេច ឈ្មោះថាស្រីប្រកបដោយអសទ្ធម្ម នរណាឈ្មោះថាជាអ្នកប្រទូស្តមិត្រ ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុះ ។

(១៦៣) អស្សត្ថំ[១] ពោធិច ឆិជ្ជុត្វា

យោ អាសនេនាបិ និមន្តយេយ្យ

តស្សេវ អត្ថំ បុរិសោ ករេយ្យ

យាតានុយាយីតិ តមាហុ បណ្ឌិតា ។

យស្សេករត្តិម្បិ ឃរេ វសេយ្យ

យត្ថន្នបានំ បុរិសោ លភេថ

ន តស្ស បាបំ មនសាបិ ចិន្តយេ[២]

អទុព្ភបាណី[៣] ទហតេ មិត្តទុព្ភិំ ។

យស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយ និសីទេយ្យ សយេយ្យ វា

ន តស្ស សាខំ ភញ្ជេយ្យ មិត្តទុព្ភោ ហិ បាបកោ ។

បុណ្ណម្បិ ចេមំ បឋវឹ ធនេន

ទជ្ជិត្ថិយា បុរិសោ សម្មតាយ

លទ្ធា ខណំ អតិមញ្ញេយ្យ តម្បិ

តាសំ វសំ អសតីនំ ន គច្ឆេ

ឯវំ ខោ យាតំ អនុយាយី ហោតិ

អទុព្ភបាណី ទហតេ មិត្តទុព្ភិំ

---

១ ខ. អសន្តុំ ។ ម. អសន្តូរំ ។ ២ ខ. មនសាភិចេតយេ ។

៣ ខ. អទុព្ភបាណិ ។ ម អទុព្ភីបាណំ ។

មហានិបាត វិធុរជាតក ទី ៩ សាធុនរធម្មកណ្ឌ

(១៦៣) (វិធុរបណ្ឌិត...) បុគ្គលណាអញ្ជើញមនុស្ស ដែលមិនធ្លាប់នៅជាមួយគ្នា ឬមិនធ្លាប់ឃើញគ្នា សូម្បីដោយអាសនៈ បុរសត្រូវធ្វើប្រយោជន៍តបស្នង ដល់បុគ្គលនោះឯង បណ្ឌិតទាំងឡាយពោលថា អ្នកនោះឯងជាអ្នកដើរតាមផ្លូវ ដែលគេដើរហើយ ។ បុរសស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះ របស់បុគ្គលណា សូម្បីមួយយប់ បានបាយនឹងទឹក ក្នុងសំណាក់បុគ្គលណា មិនត្រូវគិតអំពើអាក្រក់ ដល់បុគ្គលនោះ សូម្បីដោយចិត្ត បុគ្គលអ្នកប្រទូស្តមិត្រ ឈ្មោះថាដុតបាតដៃទាំងទទឹក ។ បុគ្គលអង្គុយឬដេក ក្នុងម្លប់ឈើណា មិនត្រូវកាច់មែកឈើនោះ ព្រោះថា បុគ្គលប្រទូស្តមិត្រ ជាបុគ្គលអាក្រក់ ។

បុរសណា ឲ្យផែនដីនេះដែលពេញដោយទ្រព្យដល់ស្រីដែលខ្លួនសន្មត់ថា(ល្អ) ស្រីនោះបានឱកាស (ក្បត់ចិត្ត) គប្បីមើលងាយបុរសនោះវិញ បុគ្គលមិនត្រូវលុះអំណាចស្រី ដែលប្រកបដោយអសទ្ធម្មនោះទេ ។ បុគ្គលឈ្មោះថាដើរទៅកាន់ផ្លូវដែលគេដើរហើយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាដុតបាតដៃទាំងទទឹកយ៉ាងនេះ

អសតី ច សា សោ បន មិត្តទុព្ភោ
សោ ធម្មិកោ ហោហិ ជហស្សុ អធម្មំ ។

សាធុនរធម្មកណ្ឌំ នាម ។

(១៦៤) អសក្ខឹ អហំ តុយ្ហំ តីហិ អាការេ
អន្នេន បានេន ឧបដ្ឋិតោស្មិ
មិត្តោ មមាសិ វិសជ្ជាមហំ តំ
កាមំ ឃរំ ឧត្តមបញ្ញ គច្ឆ ។
អបិ ហាយតុ ញាតកុលស្ស អត្ថោ
អលម្បិ មេ ញាតកញ្ញាយ ហោតុ
សោ ត្វំ សកោ ញេវ សុការិតេន
មុត្តោសិ មេ អជ្ជ វធាយ បញ្ញ ។

(១៦៥) ហន្ទ តុវំ យក្ខ មមម្បិ ទេហិ
សស្សុរំ ចុ តេ អត្ថំ មយី ចរស្សុ
អហម្បិ ញាតាធិបតីវិមានំ
ទេក្ខាមិ ញាតស្ស អនិជ្ជវុត្តិំ ។

(១៦៦) យំ វេ នរស្ស អហិតាយ អស្ស
ន តំ បញ្ញោ អរហតិ ទស្សនាយ

ស្រីនោះឈ្មោះថាប្រកបដោយអសទ្ធម្ម បុរសនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកប្រទូស្តមិត្រ អ្នកចូរជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ ចូរលះបង់អំពើមិនមែនធម៌ចេញ ។

ចប់ សាធុនរធម្មកណ្ឌ ។

(១៦៤) (បុណ្ណកយក្ស...) ខ្ញុំបាននៅអាស្រ័យក្នុងផ្ទះរបស់អ្នក អស់ ៣ ថ្ងៃ ដែលអ្នកបានទំនុកបំរុងខ្ញុំដោយបាយនឹងទឹក អ្នកសូមជាមិត្ររបស់ខ្ញុំ ទាំងខ្ញុំក៏លែងអ្នកដែរ ម្នាលបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ ចូរអ្នកអញ្ជើញទៅកាន់ផ្ទះរបស់អ្នក តាមប្រាថ្នាចុះ ។ ទាំងសេចក្តីត្រេកអររបស់ត្រកូលនាគ ក៏សាបសូន្យទៅចុះ អំពើព្រោះហេតុនៃនាងនាគកញ្ញាក៏ល្មមដល់ខ្ញុំហើយ ម្នាលអ្នកមានប្រាជ្ញា អ្នកបានរួចចាកការសំឡាប់របស់ខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះសុភាសិតជារបស់ខ្លួន ។

(១៦៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលយក្ស ណ្ហើយ អ្នកចូរនាំខ្ញុំទៅកាន់សំណាក់ឪពុកក្មេក របស់អ្នកចុះ អ្នកចូរប្រព្រឹត្តឲ្យជាប្រយោជន៍ចំពោះខ្ញុំ ដ្បិតខ្ញុំចង់ឃើញនាគរាជជាអធិបតី នឹងវិមានរបស់នាគរាជ ដែលខ្ញុំមិនធ្លាប់ឃើញ ។

(១៦៦) (បុណ្ណកយក្ស...) របស់ណាដែលប្រព្រឹត្តទៅ មិនជាប្រយោជន៍ដល់នរជន ជនមានប្រាជ្ញា មិនគួរឃើញ របស់នោះទេ

មហានិបាតេ នវមស្ស វិធុរជាតកស្ស កាលាគិរិកណ្ឌំ

អថ កេន វណ្ណេន អមិត្តតាមិ
តុវមិច្ឆសិ ឧត្តមបញ្ញ កត្តុំ ។

(១៦៧) អទ្ធា បជានាមិ អហម្បិ ឯតំ
ន តំ បញ្ញោ អវហាតិ ទស្សនាយ
បាបញ្ច មេ នត្ថិ កតំ កុហិញ្ចិ
តស្មា ន សង្កេ មរណាគមាយ ។

(១៦៨) ហន្ទ ច ឋានំ អតុលានុភាវំ
មយា សហា ទក្ខសិ ឯហិ កត្តេ
យត្ថច្ឆតិ នច្ចគីតេហិ នាគោ
រាជា យថា វេស្សវណោ និឡិញ្ញំ ។
តំ នាគកញ្ញា ចរិតំ គណេន
និកីឡិតំ និច្ចមហោ ច រត្តិំ
បហូតមាល្យំ ពហុបុប្ផឆន្នំ
ឱភាសតិ វិជ្ជុរិវន្តលិក្ខេ ។
អន្នេន បានេន ឧបេតរូបំ
នច្ចេហិ គីតេហិ ច វាទិតេហិ
បរិបូរំ កញ្ញាហិ អលង្កតាហិ
ឧបសោភតិ វត្ថបិលន្ធនេន ។

ម្នាលបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ កាលបើដូច្នេះ អ្នកប្រាជ្ញ ទៅកាន់ស្រុករបស់សត្រូវ ដោយហេតុដូចម្តេច ។

(១៦៧) (ព្រះមហាសត្វ...) ខ្ញុំប្រាកដជាដឹងហេតុនុ៎ះ ជនមានប្រាជ្ញា មិនគួរឃើញសត្រូវនោះទេ តែអំពើអាក្រក់ ខ្ញុំមិនបានធ្វើទុក ក្នុងទីណាមួយ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនរង្កៀសចំពោះសេចក្តី ស្លាប់ដែលនឹងមកដល់ឡើយ ។

(១៦៨) (បុណ្ណកយក្ស...) ម្នាលអ្នកជាអាមាត្យ បើដូច្នោះ អ្នកនឹង ឃើញឋាន ដែលមានអានុភាពប្រៀបមិនបាន ជាមួយនឹងខ្ញុំ អ្នកចូរមកចុះ នាគរមែងទៅដោយការរាំនឹងច្រៀងក្នុងទីណា ដូចជាព្រះបាទវេស្សវ័ណ នៅក្នុងរាជធានី ឈ្មោះនិឡិញ: ។ ទីនោះមានពួកនៃនាងនាគកញ្ញា ត្រាច់ទៅដោយពួកៗ លេង អស់ថ្ងៃនឹងយប់ជានិច្ច ជាទីមានផ្កាកម្រងច្រើន ដេរដាស ដោយផ្កាឈើច្រើនបែប ភ្លឺផ្លេកដូចផ្លេកបន្ទោរឰដ៏អាកាស ។ ភពនៃនាគនោះ មានភាពសម្បូណ៌ដោយបាយនឹងទឹក នឹង ការរាំច្រៀងប្រគំ បរិបូណ៌ដោយពួកនាងនាគកញ្ញា ដែល តាក់តែងខ្លួន ដោយសំពត់ នឹងគ្រឿងប្រដាប់ល្អឆើតឆាយ ។

(១៦៩) សោ បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
និសីទយិ បច្ឆតោ អាសនស្មឹ
អាទាយ កត្តារមនោមបញ្ញំ
ឧទានយិ គវំ(១) ធាតរញ្ញោ ។
បត្វាន ឋានំ អតុលានុភាវំ
អដ្ឋាសិ កត្តា បច្ឆតោ បុណ្ណកស្ស
សាមគ្គិបេក្ខី បន ធាតកជា
បុព្វេះ ជាមាតរមជ្ឈភាសថ ។

(១៧០) យំ នុ ត្វំ អគមា មនុស្សលោកំ
អន្វេសមានោ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស
កច្ចិ សមិទ្ធេន ឥធានុបត្តោ
អាទាយ កត្តារមនោមបញ្ញំ ។

(១៧១) អយំ ហិ សោ អាគតោ យំ ត្វមិច្ឆសិ
ធម្មេន លទ្ធោ មម ធម្មបាលោ
តំ បស្សថ សម្មុខា ភាសមានំ
សុខោ ហវេ សប្បុរិសេហិ សង្គមោ ។

កាលាគិរិកណ្ឌំ ចប់ ។

---

១ ម. វិសេំ ។

(១៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ បានអញ្ជើញវិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុឲ្យអង្គុយលើអាសនៈអំពីខាងក្រោយ នាំវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប ចូលទៅកាន់ភពនៃនាគរាជ ។ វិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យលុះដល់ទីដែលមានអានុភាពប្រៀបមិនបាន ក៏ឈរខាងក្រោយបុណ្ណកយក្ស ចំណែកនាគរាជ ក្រឡេកមើលឃើញបុណ្ណកយក្ស មានសេចក្តីស្មោះសរ បានត្រាស់នឹងកូនប្រសាមុនថា

(១៧០) (នាគរាជ...) អ្នកកាលស្វែងរកហឫទ័យរបស់បណ្ឌិត បានទៅកាន់មនុស្សលោក ហើយនាំអាមាត្យមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាបមកដល់ក្នុងទីនេះ ដោយសួស្តីហើយឬ ។

(១៧១) (បុណ្ណកយក្ស...) ព្រះអង្គប្រាថ្នាបណ្ឌិតណា បណ្ឌិតនោះមកដល់ហើយ បណ្ឌិតអ្នករក្សាធម៌ គឺខ្ញុំព្រះអង្គរកបានមកដោយធម៌ហើយ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតបណ្ឌិតនោះ ដែលកំពុងនិយាយក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះអង្គ ការជួបជុំដោយសប្បុរសទាំងឡាយ ជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ដោយពិត ។

ចប់ កាលាគិរីកណ្ឌ ។

(១៧២) អទិដ្ឋបុព្វំ ទិស្វាន មច្ចោ មច្ចុភយដ្ឋិតោ
ព្យម្ហិតោ នាភិភាសេសិ ន ឥទំ បញ្ញាវតោមិវ ។
(១៧៣) ន ចម្ហិ ព្យម្ហិតោ នាគ ន ច មច្ចុភយដ្ឋិតោ
ន វជ្ឈោ អភិហនេយ្យ វជ្ឈំ វា នាភិហនយេ ។
កថំ នុ អភិហនេយ្យ អភិហនាបយេថ វេ
យំ នរោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ។
(១៧៤) ឯវមេតំ យថា ព្រូសិ សច្ចំ ភាសសិ បណ្ឌិត
ន វជ្ឈោ អភិហនេយ្យ វជ្ឈំ វា នាភិហនយេ ។
កថំ នុ អភិហនេយ្យ អភិហនាបយេថ វេ ។
យំ នរោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ។
(១៧៥) អសស្សតំ សស្សតំ នុ តវយិទំ វិមានំ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ

(១៧២) (នាគរាជ...) អ្នកជាមនុស្សមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ តក់ស្លុត ព្រោះឃើញកពនាគ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឃើញ ទើបមិនថ្វាយបង្គំ (ខ្ញុំ) ដំណើរនេះ មិនមែនជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាទេ ។

(១៧៣) (មហាសត្វ...) បពិត្រនាគ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកតក់ស្លុតទេ មិនមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ទេ ព្រោះអ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំ (នូវពេជ្ឈឃាត) ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំ អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ ជនប្រាថ្នាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ (អ្នកនោះ) ឬឲ្យ (អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ (ខ្លួន) ដូចម្ដេចកើត កម្មនោះ មិនសម្រេចទៅជាអ្វីទេ ។

(១៧៤) (នាគរាជ...) ម្នាលបណ្ឌិត ដំណើរនុ៎ះ ដូចអ្នកពោលមែន អ្នកពោលពាក្យពិត អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំពេជ្ឈឃាត ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំអ្នកទោស ដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ នរជនប្រាថ្នាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ (អ្នកនោះ) ឬឲ្យ(អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ(ខ្លួន)ដូចម្ដេចកើត កម្មនោះ មិនកើតទៅជាអ្វីទេ ។

(១៧៥) (មហាសត្វ...) វិមាននេះ ទាំងឫទ្ធិ សេចក្ដីរុងរឿង
កំឡាំងកាយ សេចក្ដីព្យាយាម នឹងការកើត (ក្នុង
កពនាគ) របស់ព្រះអង្គ មិនទៀង តែដូចជារបស់ទៀង

បុច្ឆាមិ តំ នាគរាជេតមត្ថំ
កថំ នុ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
អធិច្ច លទ្ធំ បរិណាមជន្តេ
សយំ កតំ ឧទាហុ ទេវេហិ ទិន្នំ
អក្ខា មេ នាគរាជេតមត្ថំ
យថេវ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

(១៧៦) នាធិច្ច លទ្ធំ ន បរិណាមជម្មេ
ន សយំ កតំ នាបិ ទេវេហិ ទិន្នំ
សកេហិ កម្មេហិ អបាបកេហិ
បុញ្ញេហិ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

(១៧៧) កិន្តេ វតំ កិម្បន ព្រហ្មចរិយំ
កិស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
ឥទញ្ច តេ នាគ មហាវិមានំ ។

(១៧៨) អហញ្ច ភរិយា ច មនុស្សលោកេ
សទ្ធា ឧភោ ទានបតី អហុម្ហា
ឱបានភូតំ មេ ឃរំ តទាសិ
សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច ។

បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះអង្គថា វិមាននេះព្រះអង្គបានហើយដោយប្រការដូចម្តេច ៗ វិមាននេះព្រះអង្គបានព្រោះអាស្រ័យ (កពនាគ) ឬកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល ឬព្រះអង្គកសាងដោយព្រះអង្គឯង ឬមួយទេវតាថ្វាយ បពិត្រនាគរាជ វិមាននេះព្រះអង្គបានហើយដោយប្រការណា សូមព្រះអង្គប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយប្រការដូច្នោះ ៗ

[១៧៦] (នាគរាជ...) វិមាន (នេះ) មិនមែនខ្ញុំបាន ព្រោះអាស្រ័យ (កពនាគ) មិនមែនកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល មិនមែនខ្ញុំធ្វើខ្លួនឯង ទាំងមិនមែនទេវតាឲ្យទេ វិមាននេះខ្ញុំបាន ដោយបុញ្ញកម្ម មិនអាក្រក់របស់ខ្លួន ៗ

[១៧៧] (មហាសត្វ...) អ្វីជាវត្តរបស់ព្រះអង្គ អ្វីជាព្រហ្មចរិយៈរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រនាគ ឫទ្ធិ សេចក្តីរុងរឿង កំឡាំងកាយ សេចក្តីព្យាយាមនឹងការកើត (ក្នុងកពនាគ) ទាំងវិមានធំរបស់ព្រះអង្គនេះ នេះជាផលនៃកម្មដែលព្រះអង្គសន្សំល្អហើយ ដូចម្តេច ៗ

[១៧៨] (នាគរាជ...) ខ្ញុំនឹងភរិយា ទាំងពីរនាក់ (កាលនៅ)ក្នុងមនុស្សលោក ជាអ្នកមានសទ្ធា ជាម្ចាស់នៃទាន ក្នុងកាលនោះ ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ដូចជាអណ្តូង (នៃមហាជន)ទាំងពួកសមណៈ នឹងព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់

មាលញ្ច គន្ធញ្ច វិលេបនញ្ច
បទីបិយំ សេយ្យមុបស្សយញ្ច
អច្ឆាទនំ សាយនមន្នបានំ
សក្កច្ច ទានានិ អទម្ហ តត្ថ ។
តំ មេ វតំ តម្បន ព្រហ្មចរិយំ
តស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
ឥទញ្ច មេ ធីរ មហាវិមានំ ។

(១៧៩) ឯវញ្ច តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ
ជានាសិ បុញ្ញានំ ផលូបបត្តឹ
តស្មា ហិ ធម្មញ្ចរ អប្បមត្តោ
យថា វិមានំ បុន មាវសេសិ ។

(១៨០) នយីធ សន្តិ សមណព្រាហ្មណា ច
យេសន្នបានានិ ទទេមុ កាលេ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
យថា វិមានំ បុន មាវសេម ។

(១៨១) ភោគី ហិ តេ សន្តិ ឥធូបបន្នា
បុត្តា ច ទារា អនុជីវិនោ ច

ខ្ញុំ(កាលនៅ) ក្នុងកាលបម្បានគរនោះ បានឲ្យទានដោយគោរព គឺឲ្យកម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប គ្រឿងប្រទីប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ សំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ កម្រាលដេក បាយ ទឹក ៗ នោះជាវត្ត នោះជាព្រហ្ម-ចរិយៈរបស់ខ្ញុំ នៃអ្នកប្រាជ្ញ ឯឫទ្ធិ សេចក្តីរុងរឿង កំឡាំងកាយ សេចក្តីព្យាយាម នឹងការកើត (ក្នុងភពនាគ) ទាំងវិមានធំរបស់ខ្ញុំនេះ នេះជាផលនៃកម្មដែលខ្ញុំសន្សំល្អហើយនោះ ៗ

(១៧៩) (មហាសត្វ...) បើវិមាននេះ ព្រះអង្គបានហើយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ព្រះអង្គជ្រាបកំណើត នៃផលរបស់បុណ្យ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអង្គកុំប្រហែស សូមប្រព្រឹត្តធម៌ ជាហេតុឲ្យបានគ្រប់គ្រងវិមាននេះ តទៅទៀត ៗ

(១៨០) (នាគរាជ...) នៃបណ្ឌិតជាអាមាត្យ ខ្ញុំគប្បីឲ្យបាយនឹងទឹកដល់ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ណា ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍នោះ មិនមានក្នុងភពនាគនេះទេ ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំនៅគ្រប់គ្រងវិមានតទៅ ៗ

(១៨១) (មហាសត្វ...) ពួកនាគ គឺបុត្រ ភរិយា នឹងអ្នករស់នៅ ដោយសារ ដែលចូលមកកើត ក្នុងភពនាគនេះ

តេសុ តុវំ វចសា កម្មុនា ច
អសម្បទុដ្ឋោ ច ករោហិ ចិត្តំ ។
ឯវំ តុវំ នាគ អសម្បទោសំ
អនុបាលយ វចសា កម្មុនា ច
បត្វា ឥធ យាវតាយុកំ វិមានេ
ឧទ្ធំ ឥតោ គច្ឆសិ ទេវលោកំ ។

(១៨២) អទ្ធា ហិ សោ សោចតិ រាជសេដ្ឋោ
តយា វិនា យស្ស តុវំ សជិវោ
ទុក្ខូបនីតោបិ តយា សមេច្ច
វិន្ទេយ្យ ពោសោ សុខអាតុរេបិ ។

(១៨៣) អទ្ធា សតំ ភាសសិ នាគ ធម្មំ
អនុត្តរំ អត្ថបទំ សុចិណ្ណំ
ឯតាទិសិយាសុ ហិ អាបទាសុ
បញ្ញាយតេ មាទិសានំ វិសេសោ ។

(១៨៤) អក្ខាហិ នោ តាយំ មុធានុលទ្ធោ
អក្ខាហិ នោ តាយំ អជេសិ ជូតេ
ធម្មេន លទ្ធោ ឥតិមាយមាហ
កថំ តុវំ ហត្ថិមស្សមាគតោ ។

សូមព្រះអង្គជាអ្នកមិនប្រទូស្ត កន្លងពួកនាគនោះ ដោយពាក្យ ឬដោយការងារ អស់កាលជានិច្ច ។ បពិត្រនាគ សូមព្រះអង្គ រក្សាសេចក្តីមិនប្រទូស្តដោយពាក្យឬដោយការងារយ៉ាងនេះចុះ ព្រះអង្គនឹងឋិតនៅក្នុងវិមាននេះ រហូតអស់ព្រះជន្មាយុ ហើយ នឹងបានទៅកាន់ទេវលោក ជាន់ខាងលើ អំពីភពនាគនេះ ។

(១៨២) (នាគរាជ...) អ្នកជាអាមាត្យរបស់ព្រះរាជាណា ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរនោះ បើវៀរចាកអ្នកហើយ រមែងសោកស្តាយដោយពិត បុរសសូម្បីត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ ឬសូម្បីមានជម្ងឺធ្ងន់ បើបានជួបនឹងអ្នកហើយ ក៏នឹងបានសុខវិញ ។

(១៨៣) (មហាសត្វ...) បពិត្រនាគ ព្រះអង្គពោលធម៌របស់សប្បុរសជាធម៌ប្រសើរ ជាចំណែកនៃប្រយោជន៍ដែលសន្សំល្អដោយពិត ឯសេចក្តីវិសេសរបស់បណ្ឌិតទាំងឡាយ បែបខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងប្រាកដក្នុងអន្តរាយទាំងឡាយបែបនេះ ។

(១៨៤) (នាគរាជ...) អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ បុណ្ណកយក្សនេះ បានអ្នកមកដោយទេយ្យ អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ បុណ្ណកយក្សនេះ ឈ្នះអ្នកដោយល្បែងភ្នាល់ឬ បុណ្ណកយក្សនេះ បាននិយាយថា បណ្ឌិតខ្ញុំបាននាំមកដោយធម៌ តើអ្នកមកនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃបុណ្ណកយក្សនេះ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(១៨៥) យោ មិស្សកោ តត្ថ អហោសិ រាជា

តមាយមគ្គហិ អជេសិ ជូតេ

សោ មំ ជិតោ រាជា ឥមស្សទាសិ

ធម្មេន លទ្ធោស្មិ អសាហសេន ។

(១៨៦) មហោរគោ អត្តមនោ ឧទគ្គោ

សុត្វាន ធីរស្ស សុភាសិតានិ

ហត្ថេ គហេត្វាន អនោមបញ្ញំ

បាវេក្ខិ ភរិយាយ តទា សកាសេ ។

យេន ត្វំ វិមលេ បណ្ឌុ យេន ភត្តំ ន រុច្ចតិ

ន ច មេតាទិសោ វណ្ណោ អយមេសោ តមោនុទោ ។

យស្ស តេ ហទយេនត្ថោ អាគតោយំ បភង្ករោ

តស្ស វាក្យំ និសាមេហិ ទុល្លភំ ទស្សនំ បុន ។

(១៨៥)(មហាសត្វ...) ព្រះពជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គណា ជាធំក្នុងក្រុងឥន្ទបត្ត ដែនកុរុនោះ បុណ្ណកយក្សនេះ បានឈ្នះល្បែងស្កានឹងព្រះពជា នោះដោយការក្នាល់ ព្រះពជាដែលបុណ្ណកយក្សឈ្នះហើយនោះ បានប្រទានខ្ញុំព្រះអង្គ ដល់បុណ្ណកយក្សនេះ បុណ្ណកយក្សឈ្មោះថាបានខ្ញុំព្រះអង្គមកដោយធម៌ មិនមែនដោយការកំហែងទេ ។

(១៨៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាគរាជដ៏ប្រសើរ មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ហើយ ព្រោះបានស្តាប់សុភាសិតនៃវិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏ចាប់ដៃវិធុរបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប នាំចូលទៅក្នុងសំណាក់នៃនាងវិមលាជាភរិយា ក្នុងកាលនោះ (ត្រាស់ថា)

ម្នាលនាងវិមលា នាងមានសម្បុរលឿង ដោយហេតុណា ឬនាងមិនឆ្ងាញ់បាយ ដោយហេតុណា គុណ (នៃវិធុរបណ្ឌិត) បែបនេះ មិនមាន(ដល់នាង) ដោយហេតុនោះទេ វិធុរបណ្ឌិតនេះឯង ជាអ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹត ។ នាងមានសេចក្តីត្រូវការដោយហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិតណា វិធុរបណ្ឌិតនេះ ជាអ្នកធ្វើពន្លឺ មកដល់ហើយ នាង ចូរផ្ទៀងស្តាប់ ពាក្យរបស់វិធុរបណ្ឌិតនោះចុះ (ព្រោះ) ការជួបប្រទះ (នូវវិធុរបណ្ឌិត) ទៀត ជាកិច្ចបានដោយកម្រ ។

(១៨៧) ទិស្វាន តំ វិមលា ភូរិបញ្ញំ
ទសង្គុលី អញ្ជលី បគ្គហេត្វា
ហដ្ឋេន ភាវេន បតីតរូបា
ឥច្ចព្រវិ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ ៗ
អទិដ្ឋបុព្វំ ទិស្វាន មច្ចោ មច្ចុភយដ្ដិតោ
ព្យម្ហិតោ នាភិវាទេសិ ន ឥទំ បញ្ញវតោមិវ ៗ
(១៨៨) ន ចម្ហិ ព្យម្ហិតោ នាគ ន ច មច្ចុភយដ្ដិតោ
ន វជ្ឈោ អភិវាទេយ្យ វជ្ឈំ វា នាភិវាទយេ ៗ
កថំ នុ អភិវាទេយ្យ អភិវាទាបយេថ វេ
យំ នរោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ៗ
(១៨៩) ឯវមេតំ យថា ព្រូសិ សច្ចំ ភាសសិ បណ្ឌិត
ន វជ្ឈោ អភិវាទេយ្យ វជ្ឈំ វា នាភិវាទយេ ៗ
កថំ នុ អភិវាទេយ្យ អភិវាទាបយេថ វេ
យំ នរោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ៗ

(១៨៧) ព្រះនាងវិមលាទ្រង់ទតឃើញវិធុរបណ្ឌិត ដែលជាអ្នកមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដីនោះ ក៏មានព្រះទ័យត្រេកអរសោមនស្ស ទ្រង់លើកម្រាមដៃទាំង ១០ ផ្គងអញ្ជលី ហើយត្រាស់នឹងវិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ យ៉ាងនេះថា អ្នកជាមនុស្សមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ តក់ស្លុត ព្រោះឃើញកពនៃនាគ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឃើញ ទើបមិនថ្វាយបង្គំ(ខ្ញុំ) ដំណើរនេះដូចមិនមែនជាអាការរបស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញាទេ ។

(១៨៨) (មហាសត្វ...) បពិត្រព្រះនាងនាគី ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកតក់ស្លុតទេ មិនមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ទេ អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំ (ពេជ្ឈឃាត) ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំអ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ ជនប្រាជ្ញាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ (អ្នកនោះ) ឬឲ្យ (អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ (ខ្លួន) ដូចម្ដេចកើត កម្មនោះមិនកើតជាអ្វីទេ ។

(១៨៩) (ព្រះនាងវិមលា...) ម្នាលបណ្ឌិត ដំណើរនុ៎ះ ដូចអ្នកពោលមែន អ្នកពោលពាក្យពិត អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំពេជ្ឈឃាត ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំអ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ ជនប្រាជ្ញាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ(អ្នកនោះ) ឬឲ្យ (អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ(ខ្លួន) ដូចម្ដេចកើត កម្មនោះមិនកើតទេ ។

(១៩០) អសស្សតំ សស្សតំ នុ តវយិទំ វិមានំ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
បុច្ឆាមិ តំ នាគកញ្ញេតមត្ថំ
កថំ នុ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
អធិច្ច លទ្ធំ បរិណាមជន្តេ
សយំ កតំ ឧទាហុ ទេវេហិ ទិន្នំ
អក្ខាហិ មេ នាគកញ្ញេតមត្ថំ
យថេវ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

(១៩១) នាធិច្ច លទ្ធំ ន បរិណាមជម្មេ
ន សយំ កតំ នាបិ ទេវេហិ ទិន្នំ
សកេហិ កម្មេហិ អបាបកេហិ
បុញ្ញេហិ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

(១៩២) កិន្តេ វតំ កិម្បន ព្រហ្មចរិយំ
កិស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
ឥទញ្ច តេ នាគិ មហាវិមានំ ។

(១៩០) (មហាសត្វ...) វិមាននេះ ទាំងឫទ្ធិ សេចក្តីរុងរឿង សេចក្តីព្យាយាម នឹងការកើតក្នុងភពនាគរបស់ព្រះនាង មិនទៀង តែដូចជារបស់ទៀង បពិត្រនាគកញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គសួរសេចក្តីនុះ នឹងព្រះនាងថា វិមាននេះ ព្រះនាងបានហើយដោយប្រការដូចម្តេចៗ វិមានដែលព្រះនាងបាន ព្រោះអាស្រ័យ (ភពនាគ) ឬកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល ឬព្រះនាងធ្វើខ្លួនឯង ឬមួយទេវតាថ្វាយ បពិត្រនាគកញ្ញា វិមាននេះ ព្រះនាងបានហើយដោយប្រការណា សូមព្រះនាងប្រាប់សេចក្តីនុះដល់ខ្ញុំ ដោយប្រការនោះ ។

(១៩១) (ព្រះនាងវិមលា...) វិមាននេះមិនមែនខ្ញុំបាន ព្រោះអាស្រ័យភពនាគ មិនមែនកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល មិនមែនធ្វើខ្លួនឯង ទាំងមិនមែនទេវតាឲ្យទេ វិមាននេះ ខ្ញុំបានដោយបុញ្ញកម្ម មិនអាក្រក់ ជារបស់ខ្លួន ។

(១៩២) មហាសត្វ...) អ្វីជាវត្ត អ្វីជាព្រហ្មចរិយៈរបស់ព្រះនាង បពិត្រព្រះនាងនាគី ឫទ្ធិ អំណាច សេចក្តីរុងរឿង កំឡាំងកាយ សេចក្តីព្យាយាម នឹងការកើត(ក្នុងភពនាគ) ទាំងវិមានធំរបស់ព្រះនាងនេះ នេះជាផលនៃកម្ម ដែលព្រះនាងសន្សំល្អហើយដូចម្តេច ។

(១៩៣) អហញ្ច ខោ សាមិកោ ចាបិ មយ្ហំ
សទ្ធា ឥតោ ទានបតី អហុម្ហា
ឱបានភូតំ មេ ឃរំ តទាសិ
សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច ។
មាលញ្ច គន្ធញ្ច វិលេបនញ្ច
បទីបិយំ សេយ្យមុបស្សយញ្ច
អច្ឆាទនំ សាយនមន្នបានំ
សក្កច្ច ទានានិ អទម្ហ តត្ថ ។
តំ មេ វតំ តម្បនព្រហ្មចរិយំ
តស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
ឥទញ្ច មេ ធីរ មហាវិមានំ ។
(១៩៤) ឯវញ្ច តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ
ជានាសិ បុញ្ញានំ ផលូបបត្តឹ
តស្មាហិ ធម្មញ្ចរ អប្បមត្តា
យថា វិមានំ បុន មាវសេសិ
(១៩៥) នយីធ សន្តិ សមណព្រាហ្មណា ច
យេសន្នបានានិ ទទេមុ កាត្តេ

(១៩៣) (ព្រះនាងវិមលា...) ខ្ញុំនឹងស្វាមីទាំងពីរនាក់ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជាម្ចាស់ទាន ផ្ទះរបស់ខ្ញុំដូចអណ្ដូងជាទីចុះផឹកនៃ (មហាជន) ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ។ ខ្ញុំ (កាលនៅ) ក្នុងកាលចម្បានគរនោះ បានឲ្យទានដោយគោរព គឺឲ្យផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប គ្រឿងប្រទីប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ សំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្ដប់ កម្រាលដេក បាយនឹងទឹក ។ នោះជាវត្ត នោះជាព្រហ្មចរិយៈរបស់ខ្ញុំ នៃអ្នកប្រាជ្ញ ឯបុទ្ធិ សេចក្ដីចំរើន កំឡាំងកាយ សេចក្ដីព្យាយាម នឹងការកើត (ក្នុងកពនាគ) ទាំងវិមានធំរបស់ខ្ញុំនេះ នេះជាផលនៃកម្មដែលខ្ញុំសន្សំល្អហើយនោះ ។

(១៩៤) (មហាសត្វ...) បើវិមាននេះ គឺព្រះនាងបានហើយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ព្រះនាងជ្រាបកំណើត នៃផលរបស់បុណ្យទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះនាងកុំប្រហែស សូមប្រព្រឹត្តធម៌ ជាហេតុឲ្យបានគ្រប់គ្រងវិមាននេះតទៅ ។

(១៩៥) (ព្រះនាងវិមលា...) នៃបណ្ឌិត ជាអាមាត្យ ខ្ញុំគប្បីឲ្យបាយនឹងទឹក ដល់ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ណា ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ (ទាំងនោះ) មិនមានក្នុងកពនាគនេះទេ

អក្ខាហិ មេ បុដ្ឋោ ឯតមត្ថំ
យថា វិមានំ បុន មាវសេម ។

(១៩៦) ភោតី ហិ តេ សន្តិ ឥធូបបន្នា
បុត្តា ច សាមី អនុជីវិនោ ច
តេសុ តុវំ វចសា កម្មុនា ច
អសម្បទុដ្ឋា ច ភវាហិ និច្ចំ ។
ឯវំ តុវំ នារិ អសម្បទោសំ
អនុបាលយ វចសា កម្មុនា ច
បត្វា ឥធ យាវតាយុកំ វិមានេ
ឧទ្ធំ ឥតោ គច្ឆសិ ទេវលោកំ ។

(១៩៧) អទ្ធា ហិ សោ សោចតិ រាជសេដ្ឋោ
តយា វិនា យស្ស តុវំ សជិព្វោ
ទុក្ខូបនីតោបិ តយា សមេច្ច
វិន្ទេយ្យ បោសោ សុខមាតុរេបិ ។

(១៩៨) អទ្ធា សតំ ភាសសិ នារិ ធម្មំ
អនុត្តរំ អត្ថបទំ សុចិណ្ណំ
ឯតាទិសិយាសុ ហិ អាបទាសុ
បញ្ញាយតេ មាទិសានំ វិសេសោ ។

ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំ នៅគ្រប់គ្រងវិមានតទៅ ។

(១៩៦) (មហាសត្វ...) ពួកនាគគឺ បុត្រ ស្វាមី នឹងអ្នករស់នៅដោយសារ ដែលកើតមានក្នុងភពនាគនេះ សូមព្រះនាងជាអ្នកមិនប្រទូស្តក្នុងពួកនាគនោះ ដោយពាក្យ ឬដោយការងារ អស់កាលជានិច្ច ។ បពិត្រព្រះនាងនាគី សូមព្រះនាងរក្សាសេចក្តីមិនប្រទូស្ត ដោយពាក្យ ឬដោយការងារយ៉ាងនេះចុះ ព្រះនាងនឹងឋិតនៅក្នុងវិមាននេះ រហូតអស់ជន្មាយុ ហើយនឹងបានទៅកាន់ទេវលោក ជាន់ខាងលើ អំពីភពនាគនេះ ។

(១៩៧) (ព្រះនាងវិមលា...) អ្នកជាអាមាត្យរបស់ព្រះរាជាណា ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរនោះ បើវៀរចាកអ្នកហើយ រមែងសោកស្តាយដោយពិត បុរសសូម្បីត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ ឬសូម្បីមានជម្ងឺធ្ងន់ បើបានជួបនឹងអ្នកហើយ ក៏នឹងបានសុខវិញ ។

(១៩៨) (មហាសត្វ...) បពិត្រព្រះនាងនាគី ព្រះនាងពោលធម៌របស់សប្បុរស ជាធម៌ប្រសើរ ជាចំណែកនៃប្រយោជន៍ ដែលសន្សំល្អដោយពិត ឯសេចក្តីវិសេសរបស់បណ្ឌិតទាំងឡាយ បែបខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងប្រាកដក្នុងអន្តរាយទាំងឡាយបែបនេះ ។

(១៩៩) អក្ខាហិ នោ តាយំ មុទ្ធា ធុលគ្គោ

អក្ខាហិ នោ តាយំ អជេសិ ជូតេ

ជម្ពូន លគ្គោ ឥតិមាយាមាហ

កាជំ តុវំ ហត្ថមិមស្សមាគតោ ។

(២០០) យោ មិស្សកេ តត្ថ អហោសិ រាជា

តមាយមក្ខាហិ អជេសិ ជូតេ

សោ មំ ជីតោ រាជា ឥមស្សទាសិ

ជម្ពូន លគ្គោស្មិ អសាហសេន ។

(២០១) យថេវ វរុណោ នាគោ បញ្ញំ បុច្ឆិត្ថ បណ្ឌិតំ

តថេវ នាគកញ្ញាបិ បញ្ញំ បុច្ឆិត្ថ បណ្ឌិតំ ។

យថេវ វរុណំ នាគំ ធីរោ តោសេសិ បុច្ឆិតោ

តថេវ នាគកញ្ញម្បិ ធីរោ តោសេសិ បុច្ឆិតោ ។

(១៩៩) (ព្រះនាងវិមលា...) អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ បុណ្ណកយក្ស
នេះបានអ្នកមក ដោយទេព្យ អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ
បុណ្ណកយក្សនេះ ឈ្នះអ្នកដោយល្បែងភ្នាល់ឬ បុណ្ណកយក្ស
នេះបាននិយាយថា បណ្ឌិតខ្ញុំបានមកដោយធម៌ តើអ្នកមក
នៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃបុណ្ណកយក្សនេះ ដោយប្រការដូចម្ដេច ។

(២០០) (មហាសត្វ...) ព្រះរាជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គណា ជាធំក្នុងក្រុងឥន្ទ-
បត្ត ដែនកុរុនោះ បុណ្ណកយក្សនេះ បានឈ្នះល្បែងស្កាទីង
ព្រះរាជានោះ ដោយការភ្នាល់ ព្រះរាជាដែលបុណ្ណកយក្ស
ឈ្នះហើយនោះ បានប្រទានខ្ញុំព្រះអង្គដល់បុណ្ណកយក្សនេះ
ឯបុណ្ណកយក្ស ឈ្មោះថាបានខ្ញុំព្រះអង្គដោយធម៌ មិនមែន
ដោយកំហែងទេ ។

(២០១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វរុណនាគបានសួរប្រស្នានឹងវិធុរបណ្ឌិត
យ៉ាងណា ព្រះនាងនាគកញ្ញា ក៏បានសួរប្រស្នានឹងវិធុរបណ្ឌិត
យ៉ាងនោះដែរ ។ វិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដែលវរុណនាគ
ត្រាស់សួរហើយ ក៏បានញុំាងវរុណនាគឲ្យត្រេកអរ យ៉ាងណា
វិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដែលព្រះនាងនាគកញ្ញាសួរហើយ
ក៏បានញុំាងព្រះនាងនាគកញ្ញា ឲ្យត្រេកអរ យ៉ាងនោះដែរ ។

ឧរគោបិ តេ អត្តមនេ វិជិត្វា
មហោរគំ នាគកញ្ញា ជីរោ
អច្ឆម្ភី អព្ភីតោ អលោមហដ្ឋោ
ឥច្ចព្រវិ វរុណំ នាគរាជំ ។
មា ភេឋយិ[1] នាគ អយាហមស្មិ
យេន តវ អត្តា ឥទំ សរីរំ
ហទយេន មំសេន ករោហិ កិច្ចំ
សយំ ករិស្សាមិ យថាមតិន្តេ ។
(២០២) បញ្ញា ហវេ[2] ហទយំ បណ្ឌិតានំ
តេ ត្យម្ហ បញ្ញាយ មយំ សុតុដ្ឋា
អនូននាមោ លភតជ្ជ ទារំ
អជ្ជេវ តំ កុរុយោ បាបយាតុ ។
(២០៣) ស បុណ្ណកោ អត្តមនោ ឧទគ្គោ
ឥរន្ធតី នាគកញ្ញំ លភិត្វា
ហដ្ឋេន ភាវេន បតីតរូបោ
ឥច្ចព្រវិ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ ។

---

១ ឱ. មា ហេដ្ឋយិ ។ អដ្ឋកថាយំ មា ភេថយិ ។ ២ ឱ. បញ្ញា ភវេ ។

វិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះដឹងច្បាស់ថានាគរាជដ៏ប្រសើរ នឹងនាងនាគកញ្ញា ទាំងពីរព្រះអង្គនោះ មានព្រះទ័យរីករាយហើយ ក៏មិនតក់ស្លុត មិនខ្លាច មិនព្រឺរោម បានទូលវរុណនាគរាជដូច្នេះថា បពិត្រនាគ ព្រះអង្គកុំខ្វល់ឡើយ ខ្ញុំនេះហើយជាសេចក្តីត្រូវការរបស់ព្រះអង្គ នេះសរីរៈ សូមព្រះអង្គធ្វើកិច្ចដោយសាច់ហ្ឫទ័យចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះអង្គដោយខ្លួនឯងៗ

(២០២) (នាគរាជ...) បញ្ញា ហ្នឹងឯង ជាដួងហ្ឫទ័យរបស់បណ្ឌិតទាំងឡាយ យើងទាំងនោះត្រេកអរក្រៃលែង ដោយប្រាជ្ញារបស់អ្នក យក្សមានឈ្មោះមិនខ្វះខាត គឺបុណ្ណកៈ ចូរបានករិយាក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ចូរញុំាងអ្នកឲ្យទៅដល់ដែនកុរុ ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។

(២០៣) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ព្រោះបាននាងនាគកញ្ញា ឈ្មោះឥរន្ទតី មានចិត្តត្រេកអរសប្បាយហើយ បានពោលនឹងវិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើរ របស់អ្នកដែនកុរុ ដូច្នេះថា

ករិយាយ មំ ត្វំ អករី សមត្ថំ
អហញ្ច តេ វិធុរ ការេមិ កិច្ចំ
ឥធញ្ច តេ មណិរតនំ ទទាមិ
អជ្ជេវ តំ កុរុយោ បាបយាមិ ។

(២០៨) អនេយ្យមេសា តវ ហោតុ មេត្តី
ករិយាយ កត្វាន បិយាយ សទ្ធិំ
អានន្ទចិត្តា សុមនា បតីតា
ទត្វា មណឹ មញ្ច នយិន្ទបត្តំ ។

(២០៩) ស បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
និសីទយិ បុរតោ អាសនស្មឹ
អាជញ្ញមារុយ្ហ អនោមវណ្ណំ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។

មនោ មនុស្សស្ស យថាបិ គច្ឆេ
តតោបិស្ស ខិប្បតរំ អហោសិ
ស បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
ឧបានយិ នគរំ ឥន្ទបត្តំ(១) ។

---

១ ឱ. អាទាយ កត្តារមនោមញ្ញំ ឧបានយិ នគរំ ឥន្ទបត្តំ ។

អ្នកធ្វើខ្ញុំឲ្យបានព្រមព្រៀងដោយករិយា បពិត្រវិធុរបណ្ឌិត ខ្ញុំសូមធ្វើកិច្ច (តបគុណ) ដល់អ្នក ខ្ញុំនឹងឲ្យកែវមណីនេះដល់អ្នក ទាំងញុំាងអ្នកឲ្យដល់ដែនកុរុ ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ។

(២០៨) (មហាសត្វ...) ម្នាលកច្ចាន: មេត្រីជាគុណជាតិគឺបុគ្គលផ្លាញ់មិនបាននេះ ចូរមានដល់អ្នក ព្រមទាំងករិយាជាទីស្រឡាញ់ អ្នកមានចិត្តត្រេកអរទូទៅ មានចិត្តល្អ មានចិត្តរីករាយឲ្យកែវមណីដល់ខ្ញុំហើយ ចូរនាំខ្ញុំទៅកាន់ឥន្ទបត្តនគរចុះ ។

(២០៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ ឡើងជិះសេះអាជានេយ្យមានវណ្ណៈមិនថោកទាប ហើយអញ្ជើញវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់ពួកអ្នកដែនកុរុ ឲ្យអង្គុយលើអាសនៈអំពីខាងមុខ ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។ ចិត្តរបស់មនុស្សរមែងស្ទុះទៅ (កាន់អារម្មណ៍ក្នុងទីឆ្ងាយ) យ៉ាងណា ដំណើរសន្ទុះរបស់សេះអាជានេយ្យនោះ ក៏ឆាប់រហ័សក្រៃលែងជាងចិត្តនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុណ្ណកយក្សនោះ នាំវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ ទៅកាន់ឥន្ទបត្តនគរ ។

(២០៦) ឯតិន្ទបត្តំ(១) នគរំ បទិស្សតិ
រម្មានិ ច អម្ពវនានិ ភាគសោ
អហញ្ច ភរិយាយ សមង្គិភូតោ
តុវញ្ច បត្តោសិ សកំ និកេតំ ។

(២០៧) ស បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
ឱរោបយិត្វា ធម្មសភាយ មជ្ឈេ
អាជញ្ញមារុយ្ហ អនោមវណ្ណោ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។

តំ ទិស្វា រាជា បរមប្បតីតោ
ឧដ្ឋាយ ពាហាហិ បលិស្សជិត្វា
អវិកម្បយំ ធម្មសភាយ មជ្ឈេ
និសីទយិ បមុខំ អាសនស្មិំ ។

(២០៨) ត្វំ នោ វិនេតាសិ រថំវ នទ្ធំ
នន្ទន្តិ តំ កុរុយោ ទស្សនេន
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
កថំ បមោក្ខោ អហុ មាណវស្ស ។

---

១ ម. ឯហិន្ទបត្តំ ។

(២០៦) (បុណ្ណកយក្ស...) នុះក្រុងឥន្ទបត្ត ដែលឃើញច្បាស់ នុះព្រៃស្វាយ គួរជាទីរីករាយដោយចំណែក១ ខ្ញុំក៏បានព្រមព្រៀងដោយភរិយា ទាំងអ្នកក៏បានមកដល់ទីលំនៅរបស់ខ្លួន ។

(២០៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ ញុំាងវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់ពួកអ្នកដែនកុរុ ឲ្យចុះក្នុងកណ្តាលធម្មសភា ហើយឡើងជិះសេះអាជានេយ្យ ជាអ្នកមានវណ្ណៈមិនថោកទាប ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។ ព្រះរាជាទតឃើញមហាសត្វនោះហើយ ព្រះអង្គមានព្រះហ្ឫទ័យសោមនស្សដ៏ក្រៃលែង ទ្រង់ក្រោកឡើងយកព្រះហស្តស្រវាឱបទ្រង់មិនបានឲ្យកំរើក ហើយអញ្ជើញព្រះមហាសត្វឲ្យអង្គុយលើអាសនៈក្នុងកណ្តាលធម្មសភា ចំពោះព្រះភក្ត្រ ។

(២០៨) (ព្រះរាជា...) អ្នកជាអ្នកណែនាំយើង ដូចនាយសារថីនាំយករថដែលបាត់ទៅ (មកឲ្យ) អ្នកដែនកុរុទាំងឡាយត្រេកអរ ព្រោះបានឃើញអ្នក ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុះ អ្នករួចអំពីមាណព ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(២០៩) យំ អាណាកេ ត្យាភិរធិ ជនិន្ទ

ន សោ មនុស្សោ នរវីរសេដ្ឋ

យទិ តេ សុតោ បុណ្ណកោ នាម យក្ខោ

រញ្ញោ កុវេរស្ស ហិ សោ សជិព្វោ ។

ភូមិន្ធរោ វរុណោ នាម នាគោ

ព្រហា សុចី វណ្ណពលូបបន្នោ

តស្សានុជំ ធីតរំ កាមយានោ

ឥរន្ទតី នាម សា នាគកញ្ញា ។

តស្សា សុមជ្ឈាយ បិយាយ ហេតុ

បតារយិត្ថ មរណាយ មយ្ហំ

សោ ចេវ ភរិយាយ សមង្គិភូតោ

អហញ្ចានុញ្ញាតោ មណិ ច លទ្ធោ ។

(២១០) វុត្តោ ហិ មយ្ហំ យរទ្វារេ ជាតោ

បញ្ញាក្ខន្ធោ សីលមយស្ស សាខា

អត្ថេ ច ធម្មេ ច ឋិតោ និបាកោ

ករិប្បលោ ហត្ថិតរស្សឆន្នោ ។

(២០៩) (មហាសត្ត...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន មានព្យាយាមដ៏ប្រសើរជាងជន ព្រះអង្គត្រាស់ហៅបុរសណាថាមាណព បុរសនោះមិនមែនជាមនុស្សទេ គឺជាយក្ស ឈ្មោះបុណ្ណកៈ ព្រះអង្គក៏ធ្លាប់បានឮមកហើយ បុណ្ណកយក្សនោះជាអាមាត្យនៃព្រះបាទកុវេរៈ មានស្តេចនាគមួយឈ្មោះវរុណៈ គ្រប់គ្រងផែនដី មានទំហំនឹងកំពស់ស្អាត បរិបូណ៌ដោយពណ៌សម្បុរនឹងកំឡាំង ឯបុណ្ណកយក្សនោះ ចង់បានធីតាជាអនុជាតនៃវរុណនាគនោះ (ធ្វើជាប្រពន្ធ) នាងនាគកញ្ញានោះឈ្មោះឥរន្ធតី ។ បុណ្ណកយក្ស ព្យាយាមដើម្បីសំឡាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនៃនាងឥរន្ធតីនោះ មានចង្កេះល្អត្រូវជាទីស្រឡាញ់ឥឡូវនេះ បុណ្ណកយក្សនោះ បានព្រមព្រៀងដោយភរិយាចំណែកខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏បុណ្ណកយក្សអនុញ្ញាតហើយ ទាំងកែវមណី ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានហើយ ។

(២១០) (ព្រះរាជា...)ដើមឈើដុះទៀបទ្វារដំណាក់របស់យើងមានដើមសម្រេចដោយប្រាជ្ញា មែករបស់ឈើនោះសម្រេចដោយសីល ដើមឈើ(នោះ) សម្រេចដោយប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន តាំងនៅក្នុងអត្ថនឹងធម៌ មានផ្លែជាបញ្ចគោរស ដេរដាសដោយដំរីគោនឹងសេះ ។

មហានិបាតេ នវមំ វិធុរជាតកំ

នច្ចគីតតុរិយាភិនាទិតេ
ឧច្ចិដ្ឋ សេនំ ទុរិសោ អហោសិ
សោ នោ អយំ អាគតោ សន្និកេតំ
រុក្ខស្សិមស្សាបចិតឹ ករោថ ។
យេកេចិ វិត្តា មម បច្ចយេន
សព្វេ តេ បាតុករោន្តុ អជ្ជ
តិព្វានិ កព្វាន ឧទាយតានិ
រុក្ខស្សិមស្សាបចិតឹ ករោថ ។
យេកេចិ ពន្ធា មម អត្ថិ រដ្ឋេ
សព្វេ តេ ពន្ធា មោចយន្តុ
យថេវយំ ពន្ធនស្មា បមុត្តោ
ឯវមេតេ មុញ្ចរេ ពន្ធនស្មា ។
ឧន្នង្គលា មាសមិមំ ករោន្តុ
មំសោទនំ ព្រាហ្មណា ភក្ខយន្តុ
អមជ្ជបា មជ្ជរហា បិវន្តុ
បុណ្ណាហិ ថាលាហិ បលិស្សុតាហិ ។

កាលដើមឈើនោះ គឺកកង់ដោយការកំ ការប្រៀង នឹងត្រ្តី
បុរស (ទោម្នាក់) កាត់ដើមឈើនោះ ហើយញុំាងសេនា(ឲ្យ
រត់ទៅ) បណ្ឌិតនេះទុកដូចជាដើមឈើរបស់យើងនោះ មក
កាន់លំនៅរបស់ខ្លួនវិញហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើសេចក្ដី
កោតក្រែងដើមឈើនេះ ៗ ជនទាំងឡាយណានីមួយ មាន
ចិត្តត្រេកអរ (ដោយយស) ព្រោះបច្ច័យនៃយើង ពួកជន
ទាំងអស់នោះ ចូរធ្វើ (ចិត្តរបស់ខ្លួន) ឲ្យប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះចុះ
អ្នកទាំងឡាយធ្វើបណ្ណាការឲ្យច្រើន ចូរធ្វើសេចក្ដីកោតក្រែង
ដល់ដើមឈើនេះចុះ ៗ ពួកសត្វណានីមួយ ដែលគេចង
ទុកក្នុងដែនរបស់យើង ពួកសត្វទាំងអស់នោះចូរឲ្យរួចចាក
ចំណង វិធុរបណ្ឌិតនេះរួចចាកចំណងយ៉ាងណា ពួកសត្វ
ទាំងនុ៎ះ គប្បីរួចចាកចំណងយ៉ាងនោះ ៗ ចូរពួកប្រជាជនទុក
ដាក់នង្គ័ល ធ្វើ(មហោស្រព)អស់មួយខែនេះចុះ ពួកព្រាហ្មណ៍
ចូរបរិភោគបាយលាយដោយសាច់ ពួកអ្នកមិនផឹកទឹកស្រវឹង
គួរផឹកទឹកស្រវឹង ចូរផឹកដោយភាជនៈដ៏ពេញហូរហៀរ ៗ

មហាបថំ និច្ច សមវ្ហយន្តុ
តិត្តិញ្ច រក្ខំ វិទហន្តុ រដ្ឋេ
យថាញ្ញមញ្ញំ ន វិហេឋយេយ្យុំ
ទ្វិជស្សិមស្សាបចិតឹ ករោថ ៗ

(២១១) ឥត្ថិយោ ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ៗ
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ៗ
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ៗ
ពហុជ្ជនោ បសន្នោសិ ទិស្វា បណ្ឌិតមាគតំ
បណ្ឌិតម្ហិ អនុប្បត្តេ ចេលុក្ខេបោ បវត្តថាតិ ៗ

វិធុរជាតកំ នវមំ ៗ

វេស្សន្តរជាតកំ

(២១២) ផុស្សតី វរវណ្ណាភេ វរស្សុ ទសធា វរេ
បថព្យា ចារុបុព្វង្គី យំ តុយ្ហំ មនសោ បិយំ ៗ

ស្រីពេស្យាទាំងឡាយ (អាស្រ័យ) ផ្លូវធំ ចូរហៅគេបុរសអ្នកត្រូវការអស់កាលជានិច្ចចុះ មួយទៀត ពួកបុរសទាំងឡាយ ចូរចាត់ចែងការរក្សា ឲ្យមាំមួនក្នុងដែន កុំឲ្យពួកមនុស្សបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើសេចក្ដីកោតក្រែងចំពោះដើមឈើនេះ ។

(២១១) ពួកស្នំ ពួករាជកុមារ ពួកអ្នកជំនួញនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ នាំយកបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើន មកជូនវិធុរបណ្ឌិត ។ ពលដំរី (ពលសេះ) ពលរថ ពលថ្មើរជើង នាំយកបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើន មកជូនវិធុរ-បណ្ឌិត ។ ពួកអ្នកជនបទមកជួបជុំគ្នា ពួកអ្នកនិគមមកជួបជុំគ្នា នាំយកបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើន មកជូនវិធុរបណ្ឌិត ។ ប្រជាជនជាច្រើន ជាអ្នកមានចិត្តជ្រះថ្លា ព្រោះឃើញបណ្ឌិត មកដល់ហើយ កាលបណ្ឌិតមកដល់ ការលើកទង់ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។

ចប់ វិធុរជាតក ទី ៩ ។

វេស្សន្តរជាតក

(២១២) (ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្នាលនាងផុស្សតី ដ៏មានពន្លឺនៃសម្បុរដ៏ប្រសើរ មានអវយវៈខាងដើមដ៏ល្អ នាងចូរទទួលពរ ១០ ប្រការ លើផែនដី ដែលជាពរពេញចិត្តរបស់នាង ។

(២១៣) ទេវរាជ នមោ ត្យត្ថុ កឹ បាបំ បកតំ មយា
រម្មា ចាវេសិ មំ ឋានា វាតោវ ធរណីរុហំ ។

(២១៤) ន ចេវ តេ កតំ បាបំ ន ច មេ ត្វមសិ អប្បិយា
បុញ្ញញ្ច តេ បរិក្ខីណំ យេន តេវំ វទាមហំ ។
សន្តិកេ មរណំ តុយ្ហំ វិនាភាវោ ភវិស្សតិ
បដិគ្គណ្ហាហិ មេ ផុសេ វរេ ទស បវេច្ឆតោ ។

(២១៥) វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក សព្វភូតានមិស្សរ
សិវិរាជស្ស ភទ្ទន្តេ តត្ថ អស្សំ និវេសនេ ។
នីលនេត្តា នីលភមូ នីលក្ខី យថា មិគី
ផុស្សតី នាម នាមេន តត្ថ អស្សំ បុរិន្ទទ ។
បុត្តំ លភេថ វរទំ យាចយោគិំ អមច្ឆរី
បូជិតំ បដិរាជូហិ កិត្តិមន្តំ យសស្សិនំ ។

(៦១៣) (នាងផុស្សតីទេវធីតាក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រទេវរាជ ខ្ញុំម្ចាស់សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ចុះខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើអំពើអាក្រក់ដូចម្តេច បានជាព្រះអង្គមកញុំាងខ្ញុំម្ចាស់ឲ្យឃ្លាតចាករមណីយដ្ឋាន ដូចជាខ្យល់ដែលបក់រំលើងដើមឈើដូច្នោះ ។

(៦១៤) (ព្រះឥន្ទ្រា...) នាងឥតបានធ្វើអំពើអាក្រក់ទេ មួយទៀត នាងមិនមែនជាទីស្អប់នៃខ្ញុំទេ តែថានាងអស់បុណ្យហើយ បានជាខ្ញុំនិយាយនឹងនាងយ៉ាងនេះ ។ នាងមានសេចក្តីស្លាប់កៀកជិតណាស់ហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីព្រាត់ប្រាស កាលបើខ្ញុំឲ្យនូវពរ ១០ ប្រការនេះ នាងចូរទទួលយកចុះ ។

(៦១៥) (នាងផុស្សតី...) បពិត្រសក្កទេវរាជដ៏ចំរើន ជាឥស្សរៈលើពួកទេវតាទាំងអស់ បើព្រះអង្គទ្រង់ប្រទានពរដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់សូមឲ្យបានទៅ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ នៃព្រះបាទសិវិរាជនោះ ១ សូមឲ្យមាននេត្រដ៏ខ្មៅ ដូចជាកូនម្រឹគញីមានក្អែកខ្មៅ ១ សូមឲ្យមានចិញ្ចើមខ្មៅ ១ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់បានបំពេញទានក្នុងកាលមុន ខ្ញុំម្ចាស់ទៅកើត ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍នោះ សូមឲ្យមានឈ្មោះថាផុស្សតី (ដូចដើម) សូមឲ្យបានបុត្រដ៏ប្រសើរ ដែលចូលចិត្តឲ្យទានជាអ្នកគួរដល់សូម មិនមានសេចក្តីកំណាញ់ ជាបុគ្គលដែលព្រះរាជាប្រទេសដទៃបូជា ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយស ១ ។

គព្ភំ មេ ធារយន្តិយា មជ្ឈិមង្គំ អនុណ្ណតំ
កុច្ឆិ អនុណ្ណតោ អស្ស ចាបំវ លិខិតំ សមំ ។
ថនា មេ នប្បបតេយ្យុំ បលិតា នស្សន្តុ វាសវ
កាយេ រជោ ន លិម្បេថ វជ្ឈញ្ចាបិ បមោចយេ ។
មយូរកោញ្ចាភិរុទេ នារីវរគណាយុតេ
ខុជ្ជចេលាបកាកិណ្ណេ សូតមាគធវណ្ណិតេ[១]
ចិត្រគ្គឡេរុឃុសិតេ សុរាមំសប្បពោធនេ
សិវិរាជស្ស ភវនេ តត្ថស្សំ មហេសី បិយា ។
(២១៦) យេ តេ ទស វរា ទិន្នា មយា សព្វង្គសោភនេ
សិវិរាជស្ស វិជិតេ សព្វេ តេ លទ្ធសី វរេ ។
(២១៧) ឥទំ វត្វាន មឃវា ទេវរាជា សុជម្បតិ
ផុស្សតិយា វរំ ទត្វា អនុមោទិត្ថ វាសវោ ។

ទសវរគាថា នាម ។

---

១ ម. សូទមាគធវណ្ណិតេ ។

កាលខ្ញុំម្ចាស់ទ្រទ្រង់គភ៌ សូមកុំឲ្យមានពោះប៉ោងឡើង ដូចជាធ្នូ ដែលគេសិតស្មើដូច្នោះ ១ ។ បពិត្រព្រះវាសវៈ ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឲ្យមានដោះយារវែង ១ សក់ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឲ្យមានស្កូវ ១ ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឲ្យធូលីជាប់លើកាយ ១ ខ្ញុំម្ចាស់សូមដោះលែងចោរដែលមានកំហុសគួរគេសម្លាប់ ១ ។ បពិត្រទេវរាជដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់សូមឲ្យបានជាអគ្គមហេសីជាទីស្រឡាញ់ នៃព្រះបាទសិវិក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍នោះ ដែលជាទីកងរំពង ដោយសំឡេងក្ងោកនឹងក្រៀល ប្រកបដោយពួកនាងនារីដ៏ប្រសើរ ដេរដាសដោយមនុស្សគមនឹងមនុស្សតឿ ជាព្រះរាជនិវេសន៍ដែលពួកអ្នកសូទ្រៈ នឹងពួកអ្នកមាគធៈសរសើរហើយ ដ៏គឹកកងដោយសំឡេងនៃសន្ទះទ្វារបន្ទប់ដ៏ពិចិត្រ ដែលជាទីមានពួកជនដាស់គ្នាឲ្យផឹកសុរានឹងឲ្យបរិភោគសាច់ ។

(៦១៦) (ព្រះឥន្ទ្រា...) ម្នាលនាងមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ ពរ ១០ ប្រការណា ដែលខ្ញុំឲ្យដល់នាងហើយ នាងនឹងបានពរទាំងអស់នោះក្នុងដែននៃព្រះបាទសិវិ ។

(៦១៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះមឃវៈទេវរាជ សុជម្បតិ វាសវៈ លុះទ្រង់មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្រទានពរ ដល់ព្រះនាងផុស្សតី ហើយក៏មានព្រះហឫទ័យរីករាយ ។

ចប់ គាថាទសពរ ។

(២១៨) តតោ ចុតា សា ផុស្សតី ខត្តិយេ ឧបបជ្ជថ
ជេតុត្តរម្ហិ នគរេ   សញ្ជយេន សមាគមិ ។
ទស មាសេ ធារយិត្វា   ករោន្តី បុរ បទក្ខិណំ
វេស្សានំ វីថិយា មជ្ឈេ   ជនេសិ ផុស្សតី មមំ ។
ន មយ្ហំ មត្តិកំ នាមំ   នបិ បេតិកសម្ភវំ
ជាតោម្ហិ វេស្សវីថិយា   តស្មា វេស្សន្តរោ អហុំ ។
យទាហំ ទារកោ ហោមិ   ជាតិយា អដ្ឋវស្សិកោ
តទា និសជ្ជ បាសាទេ   ទានំ ទាតុំ វិចិន្តយឹ
ហទយំ ទទេយ្យំ ចក្ខុំ   មំសម្បិ រុធិរម្បិ ច
ទទេយ្យំ កាយំ សាវេត្វា   យទិ កោចិ យាចកោ មមំ ។
សភាវំ ចិន្តយន្តស្ស   អកម្បិតមសណ្ឋិតំ
អកម្បិ តត្ថ បថវី   សិនេរុវនវដំសកា ។
(២១៩) បរុឡ្ហកច្ឆនខលោមា   បង្កទន្តា រជស្សិរា
បគ្គយ្ហ ទក្ខិណំ ពាហុំ   កឹ មំ យាចន្តិ ព្រាហ្មណា ។

មហានិបាត វេស្សន្តរជាតក ទី ១០ ហិមវន្តកណ្ឌ

(៦១៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងផុស្សតីទេវធីតានោះ ច្យុតចាកទេវលោកនោះមកហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងខត្តិយត្រកូល បានទៅរួមនឹងព្រះបាទសញ្ជ័យក្នុងនគរជេតុត្តរ ។ ព្រះនាងទើបទ្រង់ព្រះនាមផុស្សតីទ្រង់គភ៌អស់ ១០ ខែ ក៏ធ្វើប្រទក្សិណព្រះរាជបុរី រួចប្រសូតតថាគតត្រង់កណ្តាលផ្លូវនៃពួកឈ្មួញ ។ នាមតថាគតមិនមែនជារបស់មាតា ទាំងមិនមែនកើតមកពីបិតាទេ តថាគតកើតត្រង់ (កណ្តាល)ផ្លូវនៃពួកឈ្មួញ ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតឈ្មោះវេស្សន្តរ ។ កាលដែលតថាគតនៅក្មេងតូច ទើបនឹងមានអាយុ ៨ ឆ្នាំអំពីកំណើត តថាគតបានអង្គុយលើប្រាសាទ រិះគិតនឹងឲ្យទានថា បើមានស្មូមណាមួយ មកបន្ទំពាសុំអាត្មាអញ ។ គួរឲ្យបេះដូង គួរឲ្យភ្នែក គួរឲ្យសាច់ គួរឲ្យឈាម គួរឲ្យរាងកាយ (ដល់ស្មូមនោះឯង) ។ កាលតថាគតនោះ កំពុងគិតសភាវធម៌ដែលមិនកម្រើក មិនតាំងនៅក្នុងកាលនោះ ប្រថពីមានភ្នំសិនេរុនឹងព្រៃជាគ្រឿងប្រដាប់ពីខាងលើក៏ញាប់ញ័រ ។

(៦១៩) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) ពួកព្រាហ្មណ៍មានរោមក្លៀកនឹងក្រចកដុះវែង មានធ្មេញប្រកបដោយមន្ទិល មានក្បាលប្រឡាក់ដោយធូលី ផ្គងដើមដៃខាងស្តាំ តើសុំអ្វីនឹងអញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(២២០) រតនំ ចេវ យាចាម សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ
ទទាហិ បវរំ នាគំ ឦសាទន្តំ ឧរូឡ្ហវំ ។

(២២១) ទទាមិ ន វិកម្បាមិ យំ មំ យាចន្តិ ព្រាហ្មណា
បភិន្នំ កុញ្ជរំ ទន្តឹ ឱបវុយ្ហំ(១) គជុត្តមំ ។

(២២២) ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហ រាជា ចាគាធិមានសោ
ព្រាហ្មណានំ អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។

(២២៣) តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ មេទនី សមកម្បថ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ ខុភិត្ថ នគរំ តទា ។
សមាកុលំ បុរំ អាសិ ឃោសោ ច វិបុលោ មហា
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(២២៤) អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ តុមុលោ ភេរវោ មហា
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ ខុភិត្ថ នគរំ តទា ។

---

១ ម, ឱបវយ្ហំ ។

[២២០] (ពួកព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកខ្ញុំព្រះបង្គំសុំហត្ថិ-រតន៍ ដែលញុំាងដែនទៃពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលមានភ្លុក-ង៏ទន្ទាំ អាចញុំាញីសត្រូវបាន ។

[២២១] (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ សុំដំរីណានឹងអញ ជាដំរីចុះប្រេង ជាកុញ្ជរជាតិ មានភ្លុកដ៏ល្អ ជាដំរីដ៏ប្រសើរ គួរជាកជពាហនៈ អញនឹងឲ្យ (ដំរីនោះ) អញមិនញាប់ញ័រទេ ។

[២២២] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជាដែលជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យប្រាថ្នាយ៉ាងលើសលុបក្នុងការបរិច្ចាគ ទ្រង់ចុះចាកកនៃដំរី រួចទ្រង់ប្រទាន(ដំរី)ជាទានដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

[២២៣] កាលដែលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ផែនដីក៏កើតញាប់ញ័រ ការកើតហេតុគួរខ្លាច គួរព្រឺរោម ក៏មានក្នុងកាលនោះ ។ កាលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ការកើតហេតុគួរខ្លាច គួរព្រឺរោម ក៏មានក្នុងកាលនោះ អ្នកនគរក៏ជ្រួលជ្រើមក្នុងកាលនោះ ។ កាលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលជាដំរីញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន អ្នកបុរីក៏ជ្រួលច្របល់ ទាំងសំឡេងក៏គឹកកងរំពងខ្លាំង ។

[២២៤] កាលព្រះរាជា ទ្រង់ប្រទាន នូវដំរីដ៏ប្រសើរ គ្រានោះ សំឡេង យ៉ាងខ្លាំងពន្ទឹក ជាសំឡេងគួរខ្លាច ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនគរនោះ ក្នុងកាលនោះ អ្នកនគរក៏ជ្រួលជ្រើម ។

អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ តុមុលោ ភេរវោ មហា
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(២២៥) ខត្តា ច រាជបុត្តា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
កេវលោ ចាបិ និគមោ សិវិយោ ចាបិ សមាគតា
ទិស្វា នាគំ និយ្យមានំ តេ រញ្ញោ បដិវេទយុំ ។
វិធមំ ទេវ តេ រដ្ឋំ បុត្តោ វេស្សន្តរោ តវ
កថំ នោ ហត្ថិនំ ទជ្ជា នាគំ រដ្ឋស្ស បូជិតំ ។
កថំ នោ កុញ្ជរំ ទជ្ជា ឦសាទន្តំ ឧរុឡ្ហវំ
ខេត្តញ្ញុំ សព្វយុទ្ធានំ សព្វសេតំ គជុត្តមំ ។
បណ្ឌុកម្ពលសញ្ឆន្នំ បភិន្នំ សត្តុមទ្ទនំ
ទន្តឹ សវាលវីជនឹ សេតំ កេលាសសាទិសំ ។
សសេតច្ឆត្តំ សុបត្ថេយ្យ សាថព្វនំ សហត្ថិបំ
អគ្គយានំ រាជវាហឹ ព្រាហ្មណានំ អទា ធនំ(១) ។

១ ម ធជំ ។

កាលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ជាដំរីញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន គ្រានោះ សម្លេងយ៉ាងខ្លាំងពន្លឹក គួរខ្លាច ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនគរនោះ ។

(២២៥) ពួកជនអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ពួករាជបុត្ត ពួកអ្នកជំនួញ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកទាហានដំរី ទាហាន (សេះ) ទាហានរថនឹងពលថ្មើរជើង អ្នកនិគមទាំងអស់ នឹងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ក៏មកប្រជុំគ្នា ពួកជនទាំងនោះបានឃើញដំរី ដែលពួកព្រាហ្មណ៍កំពុងនាំទៅ ក៏ក្រាបទូលចំពោះព្រះរាជា (ទ្រង់ព្រះនាមសញ្ជ័យ) ថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដែនរបស់ព្រះអង្គសាបសូន្យហើយ ព្រះវេស្សន្តរជាព្រះរាជបុត្តរបស់ព្រះអង្គ ម្តេចក៏ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើររបស់យើង ជាដំរីដែលអ្នកដែនបូជាហើយ ម្តេចក៏ប្រទានដំរីកុញ្ជររបស់យើង ដែលជាដំរីមានភ្លុក-ងទន្ទាំ អាចញុំាញីសត្រូវបាន ជាសត្វស្គាល់ខេត្តចម្បាំងទាំងអស់ ជាដំរីដ៏ឧត្តម សសុទ្ធ ។ ដំរីនោះមានខ្នងពាសដោយសំពត់កម្ពលល្មើង ជាដំរីចុះប្រេង ញុំាញីសត្រូវបាន មានភ្លុកដ៏ល្អ ប្រកបដោយស៊ែ ជាដំរី-សប្រហែលនឹងភ្នំកៃលាស ។ ព្រះរាជបុត្តរបស់ព្រះអង្គ បានប្រទានដំរី រាជពាហនៈ ជាយានដ៏ប្រសើរ ព្រមទាំងស្វេតច្ឆត្រ ព្រមទាំងកម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នង ព្រមទាំងពេទ្យ ព្រមទាំងអ្នករក្សាដំរី ទៅជាទានដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

(២២៦) អន្នំ បានញ្ច សោ ទជ្ជា វត្ថសេយ្យាសនានិ ច

ឯតំ ខោ ទានបតិរូបំ ឯតំ ខោ ព្រាហ្មណារហំ ។

អយំ តេ វិសកជានោ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ

កថំ វេស្សន្តរោ បុត្តោ គជំ ភាជេតិ សញ្ជយ ។

សចេ(១) ត្វំ ន ករិស្សសិ សិវីនំ វចនំ ឥទំ

មញ្ញេ តំ សហ បុត្តេន សិវីហត្ថេ ករិស្សរេ ។

(២២៧) កាមំ ជនបទោ មាសិ រដ្ឋញ្ចាបិ វិនស្សតុ

នាហំ សិវីនំ វចនា រាជបុត្តំ អទូសកំ

បព្វាជេយ្យំ សកា រដ្ឋា បុត្តោ ហិ មម ឱរសោ ។

កាមំ ជនបទោ មាសិ រដ្ឋញ្ចាបិ វិនស្សតុ

នាហំ សិវីនំ វចនា រាជបុត្តំ អទូសកំ

បព្វាជេយ្យំ សកា រដ្ឋា បុត្តោ ហិ មម អត្រជោ ។

ន ចាហំ តស្មឹ ទុព្ភេយ្យំ អរិយសីលវតោ ហិ សោ

---

១ ម. សព្វេ ។

(២២៦) ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គនោះ គួរតែឲ្យបាយទឹកសំពត់នឹងសេនាសនៈ (ព្រោះថា) វត្ថុនេះឯងជារបស់គួរដល់ទាន វត្ថុនេះឯងជារបស់គួរដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ បពិត្រព្រះបាទសញ្ជ័យ ព្រះវេស្សន្តរជាបុត្ររបស់ព្រះអង្គនេះ ជាព្រះឱរសកើតក្នុងវង្សរបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ម្ដេចក៏បែកដំរីទៅឲ្យព្រាហ្មណ៍ ។ ថាបើព្រះអង្គ នឹងមិនធ្វើតាមសំដីរបស់ពួកអ្នកដែនសិវិនេះទេ មុខជាពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ធ្វើព្រះអង្គព្រមទាំងព្រះរាជបុត្រ ឲ្យឋិតនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃមិនខាន ។

(២២៧) (ព្រះរាជា...) ជនបទសាបសូន្យទៅចុះ ទាំងដែនទៀតក៏វិនាសទៅចុះ យើងនឹងមិនបណ្ដេញរាជបុត្រ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ឲ្យចេញចាកដែនរបស់ខ្លួន តាមសំដីពួកអ្នកសិវិរដ្ឋទេ ដ្បិតកូនប្រុសនេះ ពិតជាកើតអំពីទ្រូង របស់យើង ។ ជនបទសាបសូន្យទៅចុះ ទាំងដែនទៀតក៏វិនាសទៅចុះ យើងនឹងមិនបណ្ដេញរាជបុត្រ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ឲ្យចេញចាកដែនរបស់ខ្លួនតាមសំដីពួកអ្នកសិវិរដ្ឋទេ ដ្បិតកូនប្រុសនេះ ពិតជាកើតអំពីខ្លួនរបស់យើង ។ មួយទៀត យើងមិនគួរប្រទូស្តចំពោះកូនយើងនោះទេ ព្រោះថា កូនយើងនោះជាអ្នកមានសីលនឹងវត្តដ៏ប្រសើរ

អសិរលោកោបិមេ អស្ស ឋារញ្ញំ បសរេ ពតុំ
ការឹ វេស្សន្តរំ បុត្តំ សត្ថេន ឃាតយាមសេ ។

(២២៨) មា នំ ទណ្ឌេន សត្ថេន ន ហិ សោ ពន្ធនារហោ
បព្វាជេហិ ច នំ រដ្ឋា វង្កេ វសតុ បព្វតេ ។

(២២៩) ឯសោ ចេ សិវីនំ ឆន្ទោ ឆន្ទំ ន បនុទាមសេ
ឥមំ សោ វសតុ រត្តឹ កាមេ ច បរិភុញ្ជតុ ។
តតោ រត្យា វិវសនេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ[១]
សមគ្គា សិវយោ ហុត្វា រដ្ឋា បព្វាជយន្តុ នំ ។

(២៣០) ឧដ្ឋេហិ កត្តេ តរមានោ គន្ត្វា វេស្សន្តរំ វទ
សិវយោ ទេវ តេ កុទ្ធា នេគមា ច សមាគតា
ឧគ្គា ច រាជបុត្តា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
កេវលោ ចាបិ និគមោ សិវយោ ចាបិ សមាគតា
អស្មា រត្យា វិវសនេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ

---

១ ម. សូរិយុគ្គមនេ សតិ ។

ដំណោះដំនៀលនឹងមានដល់យើងផង យើងត្រូវសោយបាបច្រើនផង យើងនឹងសម្លាប់វេស្សន្តរជាកូនដោយគ្រឿងសាស្ត្រដូចម្តេចបាន ។

(២២៨) (ពួកអ្នកដែន...) សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ព្រះរាជបុត្រនោះដោយដម្បង ឬគ្រឿងសាស្ត្រឡើយ ព្រោះព្រះរាជបុត្រនោះមិនគួរដល់បំណងទេ ព្រះអង្គគ្រាន់តែបណ្តេញព្រះរាជបុត្រនោះ ចេញអំពីដែនទៅចុះ សូមឲ្យព្រះរាជបុត្រនោះទៅគង់នៅឯវង្កបព៌តចុះ ។

(២២៩) (ព្រះរាជា...) ថាបើពួកអ្នកដែនសិវិ មានបំណងបែបនេះហើយ យើងក៏មិនអាចបន្ទាបង់បំណងនេះបានទេ តែសូមឲ្យកូនយើងនោះនៅបរិភោគកាមបានមួយរាត្រីនេះសិនចុះ ។ នាកាលរាត្រីនោះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យរះឡើង ទើបសូមឲ្យពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រព្រមព្រៀងគ្នាបណ្តេញកូនរបស់យើងនោះ ចេញអំពីដែនចុះ ។

(២៣០) នៃអាមាត្យ អ្នកចូរក្រោកឡើង អ្នកចូរប្រញាប់ទៅប្រាប់វេស្សន្តរថា បពិត្រព្រះទេវៈ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ពួកអ្នកនិគម ពួកអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ពួករាជបុត្ត ពួកអ្នកជំនួញនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ មកប្រជុំគ្នាខឹងនឹងព្រះអង្គហើយ ។ ពួកទាហានដំរី ទាហាន (សេះ) ទាហានរថ នឹងពលថ្មើរជើង ពួកអ្នកនិគមទាំងអស់ នឹងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រក៏មកប្រជុំគ្នាដែរ លុះរាត្រីនេះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យរះឡើង

សមត្តា សិវិយោ ហុត្វា រដ្ឋា បព្វាជយន្តិ តំ ។

(២៣១) ស ភត្តា តរមានោវ សិវិកាជេន បេសិតោ
អាមុត្តហត្ថាភរណោ សុវត្ថោ ចន្ទនភូសិតោ
សីសំ ន្ហាតោ ឧទកេ សោ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលោ
ឧបាគមិ បុរំ រម្មំ វេស្សន្តរនិវេសនំ ។
តត្ថទ្ទស កុមារំ សោ រមមានំ សកេ បុរេ
បរិកិណ្ណំ អមច្ចេហិ តិទសានំវ វាសវំ ។

(២៣២) សោ តត្ថ គន្ត្វា តរមានោ ភត្តា វេស្សន្តរំ ព្រវិ
ទុក្ខន្តេ វេទយិស្សាមិ មា មេ កុជ្ឈ រថេសភ ។
វន្ទិត្វា រោទមានោ សោ ភត្តា រាជានមព្រវិ
ភត្តា មេសិ មហារាជ សព្វកាមរសាហរោ
ទុក្ខន្តេ វេទយិស្សាមិ តត្ថ អស្សាសយន្តុ មំ ។
សិវិយោ ទេវ តេ កុទ្ធា នេគមា ច សមាគតា
ឧគ្គា ច រាជបុត្តា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា ។

ពួកអ្នកដែនសិវិព្រមព្រៀងគ្នា នឹងបណ្តេញព្រះអង្គចាកដែន ។

(២៣១) អាមាត្យនោះលុះព្រះបាទសិវិទ្រង់បញ្ជូនទៅ ក៏ប្រញាប់ប្រញាល់ ងូតទឹកកក់ក្បាល ពាក់គ្រឿងប្រដាប់ដៃ ស្លៀកសំពត់ល្អ ប្រោះព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ពាក់កុណ្ឌលកែវមណី ចូលទៅកាន់ព្រះរាជនិវេសន៍នៃព្រះបាទវេស្សន្តរដែលជាបុរីរម្យ ។ អាមាត្យនោះបានឃើញព្រះរាជកុមារ (វេស្សន្តរ) កំពុងរីករាយក្នុងបុរីរបស់ព្រះអង្គនោះ ដ៏កុះករដោយពួកអាមាត្យ ដូចព្រះវាសវៈរបស់ទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ។

(២៣២) អាមាត្យនោះប្រញាប់ប្រញាល់ទៅក្នុងរាជបុរីនោះហើយ ក្រាបទូលព្រះបាទវេស្សន្តរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងក្រាបទូលសេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គកុំខ្ញាល់នឹងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឡើយ ។ អាមាត្យនោះលុះថ្វាយបង្គំហើយក៏យំទួញក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គរមែងនាំនូវរសជាទីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងមកចិញ្ចឹមទូលព្រះបង្គំ ។ នឹងក្រាបទូលសេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះអង្គ សូមលួងលោមព្រះបាទ ឲ្យទូលព្រះបង្គំដកដង្ហើមស្រួលក្នុងដំណើរក្រាបទូលនោះ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ពួកអ្នកនិគម ពួកអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ពួករាជបុត្ត ពួកអ្នកជំនួញ នឹងពួកព្រាហ្មណ៍ ប្រជុំគ្នា ខឹងនឹងព្រះអង្គហើយ ។

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
កេវលោ ចាបិ និគមោ សិវិយោ ចាបិ សមាគតា ។
អស្មា រត្យា វិវសនេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
សមគ្គា សិវិយោ ហុត្វា រដ្ឋា បព្វាជយន្តិ តំ ។
(២៣៣) កិស្មឹ មេ សិវិយោ កុទ្ធា យោ ន បស្សាមិ ទុក្កដំ
តំ មេ កត្តេ វិយាចិក្ខ កស្មា បព្វាជយន្តិ មំ ។
(២៣៤) ឧគ្គា ច រាជបុត្តា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
នាគទានេន ខីយន្តិ តស្មា បព្វាជយន្តិ តំ ។
(២៣៥) ហទយំ ចក្ខុម្បហំ ទជ្ជំ កឹ មេ ពាហិរកំ ធនំ
ហិរញ្ញំ វា សុវណ្ណំ វា មុត្តា វេឡុរិយា មណិ
ទក្ខិណំ វាមហំ(១) ពាហុំ ទិស្វា យាចកមាគតេ
ទទេយ្យំ ន វិកម្បេយ្យំ ទានេ មេ រមតី មនោ ។
កាមំ មំ សិវិយោ សព្វេ បព្វាជេន្តុ ហនន្តុ វា
នេវ ទានា វិរមិស្សំ កាមំ ឆិន្ទន្តុ សត្តធា ។

---

១ ខ. អទក្ខិណំ វាមហំ ។

ពួកទាហានដំរី ទាហាន(សេះ) ពលរថនឹងពលថ្មើរជើង ព្រមទាំងអ្នកនិគមទាំងអស់ នឹងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ក៏មកប្រជុំគ្នាដែរ ។ លុះរាត្រីនោះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យក៏រះឡើង ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ព្រមព្រៀងគ្នានឹងបណ្តេញព្រះអង្គចាកដែន ។

(២៣៣) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ព្រោះដំណើរដូចម្តេច បានជាពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រខឹងនឹងយើង ដ្បិតយើងរកមិនឃើញអំពើអាក្រក់ទេ ម្នាលអាមាត្យ អ្នកចូរប្រាប់ដំណើរនោះដល់យើងព្រោះហេតុអ្វីបានជាគេបណ្តេញ ។

(២៣៤) (អាមាត្យ ..) ពួកអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ពួករាជបុត្រ ពួកអ្នកជំនួញ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកទាហានដំរី ទាហាន (សេះ) ពលរថនឹងពលថ្មើរជើង ខឹងនឹងព្រះអង្គ ព្រោះតែការប្រទានដំរី ហេតុនោះបានជាគេបណ្តេញព្រះអង្គ ។

(២៣៥) (ព្រះវេស្សន្តរ..) យើងចង់ឲ្យបេះដូង ឬភ្នែកផង ទ្រព្យជាខាងក្រៅរបស់យើង គឺប្រាក់ មាស កែវមុក្តា កែវពិទូរ្យ នឹងកែវមណី ជាប្រយោជន៍អ្វី បើយើងបានឃើញសូម មកសុំដៃស្តាំឬដៃឆ្វេង គួរតែឲ្យ មិនគប្បីរំកើបទេ (ព្រោះថា) ចិត្តរបស់យើងរីករាយក្នុងការឲ្យ(ទាន) ។ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រទាំងអស់នោះ ចង់បណ្តេញឬចង់សម្លាប់យើងក៏ដោយចុះ យើងនឹងមិនវៀរចាកការឲ្យ(ទាន)ទេ អ្នកដែនទាំងអស់ចង់កាត់យើងជាប្រាំពីរកំណាត់ក៏ដោយចុះ ។

(២៣៦) ឃរន្តិ សិវិយោ អាហុ   នេគមា ច សមាគតា

កោន្តិមារាយ តីរេន   គិរិមារញ្ជរំ បតិ

យេន បព្វជិតា យន្តិ   តេន គច្ឆតុ សុព្វតោ ។

(២៣៧) សោហំ តេន គមិស្សាមិ   យេន គច្ឆន្តិ ទូសកា

រត្តិន្ទិវំ មេ ខមថ   យាវ ទានំ ទទាមហំ ។

(២៣៨) អាមន្តយិត្ថ រាជានំ   មទ្ទី សព្វង្គសោភិនី

យំ តេ កិញ្ចិ មយា ទិន្នំ   ធនំ ធញ្ញញ្ច វិជ្ជតិ

ហិរញ្ញំ វា សុវណ្ណំ វា   មុត្តា វេឡុរិយា ពហូ

សព្វន្តំ និទហេយ្យាសិ   យញ្ច តេ បេត្តិកំ ធនំ ។

(២៣៩) តមព្រវិ រាជបុត្តី   មទ្ទឹ សព្វង្គសោភណា

កុហឹ ទេវ និទហាមិ   តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(២៤០) សីលវន្តេសុ ទជ្ជេសិ   ទានំ មទ្ទិ យថារហំ

ន ហិ ទានា បរំ អត្ថិ   បតិដ្ឋា សព្វបាណិនំ ។

(២៣៦) (អាមាត្យ...) ពួកអ្នកសាវិកស្រុក និងពួកអ្នកនិគម ប្រជុំគ្នានិយាយអំពីព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ពួកអ្នកទោសត្រូវនិរទេស តែងទៅតាមផ្លូវទន្លេកោន្តិមារាណា ព្រះបាទវេស្សន្តរដែលមានវត្តល្អ ចូរយាងសំដៅទៅកាន់ភ្នំអារញ្ជរ តាមផ្លូវទន្លេកោន្តិមារានោះចុះ ។

(២៣៧) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ពួកជនអ្នកប្រទូស្ត តែងទៅតាមផ្លូវណា យើងនឹងទៅតាមផ្លូវនោះឯង តែសូមឲ្យអ្នកទាំងឡាយអត់ទោសឲ្យយើងបានមួយយប់មួយថ្ងៃ ចាំយើងឲ្យទានសិន ។

(២៣៨) ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះនាងមទ្រីទេវី ដែលមានអវយវៈល្អទាំងអស់នោះមកប្រាប់ថា ទ្រព្យស្រូវណាមួយដែលយើងឲ្យដល់នាងនៅមានក្តី ប្រាក់មាសកែវមុក្តាកែវពិទូរ្យណាដ៏ច្រើនក្តី ទ្រព្យណាជារបស់ព្រះបិតានាងក្តី នាងគប្បីកប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះទុកចុះ ។

(២៣៩) ព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះនាមមទ្រី ដែលមានអវយវៈល្អទាំងអស់បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះរាជានោះថា បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងកប់កន្លែងណា ខ្ញុំម្ចាស់ក្រាបទូលសួរហើយ សូមព្រះអង្គប្រាប់ដំណើរនោះ ។

(២៤០) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ម្នាលនាងមទ្រី នាងគួរឲ្យទានចំពោះអ្នកមានសីលទាំងឡាយ តាមសមគួរ ព្រោះថាទីពឹងរបស់សព្វសត្វ ដទៃក្រៅអំពីទានមិនមានទេ ។

(២៤១) កុទ្ធេសុ មន្និនេយ្យាសិ សស្សុយា សស្សុរម្ហិ ច

យោ ច តំ កត្តា មញ្ញេយ្យ សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋហេ ។

នោ ចេ តំ កត្តា មញ្ញេយ្យ មយា វិប្បវសេន តេ

អញ្ញំ កត្តារំ បរិយេស មា កិលិត្ថ មយា វិនា ។

(២៤២) អហំ ហិ វនំ គច្ឆាមិ ឃោរំ វាឡមិគាយុតំ

សំសយោ ជីវិតំ មយ្ហំ ឯកកស្ស ព្រហាវនេ ។

(២៤៣) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា

អភុម្មេ កថំ នុ ភណសិ បាបកំ វត ភាសសិ ។

នេស ធម្មោ មហារាជ យំ ត្វំ គច្ឆេយ្យ ឯកកោ

អហំបិ តេន គច្ឆាមិ យេន គច្ឆសិ ខត្តិយ ។

មរណំ វា តយា សទ្ធិំ ជីវិតំ វា តយា វិនា

តទេវ មរណំ សេយ្យោ យញ្ចេ ជីវេ តយា វិនា ។

អគ្គឹ ឧជ្ជាលយិត្វាន(១) ឯកជាលសមាហិតំ

តត្ថេវ មរណំ សេយ្យោ យញ្ចេ ជីវេ តយា វិនា ។

---

១ ឱ. និជ្ជាលយិត្វាន ។ ម. ឧជ្ឈាលយិត្វាន ។

[២៤១] ម្នាលនាងមទ្រី នាងត្រូវមេត្តាបុត្ត ព្រះមាតាក្មេកនឹងព្រះបិតាក្មេក មួយទៀត បើអ្នកណាសំគាល់ថានឹងធ្វើជាប្តីនាង នាងចូរបំរើអ្នកនោះ ដោយគោរពចុះ ។ បើគ្មានគេសំគាល់ថានឹងធ្វើជាប្តីនាងទេ កាលនាងព្រាត់ប្រាសអំពីយើងទៅហើយ នាងចូរស្វែងរកប្តីដទៃទៀតចុះ កុំឲ្យនាងលំបាក ព្រោះព្រាត់ប្រាសអំពីយើងឡើយ ។

[២៤២] ព្រោះយើងនឹងទៅកាន់ព្រៃប្រកបដោយម្រឹគសាហាវពន្ទឹក សេចក្តីសង្ស័យនឹងជីវិត រមែងមានដល់យើងដែលនៅម្នាក់ឯងក្នុងព្រៃធំ ។

[២៤៣] ព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះនាមមទ្រី មានអវយវៈល្អទាំងអស់ នាងបានក្រាបទូលព្រះបាទវេស្សន្តរនោះថា ប្តីក៏ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលនូវព្រះវាចាដែលមិនធ្លាប់មាន ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលនូវព្រះវាចាដ៏អាក្រក់អ្វីម្ល៉េះ ។ បពិត្រមហារាជ ដំណើរនោះមិនត្រូវតាមធម៌ទេ ដ្បិតព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចយាងទៅតែមួយអង្គឯង បពិត្រក្សត្រិយ៍ ព្រះអង្គស្តេចយាងទៅតាមផ្លូវណា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅតាមផ្លូវនោះដែរ ។ សេចក្តីស្លាប់ជាមួយនឹងព្រះអង្គក្តី សេចក្តីរស់នៅតែព្រាត់ប្រាសចាកព្រះអង្គក្តី សេចក្តីស្លាប់នោះឯងប្រសើរជាង ខ្ញុំម្ចាស់រស់នៅតែព្រាត់ប្រាសចាកព្រះអង្គ មិនប្រសើរទេ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងដុតភ្លើងឲ្យមានអណ្តាតឆេះមូលទ្រលោម សេចក្តីស្លាប់នៅក្នុងភ្លើងនោះឯងប្រសើរជាង ខ្ញុំម្ចាស់រស់នៅតែព្រាត់ប្រាសចាកព្រះអង្គ មិនប្រសើរទេ ។

យថា អារញ្ញកំ នាគំ ទន្តឹ អន្វេតិ ហត្ថិនី
ជេស្សន្តំ គិរិទុគ្គេសុ សមេសុ វិសមេសុ ច ។
ឯវន្តំ អនុគច្ឆាមិ បុត្តេ អាទាយ បច្ឆតោ
សុភរា តេ ភវិស្សាមិ ន តេ ហេស្សាមិ ទុព្ភរា ។

(២៤៤) ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
អាសីនេ វនគុម្ពស្មឹ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
កីឡន្តេ វនគុម្ពស្មឹ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
អស្សមេ រមណីយម្ហិ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
កីឡន្តេ អស្សមេ រម្មេ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មាលធារី អលង្កតេ
អស្សមេ រមណីយម្ហិ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មាលធារី អលង្កតេ
កីឡន្តេ អស្សមេ រម្មេ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

មេដំរី តែងដើរតាមដំរីឈ្មោល ដែលមានក្តុកល្អ ដែលនៅក្នុងព្រៃ កាលត្រាច់ទៅក្នុងជ្រោះ ជ្រលង ភ្នំស្មើខ្លះ មិនស្មើខ្លះ យ៉ាងណាមិញ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំបុត្តទាំងឡាយ ដើរតាមក្រោយព្រះអង្គយ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំម្ចាស់ជាស្រី ដែលព្រះអង្គចិញ្ចឹមបានដោយងាយ មិនមែនជាស្រី ដែលព្រះអង្គចិញ្ចឹមបានដោយក្រទេ ។

(២៨៨) ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ ដែលមានសម្លេងពីរោះ និយាយសំដីជាទីស្រឡាញ់ អង្គុយក្បែរគុម្ពឈើ នឹងមិនលើករាជ-សម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ មានសម្លេងពីរោះ និយាយសំដីជាទីស្រឡាញ់ កំពុងលេងក្បែរគុម្ពឈើ នឹងមិនលើករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ មានសម្លេងពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងអាស្រម ជារមណីយដ្ឋាន នឹងមិនលើករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញរាជកុមារទាំងនេះ មានសម្លេងពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ កំពុងលេងក្បែរអាស្រមជាទីត្រេកអរ នឹងមិនលើករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ ពាក់កម្រងផ្កា មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ ក្នុងអា-ស្រមជារមណីយដ្ឋាន នឹងមិនលើករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ ពាក់កម្រងផ្កា មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ កំពុងលេងក្បែរអាស្រម ដែលជាទីត្រេកអរ នឹងមិនលើករាជសម្បត្តិ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ហិមវន្តកណ្ឌំ

យទា ទក្ខសិ នច្ចន្តេ កុមារេ មាលធារិនេ
អស្សមេ រមណីយម្ហិ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ទក្ខសិ នច្ចន្តេ កុមារេ មាលធារិនេ
កីឡន្តេ អស្សមេ រម្មេ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ទក្ខសិ មាតង្គំ កុញ្ជរំ សដ្ឋិហាយនំ
ឯកំ អរញ្ញេ ចរន្តំ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ទក្ខសិ មាតង្គំ កុញ្ជរំ សដ្ឋិហាយនំ
សាយំ បាតោ វិចរន្តំ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ករេណុសង្ឃស្ស យូថស្ស បុរតោ វជំ
កោញ្ចំ កាហតិ មាតង្គោ កុញ្ជរោ សដ្ឋិហាយនោ
តស្ស តំ នទតោ សុត្វា ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
ទុភតោ វនវិកាសេ យទា ទក្ខសិ កាមទំ
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
មិគំ ទិស្វាន សាយណ្ហំ បញ្ចមាលិនិមាគតំ
កិម្បុរិសេ ច នច្ចន្តេ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
យទា សុស្សសិ និគ្ឃោសំ សន្ទមានាយ សិន្ធុយា
គីតំ កិម្បុរិសានញ្ច ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។

កាលណាព្រះអង្គទតឃើញកុមារពាក់កម្រងផ្កា កំពុងរាំក្នុងអាស្រម ជារមណីយដ្ឋាន នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទត ឃើញកុមារពាក់កម្រងផ្កា កំពុងរាំលេងក្នុងអាស្រមជាទីត្រេកអរ នឹង មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដំរីធំ ជាកុញ្ជរជាតិ មានអាយុ៦០ឆ្នាំ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង នឹងមិនរលឹក រាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដំរីធំ ជាកុញ្ជរជាតិ មានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ត្រាច់ទៅមករាល់ល្ងាច រាល់ព្រឹក នឹងមិនរលឹក រាជសម្បត្តិ ។ កាលណាដំរីធំ ជាកុញ្ជរជាតិ មានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ កាលដើរទៅខាងមុខនៃហ្វូងដំរីញីនឹងហ្វូងដំរីឈ្មោល ហើយបន្លឺ គោញ្ចនាទ ព្រះអង្គបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ដំរី បន្លឺគោញ្ចនាទនោះ ហើយ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដង ព្រៃសងខាងផ្លូវ ជាទីឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងព្រៃ ដ៏ដេរដាសដោយម្រឹគ សាហាវ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គទតឃើញម្រឹគជាបញ្ចមាលិនីដើរមក នឹងឃើញពួកកិន្នរ ដែលកំពុងរាំក្នុងវេលាល្ងាច នឹង មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គឮសូរសម្លេងគឹកកងនៃទន្លេ កំពុងហូរទៅផង ឮចម្រៀងនៃពួកកិន្នរផង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។

យទា សុស្សសិ និគ្ឃោសំ គិរិគព្ភរចារិនោ

វស្សមានស្សុលូកស្ស ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យទា សីហស្ស ព្យគ្ឃស្ស ខគ្គស្ស គវយស្ស ច

វនេ សុស្សសិ វាឡានំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យទា មោរីហិ បរិកិណ្ណំ ពរិហិនំ មត្ថកាសិនំ

មោរំ ទក្ខសិ នច្ចន្តំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យទា មោរីហិ បរិកិណ្ណំ អណ្ឌជំ ចិត្រពេក្ខណំ(១)

មោរំ ទក្ខសិ នច្ចន្តំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យទា មោរីហិ បរិកិណ្ណំ នីលគីវំ សិខណ្ឌិនំ

មោរំ ទក្ខសិ នច្ចន្តំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យទា ទក្ខសិ ហេមន្តេ បុប្ផិតេ ធរណីរុហេ

សុរភិសម្បវាយន្តេ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យទា ហេមន្តិកេ មាសេ ហរិតំ ទក្ខសិ មេទនឹ

ឥន្ទគោបកសញ្ឆន្នំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

---

១ ម. ចិត្របក្ខិណំ ។

កាលណាព្រះអង្គឮសូរសម្លេងគឹកកងនៃសត្វមៀម ដែលត្រាច់ក្នុងញកនៃភ្នំ ទ្រង់មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គឮសូរសម្លេងគឹកកងនៃម្រឹគសាហាវក្នុងព្រៃ គឺរាជសីហ៍ ខ្លាធំ រមាស គោព្រៃ ទ្រង់មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញក្ងោកឈ្មោល ដែលមានពួកក្ងោកញីចោមរោម ជាសត្វដេរដាសដោយសំណុំកន្ទុយ ទំលើកំពូលភ្នំ កំពុងពេនពង់ ទ្រង់មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញក្ងោកឈ្មោល ដែលមានក្ងោកញីចោមរោម ជាអណ្ឌជាតិ មានភ្នែកដ៏វិចិត្រ កំពុងពេនពង់ ទ្រង់មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញក្ងោកឈ្មោល ដែលមានក្ងោកញីចោមរោម ជាសត្វមានផ្នត់កខៀវ មានកំប៉ោយ កំពុងពេនពង់ ទ្រង់មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដើមឈើទាំងឡាយ មានផ្ការីក ក្នុងហេមន្តរដូវ ផ្សព្វផ្សាយដោយក្លិនក្រអូប ទ្រង់មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញផែនដី មានស្មៅខៀវខ្ចី ក្នុងខែខាងក្នុងហេមន្តរដូវ ដ៏ដេរដាសដោយមេភ្លៀង ទ្រង់មិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

យថា ឱភាសិ ហេមន្តេ បុប្ផិតេ ធរណីរុហេ
កុដជិំ ពិម្ពជាលញ្ច បុប្ផិតំ លោទបទ្ធកំ[1]
សុរភិសម្បវាយន្តេ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
យថា ហេមន្តិកេ មាសេ វនំ ឱភាសិ បុប្ផិតំ
ឱបុប្ផានិ ច បត្តានិ[2] ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។

ហិមវន្តំ និដ្ឋិតំ ។

(២៨៥) តេសំ លាលបិតំ សុត្វា បុត្តស្ស សុណិសាយ ច
កលូនំ បរិទេវេសិ រាជបុត្តី យសស្សិនី ។
សេយ្យោ វិសំ មេ ខាយិតំ បបាតា បបតេយ្យហំ
រជ្ជុយា ពជ្ឈមិយាហំ
កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
អជ្ឈាយកំ ទានបតឹ យាចយោគំ អមច្ឆរំ
កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
បូជិតំ បដិរាជូហិ កិត្តិមន្តំ យសស្សិនំ
កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

---

១ ឱ. លោមបទ្ធកំ ។ ម. លោទ្ទបទ្ធកំ ២ ម. ពត្តានិ ។

កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដើមឈើទាំងឡាយ ដែលមានផ្ការីកស្រុះស្គាយក្លិនហោមន្ដរដូរផង ដើមខ្វងគង់ នឹងឈើដែលមានត្រួយមានស្លឹកក្រហមផង ដើមលោទនឹងដើមឈូកមានផ្ការីក ផ្សព្វផ្សាយក្លិនក្រអូបផង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញព្រៃ មានផ្ការីកក្លិនខ្ទាំងក្លិនហោមន្ដរដូរផង ឈូកទាំងឡាយមានផ្កាជ្រុះហើយផង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។

ចប់ ហិមវន្ត ។

(២៨៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះនាងផុស្សតីជារាជបុត្រី មានយស បានទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ការបរចានៃព្រះរាជបុត្រ នឹងព្រះរាជសុណិសាទាំងនោះហើយ ទ្រង់ព្រះកន្សែង មុខគួរអាណោចអធម្មថា ឱអាត្មាអញគួរតែបរិភោគថ្នាំពិស ឬអាត្មាអញលោតទំលាក់ខ្លួនក្នុងជ្រោះ

. . . . ពុំនោះ ចង (ក) នឹងខ្សែ(ឲ្យស្លាប់) ប្រសើរជាង ។

ម្ដេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របណ្ដេញបាវេស្សន្តរ ជាកូនអញដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ម្ដេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របណ្ដេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ដែលជាអ្នកចេះចប់ត្រៃវេទ ជាម្ចាស់ទានជាអ្នកគួរដល់ស្ងួម ឥតមានសេចក្ដីកំណាញ់ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ម្ដេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ បណ្ដេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ដែលពួកព្រះរាជាប្រទេសដទៃបូជា មានកិត្តិយស ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។

មាតាបេត្តិភរំ ជន្តុំ   កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនំ

កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ   បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

រញ្ញោ ហិតំ ទេវហិតំ   ញាតីនំ សខិនំ ហិតំ

ហិតំ សព្វស្ស រដ្ឋស្ស

កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ   បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

(២៤៦) មធូនីវ បលិតានិ   អម្ពាវ បតិតា ឆមា

ឯវំ ហេស្សតិ តេ រដ្ឋំ   បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

ហំសោ និក្កីណបត្តោវ   បល្លលស្មិំ អនូទកេ

អបវិទ្ធោ អមច្ចេហិ   ឯកោ រាជា វិហិយ្យសិ ។

តន្តំ ព្រូមិ មហារាជ   អត្ថោ តេ មា ឧបច្ចគា

មា នំ សិវីនំ វចនា   បព្វាជេសិ អទូសកំ ។

(២៤៧) ធម្មស្សាបចិតី កុម្មិ   សិវីនំ វិនយំ ធជំ

បព្វាជេមិ សកំ បុត្តំ   បាណាបិយតរោ ហិ មេ ។

ម្តេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បណ្តេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ដែលជាបុគ្គលចិញ្ចឹមមាតានឹងបិតា ជាអ្នកគោរពចំពោះបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូល ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ម្តេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បណ្តេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ជាប្រយោជន៍ដល់ព្រះរាជា ជាប្រយោជន៍ដល់ទេវតា ជាប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិនឹងសំឡាញ់ ជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកដែនទាំងអស់ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។

(២៤៦) ដែនរបស់ព្រះអង្គ មុខជានឹងសាធារណ៍ដល់ជនទាំងឡាយ ដូចផ្លែឃ្មុំ ដែលមេឃ្មុំហើរចោល ពុំនោះដូចផ្លែស្វាយដែលជ្រុះលើផែនដី (ព្រោះ) ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បណ្តេញវេស្សន្តរជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ព្រះអង្គដែលពួកអាមាត្យបោះបង់ហើយ ជាព្រះរាជាម្នាក់ឯង រមែងនឿយព្រួយដូចហង្ស ដែលអស់ស្លាបលើភក់ ដែលគ្មានទឹក ។ បពិត្រមហារាជ ព្រោះហេតុនោះបានជាខ្ញុំម្ចាស់ក្រាបទូលព្រះអង្គ កុំឲ្យប្រយោជន៍កន្លងផុតព្រះអង្គឡើយ សូមព្រះអង្គកុំបំបរបង់វេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តនោះ តាមសំដីពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឡើយ ។

(២៤៧) (ព្រះរាជា...) យើងបណ្តេញបាវេស្សន្តរ ដែលជាទង់ជ័យនៃពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ឈ្មោះថាធ្វើនូវសេចក្តីគោរពចំពោះបវេណីធម៌ ទុកជាបាវេស្សន្តរ ជាទីស្រឡាញ់ដ៏លើសជាងជីវិតរបស់យើង ក៏យើងនៅតែបណ្តេញបាវេស្សន្តរ ដែលជាកូនរបស់យើងមិនខាន ។

(២៤៨) យស្ស បុព្វេ ធជគ្គានិ កណិការាវ បុប្ផិតា
យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។
យស្ស បុព្វេ ធជគ្គានិ កណិការវនានិវ
យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។
យស្ស បុព្វេ អនីកានិ កណិការាវ បុប្ផិតា
យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។
យស្ស បុព្វេ អនីកានិ កណិការវនានិវ
យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។
ឥន្ទគោបកវណ្ណាភា គន្ធារា បណ្ឌុកម្ពលា
យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។
យោ បុព្វេ ហត្ថិនា យាតិ សិវិកាយ រថេន ច
ស្វជ្ជ វេស្សន្តរោ រាជា កថំ គច្ឆតិ បត្តិកោ ។

(៦៤៨) (ព្រះនាងផុស្សតិទេវី...) កន្លងកាលមុន បុងទង់ជ័យទាំងឡាយ ដូចជាផ្កាកណិការរីក រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ទុឡោនជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ កន្លងកាលមុន បុងទង់ជ័យទាំងឡាយ ដូចជាព្រៃផ្កាកណិការ រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ទុឡោនជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ កន្លងកាលមុន ពលទាំងឡាយដូចជាដើមកណិការរីក រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ទុឡោនជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ កន្លងកាលមុន ពលទាំងឡាយ ដូចជាព្រៃផ្កាកណិការ រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ទុឡោនជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ ពួកសេនាស្លៀកសំពត់កម្ពលមានពណ៌លឿង ដែលកើតក្នុងដែនគន្ធារៈ មានរស្មីដូចជាសម្បុរមេភ្លៀង រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ទុឡោនជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ កន្លងកាលមុន បាវេស្សន្តរណា ទៅដោយដំរី ដោយសាលៀង នឹងរថ តែក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះរាជាវេស្សន្តរនោះ នឹងដើរទៅដូចម្តេចបាន ៗ

កថំ ចន្ទនលិត្តង្គោ   នច្ចគីតប្បពោធនោ
ខុរាជិនំ ផរុសញ្ច   ខារិកាជញ្ច ហារិតិ ។
កស្មា ជាតិហារីយន្តិ   កាសាវ អជិនានិ ច
បរិសុទ្ធំ ព្រហារញ្ញំ   កស្មា ចីរំ ន ពន្ធរេ ។
កថំ នុ ចីរំ ធារេន្តិ   ភជបព្វជិតា ជដា
កថំ កុសមយំ ចីរំ   មទ្ទី បរិទហេស្សតិ ។
កាសិយានិ ច ធារេត្វា   ខោមកោទុម្ពរានិ ច
កុសចីរានិ ធារេន្តី   កថំ មទ្ទី ករិស្សតិ ។
វយ្ហាហិ បរិយាយិត្វា   សិវិកាយ រថេន ច
សា កថជ្ជ អនុជ្ឈង្គី   បថំ គច្ឆតិ បត្តិកា ។
យស្សា មុទុតលា ហត្ថា   ចលនា(១) ច សុខេធិតា
សា កថជ្ជ អនុជ្ឈង្គី   បថំ(២) គច្ឆតិ បត្តិកា ។
យស្សា មុទុតលា បាទា   ចលនា ច សុខេធិតា

---

១ ឱ ម ចរណា ។ ២ ឱ. វនំ ។

ប៉ាវេស្សន្តរដែលមានអវយវៈលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្លាប់ភ្ញាក់រលឹកដោយរបាំនឹងចម្រៀង (ស្លៀកដណ្តប់) ស្បែកខ្លា ទាំងក្រចកគ្រោតគ្រាតផង រែកអម្រែកទម្ងន់មួយខារិផង ដូចម្តេចកើត ៗ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ក៏ជនទាំងឡាយមិននាំសំពត់កាសាវៈផង ស្បែកខ្លាផង ដើម្បីប៉ាវេស្សន្តរ កាលចូលទៅក្នុងព្រៃធំ ព្រោះហេតុអ្វីក៏ជនទាំងឡាយ មិនត្បាញសំពត់សម្បកឈើថ្វាយ ៗ ពួកជនជារាជបព្វជិត នឹងស្លៀកសំពត់សម្បកឈើ ដូចម្តេចកើត នាងមទ្រីនឹងស្លៀកសំពត់ដែលក្រងដោយស្បូវក្លាំង ដូចម្តេចកើត ៗ នាងមទ្រីធ្លាប់តែស្លៀកសំពត់ដែលកើតក្នុងដែនកាសីផង សំពត់ដែលកើតក្នុងដែនខោមៈ នឹងដែនកោទុម្ពរៈផង ឥឡូវនេះ មកស្លៀកសំពត់ដែលក្រងដោយស្បូវក្លាំង តើនឹងធ្វើអ្វីកើត ៗ នាងមទ្រីនោះមានអវយវៈគួរសរសើរ ធ្លាប់ទៅដោយវ ព្រះសាលៀង នឹងរថថ្ងៃនេះ នឹងដើរដោយជើងតាមផ្លូវ ដូចម្តេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា មានផ្ទៃដៃដ៏ទន់ មានចិត្តញាប់ញ័រ ធ្លាប់បិតនៅ ក្នុងសេចក្តីសុខ ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ នឹងដើរដោយជើងតាមផ្លូវ ដូចម្តេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា មានផ្ទៃជើងដ៏ទន់ មានចិត្តញាប់ញ័រ ធ្លាប់បិតនៅ ក្នុងសេចក្តីសុខ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

ធាតុកាហិ សុវណ្ណាហិ ចីឡមាទាយ គច្ឆតិ
សា កជ្ជ អនុវត្តី បតិំ គច្ឆតិ បត្តិកា ។
យស្សុ ឥត្ថីសហស្សស្ស បុរតោ គច្ឆតិ មាលិនី
សា កជ្ជ អនុវត្តី វនំ គច្ឆតិ ឯកិកា ។
យា សា សិវាយ សុត្វាន មុហុំ ឧត្តសតេ បុរេ
សា កជ្ជ អនុវត្តី វនំ គច្ឆតិ ភីរុកា ។
យា សា ឥន្ទសគោត្តស្ស ឧលូកស្ស បវស្សតោ
សុត្វាន នទតោ ភីតា វារុណីវ បវេធតិ
សា កជ្ជ អនុវត្តី វនំ គច្ឆតិ ភីរុកា ។
សកុណី ហតបុត្តាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ សុញ្ញំ អាគម្មិមំ បុរំ ។
សកុណី ហតបុត្តាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
កីសា បណ្ឌុ ភវិស្សាមិ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។
សកុណី ហតបុត្តាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
តេន តេន បធាវិស្សំ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។

នាងមទ្រីមានអវយវៈ គួរសរសើរនោះ តែងពាក់ស្បែកជើងមាស ហើយដើរទៅ ថ្ងៃនេះ នឹងដើរដោយជើងទៅតាមផ្លូវ ដូចម្តេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា តែងពាក់កម្រងផ្កា ដើរទៅខាងមុខនៃស្ត្រីមួយពាន់ ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ នឹងដើរទៅព្រៃតែម្នាក់ឯង ដូចម្តេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា ដែលនៅក្នុងបុរី គ្រាន់តែបានឮសម្លេងចចកលូរៀយៗ រមែងតក់ស្លុត ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ ជាស្ត្រីវន្តត់ នឹងទៅព្រៃ ដូចម្តេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា គ្រាន់តែបានឮសម្លេងមៀម ជាកោសិយគោត្រ កាលស្រែកបន្ទឺ ក៏ខ្លាចរន្ធត់ ដូចមេមតដែលខ្មោចចូល ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីរន្ធត់ នឹងដើរទៅព្រៃ ដូចម្តេចបាន ៗ ខ្ញុំម្ចាស់លុះមកកាន់បុរីនេះសូន្យទទេហើយ មុខជានឹងឆេះដោយសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលយូរ ដូចមេបក្សីដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ៗ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ)ហើយ មុខជានឹងស្គមស្លេកស្លាំង ដូចជាមេបក្សីដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ៗ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ)ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជានឹងស្ទុះទៅតាមទីនោះ ៗ ដូចជាមេបក្សី ដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ៗ

កុរុរី ហតច្ឆាបាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ សុញ្ញំ អាគម្ម មំ បុរំ ។
កុរុរី ហតច្ឆាបាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
កិសា បណ្ឌុ ភវិស្សាមិ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។

កុរុរី ហតច្ឆាបាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
តេន តេន បធាវិស្សំ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។
សា នូន ចក្កវាកីវ បល្លលស្មឹ អនូទកេ
ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ សុញ្ញំ អាគម្ម មំ បុរំ ។
សា នូន ចក្កវាកីវ បល្លលស្មឹ អនូទកេ
កិសា បណ្ឌុ ភវិស្សាមិ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។
សា នូន ចក្កវាកីវ បល្លលស្មឹ អនូទកេ
តេន តេន បធាវិស្សំ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។
ឯវំ មេ វិលបន្តិយា រាជបុត្តំ អទូសកំ
បព្វាជេសិ វនំ រដ្ឋា មញ្ញេ ហេស្សាមិ ជីវិតំ ។

ខ្ញុំម្ចាស់ លុះមកកាន់បុរីនេះសូន្យទទេហើយ ទឹងឆេះដោយសេចក្ដីទុក្ខអស់កាលយូរ ដូចមេអកដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជាទឹងស្គមស្គកស្គាំង ដូចជាមេអក ដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជាទឹងស្លុះទៅតាមទីនោះៗ ដូចជាមេអកដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះ មកកាន់បុរីនេះសូន្យទទេហើយ មុខជាទឹងឆេះដោយសេចក្ដីទុក្ខអស់កាលយូរដោយពិត ដូចជាមេចាក្រពាក ដែល (សំកុក) លើភក់មិនមានទឹក ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជាទឹងស្គមស្គកស្គាំងដោយពិត ដូចជាមេចាក្រពាក ដែល (សំកុក) នៅលើភក់មិនមានទឹក ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជាទឹងស្លុះទៅតាមទីនោះៗ ដោយពិត ដូចជាមេចាក្រពាក ដែលនៅលើភក់មិនមានទឹក ។ កាលបើខ្ញុំម្ចាស់យំរៀបកប់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គនៅតែបណ្ដោញពជបុត្តនោះ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ដ ឲ្យចេញចាកដែន ខ្ញុំម្ចាស់ទំនងជាទឹងលះបង់ជីវិតមិនខាន ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

(៦៤៩) តស្សា លាលបិតំ សុត្វា សព្វា អន្តេបុរេ អហុ

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ   សិវិកញ្ញា សមាគតា ។

សាលាវ សម្បមទ្ទិតា   មាលុតេន បមទ្ទិតា

សេន្តិ បុត្តា ច ទារា ច   វេស្សន្តរនិវេសនេ ។

ឱរោធា ច កុមារា ច   វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ   វេស្សន្តរនិវេសនេ ។

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា   រថិកា បត្តិការកា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ   វេស្សន្តរនិវេសនេ ។

តតោ រត្យា វិវសានេ   សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ

អថ វេស្សន្តរោ រាជា   ទានំ ទាតុំ ឧបាគមិ ។

វត្ថានិ វត្ថកាមានំ   សោណ្ឌានំ ទេថ វារុណឹ

ភោជនំ ភោជនត្ថីនំ   សម្មទេវ បវេច្ឆថ ។

មា ច កិញ្ចិ វនិព្វកេ   ហេឋយិត្ថ ឥធាគតេ

តប្បេថ អន្នបានេន   គច្ឆន្តុ បដិបូជិតា ។

(អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ   តុមុលោ ភេរវោ មហា

ទានេន តំ នីហរន្តិ   បុន ទានំ អទា តុវំ) ។

(២៤៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកកញ្ញារបស់ព្រះបាទសិវិទាំងអស់ដែលនៅក្នុងបុរី លុះបានឮទំនួញរៀបរាប់នៃព្រះនាងផុស្សតីនោះហើយ ក៏មកប្រជុំគ្នា ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញ ៗ កូនទីងប្រពន្ធទាំងឡាយក៏ដួលដេកក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ព្រះបាទវេស្សន្តរ ដូចដើមឈើដែលត្រូវខ្យល់បក់បោកខ្ទេចខ្ទី ៗ ពួកស្រីស្នំ ពួករាជកុមារ ពួកអ្នកជំនួញនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ព្រះបាទវេស្សន្តរ ៗ ពួកពលដំរី ពល (សេះ) ពលរថ ពលថ្មើរជើងផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ព្រះបាទវេស្សន្តរ ៗ រាត្រីនោះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យរះឡើង គ្រានោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរស្តេចចូលទៅ ដើម្បីឲ្យទាន ៗ មានព្រះរាជបញ្ជាថា អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យសំពត់ដល់ពួកជនដែលត្រូវការសំពត់ ឲ្យស្រាដល់ពួកអ្នកលេងឲ្យភោជនដល់ពួកអ្នកត្រូវការដោយភោជន ចូរឲ្យដោយប្រពៃចុះ ៗ អ្នកទាំងឡាយ កុំបៀតបៀនពួកវណិព្វកៈ ដែលមកក្នុងទីនេះតិចតួចឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរញុំាងពួកវណិព្វកៈឲ្យស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនឹងទឹក ពួកវណិព្វកៈ ដែលយើងបានឲ្យរួចហើយ ចូរទៅចុះ ៗ (លំដាប់នោះ ស្រាប់តែសម្លេងគ្រលួចយ៉ាងពន្លឹក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះនគរនោះថា ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របានបណ្តេញព្រះអង្គ ព្រោះតែឲ្យទាន ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គឲ្យទានទៀតហើយ) ៗ

(២៤០) តេ សុមត្តា កិលន្តា វ សម្បតន្តិ វណិព្វកា

និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ នានាផលទទំ(១) ទុមំ

យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ នានាផលធរំ(២) ទុមំ

យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ សព្វកាមទទំ ទុមំ

យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ សព្វកាមរសាហរំ

យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

យេ វុឌ្ឍា យេ ច ទហរា យេ ច មជ្ឈិមបោរិសា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ

និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

---

១ ឱ. ម. នានាផលធរំ ។ ២ ឱ. ម. សព្វកាមទទំ ។

[២៩០] កាលមហារាជព្រះអង្គញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ វណិព្វកៈទាំងនោះក៏ដួលចុះ ដូចជាបុគ្គលស្រវឹង ឬដូចជាបុគ្គលនឿយហត់ខ្លាំង (ដោយពាក្យថា) ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចគេកាត់ផ្តាច់ដើមឈើ ជាឈើឲ្យផ្លែផ្សេងៗ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋបានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចជាគេកាត់ចោល នូវដើមឈើជាឈើទ្រទ្រង់ផ្លែផ្សេងៗ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចជាគេកាត់ដើមឈើ ជាឈើឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចជាគេកាត់ដើមឈើជាឈើនាំមកនូវរសជាទីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ។ ពួកជនណាដែលចាស់ក្តី ពួកជនណាដែលនៅក្មេងក្តី ពួកជនណាដែលមានវ័យកណ្តាលក្តី ជនទាំងនោះ កាលដែលមហារាជព្រះអង្គញុំាងដែន របស់ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ ក៏គងដៃកន្ទក់កន្ទេញ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

អតិយក្ខា វេស្សវរា ឥត្ថាគារា ច កញ្ចិនោ
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
ឥត្ថិយោ តត្ថ បក្កន្ទុំ យា តម្ហិ នគរេ អហុ
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
យេ ព្រាហ្មណា យេ ច សមណា អញ្ញេ វាបិ វនិព្វកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ អធម្មោ កិរ ភោ ឥតិ ។
យថា វេស្សន្តរោ រាជា យជមានោ សកេ បុរេ
សិវីនំ វចនត្ថេន សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត ហត្ថិសតេ ទត្វា សព្វាលង្ការភូសិតេ
សុវណ្ណកច្ឆេ មាតង្គេ ហេមកប្បនិវាសសេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេហិ តោមរង្កុសបាណិភិ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត អស្សសតេ ទត្វា សព្វាលង្ការភូសិតេ
អាជានីយេវ ជាតិយា សិន្ធវេ សីឃវាហនេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេហិ ឥល្លិយាចាបធារិភិ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។

កាលមហារាជព្រះអង្គញុំាងដែនអ្នកសិវិឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ ពួកពេទ្យចាប់ខ្មោច ពួកអ្នករក្សាស្រីស្នំ(១) នឹងពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជា ក៏ផ្គងដើមដៃ កន្ទក់កន្ទេញ ។ កាលមហារាជ ព្រះអង្គញុំាងអ្នកដែនសិវិឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ ពួកស្ត្រីដែលនៅក្នុងព្រះនគរនោះ ក៏កន្ទក់កន្ទេញ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ សមណៈ នឹងវណិព្វកៈដទៃៗ ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញថា ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចំរើន បានឮថា នេះមិនមែនជាធម៌ទេ ។ ដូចយ៉ាងព្រះបាទវេស្សន្តរ កាលបូជាក្នុងបុរីរបស់ព្រះអង្គទ្រង់យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ព្រោះហេតុតែសំដីពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានដំរីមាតង្គៈប្រាំពីររយ ដែលស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង មានខ្សែដង្គន់មាស មានគ្រឿងប្រដាប់ក្បាល ជាវិការៈនៃមាស ដែលពួកហ្មដំរីមានលំពែងស្នែងក្របីនឹងកង្វេរក្នុងដៃឡើងជិះហើយ ក៏យាងចេញទៅចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានសេះអាជានីយប្រាំពីររយ ជាសេះសិន្ធពដោយជាតិ ជាពាហនៈមានសន្ទុះលឿន ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកអ្នកជិះសេះកាន់សៃនឹងធ្នូឡើងជិះហើយ ក៏យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។

---

១ អដ្ឋកថាអធិប្បាយថា [illegible] ពួកស្រីស្នំក្នុងវាំង ។

សត្ត រថសតេ ទត្វា   សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ   សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហា គាមណីយេហិ   ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា   សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត ឥត្ថិសតេ ទត្វា   ឯកមេកា រថេ ឋិតា
សន្នទ្ធា និក្ខរជ្ជូហិ   សុវណ្ណេហិ អលង្កតា
បីតាលង្ការា បីតវសនា   បីតាភរណភូសិតា
អាឡារបម្ហា(១) ហសុលា   សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា   សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត ធេនុសតេ ទត្វា   សព្វា កំសុបធារិណោ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា   សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត ទាសីសតេ ទត្វា   សត្ត ទាសសតានិ ច
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា   សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
ហត្ថី អស្សេ រថេ ទត្វា   នារិយោ ច អលង្កតា
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា   សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
តទាសិ យំ ភីសនកំ   តទាសិ លោមហំសនំ
មហាទានេ បទិន្នម្ហិ   មេទនី សមកម្បថ ។

---

១ ម. អាឡារបម្ហា ។

ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានរថប្រាំពីររយ ដែលប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកឡើងហើយ បិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដម្បង នឹងស្បែកខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូកន់ដៃនឹងពាក់អាវក្រោះឡើងជិះហើយ ក៏យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានស្ត្រីប្រាំពីររយ ឋិតនៅលើរថមួយម្នាក់ៗ ដែលស្អិតស្អាងហើយប្រដាប់ដោយខ្សែជាវិការៈនៃមាសត្តោរ មានគ្រឿងប្រដាប់លឿង មានសំលៀកបំពាក់លឿង ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអាភរណៈលឿង មានថ្ពាល់នឹងភ្នែកដ៏ល្អ ញញឹមហើយទើបនិយាយ ជាស្ត្រីមានត្រគាកល្អ មាចង្កេះរៀវ ក៏យាងចេញចាកដែន របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានមេគោប្រាំពីររយ ព្រមទាំងភាជន៍មាសសម្រាប់ត្រងទឹកដោះទាំងអស់ ហើយយាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានខ្ញុំស្រីប្រាំពីររយ ខ្ញុំប្រុសប្រាំពីររយ ហើយយាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានដំរី សេះ រថ នឹងនាងនារីដែលប្រដាប់ហើយ ក៏យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ កាលដែលព្រះបាទវេស្សន្តរ ប្រទានមហាទាន ការស្ញប់ស្ញែង ការព្រឺពេមក៏កើតមាន ក្នុងកាលនោះ ផែនដី ក៏ញាប់ញ័រ ។

តទាសិ យំ ភឹសនកំ   តទាសិ លោមហំសនំ

យំ បញ្ជលីកតោ រាជា   សម្ភា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។

(២៨១) អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ   តុមុលោ ភេរវោ មហា

ទានេន តំ នីហរន្តិ   បុន ទានំ ទទាតិ សោ(១) ។

(២៨២) តេ សុ មត្តា កិលន្តាវ   សម្បតន្តិ វនេចរា

និក្ខមន្តេ មហារាជេ   សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(២៨៣) អាមន្តយិត្ថ រាជានំ   សញ្ជយំ ធម្មិកំ វរំ

អវរុទ្ធសិ មំ ទេវ   វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ ។

យេ ហិ កេចិ មហារាជ   ភូតា យេ ច ភវិស្សរេ

អតិត្តាយេវ កាមេហិ   គច្ឆន្តិ យមសាធនំ ។

សោហំ សកេ អភិសសឹ   យជមានោ សកេ បុរេ

សិវីនំ វចនត្ថេន   សម្ភា រដ្ឋា និរជ្ជហំ(២)

[illegible]

[illegible]

ព្រះរាជាដែលមហាជនកំពុងផ្គងអញ្ជលី ទ្រង់យានចេញចាកដែន របស់ព្រះអង្គ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ជាការគួរស្ញប់ស្ញែង គួរព្រឺព្រោម កើតមានក្នុងកាលនោះ ។

(២៩១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះ សម្លេងក្រលួចយ៉ាងពន្លឹកប្រព្រឹត្ត ទៅក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍នុះថា ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របណ្តេញព្រះវេស្សន្តរ នោះ ព្រោះតែឲ្យទាន ព្រះវេស្សន្តរនោះ នៅតែឲ្យទានទៀត ។

(២៩២) កាលមហារាជ ព្រះអង្គញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន យាន ចេញទៅ ពួករណិពួកៈទាំងនោះ ក៏ដួលចុះ ដូចបុគ្គលស្រវឹង ឬ ដូចបុគ្គលនឿយហត់ខ្លាំង ។

(២៩៣) ព្រះបាទវេស្សន្តរ បានក្រាបទូលព្រះរាជាព្រះនាមសញ្ជ័យ ជា ធម្មិករាជដ៏ប្រសើរថា បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គទ្រង់បណ្តេញ ទូល ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងទៅឯវង្កបពិត ។ បពិត្រមហារាជ សត្វទាំងឡាយណាមួយកើតហើយក្តី ទាំងសត្វទាំងឡាយណានឹង កើតក្តី (ពួកសត្វដែលកំពុងកើតក្តី) សត្វទាំងនោះសុទ្ធតែមិនឆ្អែត ដោយកាមទាំងអស់ រមែងទៅកាន់ទីរបស់យមៈ ។ ទូលព្រះបង្គំ ជាខ្ញុំនោះ កាលឲ្យទានក្នុងបុរីជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា បៀតបៀន ពួកអ្នកដែនរបស់ខ្លួន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កាលចេញចាកដែនរបស់ ខ្លួន ព្រោះហេតុតែសំដីពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ទូលព្រះបង្គំក៏នឹងរងទុក្ខ

វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ

អហំ បុញ្ញានិ ការេមិ តុម្ហេ បច្ឆម្ហិ សីទថ ។

(២៥៤) អនុជានាហិ មំ អម្ម បព្វជ្ជា មម រុច្ចតិ

សោហំ សកេ អភិសសឹ យជមានោ សកេ បុរេ

សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍន សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជហំ

អយន្តំ បដិសេវិស្សំ

វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ

អហំ បុញ្ញានិ ការេមិ វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ ។

(២៥៥) អនុជានាមិ តំ បុត្ត បព្វជ្ជា តេ សមិជ្ឈតុ

អយញ្ច មទ្ទី កល្យាណី សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា

អច្ឆតំ សហ បុត្តេហិ កឹ អរញ្ញេ ករិស្សតិ ។

(២៥៦) នាហំ អកាមា ទាសីបិ អរញ្ញំ នេតុមុស្សហេ

សចេ ឥច្ឆតិ អន្វេតុ សចេ និច្ឆតិ អច្ឆតុ ។

ក្នុងព្រៃ ដែលច្របូកច្របល់ដោយម្រឹគសាហាវ ដែលមោសនឹងខ្លាដម្បងអាស្រ័យហើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយឯព្រះអង្គលិចក្នុងកក់គឺកាមចុះ ។

(២៥៤) (ព្រះវេស្សន្តរ...) បពិត្រព្រះមាតា សូមទ្រង់អនុញ្ញាតទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ គាប់ចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ កាលឲ្យទានក្នុងបុរីជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា បៀតបៀនពួកអ្នកដែនរបស់ខ្លួន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កាលចេញចាកដែន របស់ខ្លួនព្រោះហេតុតែសំដីពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងសោយទុក្ខក្នុងព្រៃ ដែលច្របូកច្របល់ដោយម្រឹគសាហាវ ដែលមោសនឹងខ្លាដម្បងអាស្រ័យហើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តែងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយនឹងទៅឯគិរីវង្កត ។

(២៥៥) (ព្រះនាងផុស្សតីទេវី...) ម្នាលកូន យើងអនុញ្ញាតអ្នកហើយ បព្វជ្ជា ចូរសម្រេចដល់អ្នកចុះ តែនាងមទ្រីកល្យាណីនេះ នាងមានត្រគាកដ៏ល្អ មានចង្កេះរៀវ ចូរនៅជាមួយនឹងកូនទាំងពីរចុះ នាងនឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។

(២៥៦) (ព្រះវេស្សន្តរ...) សូម្បីតែទាសី ដែលប្រាថ្នានឹងទៅ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏មិនអាចនាំទៅកាន់ព្រៃទេ ប្រសិនបើនាងមទ្រីចង់ ចូរទៅតាមចុះ បើមិនចង់ ចូរនៅចុះ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

(២៨៧) តតោ សុណ្ហំ មហារាជា យាចិតុំ បដិបជ្ជថ
មា ចន្ទនសមាចារេ រជោជល្លំ អធារយិ ។
កាសិយានិ បធារេត្វា(១) កុសចីរំ អធារយិ
ទុក្ខោ វាសោ អរញ្ញស្មិំ មា ហិ ត្វំ លក្ខណេ គមិ ។

(២៨៨) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
នាហន្តំ សុខមិច្ឆេយ្យំ យំ មេ វេស្សន្តរំ វិនា ។

(២៨៩) តមព្រវិ មហារាជា សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ
ឥង្ឃ មទ្ទិ និសាមេហិ វនេ យេ ហោន្តិ ទុស្សហា ។
ពហូ កីដា បដង្គា ច មកសា មធុមក្ខិកា
តេបិ តំ តត្ថ ហឹសេយ្យុំ តន្តេ ទុក្ខតរំ សិយា ។
អបរេ បស្ស សន្តាសេ នទីនូបនិសេវិតេ
សប្បា អជគរ នាម អវិសា តេ មហព្វលា ។
តេ មនុស្សំ មិគំ វាបិ អបិមាសន្នមាគតំ
បរិក្ខិបិត្វា ភោគេហិ វសមានេន្តិ អត្តនោ ។

---

១ ខ មា កាសិយានិ ធារេត្វា ។ ម. កាសិយានិ ច ធារេត្វា ។

(៤៩៧) លំដាប់នោះ មហារាជទ្រង់យាងទៅអង្វរព្រះសុណិសាថា ម្នាលនាងមានកាយស្រោះស្រាំ ដោយខ្ញុំមបន្ទន់ នាងកុំស្លៀកដណ្តប់សំពត់ឲ្យប្រឡាក់ភ្លុលឡើយ ។ នាងធ្លាប់ស្លៀកដណ្តប់សំពត់អ្នកដែនកាសី ហើយត្រឡប់ជាស្លៀកដណ្តប់សំពត់ ដែលក្រងដោយស្បូវភ្លាំងវិញ ការនៅក្នុងព្រៃ តែងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលនាងមានលក្ខណ៍ នាងកុំទៅឡើយ ។

(៤៩៨) ព្រះរាជបុត្រីព្រះនាមមទ្រី មានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបិតាក្មេកថា ខ្ញុំម្ចាស់ បើប្រាសចាកព្រះវេស្សន្តរ របស់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយ មិនបង់បានសេចក្តីសុខទេ ។

(៤៩៩) មហារាជជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្រ្តឲ្យចំរើន មានព្រះបន្ទូលនឹងនាងមទ្រីនោះថា ម្នាលនាងមទ្រី បើដូច្នោះ នាងចូរស្តាប់សេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយ ដែលនាងអត់ទ្រាំបានដោយក្រ ក្នុងព្រៃចុះ ។ កណ្តូប របោម មូស នឹងឃ្មុំដ៏ច្រើន សត្វទាំងនោះ គប្បីបៀតបៀននាងក្នុងព្រៃនោះ ការបៀតបៀននោះ មុខជានាំមកនូវទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ដល់នាង ។ នាងចូរមើលពួកសត្វដទៃ ដែលគួរឲ្យតក់ស្លុត ដែលអាស្រ័យនៅនឹងទន្លេ គឺពស់ថ្លាន់ ពស់ទាំងនោះមិនមានពិសទេ តែមានកំឡាំងច្រើន ។ ពស់ថ្លាន់ទាំងនោះ តែងយកក្មេនរឹតមនុស្សឬម្រឹគ ដែលមកជិតវា ហើយនាំមកកាន់អំណាចខ្លួន ។

អញ្ញេបិ កណ្ហា ជដិនោ អច្ឆា ណាម អយម្ហិតា
ន តេហិ បុរិសោ ទិដ្ឋោ រុក្ខាហារុយ្ហ មុច្ចតិ ។
សង្ឃដ្ដយន្តា សិង្គានិ តិក្ខគ្គានិ បហារិនោ
មហិសា វិចរន្តេត្ថ នទឹ សោតុម្ពរំ បតិ ។
ទិស្វា មិគានំ យូថានំ គវំ សញ្ចរិតំ វនេ
ធេនុវ វច្ឆគិទ្ធាវ កថំ មទ្ទិ ករិស្សសិ ។
ទិស្វា សម្បតិតេ ឃោរេ ទុម្មគ្គេសុ បល្វង្គមេ(១)
អខេត្តញ្ញាយ តេ មទ្ទិ ភវិស្សតិ មហព្ភយំ ។
យា ត្វំ សិវាយ សុត្វាន មុហុំ ឧត្តសតេ បុរេ
សា ត្វំ វង្កំ អនុប្បត្តា កថំ មទ្ទិ ករិស្សសិ ។
ឋិតេ មជ្ឈន្តិកេ កាលេ សន្និសិន្នេសុ បក្ខិសុ
សណតេវ ព្រហារញ្ញំ តត្ថ កឹ គន្តុមិច្ឆសិ ។
(២៦០) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
យានិ ឯតានិ អក្ខាសិ វនេ បដិភយានិ មេ
សព្វានិ អភិសម្ភោសំ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

---

១ ឱ. ប្លវង្គមេ ។ ម. ប្លវង្កមេ ។

ខ្លាឃ្មុំដទៃទៀត មានសម្បុរខ្មៅ ពេមរង់ ជាម្រឹគឲ្យទុក្ខ បុរសដែល ខ្លាទាំងនោះឃើញហើយ រត់ឡើងដើមឈើ ក៏មិនរួច ៗ ក្របីជាសត្វ ប្រហារ តែងតែងនឹងស្នែងមានចុងដ៏មុត តែងត្រាច់ទៅមកក្នុងព្រៃ នោះ ជិតទន្លេឈ្មោះសោតុម្ពក ៗ ម្នាលនាងមទ្រី នាងដូចជា មេគោដែលមានចិត្តជាប់នឹងកូន ឃើញគោឈ្មោលកំពុងទៅតាម ហ្វូងម្រឹគក្នុងព្រៃ នឹងធ្វើដូចម្តេច ៗ ម្នាលនាងមទ្រី ភ័យធំ មុខជា នឹងមានដល់នាង ដែលជាស្ត្រីមិនដឹងទីខេត្ត ព្រោះឃើញស្វាទាំង ឡាយដ៏ពន្លឹក ដែលផ្តុំគ្នាក្បែរផ្លូវ ដែលទៅមកបានដោយក្រ ៗ ម្នាលនាងមទ្រី ក្នុងបុរី នាងគ្រាន់តែឮ (ស្ងរសម្លេង) ចចក រមែង តក់ស្លុតរឿយៗ ដល់ទៅគិរីវង្កត តើនឹងធ្វើដូចម្តេចទៅ ៗ កាល ដែលពួកបក្សីប្រជុំគ្នា ក្នុងវេលា ដែលព្រះអាទិត្យឋិតនៅ ត្រង់ កណ្តាល (ថ្ងៃត្រង់) ព្រៃធំក៏លាន់ឮសម្លេងគឹកកង ចុះនាងចង់ទៅ ក្នុងព្រៃធំនោះធ្វើអ្វី ៗ

(២៦០) ព្រះរាជបុត្រីព្រះនាមមទ្រី មានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បានក្រាប បង្គំទូលព្រះរាជបិតាក្មេកនោះថា ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ ដល់ ខ្ញុំម្ចាស់ នូវភ័យ ដែលមានចំពោះមុខទាំងឡាយណា ក្នុងព្រៃ ឯ ខ្ញុំម្ចាស់អាចទទួលអត់ទ្រាំភ័យ ដែលមានចំពោះមុខទាំងអស់នោះ បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ៗ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

កាសំ កុសំ(១) បោតកិលំ ឧសិរំ មុញ្ជបព្វជំ
ឧរសា បនុទហិស្សាមិ នាស្ស ហិស្សាមិ ទុន្នយា ។
ពហូហិ វត្តចរិយាហិ កុមារី វិន្ទតេ បតឹ
ឧទរស្សុបរោធេន គោហនុវេដ្ឋនេន ច
អគ្គិស្ស បារិចយាយ ឧទកុម្មុជ្ជនេន ច
វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។
អបិស្សា ហោតិ អប្បត្តោ ឧច្ចិដ្ឋំ បរិកុញ្ជិតុំ
យោ នំ ហត្ថេ គហេត្វាន អកាមំ បរិកឌ្ឍតិ
វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។
កេសគ្គហណមុក្ខេបា ភូម្យា ច បរិសុម្ភនា
ទត្វា ច នោ បក្កមតិ ពហុំ ទុក្ខំ អនប្បកំ
វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

---

១ ម. កុដំ ។

ខ្ញុំម្ចាស់នឹងយកទ្រូងរុលវែកដើមអំពៅព្រៃ ស្បូវក្តាំង ស្មៅសសិត ស្មៅរណ្តាស ស្មៅយាប្លង នឹងស្មៅដំណេកទន្សាយ (ដើរមុខព្រះវេស្សន្តរជាប្តីខ្ញុំម្ចាស់) ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំព្រះកស្តាទៅមិនឲ្យលំបាក ។

កុមារីរមែងបានប្តីដោយការប្រព្រឹត្តិវត្តដ៏ច្រើនគឺដោយការបិទពោះ (បន្ថយអាហារឲ្យពោះតូច) ដោយការដំបង្កើះ ដោយឈើមានសណ្ឋានដូចបង្កាគោ នឹងការរឹតបង្កើះខ្លួនដោយឈ្នួត (ធ្វើឲ្យបង្កើះរៀវ) ដោយការបំរើភ្លើង(អាំងភ្លើង) នឹងដោយការដុសលាងសំអាតដោយទឹក ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុរសមិនគួរបរិភោគរបស់សំណល់អំពីស្ត្រីមេម៉ាយនោះ បុរសណា សូម្បី (មានជាតិទាប បុរសនោះ) ក៏ចាប់ដៃទង់ទាញស្ត្រីមេម៉ាយនោះដែលមិនប្រាថ្នាផង ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ បុរសតែងឲ្យសេចក្តីទុក្ខយ៉ាងច្រើនលើសលុប ដោយការចាប់សក់កញ្ឆក់ឡើង ដោយការផ្តួលលើផែនដី ហើយក៏មិនដើរចេញទៅណា (នៅឈរមើលព្រងើយ)ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយរមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅមិនខានឡើយ ។

សុក្កច្ឆវី វេធវេរា ទត្វា សុភគមានិនោ

អកាមំ បរិកឌ្ឍន្តិ ឧលូកញ្ញេវ វាយសា

វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ៗ

អបិ ញាតិកុលេ ផីតា កំសបជ្ជោតនេ វសំ

នេវាភិវាក្យំ ន លភេ ភាតូហិ សខិនីហិ ច

វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ៗ

នគ្គា នទី អនូទកា នគ្គំ រដ្ឋំ អរាជិកំ

ឥត្ថីបិ វិធវា នគ្គា យស្សាបិ ទស ភាតរោ

វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ៗ

ធជោ រថស្ស បញ្ញាណំ ធូមោ បញ្ញាណមគ្គិនោ

រាជា រដ្ឋស្ស បញ្ញាណំ ភត្តា បញ្ញាណមិត្ថិយា

វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ៗ

ពួកបុរសដែលមានសម្បុរ-ស ជាអ្នកត្រូវការនឹងស្ត្រីមេម៉ាយ ប្រកាន់ខ្លួនថា មានលំអដ៏ប្រសើរ បានឲ្យ (ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច) ហើយទង់ទាញស្ត្រីមេម៉ាយដែលមិនត្រូវការនឹងខ្លួន ដូចក្អែកដែលឆាបមៀម ដូច្នោះ ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្ត្រីមេម៉ាយ កាលនៅក្នុងត្រកូលញាតិដ៏ស្តុកស្តម្ភ រុងរឿងដោយកាជនមាស ក៏នៅតែបានពាក្យតិះដៀលអំពីបងប្អូនប្រុស នឹងពួកស្ត្រីជាសំឡាញ់ពុំខាន ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ទន្លេដែលគ្មានទឹក ហៅថា ទន្លេស្រាត ដែនដែលគ្មានព្រះរាជា ហៅថា ដែនស្រាត ចំណែកស្ត្រីមេម៉ាយ បើទុកជាមានបងប្អូនប្រុសដល់ ១០ នាក់ ក៏ហៅថា ស្ត្រីស្រាត ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ទង់ជាគ្រឿងប្រាកដរបស់រថ ផ្សែងជាគ្រឿងប្រាកដរបស់ភ្លើង ព្រះរាជា ជាគ្រឿងប្រាកដរបស់ដែន ភស្តាជាគ្រឿងប្រាកដរបស់ស្ត្រី ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។

យោ ទលិទ្ទី ទលិទ្ទស្ស អឌ្ឍោ អឌ្ឍស្ស កិត្តិមា
តំ វេ ទេវា បសំសន្តិ ទុក្ករំ ហិ ករោតិ សា ។
សាមិកំ អនុពន្ធិស្សំ សទា កាសាយវាសិនី
បថព្យាបិ អភិជ្ជន្ត្យា វេធព្វំ កដុកិត្ថិយា ។
អបិ សាគរបរិយន្តំ ពហុវិត្តធរំ មហឹ
នានារតនបរិបូរំ និច្ឆេ វេស្សន្តរំ វិនា ។
កថន្នុ តាសំ ហទយំ សុខរា វត ឥត្ថិយោ
យា សាមិកេ ទុក្ខិតម្ហិ សុខមិច្ឆន្តិ អត្តនោ ។
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ
តមហំ អនុពន្ធិស្សំ សព្វកាមទទោ ហិ មេ ។
(២៦១) តមព្រវិ មហារាជា មទ្ទឹ សព្វង្គសោភនំ
ឥមេ តេ ទហរា បុត្តា ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ
និក្ខិប្ប លក្ខណេ គច្ឆ មយន្តេ បោសយាមសេ ។

ស្រ្តីណាដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ កាលស្វាមីទ័លក្រ ក៏ជាស្រ្តីទ័លក្រ (ជាមួយ) កាលស្វាមីស្តុកស្តម្ភ ក៏ជាស្រ្តីស្តុកស្តម្ភ (ជាមួយ) ពួកទេវតារមែងសរសើរស្រ្តីនោះឯង ព្រោះថា ស្រ្តីនោះធ្វើអំពើដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងស្លៀកសំពត់កាសាយៈ ហើយដើរតាមប្តីសព្វ ៗ កាល ភាពជាស្រ្តីមេម៉ាយ ទោះបីមានផែនដីមិនបែក (បានជាធំលើផែនដីទាំងមូល) ក៏នៅតែក្តៅក្រហាយដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំម្ចាស់បើប្រាសព្រាត់ព្រះវេស្សន្តរជាប្តីហើយ មិនចង់បានផែនដីដែលមានសមុទ្រព័ទ្ធជុំវិញ ទ្រទ្រង់ទ្រព្យដ៏ច្រើន ជាផែនដីបរិបូណ៌ដោយរតនៈផ្សេង ៗ ទេ ។ ពួកស្រ្តីណា ជាស្រ្តីរឹងរូសយ៉ាំងក្រៃលែង កាលដែលស្វាមីដល់នូវសេចក្តីទុក្ខហើយ ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខដល់ខ្លួនតែម្យ៉ាង ហ្ឫទ័យរបស់ស្រ្តីទាំងនោះនឹងទៅជាដូចម្តេចហ្ន៎ ។ កាលបើមហារាជ ដែលញុំាងពួកអ្នកសិវិករស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់ចេញទៅហើយ ខ្ញុំម្ចាស់ នឹងទៅតាមមហារាជនោះ ព្រោះថា ព្រះអង្គជាអ្នកឲ្យវត្ថុ ជាទីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ។

(២៦១) ព្រះបាទសញ្ជយមហារាជ មានព្រះរាជឱង្ការនឹងព្រះនាងមទ្រីដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អនោះថា ម្នាលនាងមានលក្ខណ៍ នាងចូរទុកកូនតូចទាំងពីររបស់នាង គឺជាលី និងនាងកណ្ហាជិនានេះ ហើយទៅចុះ យើងនឹងចិញ្ចឹមកូនតូចទាំងនោះ ។

(២៦២) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា

បិយា មេ បុត្តកា ទេវ ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ

ត្យម្ហិ តត្ថ រមិស្សន្តិ អរញ្ញេ ជិវសោកិនំ ។

(២៦៣) តមព្រវិ មហារាជា សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ

សាលីនមោទនំ ភុត្វា សុចិមំសូបសេចនំ

រុក្ខផលានិ ភុញ្ជន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។

ភុត្វា សតបលេ កំសេ សោវណ្ណេ សតរាជិកេ

រុក្ខបត្តេសុ ភុញ្ជន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។

កាសិយានិ ច ធារេត្វា ខោមកោទុម្ពរានិ ច

កុសចីរានិ ធារេន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។

វយ្ហាហិ បរិយាយិត្វា សិវិកាយ រថេន ច

បត្តិកា បរិធាវន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។

កូដាគារេ សយិត្វាន និវាតេ ផុសិតគ្គឡេ

សយន្តា រុក្ខមូលស្មឹ កថំ កាហន្តិ ទារកា ។

(២៦២) ព្រះរាជបុត្រីព្រះនាមមទ្រី ដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បាន ក្រាបទូលព្រះរាជានោះវិញថា បពិត្រព្រះទេវៈ កូនតូចទាំងពីរគឺបាជាលីនឹងនាងកណ្ហាជិនា ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំម្ចាស់ កូនតូចទាំងពីរនោះ នឹង (ញុំាងហឫទ័យ) នៃយើងខ្ញុំ ដែលមិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីសោក ឲ្យត្រេកអរក្នុងព្រៃនោះបាន ។

(២៦៣) ព្រះបាទសញ្ជយមហារាជ ទ្រង់ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យបំរើន មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះនាងមទ្រីនោះថា ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់បរិភោគបាយអង្ករសាលី លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត នឹងបរិភោគផ្លែឈើធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់បរិភោគភោជនក្នុងភាជន៍មាស ដែលមានទម្ងន់ ១០០ បល្លៈ មានស្នាមចំឡាក់មួយ ១០០ នឹងបរិភោគភោជនដែលដាក់ក្នុងស្លឹកឈើធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់អ្នកដែនកាសីផង សំពត់ខោមៈផង សំពត់កោទុម្ពរៈផង នឹងស្លៀកដណ្ដប់សំពត់ ដែលក្រងដោយស្បូវក្រាំង ធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់ទៅដោយរ ដោយគ្រែស្នែង ដោយរថ នឹងដើរទៅដោយជើង ធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់ដេកក្នុងផ្ទះមានកំពូល មានសន្ទះទ្វារនឹងបង្អួច ដ៏ជិតស្និទ្ធ ខ្យល់ចេញចូលមិនបាន នឹងដេកទៀបគល់ឈើ ធ្វើម្ដេចកើត ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

បល្លង្កេសុ សយិត្វាន គោណកេ ចិត្រសន្ថតេ
សយន្តា តិណសន្ថារេ កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
គន្ធកេន វិលិម្បិត្វា អគ្គលុចន្ទនេន ច
រជោជល្លានិ ធារេន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
ចាមរីមោរហត្ថេហិ វិជិតង្គា សុខេ ឋិតា
ផុដ្ឋា(១) ឌំសេហិ មកសេហិ កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
(២៦៨) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
មា ទេវ បរិទេវេសិ មា ច ត្វំ វិមនោ អហុ
យថា មយំ ករិស្សាម តថា ហេស្សន្តិ ទារកា ។
ឥទំ វត្វាន បក្កាមិ មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
សិវិមគ្គេន អន្វេសិ បុត្តេ អាទាយ លក្ខណា ។
(២៦៩) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ទានំ ទត្វាន ខត្តិយោ
បិតុ មាតុញ្ច វន្ទិត្វា កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ ។
ចតុវាហឹ រថំ យុត្តំ សីឃមារុយ្ហ សន្ទនំ
អាទាយ បុត្តទារញ្ច វង្កំ បាយាសិ បព្វតំ ។

---

១ ឱ. ទុដ្ឋា ។

ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់ដេកលើបល្ល័ង្ក លើកម្រាលរោមវែង នឹងលើកម្រាលដ៏វិចិត្រ នឹងដេកលើកម្រាលស្មៅ ធ្វើម្តេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរធ្លាប់លាបស្រឡាបដោយគ្រឿងក្រអូប គឺខ្លឹមក្រស្នា ខ្លឹមចន្ទន៍ នឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់ប្រឡាក់ក្អែល ធ្វើម្តេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរធ្លាប់ឋិតនៅក្នុងសេចក្តីសុខ មានអវយវៈគេតែងបក់ដោយផ្លិតរោមចាមរី នឹងសំណុំកន្ទុយក្ងោក ត្រូវល្បោមមូសប៉ះពាល់ នឹងធ្វើដូចម្តេចកើត ។

(២៦៨) ព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះនាមមទ្រី ដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ ក្រាបទូលព្រះរាជបិតានោះថា បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គកុំទ្រង់ព្រះកន្សែងឡើយ សូមព្រះអង្គកុំមានព្រះហឫទ័យអាក់អន់ឡើយ ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងពីរនាក់នឹងរស់នៅយ៉ាងណា ក្មេងទាំងពីរនាក់ ក៏រស់នៅយ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះនាងមទ្រីដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ ដ៏ទ្រង់លក្ខណ៍ លុះបានពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ក៏នាំព្រះរាជ-បុត្រាបុត្រីទៅតាមផ្លូវដែលព្រះបាទសិវិ (វេស្សន្តរ) ទ្រង់ស្តេចទៅ ។

(២៦៩) លំដាប់នោះ ព្រះវេស្សន្តរជាក្សត្រទ្រង់បានឲ្យទាន ហើយក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបិតានឹងព្រះមាតា ធ្វើប្រទក្សិណព្រះបិតានឹងព្រះមាតានោះ ។ ព្រះវេស្សន្តរឡើងកាន់រថ ដែលទឹមដោយសេះ ៤ មានសន្ទុះដ៏លឿន នាំបុត្រាបុត្រីនឹងព្រះជាយា ស្តេចទៅកាន់គិរីវង្កត ។

(២៦៦) តតោ បវិស្សន្តកេ កជា យេ ឆាសិ ពហុកោ ជនោ

អាមន្ត វោ តំ ឥច្ឆាម អកេតា ហោន្តុ ញាតយោ ។

(២៦៧) និក្ខមិត្វាន នគរ និវត្តិត្វា វិលោកិតេ

តទាបិ បឋវី កម្បិ សិនេរុវនវដំសកា ។

(២៦៨) ឥង្ឃ មទ្ទិ និសាមេហិ រម្មរូបំ[១] ទិស្សតិ

អាវាសោ សិវិសេដ្ឋស្ស បេត្តិកំ ភវនំ មម ។

(២៦៩) តំ ព្រាហ្មណា អន្វគមុំ តេ តំ អស្សេ អយាចិសុំ

យាចិតោ បដិបាទេសិ ចតុន្នំ ចតុរោ ហយេ ។

(២៧០) ឥង្ឃ មទ្ទិ និសាមេហិ ចិត្តរូបំ ទិស្សតិ

មិគា រោហិច្ចវណ្ណេន ទក្ខិណស្សា វហន្តិ មំ ។

---

១ ម. រម្មរូបំវ ។

[២៦៦] លំដាប់នោះ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមវេស្សន្តរ ទ្រង់បររថសំដៅទៅរកទីដែលមានជនច្រើន ហើយត្រាស់ថា យើងសូមលាអ្នកកាលគ្នាទៅហើយ សូមឲ្យពួកញាតិកុំមានរោគឡើយ ។

[២៦៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលដែលព្រះបាទវេស្សន្តរ ស្ដេចចេញអំពីព្រះនគរ ហើយរាកក្រឡេកទតព្រះរាជនិវេសន៍ គ្រានោះឯង ផែនដីដែលមានភ្នំសិនេរុនឹងព្រៃជាគ្រឿងប្រដាប់ ក៏ញាប់ញ័រ ។

[២៦៨] (ព្រះវេស្សន្តរ...) នែនាងមទ្រី នាងចូរគន់មើលចុះ (នុះ) និវេសន៍ របស់ព្រះបាទសិវិដ៏ប្រសើរ (នុះ) រាំងរបស់យើងដែលព្រះបិតាប្រទានឲ្យ ប្រាកដជារូបគួរត្រេកអរ ។

[២៦៩] ពួកព្រាហ្មណ៍បានទៅតាមព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានសុំសេះទាំងឡាយអំពីព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរ លុះពួកព្រាហ្មណ៍សុំហើយ ក៏បានប្រទានសេះទាំង ៤ ដល់ព្រាហ្មណ៍ទាំង ៤ នាក់ ។

[២៧០] (ព្រះបាទវេស្សន្តរ ..) នែមទ្រី នាងចូរគន់មើលចុះ ម្រឹគទាំងឡាយមានភេទជាទមាំង នាំខ្ញុំទៅ ដូចសេះដែលគេទូន្មានល្អហើយ ប្រាកដជារូបដ៏វិចិត្រ ។

(២៧១) អថេត្ថ បញ្ចមោ អាគា សោ តំ រថមយាចថ

តស្ស តំ បដិយាទាសិ ន ចស្សុបហតោ មនោ ។

(២៧២) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ឱរោបេត្វា សកំ ជនំ

អស្សាសយិ អស្សវដិំ ព្រាហ្មណស្ស ធនេសិនោ ។

(២៧៣) ត្វំ មទ្ទិ កណ្ហំ គណ្ហាហិ លហុកា ឯសា កនិដ្ឋកា

អហំ ជាលី គហេស្សាមិ គរុកោ ភាតិកោ ហិ សោ ។

(២៧៤) រាជា កុមារមាទាយ រាជបុត្តី ច ទារិកំ

សម្មោទមានា បក្កាមុំ អញ្ញមញ្ញំ បិយំវទា ។

ទានកណ្ឌំ នាម ។

(២៧៥) យទិ កេចិ មនុជា ឯន្តិ អនុមគ្គេ បដិបថេ

មគ្គន្តេ បដិបុច្ឆាមិ កុហឹ វង្កតបព្វតោ ។

តេ តត្ថ អម្ហេ បស្សិត្វា កលុណំ បរិទេវយុំ

ទុក្ខន្តេ បដិវេទេន្តិ ទូរេ វង្កតបព្វតោ ។

(២៧១) លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ទី៤ ក៏មកក្នុងព្រៃនោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ បានសុំរថអំពីព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរក៏ប្រទានរថ ដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះបាទវេស្សន្តរ មិនបានរួញរាឡើយ ។

(២៧២) ព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់ឲ្យជន គឺព្រះទេវី បុត្រា បុត្រីរបស់ព្រះអង្គ (ចុះពីរថនោះ) រួចប្រទានអស្សរថ ដល់ព្រាហ្មណ៍អ្នកស្វែងទ្រព្យ ។

(២៧៣)(ព្រះបាទវេស្សន្តរ...)នៃមទ្រី នាងចូរពរកណ្ហាចុះ ដ្បិតកណ្ហានុ៎ះ ជាប្អូននៅតូចស្រាល ខ្ញុំនឹងពរជាលី ដ្បិតជាលីនោះជាបងដ៏ធ្ងន់ ។

(២៧៤) ព្រះរាជាទ្រង់ពរជាលីកុមារ ចំណែកព្រះរាជបុត្រី ទ្រង់ពរនាងកណ្ហាជិនា ទ្រង់យាងទៅ មានព្រះបន្ទូលព្រះវាចាជាទីស្រឡាញ់ សំណេះសំណាលទៅវិញទៅមក ។

ចប់ ទានកណ្ឌ ។

(២៧៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) (ក្សត្រទាំងនោះ មានព្រះបន្ទូលសំណេះសំ-ណាលថា) ប្រសិនបើពួកមនុស្សណាមួយ មកចួបក្នុងផ្លូវជាលំដាប់ យើងនឹងសួរគេផ្លូវនឹងមនុស្សទាំងនោះថា វង្កតបព៌តនៅក្នុងទីណា ។ មនុស្សទាំងនោះ បានឃើញយើងក្នុងទីនោះហើយ សមជាទួញយំ មុខគួរឲ្យអណោចអធម្ម មនុស្សទាំងនោះ ក៏ប្រាប់សេចក្តីទុក្ខថា វង្កតបព៌តនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។

(២៧៦) យទិ បស្សន្តិ បវនេ ទារកា ផលិតេ ទុមេ
តេសំ ផលានំ ហេតុម្ហិ ឧបគេច្ឆន្តិ ទារកា ។
រមន្តេ ទារកេ និស្វា ឧព្វិគ្គា(១) វិបុលា ទុមា
សយមេវោនមិត្វាន ឧបគច្ឆន្តិ ទារកេ ។
ឥទំ អច្ឆេរកំ និស្វា អព្ភុតំ លោមហំសនំ
សាធុការំ បវត្តេសិ មទ្ទី សព្វង្គសោភនា ។
អច្ឆេរំ វត លោកស្មិំ អព្ភុតំ លោមហំសនំ
វេស្សន្តរស្ស តេជេន សយមេវោនតា ទុមា ។
(២៧៧) សង្ខិបិំសុ បថំ យក្ខា អនុកម្បាយ ទារកេ
និក្ខន្តទិវសេនេវ ចេតរដ្ឋមុបាគមុំ ។
(២៧៨) តេ គន្ត្វា ទីឃមទ្ធានំ ចេតរដ្ឋមុបាគមុំ
ឥទ្ធំ ផីតំ ជនបទំ ពហុមំសសុរោទនំ ។
(២៧៩) ចេតិយោ បរិកិរិំសុ ទិស្វា លក្ខណមាគតំ
សុខុមាលី វតាយ្យា(២) បត្តិកា បរិធាវតិ ។
វយ្ហាហិ បរិយាយិត្វា សិវិកាយ រថេន វា
សាជ្ជ មទ្ទី អរញ្ញស្មិំ បត្តិកា បរិធាវតិ ។

---

១ ម ឧព្វិគ្វា ។ ១ ម. វតា អយ្យា ។

(២៧៦) បើក្មេងទាំងពីរ បានឃើញដើមឈើ ដែលមានផ្លែក្នុងព្រៃ ក្មេងទាំងពីរមែងយំទារ ព្រោះហេតុចង់បានផ្លែឈើទាំងនោះ ។ ដើមឈើទាំងឡាយដ៏ខ្ពស់ ឃើញក្មេងទាំងពីរ កំពុងយំ ក៏ទោរទន់មកជិតក្មេងទាំងពីរ ដោយខ្លួនឯងតែម្តង ។ ព្រះនាងមទ្រីដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បានឃើញហេតុនេះ ជាហេតុអស្ចារ្យចំឡែកគួរឲ្យព្រឺរោម ក៏ញុំាងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅថា ឱហ្ន៎ (នេះ) គួរអស្ចារ្យណាស់ ចំឡែកណាស់ គួរឲ្យព្រឺរោមក្នុងលោក ដើមឈើទាំងឡាយស្រាប់តែទោរចុះមកឯង ដោយតេជះនៃព្រះវេស្សន្តរ ។

(២៧៧) យក្ខទាំងឡាយ បំប្រួញផ្លូវដោយសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះក្មេងទាំងពីរ ក្សត្រទាំងនោះ បានទៅដល់ដែនឈ្មោះចេតៈ តែមួយថ្ងៃ ពប់ពីស្តេចចេញទៅ ។

(២៧៨) ក្សត្រទាំងនោះយាងទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក៏បានដល់ដែនឈ្មោះចេតៈ ដែលជាជនបទស្តុកស្តម្ភធំទូលាយ មានសាច់ សុរា នឹងទឹកច្រើន ។

(២៧៩) អ្នកដែនចេតៈទាំងឡាយ បានឃើញព្រះនាងមទ្រីដែលប្រកបដោយលក្ខណៈ ស្តេចមកដល់ហើយ ក៏នាំគ្នាចោមរោមចរចាថា ឱហ្ន៎ ព្រះនាងម្ចាស់ជាសុខុមាលជាតិ ស្តេចសញ្ចរមកដោយព្រះបាទទទេ ។ សម្តេចព្រះមទ្រីនោះ ធ្លាប់ស្តេចទៅដោយ-វ គ្រែស្នែង នឹងរថ តែក្នុងថ្ងៃនេះ ស្តេចទៅក្នុងព្រៃដោយព្រះបាទទទេ ។

(២៨០) តំ ទិស្វា ចេតបាមោក្ខា ភេនមាណា ឧបាគមុំ

កច្ចិ នុ ទេវ កុសលំ កច្ចិ ទេវ អនាមយំ ។

កច្ចិ បិតា អរោគា តេ សិវីនញ្ច អនាមយំ

កោ តេ ពលំ មហារាជ កោ នុ តេ រថមណ្ឌលំ ។

អនស្សកោ អរថកោ ទីឃមទ្ធានមាគតោ

កច្ចាមិត្តេហិ បកតោ អនុប្បត្តោសិមំ ទិសំ ។

(២៨១) កុសលញ្ចេវ មេ សម្ម អថោ សម្ម អនាមយំ

អថោ បិតា អរោគា មេ សិវីនញ្ច អនាមយំ ។

អហំ ហិ កុញ្ជរំ ទជ្ជំ ឦសាទន្តំ ឧរូឡ្ហវំ

ខេត្តញ្ញុំ សព្វយុទ្ធានំ សព្វសេតំ គជុត្តមំ ។

បណ្ឌុកម្ពលសញ្ឆន្នំ បភិន្នំ សត្តុមទ្ទនំ

ទន្តឹ សវាលវីជនឹ សេតំ កេលាបសាទិសំ ។

សសេតច្ឆត្តំ សុបាធេយ្យំ សាថព្វនំ សហត្ថិបំ

អគ្គយានំ រាជវាហឹ ព្រាហ្មណានំ អទាសហំ[1] ។

---

១ ម. អទាតហំ ។

(២៨០) ព្រះពជាចេតៈទាំងឡាយ លុះបានឃើញព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងចូលទៅជិតថា បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គ សុខស្រួលទេឬ បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គមិនមានជម្ងឺដម្កាត់ទេឬ ។ ព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គ មិនមានរោគទេឬ ពួកអ្នកសិវិពស្រ្តមិនមាន ជម្ងឺដម្កាត់ទេឬ បពិត្រមហារាជ ទៅណាទៅពួកពលរបស់ព្រះអង្គ ទៅណាទៅរថមណ្ឌលរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកកាន់ ផ្លូវឆ្ងាយ មិនមានសេះ មិនមានរថ ពួកបច្ចាមិត្រគ្របសង្កត់ព្រះ អង្គឬ ទើបស្តេចយាងមកកាន់ទិសនេះ ។

(២៨១) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) ម្នាលសំឡាញ់ទាំងឡាយ យើងមាន សេចក្តីសុខស្រួលទេ ម្នាលសំឡាញ់ទាំងឡាយ យើងមិនមាន ជម្ងឺដម្កាត់អ្វីទេ ព្រះបិតារបស់យើង ក៏មិនមានរោគទេ ទាំងពួក អ្នកសិវិពស្រ្ត ក៏មិនមានជម្ងឺដម្កាត់ដែរ ។ យើងបានឲ្យដំរី មាន ភ្លុក-ងទន្លាំ អាចពុះពារសត្រូវ ស្គាល់ខេត្តនៃចម្បាំងគ្រប់យ៉ាង ជាដំរីដ៏ឧត្តម-សសុទ្ធ បិទបាំងដោយសំពត់កម្ពលលឿង ជាដំរី ចុះប្រេងអាចញាំញីសត្រូវបាន មានភ្លុក(ល្អ)ប្រកបដោយសែ ជា ដំរីសប្រហែលនឹងភ្នំកៃលាស ។ ខ្ញុំបានឲ្យដំរីនោះព្រមទាំងស្វេ- ត្រឆត្រ ព្រមទាំងកម្រាលលើខ្នងដ៏ល្អ ព្រមទាំងពេទ្យ ព្រមទាំង អ្នករក្សា ជាយានដ៏ប្រសើរ ជាពជពាហនៈ ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

តស្មឹ មេ សិវិយោ កុទ្ធា បិតា ចុបហតោមនោ

អវរុទ្ធសិ មំ រាជា វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ

ឱកាសំ សម្មា ជានាថ វនេ យត្ថ វសេម្ហសេ ។

(២៨២) ស្វាគតន្តេ មហារាជ អថោ តេ អទុរាគតំ

ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ យំ ឥធត្ថិ បវេទយ ។

សាកំ ភិសំ មធុំ មំសំ សុទ្ធំ សាលីនមោទនំ

បរិភុញ្ជ មហារាជ បាហុនោ នោសិ អាគតោ ។

(២៨៣) បដិគ្គហិតំ យំ ទិន្នំ សព្វស្ស អគ្ឃិយំ កតំ

អវរុទ្ធសិ មំ រាជា វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ

ឱកាសំ សម្មា ជានាថ វនេ យត្ថ វសេម្ហសេ ។

(២៨៤) ឥធេវ តាវ អច្ឆស្សុ ចេតរដ្ឋេ រថេសភ

យាវ ចេតា គមិស្សន្តិ រញ្ញោ សន្តិក យាចិតុំ ។

និជ្ឈាបេតុំ មហារាជំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ ។

ព្រោះដំណើរនោះហើយ បានជាពួកអ្នកសិវិក្រោធខឹងនឹងខ្ញុំ ទាំងព្រះបិតា ក៏មានព្រះហឫទ័យអាក់អន់នឹងខ្ញុំ ព្រះរាជាទ្រង់ដេញខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងទៅឯភ្នំវង្កត នៃសំឡាញ់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងឱកាសជាទីនៅក្នុងព្រៃ ។

(២៨២) (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គទ្រង់យាងមកស្រួលហើយ ព្រះអង្គមិនមែនយាងមកដោយអាក្រក់ទេ ព្រះអង្គជាធំទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ សូមព្រះអង្គ មានព្រះបន្ទូលប្រាប់របស់ដែលមានក្នុងទីនេះ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់សោយអន្ទក់ ក្រអៅឈូក ទឹកឃ្មុំ សាច់ និងបាយនៃអង្ករស្រូវសាលីដ៏ស្អាត ដ្បិតព្រះអង្គយាងមកហើយ ទុកជាភ្ញៀវរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ។

(២៨៣) (ព្រះវេស្សន្តរ...) វត្ថុណា ដែលអ្នកទាំងអស់ធ្វើឲ្យជារបស់មានតម្លៃ បានឲ្យដល់ខ្ញុំ វត្ថុនោះ ខ្ញុំក៏បានទទួលហើយ (តែថា) ព្រះរាជាទ្រង់បណ្តេញខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងទៅឯភ្នំវង្កត នៃសំឡាញ់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងឱកាសជាទីនៅក្នុងព្រៃ ។

(២៨៤) (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ សូមព្រះអង្គស្តេចគង់នៅ ក្នុងដែនឈ្មោះចេតៈនេះសិនចុះ ទំរាំពួកព្រះរាជាចេតៈ នឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះរាជា ដើម្បីទូលអង្វរ ។

តំ តំ ចេតា បុរក្ខិត្វា   បតីតា លទ្ធបច្ចយា

បរិវារេត្វាន គច្ឆន្តិ   ឯវំ ជានាហិ ខត្តិយ ។

(២៨៥) មា វោ រុចិត្ថ គមនំ   រញ្ញោ សន្តិក យាចិតុំ

និព្វាបេតុំ មហារាជំ   រាជាបិ តត្ថ និស្សរោ ។

អព្ភុគ្គតា ហិ សិវិយោ   ពលគ្គា នេគមា ច យេ

តេ បធំសេតុមិច្ឆន្តិ   រាជានំ មម ការណា ។

(២៨៦) សចេ ឯសា បវត្តេត្ថ   រដ្ឋស្មិំ រដ្ឋវឌ្ឍន

ឥតេវ រជ្ជំ ការេហិ   ចេតេហិ បរិវារិតោ

ឥទ្ធំ ផីតញ្ចិទំ រដ្ឋំ   ឥទ្ធោ ជនបទោ មហា

មតី ករោហិ ត្វំ ទេវ   រជ្ជស្ស មនុសាសិតុំ ។

(២៨៧) ន មេ ឆន្ទោ មតិ អត្ថិ   រជ្ជស្ស មនុសាសិតុំ

បព្វាជិតស្ស រដ្ឋស្មា   ចេតបុត្តា សុណាថ មេ ។

ពួកព្រះរាជាចេតៈត្រេកអរបានទីពឹងហើយ ហែហមចោមរោមព្រះអង្គទៅ ដើម្បីញុំាងមហារាជ ដែលញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ឲ្យលើកទោសចោល បពិត្រក្សត្រ សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

(២៨៥) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) អ្នកទាំងឡាយ កុំពេញចិត្តនឹងការទៅកាន់សំណាក់ព្រះរាជា ដើម្បីទូលអង្វរមហារាជ ឲ្យលើកទោសចោល ព្រោះព្រះរាជាមិនជាធំ ក្នុងការនោះទេ ។ ព្រោះថាពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រណា ជានាយពលក្តី ជាអ្នកនិគមក្តី សុទ្ធតែជាអ្នកខឹង ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រនោះ ចង់បណ្តេញទាំងព្រះរាជា ព្រោះហេតុតែយើងផង ។

(២៨៦) (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកញុំាងដែនឲ្យចំរើន បើដំណើរហ្នឹងមានក្នុងដែននុះមែន សូមព្រះអង្គដែលពួកព្រះរាជាចេតៈចោមរោម ទ្រង់សោយរាជ្យក្នុងដែននេះចុះ ។ ឯដែននេះ ជាដែនស្តុកស្តម្ភទូលាយ ជនបទក៏ស្តុកស្តម្ភធំ បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ធ្វើសេចក្តីពេញព្រះទ័យ ដើម្បីនឹងគ្រប់គ្រងរាជ្យ ។

(២៨៧) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ..) យើងដែលគេបណ្តេញ អំពីដែនហើយ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដើម្បីនឹងគ្រប់គ្រងរាជ្យទេ ម្នាលពួកចេតបុត្រ អ្នកចូរស្តាប់ខ្ញុំ ។

អតុដ្ឋា សិវយោ អស្សុ ពលគ្គា នេគមា ច យេ

បព្វាជិតស្ស រដ្ឋស្មា ចេតា រជ្ជេភិសេចយុំ ។

អសម្មោទិយំបិ វោ អស្ស អច្ចន្តំ មម ការណា

សិវីហិ ភណ្ឌនញ្ចាបិ វិគ្គហោ មេ ន រុច្ចតិ ។

អថស្ស ភណ្ឌនំ ឃោរំ សម្បហារោ អនប្បកោ

ឯកស្ស ការណា មយ្ហំ ហឹសេយ្យ ពហុកោ ជនោ ។

បដិគ្គហិតំ យំ ទិន្នំ សព្វស្ស អគ្ឃិយំ កតំ

អវរុទ្ធសិ មំ រាជា វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ

ឱកាសំ សម្មា ជានាថ វនេ យត្ថ វសេម្ហសេ ។

(២៨៤) តស្ស តេ មយមក្ខាម យថាបិ កុសលា តថា

រាជិសី យត្ថ សម្មន្តិ អាហុតគ្គី សមាហិតា ។

ឯស សេលោ មហារាជ បព្វតោ គន្ធមាទនោ

យត្ថ ត្វំ សហ បុត្តេហិ សហ ភរិយាយ ចច្ឆសិ (១)

---

១ ម. គច្ឆសិ ។

បើពួកព្រះរាជាចេតៈអភិសេកយើង ដែលគេបណ្ដេញចាកដែនក្នុងរាជ្យហើយ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រណា ជានាយពលក្តី ជាអ្នកនិគមក្តី ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រនោះ មិនត្រេកអរទេ ៗ ទាំងមិនមានសេចក្តីស្មោះស្ម័គ្រនឹងអ្នកទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែខ្ញុំដោយពិត ខ្ញុំមិនគាប់ចិត្តនឹងការប្រកួតប្រកាន់ទាស់ទែង ជាមួយពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ៗ តទៅនឹងកើតមានការប្រកួតប្រកាន់ដ៏ពន្លឹក ការវាយដំគ្នាយ៉ាងសម្បើមនឹងមានមិនខាន ជនជាច្រើនគប្បីបៀតបៀនគ្នា ព្រោះហេតុតែខ្ញុំម្នាក់ឯង ៗ វត្ថុណាដែលអ្នកទាំងអស់គ្នាធ្វើឲ្យជារបស់មានតម្លៃ បានឲ្យដល់ខ្ញុំ វត្ថុនោះខ្ញុំបានទទួលហើយ ព្រះរាជាទ្រង់បណ្ដេញខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងទៅភ្នំវង្កត មាលសំឡាញ់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងឱកាសជាទីនៅក្នុងព្រៃ ៗ

(៤៨៨) (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) ពួករាជបព្វជិត ជាអ្នកឈ្លាស ជាអ្នកបូជាភ្លើង មានចិត្តតាំងមាំ តែងគង់នៅក្នុងទីណា ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងក្រាបទូលដល់ព្រះអង្គយ៉ាងនោះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គគង់នៅជាមួយព្រះរាជបុត្រ ព្រមទាំងព្រះអគ្គជាយា ក្បែរភ្នំណា ភ្នំនោះហៅថា ភ្នំគន្ធមាទន៍ ជាវិការៈនៃថ្មស្រទ្ប៊ ៗ

(២៨៩) តំ ចេតា អនុសាសឹសុ អស្សុនេត្តា រុទម្មុខា

ឥតោ គច្ឆ មហារាជ ឧជុំ យេនុត្តរាមុខោ ៗ

អថ ទក្ខសិ ភទ្ទន្តេ វេបុល្លំ នាម បព្វតំ

នានាទុមគណាកិណ្ណំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ ៗ

តមតិក្កម្ម ភទ្ទន្តេ អថ ទក្ខសិ អាបគំ

នទឹ កេតុមតឹ នាម គម្ភីរំ គិរិគព្ភរំ ៗ

បុថុលោមមច្ឆាកិណ្ណំ សុបតិត្ថំ មហោទកំ

តត្ថ ន្ហាត្វា បិវិត្វា ច អស្សាសេត្វា សបុត្តកេ ៗ

អថ ទក្ខសិ ភទ្ទន្តេ និគ្រោធំ មធុបិប្ផលំ

រម្មកេ សិខរេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ ៗ

អថ ទក្ខសិ ភទ្ទន្តេ នាឡិកំ នាម បព្វតំ

នានាទិជគណាកិណ្ណំ សេលំ កឹបុរិសាយុតំ ៗ

តស្ស ឧត្តរបុព្វេន មុចលិន្ទោ នាម សោ សរោ

បុណ្ឌរីកេហិ សញ្ឆន្នោ សេតសោគន្ធិយេហិ ច ៗ

(២៨៩) ពួកព្រះរាជាចេត: កាលយំមានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក ក៏ក្រាបទូលព្រះបាទវេស្សន្តរនោះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់យាងទៅអំពីទីនេះ សំដៅត្រង់ទៅទិសខាងជើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រានោះ ព្រះអង្គនឹងទតឃើញភ្នំឈ្មោះវេបុល្ល: ជាភ្នំដេរដាសដោយពួកឈើផ្សេង ៗ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីរីករាយចិត្ត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះព្រះអង្គចូលផុតភ្នំនោះហើយ នឹងបានឃើញស្ទឹងមួយជាទីហូរទៅនៃទឹក ឈ្មោះកេតុមតី ជាស្ទឹងជ្រៅ ហូរចេញអំពីផ្ទៃភ្នំ ។ ដេរដាសដោយហ្វូងត្រីច្រើន មានកំពង់រាបស្មើល្អ មានទឹកច្រើន ព្រះអង្គស្រង់ផង សោយផង លួងលោមព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គក្នុងស្ទឹងនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តទៅព្រះអង្គនឹងទតឃើញដើមជ្រៃ មានផ្លែផ្អែម ដុះនៅលើកំពូលភ្នំជាទីក្រេកអរ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះព្រះអង្គនឹងទតឃើញភ្នំមួយ ឈ្មោះនាលិក: ជាវិការ:នៃថ្ម ដេរដាសដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេងៗ កុះករដោយពួកកិន្នរ ។ នៅភាគខាងជើងឆៀងខាងកើតនៃភ្នំនោះ មានស្រះឈ្មោះមុចលិន្ទ ដេរដាសដោយឈូក-សផង ឧប្បល-សផង ចង្កុលណីផង ។

សោ វនំ មេឃសង្កាសំ ធុវំ ហរិតសទ្ទលំ
សីហោវាមិសបេក្ខីវ វនសណ្ឌំ វិគាហិយ
បុប្ផរុក្ខេហិ សញ្ឆន្នំ ផលរុក្ខេហិ ចូភយំ ។
តត្ថ ពិន្ទុស្សរា វគ្គូ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា
កូជន្តមុបកូជន្តិ ឧតុសម្បុប្ផិតេ ទុមេ ។
គន្ត្វា គិរិវិទុគ្គានំ នទីនំ បភវានិ ច
សោ អទ្ទស ពោក្ខរណឹ ករញ្ជកកុធាយុតំ ។
បុថុលោមមច្ឆាកិណ្ណំ សុបតិត្ថំ មហោទកំ
សមញ្ច ចតុរស្សញ្ច សាទុំ អប្បដិគន្ធិយំ ។
តស្សា ឧត្តរបុព្វេន បណ្ណសាលំ អមាបយ
បណ្ណសាលំ អមាបេត្វា ឧញ្ឆាចរិយាយ ឦហាថ ។

វនប្បវេសនំ នាម ។

(២៩០) អហុ វាសី កលិង្គេសុ ជូជកោ នាម ព្រាហ្មណោ
តស្សាសិ ទហរា ភរិយា(១) នាមេនាមិត្តតាបនា ។
តា នំ តត្ថ គតាវោចុំ នទីឧទកហារិយា
ថិយោ នំ បរិភាសិំសុ សមាគន្ត្វា កុតូហលា ។

---

១ ម. បិយា ។

ព្រះអង្គចូលទៅកាន់ព្រៃដូចផ្ទៃមេឃ មានស្មៅចិញ្ចៀនខៀវស្រស់ជានិច្ច ចូលទៅកាន់ដងព្រៃដេរដាសដោយឈើមានផ្កា នឹងឈើមានផ្លែទាំងពីរ ដូចសីហៈប្រាថ្នាចំណី ។ ក្នុងព្រៃនោះ មានបក្សីជាច្រើនមានសម្បុរប្លែកៗគ្នា មានសំឡេងមូល មានសំឡេងពីរោះស្រែកយំឆ្លងឆ្លើយគ្នាទៅមក លើដើមឈើមានផ្ការីកតាមរដូវ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ដង្ហុកក្ខំ នឹងកន្លែងកកើតនៃស្ទឹងទាំងឡាយ នឹងបានទតឃើញស្រះបោក្ខរណីដេរដាសដោយដើមកញ្ឆើបាយដាច នឹងដើមថ្វាន់ ។ ជាស្រះដេរដាសដោយហ្វូងត្រីដ៏ច្រើនមាន កំពង់រាបស្មើល្អ មានទឹកច្រើន មានសណ្ឋាន៤ជ្រុងស្មើ មានទឹកមានរសឆ្ងាញ់ មានក្លិនមិនគួរខ្ពើម ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់សាងបណ្ណ-សាលា ត្រង់ទិសខាងជើងឆៀងខាងកើត នៃស្រះបោក្ខរណីនោះ លុះទ្រង់បានសាងបណ្ណសាលាហើយ សូមទ្រង់ព្យាយាមត្រាច់ស្វែងរកផលាផលចិញ្ចឹមព្រះអង្គចុះ ។

ចប់ វនប្បវេសន៍ ។

(២៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះជូជក នៅក្នុងដែនកលិង្គៈ ឯភរិយារបស់គាត់នៅក្មេង ឈ្មោះនាងអមិត្តតាបនា ។ ពួកស្រីជាអ្នកដងទឹកស្ទឹងក្នុងស្រុកនោះ បានទៅស្តីថានាងអមិត្តតាបនានោះ ផ្អើលជ្រួលជ្រើមថោមរោម ដេរប្រទេចនាងអមិត្តតាបនានោះ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ជូជកបព្វំ

អមិត្តា នូន តេ មាតា   អមិត្តោ នូន តេ បិតា
យេ តំ ជិណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
អហិតំ វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
ទុក្កដំ(១) វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
បាបកំ វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
អមនាបំ វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
អមនាបវាសំ វសិ   ជិណ្ណេន បតិនា សហ
យា ត្វំ វសសិ ជិណ្ណស្ស   មតន្តេ ជីវិតា វរំ ។
ន ហិ នូន តុយ្ហំ កល្យាណិ   បិតា មាតា ច សោភនេ
អញ្ញំ ភត្តារំ វិន្ទឹសុ
យេ តំ ជិណ្ណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
ទុយិដ្ឋំ នវមិយំ   អកតំ អគ្គិហុត្តកំ
យេ តំ ជិណ្ណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។

---

១ ឱ. ទុក្ករំ ។

ថា ម្ដាយនាងជាសត្រូវពិត ឪពុកនាងជាសត្រូវពិត បានជាឲ្យនាងដែលនៅកំពុងក្រមុំយ៉ាងនេះដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពួកញាតិរបស់នាងនាំគ្នាទៅប្រឹក្សាក្នុងទីស្ងាត់ មិនជាប្រយោជន៍ដល់នាងពិតហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅកំពុងក្រមុំយ៉ាងនេះ ឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពួកញាតិរបស់នាង នាំគ្នាទៅប្រឹក្សា ក្នុងទីស្ងាត់ជាការអាក្រក់របស់នាងប្រាកដហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពួកញាតិរបស់នាងនាំគ្នាទៅប្រឹក្សាក្នុងទីស្ងាត់ ជាការលាមករបស់នាងប្រាកដហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ៗ ពួកញាតិរបស់នាង នាំគ្នាទៅប្រឹក្សាក្នុងទីស្ងាត់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់នាងពិតហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ នាងនៅទាំងមិនគាប់ចិត្តជាមួយនឹងប្ដីចាស់ ដ្បិតនាងនៅក្នុងផ្ទះនៃប្ដីចាស់បែបនេះ នាងស្លាប់ទៅប្រសើរជាងការរស់នៅ ៗ នៃនាងមានលំអយ៉ាងនេះ មាតាបិតារបស់នាងជាក់ជារកប្ដីដទៃឲ្យនាងមិនបាន បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ នាងបានធ្វើការបូជាមិនល្អក្នុងថ្ងៃទី ៩ ទាំងមិនបានធ្វើការបូជាព្រះអគ្គី បានជាពួកញាតិនាំគ្នាលើកនាងដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះ ឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ

សមណោ ព្រាហ្មណោ វុត ព្រហ្មចរិយបរាយណេ
សា ត្វំ លោកេ អភិស្សសិ[១] សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ
យា ត្វំ វសិ ជិណ្ណស្ស ឯវំ ទហរិយំ សតី ។
ន ទុក្ខំ អហិនា ទដ្ឋំ ន ទុក្ខំ សត្តិយា ហតំ
តញ្ច ទុក្ខញ្ច តិព្វញ្ច យំ បស្សេ ជិណ្ណកំ បតឹ ។
នត្ថិ ខិឌ្ឌា នត្ថិ រតិ ជិណ្ណេន បតិនា សហ
នត្ថិ អល្លាបសល្លាបោ ជគ្ឃិតម្បិ ន សោភតិ ។
យទា ច ទហរោ ទហរា មន្តយឹសុ រហោគតា
សព្វេ សោកា វិនស្សន្តិ យេ កេចិ ហទយស្សិតា
ទហរា ត្វំ រូបវតី បុរិសានំភិបត្ថិតា
គច្ឆ ញាតិកុលេ អច្ឆ កឹ ជិណ្ណោ រមយិស្សតិ ។
(២៩១) នតេ ព្រាហ្មណ គច្ឆាមិ នទី ឧទកហារិយា
ថិយោ មំ បរិភាសន្តិ តយា ជិណ្ណេន ព្រាហ្មណ ។
(២៩២) មា មេ ត្វំ អករា កម្មំ មា មេ ឧទកមាហរិ
អហំ ឧទកមាហិស្សំ មា ភោតី កុប្បិតា អហុ ។

---

១ ម· មភីស្សបិ ។

នាងជាក់ជាដេរប្រទេចពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ មានព្រហ្មចរិយៈ ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ជាអ្នកមានសីល មានការបេះដឹងច្រើន ក្នុងលោក បានជានាងដែលទៅក្រមុំយ៉ាងនេះនៅ (ក្នុងផ្ទះ) ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពស់ចឹក មិនទាន់ជាទុក្ខទេ ទាំងលំពែងមុត ក៏មិនទាន់ជាទុក្ខដែរ ត្រង់នាងឃើញប្តីចាស់នោះ ទើបជាទុក្ខ ទាំងជាគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ៗ ល្បែងមិនមាន តម្រេកមិនមាន ការចរចាទៅមក ជាមួយនឹងប្តីចាស់មិនមាន ទាំងការសើច ក៏មិនសមល្អ ៗ កាលណាប្តីក្មេង ប្រពន្ធក្មេង ទៅប្រឹក្សាគ្នាក្នុងទីស្ងាត់ កាលនោះ សេចក្តីសោកគ្រប់យ៉ាងណាមួយ ដែលអាស្រ័យនៅហឫទ័យ ក៏រមែងវិនាសបាត់ទៅ នាងក្មេង មានរូបល្អ រមែងជាទីប្រាថ្នានៃពួកបុរសណាស់ ចូរនាងវិលទៅនៅឯត្រកូលញាតិវិញទៅ ព្រាហ្មណ៍ចាស់ នឹងធ្វើនាងឲ្យរីករាយដូចម្តេចកើត ៗ

(២៩១) (នាងអមិត្តតាបនា ..) នែព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនទៅដងទឹកស្ទឹងឲ្យអ្នកទេ នែព្រាហ្មណ៍ ដ្បិតពួកស្រីៗ ដេរប្រទេចខ្ញុំ ព្រោះតែអ្នកចាស់ ៗ

(២៩២) (ជូជក..) នាងកុំធ្វើកិច្ចការឲ្យអញឡើយ នាងកុំដងទឹកមកឲ្យអញឡើយ អញនឹងដងទឹក (ខ្លួនឯង) ម្នាលនាងដ៏ចំរើន នាងកុំក្រេវក្រោធឡើយ ៗ

(២៩៣) នាហំ តម្ហិ កុលេ ជាតា យំ ត្វំ ឧទកមាហរេ
ឯវំ ព្រាហ្មណ ជានាហិ ន តេ វច្ឆាមិហំ ឃរេ ។
សចេ មេ ទាសំ ទាសឹ វា នានយិស្សសិ ព្រាហ្មណ
ឯវំ ព្រាហ្មណ ជានាហិ ន តេ វច្ឆាមិ សន្តិកេ ។

(២៩៤) នត្ថិ មេ សិប្បដ្ឋានំ វា ធនំ ធញ្ញញ្ច ព្រាហ្មណិ
កុតោហំ ទាសំ ទាសឹ វា អានយិស្សាមិ ភោតិយា
អហំ ភោតិ ឧបដ្ឋិស្សំ មា ភោតិ កុបិតា អហុ ។

(២៩៥) ឯហិ តេ អហមក្ខិស្សំ យថា មេ វចនំ សុតំ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។
តំ ត្វំ គន្ត្វាន យាចស្សុ ទាសំ ទាសិញ្ច ព្រាហ្មណ
សោ តេ ទស្សតិ យាចិតោ ទាសំ ទាសិញ្ច ខត្តិយោ ។

(២៩៦) ជិណ្ណោហមស្មិ ទុព្វលោ ទីឃោ ចទ្ធា សុទុគ្គមោ
មា ភោតិ បរិទេវេសិ មា ភោតិ វិមនា អហុ
អហំ ភោតិ ឧបដ្ឋិស្សំ មា ភោតិ កុបិតា អហុ ។

(២៩៣) (នាងអមិត្តតាបនា...) ខ្ញុំមិនមែនកើតក្នុងត្រកូល (ស្រីអ្នកប្រើប្តី) នោះទេ អ្នកដងទឹកណា (ខ្ញុំមិនត្រូវការទឹកនោះទេ) នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ខ្ញុំនឹងមិននៅក្នុងផ្ទះអ្នកទេ ។ នែព្រាហ្មណ៍ បើអ្នកមិននាំខ្ញុំប្រុស ឬខ្ញុំស្រីមកឲ្យខ្ញុំទេ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ខ្ញុំមិននៅក្នុងសំណាក់អ្នកទេ ។

(២០៤) (ជូជក...) ម្នាលនាងព្រាហ្មណី ហេតុជាទីតាំង នៃសិល្បៈក្តី ទ្រព្យក្តី ស្រូវក្តី របស់អញមិនមានទេ អញនឹងនាំយកខ្ញុំប្រុស ឬខ្ញុំស្រីមកឲ្យនាងដ៏ចំរើន អំពីណាបាន អញនឹងបំរើនាងដ៏ចំរើន នាងដ៏ចំរើនកុំក្រេវក្រោធឡើយ ។

(២៩៥) (នាងអមិត្តតាបនា...) អ្នកចូរមក ខ្ញុំនឹងប្រាប់អ្នក តាមពាក្យដែលខ្ញុំឮមកថា ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមវេស្សន្តរនោះ ស្តេចគង់នៅនាគិរីវង្កត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅសុំខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រីនឹងព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ។ ក្សត្រនោះដែលអ្នកសុំហើយ មុខជាប្រទានខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រីដល់អ្នកពុំខាន ។

(២៩៦ (ជូជក...)អញចាស់ហើយ មានកំឡាំងថយ ទាំងផ្លូវក៏ឆ្ងាយលំបាកទៅណាស់ នាងដ៏ចំរើនកុំយំយែកឡើយ នាងដ៏ចំរើន កុំអាក់អន់ចិត្តឡើយ អញនឹងបំរើនាងដ៏ចំរើន នាងដ៏ចំរើនកុំក្រេវក្រោធឡើយ ។

(២៩៧) យថា អគ្គិ សន្តាមិ អយុទ្ធេវ បកឋិតោ
ឯវមេវ តុវំ ព្រហ្មេ អគ្គាវ បកឋិតោ ។
សចេ មេ ទាសំ ទាសី វា នានយិស្សសិ ព្រាហ្មណ
ឯវំ ព្រាហ្មណ ជានាហិ ន តេ វច្ឆាមិហំ ឃរេ
អមនាបន្តេ ករិស្សាមិ តន្តេ ទុក្ខំ ភវិស្សតិ ។
នក្ខត្តេ ឧតុបុព្វេសុ យទា មំ ទក្ខសិលង្កតំ
អញ្ញេហិ សទ្ធឹ រមមានំ តន្តេ ទុក្ខំ ភវិស្សតិ ។
អទស្សនេន មយ្ហន្តេ ជិណ្ណស្ស បរិទេវតោ
ភិយ្យោ វង្កា បលិតា ច ពហូ ហេស្សន្តិ ព្រាហ្មណ ។
(២៩៨) តតោ សោ ព្រាហ្មណោ ភីតោ ព្រាហ្មណិយា វសានុគោ
អដ្ដិតោ កាមរាគេន ព្រាហ្មណឹ ឯតទព្រវិ ។
បាទាសំ មេ ករោហិ ត្វំ សង្កុលា សង្កុឡានិ[1] ច
មធុបិណ្ឌិកា ច សុកតាយោ សត្តុភត្តញ្ច ព្រាហ្មណិ ។
អានយិស្សំ មេថុនកេ ឧភោ ទាសកុមារកេ
តេ ច បរិចរិស្សន្តិ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ។

---

១ ឱ. សង្កុល្យា សកុឡានិ ។ ម. សង្កុឡ្យ សកណានិ ។

(២៩៧) (នាងអមិត្តតាបនា...) ទាហានមិនទាន់ទៅធ្វើសង្គ្រាម មិនទាន់ច្បាំង តាញ់មុនទៅហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមិនទាន់តាំងទៅផងតាញ់យ៉ាងនោះដែរ ។ នែព្រាហ្មណ៍ បើអ្នកមិននាំខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រីមកឲ្យខ្ញុំទេ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ខ្ញុំនឹងមិននៅក្នុងផ្ទះអ្នកទេ ខ្ញុំនឹងធ្វើអំពើមិនគាប់ចិត្តដល់អ្នក អំពើនោះនឹងជាទុក្ខដល់អ្នកមិនខាន កាលណា អ្នកនឹងឃើញខ្ញុំតាក់តែង (ខ្លួន) ត្រេកត្រអាលជាមួយនឹងពួកប្រុសឯទៀត ក្នុងថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស ក្នុងខាងដើមរដូវតាំងឡាយ ដំណើរនោះនឹងជាទុក្ខ ដល់អ្នកក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលអ្នកជាបុគ្គលចាស់ទួញយំរៀបរាប់ ព្រោះតែមិនបានឃើញខ្ញុំ ខ្នងរឹតតែកោងទៅ សក់នឹងស្កូវច្រើនឡើង ។

(២៩៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ ភិតភ័យ លុះក្នុងអំណាចនាងព្រាហ្មណី ត្រូវកាមរាគគ្របសង្កត់ បានពោលនឹងនាងព្រាហ្មណីយ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងព្រាហ្មណី នាងចូរធ្វើស្រាបល្វផង ស្រាបលាជផង នំទឹកឃ្មុំដែលគេធ្វើល្អហើយផង កត្តឹសដូវផង ឲ្យជាស្បៀងដល់អញ ។ អញនឹងនាំកុមារជាខ្ញុំពីរនាក់ មានជាតិគោត្រត្រកូលនឹងប្រទេស ដើម្បីនាង កុមារទាំងនោះ នឹងបំរើនាង តាំងយប់តាំងថ្ងៃ មិនខ្ជិលច្រអូសឡើយ ។

(២៩៩) ឥទំ វត្វា ព្រាហ្មណោ បដិមុញ្ចិ ឧបាហនំ
តតោ សោ មន្តយិត្វាន ភរិយំ កត្វា បទក្ខិណំ ។
បក្កាមិ សោ រុណ្ណមុខោ ព្រាហ្មណោ សហិតព្វតោ
សិវីនំ នគរំ ផីតំ ទាសបរិយេសនញ្ចរំ ។

(៣០០) សោ តត្ថ គន្ត្វា អវចាសិ យេ តត្ថាសុំ សមាគតា
កុហឹ វេស្សន្តរោ រាជា កត្ថ បស្សេមុ ខត្តិយំ ។
តេ ជនា តំ អវចិសុ យេ តត្ថាសុំ សមាគតា
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
បព្វាជិតោ សកា រដ្ឋា វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
អាទាយ បុត្តទារញ្ច វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។

(៣០១) សោ ចោទិតោ ព្រាហ្មណិយា ព្រាហ្មណោ កាមគិទ្ធិមា
អឃន្តំ បដិសេវិត្ថ
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ ។
អាទាយ វេឡុវំ ទណ្ឌំ អគ្គិហុត្តំ កមណ្ឌលុំ
សោ បាវិសិ ព្រហារញ្ញំ យត្ថ អស្សោសិ កាមទំ ។

(២៩៩) ជូជក ជាព្រហ្មពន្ធុ លុះពេលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ពាក់ស្បែកជើង លំដាប់នោះ គាត់ផ្ដែផ្ដាំភរិយាហើយប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅព្រាហ្មណ៍នោះមានមុខយំសស្រាក់ បានសមាទានវត្តត្រាប់ទៅកាន់នគររបស់ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ជានគរធំទូលាយ ស្វែងរកខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រី ។

(៣០០) ព្រាហ្មណ៍នោះ បានដើរទៅក្នុងនគរនោះ សាកសួរជនទាំងឡាយ ដែលប្រជុំគ្នាក្នុងនគរនោះថា ព្រះបាទវេស្សន្តរ ស្ដេចយាងទៅក្នុងទីណា យើងគប្បីគាល់ក្សត្រអង្គនោះក្នុងទីណា ។ ពួកជនដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ៗ បាននិយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នក ធ្វើឲ្យខ្ចាត់ភ្លាត់ទៅ ព្រោះអតិទាន (ទានប្រសើរ) គេបំបរបង់ចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ៗ ទៅគង់ឯគិរីវង្កត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នក ធ្វើឲ្យខ្ចាត់ភ្លាត់ទៅ ព្រោះអតិទាន ទ្រង់នាំព្រះឱរសនឹងព្រះទេវីទៅគង់នៅឯគិរីវង្កត ។

(៣០១) ជូជកនោះ ដែលនាងព្រាហ្មណីដាស់តឿនហើយ ជាបុគ្គលមានសេចក្ដីជាប់ចំពាក់នឹងកាម រងទុក្ខក្នុងព្រៃដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ ជាទីដែលរមាសនឹងខ្លាដម្បង អាស្រ័យនៅហើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ បានកាន់ដម្បងមានសម្បុរដូចផ្លែភ្លៅ នឹងវែកសម្រាប់បូជាភ្លើង ព្រមទាំងកុណ្ឌីរ ចូលទៅកាន់ព្រៃធំ ដែលគាត់បានឮថា ជាទីដែលព្រះវេស្សន្តរ ព្រះអង្គឲ្យសេចក្ដីប្រាថ្នា (គង់នៅ) ។

តំ បវិដ្ឋំ ព្រហារញ្ញំ   កោកា នំ បរិវារយុំ
វិក្កន្ទិ សោ វិប្បនដ្ឋោ   ទូរេ បន្ថា អបក្កមិ ។
តតោ សោ ព្រាហ្មណោ គន្ត្វា ភោគលុទ្ធោ អសញ្ញតោ
វង្កស្សោហារណោ នដ្ឋោ   (សុនខេហិ បរិវារិតោ
រុក្ខស្មិញ្ច និសិន្នោ វ)   ឥមា គាថា អភាសថ ។
(៣០២) កោ រាជបុត្តំ និសភំ   ជយន្តមបរាជិតំ
ភយេ ខេមស្ស ទាតារំ   កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
យោ យាចតំ បតិដ្ឋាសិ   ភូតានំ ធរណីរិវ
ធរណូបមំ មហារាជំ   កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
យោ យាចតំ គតី អាសិ   សវន្តីនំវ សាគរោ
ឧទធូបមំ(១) មហារាជំ   កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
កល្យាណតិត្ថំ សុបិរំ(២)   សីតូទកំ មនោរមំ
បុណ្ឌរីកេហិ សញ្ឆន្នំ   យុត្តំ កិញ្ជក្ខរេណុនា
រហទូបមំ មហារាជំ   កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
អស្សត្ថំវ បថេ ជាតំ   សីតច្ឆាយំ មនោរមំ
សន្តានំ វិសមេតានំ(៣)   កិលន្តានំ បដិគ្គហំ
តថូបមំ មហារាជំ   កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

---

១ ម. ឧទ្ធូបមំ ។ ២ ឱ. សុប៉ំ ។ ម. សុចិមំ ។ ៣ ឱ. ម. វិសមេតារំ ។

ក្អែកទាំងឡាយ បានហោមរោមគាត់ ក៏ពុំងចូលទៅកាន់ព្រៃធំនោះ គាត់វង្វេងផ្លូវ ស្រែកទ្រហោយំ ស្ទុះឃ្លាតទៅកាន់ទីឆ្ងាយអំពីផ្លូវ (ដែលជាទីទៅកាន់គិរីវ្ពុត) ។ លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ដែលល្មោភក្នុងភោគៈ មិនសង្រួម ទៅវង្វេងនៅក្នុងផ្លូវដែលជាទីទៅកាន់គិរីវ្ពុត (ត្រូវពួកក្អែកទាំងឡាយហោមព័ទ្ធ ក៏ឡើងទៅអង្គុយនៅលើដើមឈើ) បានពោលគាថាទាំងនេះថា

(៣០២) ជនណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរ ដែលជាកជបុត្ត ដ៏ប្រសើរ ឈ្នះសេចក្តីកំណាញ់មិនចាលចាញ់ ជាអ្នកឲ្យសេចក្តីក្សេម ក្នុងកាលមានភ័យ ដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរណា ជាទីពឹងនៃពួកអ្នកសូមដូចជាផែនដីជាទីពឹងនៃពួកសត្វ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចផែនដី ដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរណា ជាទីទៅរបស់ពួកសូម ដូចជាសាគរជាទីទៅ នៃផ្លូវទឹកទាំងឡាយ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាសមុទ្រ ដល់ខ្ញុំ ។ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាអន្លង់ទឹកមានកំពង់ល្អ ស្រួលផឹក មានទឹកត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ដេរដាស ដោយផ្កាឈូក-ស ប្រកបដោយលំអងផ្កា ដល់ខ្ញុំ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ជូជកបព្វំ

និគ្រោធំវ បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ

សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ

តថូបមំ មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

អម្ពំ ឥវ បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ

សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ

តថូបមំ មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

សាលំ ឥវ បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ

សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ

តថូបមំ មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

ទុមំ ឥវ បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ

សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ

តថូបមំ មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

ឯវញ្ច មេ វិលបតោ បវិដ្ឋស្ស ព្រហាវនេ

អហំ ជានន្តិ យោ វជ្ជា នន្ទឹ សោ ជនយេ មម ។

នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាដើមពោធិ៍ បាយ ដែលដុះក្បែរផ្លូវ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាក របស់បុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ៗ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាដើមជ្រៃ ដែលដុះក្បែរផ្លូវ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃ បុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ៗ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចដើមស្វាយ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃបុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ៗ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចដើមពំរដែលដុះក្បែរផ្លូវ មាន ម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃបុគ្គលនឿយហត់ ជាទី ពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ៗ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះ វេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចដើមឈើដែលដុះក្បែរផ្លូវ មាន ម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃបុគ្គលនឿយហត់ ជា ទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ៗ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលណា និយាយប្រាប់ថា ខ្ញុំឯងស្គាល់កន្លែងនៅ នៃព្រះបាទវេស្សន្តរដូច្នេះ ដល់ខ្ញុំ ដែលចូលមកក្នុងព្រៃធំ កំពុងយំរៀបរាប់ យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាញុំាងសេចក្តីត្រេកត្រអាលឲ្យកើត ដល់ខ្ញុំ ៗ

ឃរញ្ច មេ វិលបតោ បរិទ្ទស្ស ព្រហាវនេ
អហំ ជានន្តិ យោ វជ្ជា វេស្សន្តរនិវេសនំ
តាយ សោ ឯកវាចាយ បសវេ បុញ្ញំ អនប្បកំ ។
(៣០៣) តស្ស ចេតោ បដិស្សោសិ អរញ្ញេ លុទ្ទកោ ចរេ
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
បព្វាជិតោ សកា រដ្ឋា វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
អាទាយ បុត្តទារញ្ច វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។
អកិច្ចការី ទុម្មេធោ រដ្ឋា វិវនមាគតោ
រាជបុត្តំ គវេសន្តោ ពកោ មច្ឆមិវោទកេ ។
តស្ស ត្យាហំ ន ទស្សាមិ ជីវិតំ ឥធ ព្រាហ្មណ
អយំ ហិ តេ មយា នុន្នោ(១) សរោ បាស្សតិ លោហិតំ ។
សិរោ តេ វជ្ឈយិត្វាន ហទយំ ឆេត្វា សពន្ធនំ
បន្ថសកុណំ យជិស្សាមិ តុយ្ហំ មំសេន ព្រាហ្មណ
តុយ្ហំ មំសេន មេទេន មត្ថកេន ច ព្រាហ្មណ
អាហុតឹ បគ្គហេស្សាមិ ឆេត្វាន ហទយំ តវ ។

---

១ ម. អយញ្ហិ តេ មយា រុឡ្ហោ ។

មួយទៀត បុគ្គលណា និយាយប្រាប់ថា ខ្ញុំដឹងទីលំនៅនៃព្រះបាទវេស្សន្តរដូច្នេះ ដល់ខ្ញុំ ដែលចូលមកក្នុងព្រៃធំ កំពុងយំរៀបរាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ រមែងប្រសូតបុណ្យដ៏ច្រើន ព្រោះតែសំដីមួយមាត់នោះឯង ។

(៣០៣) ចេតបុត្តព្រានព្រៃ អ្នកចូរទៅក្នុងព្រៃ បានស្រដីតបទៅនឹងជូជកព្រាហ្មណ៍នោះថា នែព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នកធ្វើឲ្យខ្វាត់ខ្វាត់ទៅព្រោះអតិទាន ត្រូវគេបណ្ដេញចេញចាកដែន របស់ព្រះអង្គទៅគង់ឯគិរីវង្កត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នកធ្វើឲ្យខ្វាត់ខ្វាត់ទៅព្រោះអតិទាន ទ្រង់នាំព្រះរាជបុត្រនឹងព្រះទេវីទៅគង់ឯគិរីវង្កត ។ អ្នកជាបុគ្គលឥតប្រាជ្ញា មិនខំប្រឹងធ្វើការងារ ចេញអំពីដែនចូលមកកាន់ព្រៃធំ ដើរស្វែងរកព្រះរាជបុត្រ ដូចជាកុកស្វែងរកត្រីក្នុងទឹក ។ នែព្រាហ្មណ៍ យើងមុខជាមិនឲ្យជីវិត ដល់អ្នកនោះក្នុងទីនេះទេ ព្រោះថា ព្រួញនេះដែលយើងបាញ់ សំដៅអ្នកហើយមុខជាផឹកឈាមអ្នក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងមុខជានឹងកាត់ក្បាលអ្នក ពន្លះកាត់យកបេះដូង ព្រមទាំងទង ហើយបូជាបន្ទសកុណយញ្ញ (បូជាទេវតាក្នុងផ្លូវ) ដោយសាច់របស់អ្នក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងនឹងកាត់យកបេះដូង របស់អ្នក រួចផ្គងការបូជា ដោយសាច់ ខ្លាញ់ខាប់ នឹងក្បាល របស់អ្នក ។

កិំ មេ សុយិដ្ឋំ សុហុតំ តុយ្ហំ មំសេន ព្រាហ្មណា

ន ច ត្វំ រាជបុត្តស្ស ភរិយំ បុត្តេ ច នេស្សសិ ។

(៣០៨) អវជ្ឈោ ព្រាហ្មណោ ទូតោ ចេតបុត្ត សុណោហិ មេ

តស្មា ហិ ទូតំ ន ហន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ។

និជ្ឈត្តា សិវិយោ សព្វេ បិតា នំ ទដ្ឋុមិច្ឆតិ

មាតា ច ទុព្វលា តស្ស អចិរា ចក្ខូនិ ជីយរេ ។

តេសាហំ បហិតោ ទូតោ ចេតបុត្ត សុណោហិ មេ

រាជបុត្តំ នយិស្សាមិ យទិ ជានាសិ សំស មេ ។

(៣០៩) បិយស្ស មេ បិយោ ទូតោ បុណ្ណបត្តំ ទទាមិ តេ

ឥមញ្ច មធុនោ តុម្ពំ មិគសត្ថិញ្ច ព្រាហ្មណា

តញ្ច តេ ទេសមក្ខិស្សំ យត្ថ សម្មតិ កាមទោ ។

ជូជកបព្វំ នាម ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការបូជានោះ ដោយសាច់របស់អ្នកនោះ ឈ្មោះថា យើងបូជាល្អហើយ មួយទៀត អ្នកនឹងនាំព្រះទេវី នឹងព្រះរាជបុត្រាបុត្រីនៃព្រះរាជបុត្រមិនបានទេ ។

[៣០៤] (ជូជក...) នែចេតបុត្ត អ្នកចូរស្តាប់យើង ព្រាហ្មណទូតអ្នកមិនត្រូវសម្លាប់ទេ ព្រោះហេតុនោះឯង បានជាគេមិនសម្លាប់ទូតនេះ ជាធម៌មានមកយូរយារណាស់ហើយ ពួកអ្នកសិវិកស្រុកទាំងអស់ បាត់ខឹងហើយ ព្រះបិតាចង់ចួបព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ទាំងព្រះមាតាព្រះអង្គក៏មានកំឡាំងថយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងងងឹតព្រះនេត្រ (ដោយទ្រង់ព្រះពិលាប) ។ នែចេតបុត្ត អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យយើង យើងជារាជទូតដែលក្សត្រទាំងនោះ បញ្ជូនមកហើយ យើងនឹងនាំទៅនូវព្រះរាជបុត្ត បើអ្នកដឹង អ្នកចូរប្រាប់យើង ។

[៣០៥] (ចេតបុត្ត...) នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកជាទូតជាទីស្រឡាញ់នៃព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាទីស្រឡាញ់របស់យើង យើងខ្ញុំនឹងឲ្យភាជន៍ដ៏ពេញដោយទឹកឃ្មុំ ទឹកឃ្មុំនេះផង ភ្លៅម្រឹគ(ដែលចំអិនស្រេច)ផង ដល់អ្នក មួយទៀត ព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកឲ្យវត្ថុជាទីប្រាថ្នា គង់នៅក្នុងប្រទេសណា យើងនឹងប្រាប់ប្រទេសនោះ ដល់អ្នក ។

ចប់ ជូជកបព្វៈ ។

(៣០៦) ឯសសេលោ មហាព្រហ្ម បព្វតោ គន្ធមាទនោ

យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ ។
ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច[១] មសញ្ជដិំ
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។
ឯតេ នីលា បទិស្សន្តិ នានាផលធរា ទុមា
ឧគ្គតា អព្ភកូដាវ នីលា អញ្ជនបព្វតា ។
ធវស្សកណ្ណា ខទិរា សាលា ផន្ទនមាលុវា
សម្បវេធន្តិ វាតេន សកឹ បីតាវ មាណវា ។
ឧបរិ ទុមបរិយាយេសុ សង្គីតិយោវ សុយ្យរេ
នជ្ជុហា កោកិលា សង្ឃា សម្បតន្តិ ទុមា ទុមំ ។
អវ្ហយន្តេវ គច្ឆន្តំ សាខាបត្តសមីរិតា
រមយន្តេវ អាគន្តុំ មោទយន្តិ និវាសិនំ ។
យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ
ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដិំ
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

---

១ ម. អាសជិញ្ច ។

[៣០៦] (ចេតបុត្ត...) នៃមហាព្រាហ្មណ៍ នោះហ្ន៎ ក៏គន្ធមាទន៍ ជាវិការៈ នៃភ្នំ ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរស្តេចគង់នៅជាមួយនឹងព្រះរាជបុត្រនឹងព្រះទេពី ៗ ព្រះរាជាទ្រទ្រង់ភេទអ្នកបួសដ៏ប្រសើរផង មានទំពក់នឹងរែកសម្រាប់បូជាភ្លើង នឹងជដាផង ទ្រង់ស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំលើផែនដី នមស្ការនូវភ្លើង ៗ ឈើទាំងឡាយទុំ ដ៏ខៀវ ទ្រទ្រង់ផ្លែផ្សេងៗ ដ៏ខ្ពស់មានកំពូលទីសមេឃ ដ៏ខៀវដូចភ្នំផ្កាអញ្ជន ៗ មានដើមត្របែកព្រៃ ដើមត្របៀកប្រេស ដើមគគីរ ដើមរាំង ដើមពង្រ នឹងដើមជ្រៃ ទោរទន់ទៅមក ដោយខ្យល់ ដូចជាមាណពទើបផឹក (ស្រា) ម្តង ៗ នៅខាងលើមែកឈើទាំងឡាយ ឮសូរស័ព្ទដូចជាចម្រៀងទិព្វ (ព្រោះ) មានហង្សប៉ោលគោកនឹងតាវ៉ៅ ចុះទំពីឈើមួយទៅឈើមួយ ៗ មែកឈើ នឹងស្លឹកឈើទាំងឡាយ ដែលខ្យល់បក់ត្រូវហើយ ឮដូចជាហៅរកជនកំពុងដើរ ដូចជារីករាយនឹងជនដែលមកដល់ ត្រេកត្រអាលនឹងជនដែលនៅអាស្រ័យ ៗ អ្នកនឹងចូលទៅកាន់អាស្រម ដែលជាកន្លែង ព្រះបាទវេស្សន្តរស្តេចគង់នៅ ជាមួយនឹងព្រះរាជបុត្រាបុត្រីទាំងឡាយ ស្តេចទ្រទ្រង់ភេទជាអ្នកបួសដ៏ប្រសើរ មានទំពក់នឹងរែកសម្រាប់បូជា នឹងព្រះជដាទ្រង់ស្លៀកស្បែកខ្លា ផ្ទុំលើផែនដី នមស្ការភ្លើង ៗ

[៣០៧] អម្ពា កបិត្ថា បនសា សាលា ជម្ពូ វិភេទកា
ហរីតកី អាមលកា អស្សត្ថា ពទរានិ ច
ចារុតិម្ពរុក្ខា ចេត្ថ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
មធុមធុកា ថេវន្តិ នីចេ បក្កា ចុទុម្ពរា
បារេវតា ភវេយ្យា ច មុទ្ទិកា ច មធុត្ថិកា
មធុំ អនេលកំ តត្ថ សកមាទាយ ភុញ្ជរេ ។
អញ្ញេត្ថ បុប្ផិតា អម្ពា អញ្ញេ តិដ្ឋន្តិ ទោវិលា
អញ្ញេ អាមា ច បក្កា ច ភិង្គវណ្ណា(១) តទូភយំ ។
អថេត្ថ ហេដ្ឋា បុរិសោ អម្ពបក្កានិ គណ្ហតិ
អាមានិ ចេវ បក្កានិ វណ្ណគន្ធរសុត្តមា ។
អតេវ(២) មេ អច្ឆរិយំ ហិង្ការោ បដិភាតិ មំ
ទេវានមិវ អាវាសោ សោភតិ នន្ទនូបមោ
វិភេទកា នាឡិកេរា ខជ្ជុរីនំ ព្រហាវនេ
មាលាវ គន្ថិតា ឋន្តិ ធជគ្គានេវ ទិស្សរេ ។
នានាវណ្ណេហិ បុប្ផេហិ នភំ តារាចិតាមិវ
កុដជី(៣) កុដ្ឋតគ្គរា បាដលិយោ ច បុប្ផិតា
បុន្នាគា គិរិបុន្នាគា កោវិឡារា ច បុប្ផិតា ។

---

១ ឱ. ភេកវណ្ណា ។ ២ ម. តថេវ ។ ៣ ម កុដិជា ។

(៣០៧) ក្នុងទីនុ៎ះ មានដើមស្វាយ ខ្វិត ខ្នុរ រាំង ព្រីង សម៉ពិកេទក៍ សម៉ក្លុក កន្ទួតព្រៃ ពោធិ ពទ្រា ទន្លាប់មាស ជ្រៃនឹងក្រសាំង មាក់សាង មានផ្លែដ៏ផ្អែមរុងរឿង នឹងល្វាមានផ្លែទុំ ដើមទាបៗ មានបេកអម្បូងក្លុក បេកអម្បូងស្នែង នឹងចន្ទន៍ មានផ្លែផ្អែមដូចទឹកឃ្មុំ គេតែងយកឃ្មុំ ឥតមេក្នុងទីនោះ មកជារបស់ខ្លួនហើយបរិភោគ ៗ ក្នុងទីនុ៎ះ មានស្វាយខ្លះកំពុងផ្កា ស្វាយខ្លះទើបជាក្បាលរុយ ស្វាយខ្លះមានផ្លែខ្ចីនឹងទុំ ផ្លែទាំងពីរបែបនោះមានសម្បុរដូចខ្នងកញ្ចាញ់ចេក ៗ ក្នុងទីនុ៎ះ បុរស(ឈរ)ខាងក្រោម បេះផ្លែស្វាយទុំទាំងឡាយ ស្វាយទាំងឡាយទាំងខ្ចីទាំងទុំ មានសម្បុរក្លិននឹងរសដ៏ឧត្តម ៗ ខ្ញុំតែងមានសេចក្តីអស្ចារ្យក្រៃពេក ទាំងការលាន់ឮថាហឹងៗ ក៏ប្រាកដដល់ខ្ញុំ ប្រទេសនោះ ឧបមាដោយនន្ទនវ័ន ល្អដូចជាទីនៅរបស់ពួកទេវតា ៗ ត្នោត ដូងដុះចម្រុះគ្នា ក្នុងព្រៃលើដ៏ធំ ផ្កាទាំងឡាយ ដូចជាកម្រងដែលគេក្រងហើយឬប្រាកដដូចជាជាយទង់ជ័យ ៗ ខ្លែងគន់ កុម្ពកោដ្ឋ កុម្ពក្រឹស្នាប្រទៀង បុន្នាគតូច បុន្នាគធំ នឹងរលួស មានផ្កាព័ណ៌ផ្សេងៗរីកស្គុះស្គាយ ដូចផ្កាយដែលភ្លឺព្រោងព្រាត ក្នុងអាកាស ៗ

ឧទ្ទាលកា សោមរុក្ខា អគរុភល្លិយា(១) ពហូ
បុត្តជីវា ច កកុធា(២) អសនា ចេត្ថ បុប្ផិតា ។
កុដជា សលឡា នីបា កោសម្ពលពុជា ធវា
សាលា ច បុប្ផិតា តត្ថ បលាលខលសន្និភា ។
តស្មា វិទូរេ ពោក្ខរណី ភូមិភាគេ មនោរមេ
បទុមុប្បលសញ្ឆន្នា ទេវានមិវ នន្ទនេ ។
អថេត្ថ បុប្ផរសមត្តា កោកិលា មញ្ជុភាណិកា
អភិនាទេន្តិ តំ វនំ ឧតុសម្បុប្ផិតេ ទុមេ ។
ភស្សន្តិ មករន្ទេហិ ពោក្ខរេ ពោក្ខរេ មធូ
អថេត្ថ វាតា វាយន្តិ ទក្ខិណា អថ បច្ឆិមា ។
បទុមកិញ្ជក្ខរេណូហិ ឱកិណ្ណោ ហោតិ អស្សមោ
ថូលា សិង្ឃាដកា ចេត្ថ សសាទិយា បសាទិយា(៣) ។
មច្ឆកច្ឆបព្យាវិធា ពហូ ចេត្ថ មុបយានកា
មធុំ ភិសេហិ សវតិ ខីរំ សប្បិ មុឡាលិភិ
សុរភិ តំ វនំ វាតិ នានាគន្ធសមេរិតំ ។

---

១. ម. អគ្គសុភគ្គិយា ។ ២. ឱ. ម. កកុជា ។ ៣ ម. សំសារិយា បសារិយា ។

ពជព្រឹក្ស ខ្ញញ កំញ៉ាន ពក់ខ្មៅ ជ្រៃធំ ទន្ទានិងធ្នង់ជាច្រើន បញ្ចេញផ្កាក្នុងទីនោះ ៗ ខ្វឹងគង់ ស្រល់ ស្មោល សង្ស័រ ខ្នុរសម្ល ត្របែកព្រៃនិងពំង ជ្រុះផ្កាក្នុងទីនោះ ដូចជាលានបម្បើង ៗ ក្នុងភូមិភាគជាទីមនោរម្យ ជិតអាស្រមនោះ មានស្រះបោក្ខរណីដេរដាសដោយផ្កាឈូក និងផ្កាព្រលិត ដូចជាក្នុងនន្ទនវ័នរបស់ពួកទេវតា ៗ មួយទៀត ពួកតាវ៉ៅដែលស្រវឹងដោយរសផ្កា យំពីរោះ នៅលើឈើដែលមានផ្ការីកតាមរដូវ ញុំាងព្រៃនោះឲ្យលាន់ឮគឹកកង ៗ លំអងដែលពាយពាយ ចេញអំពីកេសរ ដែលមាននៅគ្រប់ស្លឹកឈូកមានរសផ្អែម បើខ្យល់បក់ផាត់មក ក្នុងទីអាស្រមនុ៎ះ អំពីទិសខាងត្បូងនិងខាងលិច ៗ អាស្រមក៏ដេរដាសដោយលំអងកេសរផ្កាឈូក ក្នុងស្រះបោក្ខរណីនុ៎ះ មានផ្លែក្រជាប់ដ៏ថ្លោសៗ និងស្រូវសាលីជ្រុះរុះពាយពាយលើផែនដី ៗ មួយទៀត មានត្រីអណ្តើក និងក្តាមច្រើនបែប ហែលហែលទៅមកក្នុងស្រះនោះ រសដែលហូរចេញអំពីក្រអៅឈូក មានឱជាដូចទឹកឃ្មុំ និងរសដែលហូរចេញអំពីមើមឈូក មានឱជាដូចទឹកដោះស្រស់និងទឹកដោះថ្លា ព្រៃនោះមានក្លិនក្រអូបផ្សេងៗ ផ្សព្វផ្សាយក្លិនឈ្ងុយឈ្ងប់ ៗ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ចុល្លវនវណ្ណនា

សម្មោទិតេវ គន្ធេន បុប្ផសាខាហិ តំ វនំ

ភមរា បុប្ផគន្ធេន សមន្តមភិនាទិតា ។

អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា

មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។

នន្ទិកា ជីវបុត្តា ច ជីវបុត្តា បិយា ច នោ

បិយា បុត្តា បិយា នន្ទា ទិជា ពោក្ខរណីយកា ។

មាលាវ គន្ថិតា ឋន្តិ ធជគ្គានេវ ទិស្សរេ

នានាវណ្ណេហិ បុប្ផេហិ កុសលេហិ សុគន្ធិតា ។

យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ

ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

ព្រៃនោះ ដូចជា (ញុំាងជនដែលមកដល់) ឲ្យរីករាយ ដោយក្លិន ដោយផ្កា នឹងផ្លែឈើ ក្លនទាំងឡាយ ក៏ញុំាងព្រៃឲ្យគឹកកង ដោយជុំវិញ ព្រោះតែក្លិនផ្កា ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះសោត មានសត្វបក្សីផ្សេងជាតិជាច្រើន មានសម្បុរផ្សេង ៗ គ្នា ត្រេកត្រអាលជាមួយនឹងមេ យំរកគ្នាទៅវិញទៅមក ក្នុងស្រះនោះ ។ ពួកបក្សីដែលនៅក្នុងស្រះបោក្ខរណី គឺសត្វនន្ទិកា ១[(១)] សត្វជីវបុត្តា ១[(២)] សត្វជីវបុត្តាបិយាចនោ ១[(៣)] សត្វបិយាបុត្តាបិយានន្ទា ១[(៤)] ។ ផ្កាទាំងឡាយ ដូចជាកម្រងផ្កាដែលគេក្រងហើយ ប្រាកដដូចជាជាយទង់ជ័យ ពុំនោះដូចជាកម្រងផ្កា ដែលមាលាការដ៏ឈ្លាសក្រងយ៉ាងល្អ ដោយផ្កាមានពណ៌ផ្សេងៗ ។ ក្នុងទីដែលព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់គង់នៅ ជាមួយនឹងព្រះរាជបុត្រាបុត្រី ព្រះអង្គទ្រង់ភេទជាអ្នកបួសដ៏ប្រសើរ មានទំពក់ នឹងរែកសម្រាប់បូជាភ្លើងផង នឹងព្រះជដា ទ្រង់ស្លៀកស្បែកខ្លា ផ្ទំនៅលើផែនដី នមស្សារភ្លើង ។

---

១ ពួកសត្វនេះពោលថា បពិត្រព្រះវេស្សន្តរ ព្រះអង្គកាលគង់នៅក្នុងព្រៃនេះ ចូរត្រេកអរចុះ ។ ២ ពួកសត្វនេះពោលថា ព្រះអង្គគ្គី បុត្រាបុត្រីរបស់ព្រះអង្គគ្គី ចូររស់នៅសប្បាយចុះ ។ ៣ ពួកសត្វនេះពោលថា ព្រះអង្គគ្គី បុត្រាបុត្រីរបស់ព្រះអង្គគ្គី ដែលជាទីស្រឡាញ់ ចូររស់នៅចុះ ។ ៤ ពួកសត្វនេះពោលថា ព្រះអង្គគ្គី បុត្រាបុត្រីរបស់ព្រះអង្គគ្គី ដែលជាទីស្រឡាញ់ ចូរត្រេកអរ ។ អដ្ឋកថា ។

(៣០៨) ឥទញ្ច មេ សត្តុភត្តំ មធុនា បដិសំយុតំ

មធុបិណ្ឌិកា ច សុកតាយោ សត្តុភត្តំ ទទាមិ តេ ។

(៣០៩) តុយ្ហេវ សម្ពលំ ហោតុ នាហំ ឥច្ឆាមិ សម្ពលំ

ឥតោបិ ព្រាហ្មណ គណ្ហាហិ គច្ឆ ព្រាហ្មណ យថាសុខំ ។

អយំ ឯកបទី ឯតិ ឧជុំ គច្ឆតិ អស្សមំ

ឥសីបិ អច្ចុតោ តត្ថ បង្កទន្តោ រជស្សិរោ

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ ។

ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ

តំ ត្វំ គន្ត្វាន បុច្ឆស្សុ សោ តេ មគ្គំ បវក្ខតិ ។

(៣១០) ឥទំ សុត្វា ព្រហ្មពន្ធុ ចេតំ កត្វា បទក្ខិណំ ។

ឧទគ្គចិត្តោ បក្កាមិ យេនាសិ អច្ចុតោ ឥសិ ។

ចុល្លវនវណ្ណនា ។

(៣១១) គច្ឆន្តោ សោ ភារទ្វាជោ អទ្ទស អច្ចុតំ ឥសឹ

ទិស្វាន តំ ភារទ្វាជោ សម្មោទិ ឥសិនា សហ ។

[៣០៨] (ជូជក...) កត្តឹសដូវនេះ ដែលយើងលាយហើយដោយទឹកឃ្មុំ យើងនឹងឲ្យនូវទឹកឃ្មុំដែលយើងធ្វើល្អហើយផង នឹងកត្តឹសដូវផង ដល់អ្នក ។

[៣០៩] (ចេតបុត្ត...) ស្បៀងចូរនៅជារបស់អ្នកឯងចុះ យើងមិនត្រូវការស្បៀងទេ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរយកស្បៀងអំពីនេះទៅ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅតាមស្រួលចុះ ។ ផ្លូវនេះជាផ្លូវល្មមដើរចុះបុគ្គលម្នាក់ ត្រង់ទៅកាន់អាស្រម ក្នុងអាស្រមនោះ មានឥសីឈ្មោះអច្ចុតៈមានធ្មេញប្រកបដោយមន្ទិល មានសរីរៈប្រឡាក់ដោយធូលី ទ្រទ្រង់ភេទជាអ្នកបួសដ៏ប្រសើរផង ទំពក់ផង វែកសម្រាប់បូជាភ្លើងផង ជដាផង ។ ឥសីឈ្មោះអច្ចុតៈនោះជាអ្នកស្លៀកស្បែកខ្លា ដេកនៅលើកម្រាលស្លឹកឈើលើផែនដី នមស្ការភ្លើង អ្នកចូរទៅសួរលោកចុះ លោកនឹងប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកពុំខាន ។

[៣១០] ជូជកជាព្រហ្មពន្ធុ លុះបានឮពាក្យនេះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ ប្រទក្សិណចេតបុត្តព្រានព្រៃ រួចដើរតម្រង់ទៅកាន់អច្ចុតឫសី ។

ចប់ ចុល្លវនវណ្ណនា ។

[៣១១] កាលជូជកព្រាហ្មណ៍នោះ ដើរទៅជួបឥសីឈ្មោះអច្ចុតៈ លុះជូជកបានឃើញឥសីនោះហើយ ក៏សំណេះសំណាលជាមួយនឹងឥសីថា

កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ កច្ចិ ភោតោ អនាមយំ
កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។
កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។
(៣១២)កុសលញ្ចេវ មេ ព្រហ្មេ អថោ ព្រហ្មេ អនាមយំ
អថោ ឧញ្ឆេន យាបេមិ អថោ មូលផលា ពហូ ។
អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។
ពហូនិ វស្សបូគានិ អស្សមេ សម្មតោ មម
នាភិជានាមិ ឧប្បន្នំ អាពាធំ អមនោរមំ ។
ស្វាគតន្តេ មហាព្រហ្មេ អថោ តេ អទុរាគតំ
អន្តោ បវិស ភទ្ទន្តេ បាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ ។
តិន្ទុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសុមារិយោ
ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ ព្រហ្មេ វរំ វរំ ។
ឥទំបិ បានិយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា
តតោ បិវ មហាព្រហ្មេ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។

លោកដ៏ចំរើន សុខសប្បាយទេឬ លោកដ៏ចំរើន មិនមានរោគាពាធទេឬ លោកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (ស្រួល)ទេឬ មើមឈើនឹងផ្លែឈើមានច្រើនដែរឬ ។ ពួករបោម មូស ពស់មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដែរដាសដោយម្រឹគសាហាវ មិនមានការបៀតបៀនទេឬ ។

(៣១៤) (តាបស...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាសុខសប្បាយទេ អាត្មាមិនមានរោគាពាធទេ មួយទៀត អាត្មាចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (ស្រួល)ទេ ទាំងមើមឈើផ្លែឈើ ក៏មានច្រើនដែរ ។ មួយវិញទៀត ពួករបោម មូស ពស់ មានតិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏ដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ មិនមានការបៀតបៀនអាត្មាទេ ។ អាត្មានៅក្នុងអាស្រមនេះ អស់ប្រជុំនៃឆ្នាំជាច្រើន អាត្មាមិនដែលស្គាល់អាពាធមិនជាទីត្រេកអរនៃចិត្តកើតហើយទេ ។ នៃមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកល្អហើយ អ្នកមិនមែនមកអាក្រក់ទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចំរើន អ្នកអញ្ជើញចូលមកខាងក្នុង អ្នកចូរលាងជើងទាំងឡាយរបស់អ្នកចុះ ។ នៃព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបរិភោគផ្លែទន្លាប់ ផ្លែព្រឹង ផ្លែមាក់សាង ផ្លែមាក់ដោក មានរសឆ្ងាញ់ពីសា ដូចជាទឹកឃ្មុំ ។ ទាំងទឹកត្រជាក់នេះ អាត្មាបានដងមកអំពីជ្រោះភ្នំ នៃមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរផឹកទឹកនោះចុះប្រសិនបើអ្នកត្រូវការ ។

(៣១៣) បដិគ្គហិតំ យំ ទិន្នំ សព្វស្ស អគ្ឃិយំ កតំ

សញ្ជយស្ស សកំ បុត្តំ សិវីហិ វិប្បវាសិតំ

តមហំ ទស្សនមាគតោ យទិ ជានាសិ សំស មេ ។

(៣១៤) ន ភវំ ឯតិ បុញ្ញត្ថំ សិវិរាជស្ស ទស្សនំ

មញ្ញេ ភវំ បត្ថយតិ រញ្ញោ ភរិយំ បតិព្វតំ ។

មញ្ញេ កណ្ហាជិនំ ទាសឹ ជាលឹ ទាសញ្ច ឥច្ឆសិ

អថ វា តយោ មាតាបុត្តេ អរញ្ញា នេតុមាគតោ

ន តស្ស ភោគា វិជ្ជន្តិ ធនំ ធញ្ញញ្ច ព្រាហ្មណ ។

(៣១៥) អកុទ្ធរូបោហំ ភោតោ នាហំ យាចិតុមាគតោ

សាធុ ទស្សនមរិយានំ សន្និវាសោ សទា សុខោ ។

អទិដ្ឋបុព្វោ សិវិរាជា សិវីហិ វិប្បវាសិតោ

តមហំ ទស្សនមាគតោ យទិ ជានាសិ សំស មេ ។

(៣១៦) ឯស សេលោ មហាព្រហ្មេ បព្វតោ គន្ធមាទនោ

យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ ។

(៣១៣) (ជូជក...) តែដែលលោកបានឲ្យ ខ្ញុំបានទទួលយកហើយ ដែលលោកបានធ្វើឲ្យជាជំនូនដល់ខ្ញុំទាំងអស់ ខ្ញុំមកដើម្បីចង់ចួបនឹងព្រះរាជបុត្របង្កើត របស់ព្រះបាទសញ្ជ័យ ដែលពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របំបរបង់ហើយនោះ ប្រសិនបើលោកជ្រាប សូមប្រាប់ខ្ញុំផង ។

(៣១៤) (តាបស...) អ្នកមិនមែនមកគាល់ព្រះបាទសិវិ ដើម្បីបុណ្យទេ អ្នកទំនងជាចង់បានព្រះទេវីរបស់ព្រះរាជា ដែលជាស្ត្រីប្រតិបត្តិកន្លកស្តា ។ អ្នកទំនងជាចង់បានកុមារីឈ្មោះកណ្ហាជិនា ធ្វើជាទាសីនឹងកុមារឈ្មោះជាលីធ្វើជាទាសៈ ឬក៏អ្នកមកដើម្បីនាំយកជនទាំង ៣នាក់ គឺមាតានឹងបុត្រីបុត្រា ទៅអំពីព្រៃ នៃព្រាហ្មណ៍ ឯព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ មិនមានភោគៈ មិនមានទ្រព្យ មិនមានធញ្ញជាតិទេ ។

(៣១៥) (ជូជក...) ខ្ញុំមិនមែនមានសភាពជាអ្នកខឹងនឹងលោកទេ ខ្ញុំមិនមែនមកដើម្បីសូមទេ កាលចួបប្រទះនឹងពួកលោកដ៏ប្រសើរ ជាការល្អ ការនៅរួម នាំមកនូវសេចក្តីសុខសព្វៗកាល ។ ព្រះបាទសិវិដែលពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របំបរបង់ហើយ ខ្ញុំមិនដែលបានឃើញ បានជាខ្ញុំមកគាល់ព្រះអង្គ ប្រសិនបើលោកជ្រាប សូមប្រាប់ខ្ញុំផង ។

(៣១៦) (តាបស...) នែមហាព្រាហ្មណ៍ ទ្រះហ៊ុកុំគន្ធមាទន៍ ជាវិការៈនៃថ្ម ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរស្តេចគង់នៅ ជាមួយព្រះរាជបុត្រនឹងព្រះទេវី។

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ចដំ
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។
ឯតេ នីលា បទិស្សន្តិ នានាផលធរា ទុមា
ឧគ្គតា អព្ភកូដាវ នីលា អញ្ជនបព្វតា
ធវស្សកណ្ណា ខទិរា សាលា ផន្ទនមាលុវា
សម្បវេធន្តិ វាតេន សកឹ បីតាវ មាណវា ។
ឧបរិ ទុមបរិយាយេសុ សង្គីតិយោវ សុយ្យរេ
នជ្ជុហា កោកិលសង្ឃា សម្បតន្តិ ទុមា ទុមំ ។
អវ្ហយន្តេវ គច្ឆន្តំ សាខា បត្តសមីរិតា
រមយន្តេវ អាគន្តុំ មោទយន្តិ និវាសិនំ ។
យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ
ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ចដំ
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

ព្រះរាជាទ្រទ្រង់ភេទនៃបព្វជិតដ៏ប្រសើរ មានដំពក់ទឹងវែកសម្រាប់បូជាភ្លើង សក់កណ្ដាញ់ ស្លៀកដណ្ដប់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំផ្ទាល់ផែនដី នមស្ការភ្លើង ៗ ពួកឈើដែលមើលទៅឃើញទុំះ ជាឈើមានពណ៌ខៀវ ទ្រទ្រង់ផ្លែផ្សេង ៗ ខ្ពស់មានចុងស្មើនឹងពពក មានពណ៌ខៀវដូចភ្នំផ្កាអញ្ជ័ន គឺដើមត្របែកព្រៃ ត្របៀកប្រើស គគីរ រាំងភ្នំ ពង្រនឹងជ្រៃ ញ័រទ្រេតទ្រោតដោយខ្យល់ ដូចពួកមាណពទើបផឹក (សុរា)ម្ដង ៗ (សំឡេងរបស់ពួកសត្វស្លាបផ្សេង ៗ) លើមែកឈើទាំងឡាយលាន់ឮដូចចម្រៀង (ទិព្វ) ពួកសត្វប៉ោលគោក សត្វតាវៅ នាំគ្នាហើរត្រៀលត្នាត់ អំពីដើមឈើមួយ ទៅកាន់ដើមឈើមួយ ៗ អស់ទាំងមែកឈើមានស្លឹក ដែលត្រូវខ្យល់បក់មកក៏ហាក់ដូចជាដង្ហោយហៅជនដែលកំពុងដើរ ដូចជាត្រេកអរនឹងជនដែលមកដល់ រីករាយនឹងជនដែលនៅអាស្រ័យ ៗ (អ្នកនឹងឃើញសម្បត្តិនៃអាស្រមបទ) ក្នុងអាស្រម ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរស្ដេចគង់នៅ ជាមួយព្រះរាជបុត្រនឹងព្រះទេពី ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ភេទបព្វជិតដ៏ប្រសើរ មានដំពក់ទឹងវែកសម្រាប់បូជាភ្លើង នឹងសក់កណ្ដាញ់ស្លៀកដណ្ដប់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំផ្ទាល់ផែនដី នមស្ការភ្លើង ៗ

ករេរិមាលា វិតតា ភូមិភាគេ មនោរមេ
សទ្ទលា ហរិតា ភូមិ ន តត្ថុទ្ធំសតេ រជោ ។
មយូរគីវសង្កាសា តូលផស្សសមូបមា
តិណានិ នាតិវត្តន្តិ សមន្តា ចតុរង្គុលា ។
អម្ពា ជម្ពូ កបិដ្ឋា ច នីចេ បក្កា ចុទុម្ពរា
បរិភោគេហិ រុក្ខេហិ វនំ តំ រតិវឌ្ឍនំ ។
វេឡុរិយវណ្ណសន្និភំ មច្ឆគុម្ពនិសេវិតំ
សុចិ សុគន្ធំ សលិលំ អាបោ តត្ថបិ សន្ទតិ ។
តស្សាវិទូរេ បោក្ខរណី ភូមិភាគេ មនោរមេ
បទុមុប្បលសញ្ឆន្នា ទេវានមិវ នន្ទនេ ។
តីណិ ឧប្បលជាតានិ តស្មឹ សរសិ ព្រាហ្មណ
វិចិត្រនីលានេកានិ សេតលោហិតកានិ ច ។
(៣១៧) ខោមាវ តត្ថ បទុមា សេតសោគន្ធិយេហិ ច
កលម្ពកេហិ សញ្ឆន្នា មុចលិន្ទោ នាម សោ សរោ ។
អថេត្ថ បទុមា ផុល្លា អបរិយន្តាវ ទិស្សរេ
គិម្ហា ហេមន្តិកា ផុល្លា ជណ្ណុតគ្ឃា ឧបត្ថកា ។

មានផ្កាទន្លាជ្រុះរោយរាយ ដេរដាសលើភូមិភាគ ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ទាំងផ្លូវផែនដីក៏មានពណ៌ខៀវស្រងាត់ ដោយស្មៅចិញ្ចៀន ឥតមានធូលីហុយក្នុងទីនោះឡើយ ។ ទាំងស្មៅសោតក៏មានពណ៌ដូចជាផ្ត-កនៃក្ងោក មានឧបមាស្មើដោយសម្ផស្សនៃសំឡី មិនហួសអំពីខ្នាប់ដោយជុំវិញ ។ មានស្វាយ ព្រីង ក្វិដ្ឋ ល្វា មានផ្លែទុំក្នុងទីទាប ព្រៃនោះសម្រាប់ញុំាងតម្រេកឲ្យចំរើន ដោយពួកឈើសម្រាប់បរិភោគ ។ ទឹកស្អាត មានក្លិនក្រអូប មានសម្បុរប្រហែលគ្នានឹងពណ៌នៃកែវពៃទូរ្យ កុះករដោយហ្វូងត្រី រមែងហូរទៅក្នុងព្រៃនោះ ។ ក្នុងទីជិតនៃអាស្រមបទនោះ មានស្រះបោក្ខរណីដ៏ដេរដាសដោយឈូកនឹងឧប្បលក្នុងភូមិភាគ ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ដូចជាក្នុងនន្ទនវ័ននៃពួកទេវតា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងស្រះនោះសឹងឆ្កុកឆ្កាស់ដោយឧប្បលជាតបី (នេះ) គឺឧប្បលខៀវ ឧប្បល-ស នឹងឧប្បលក្រហម ។

(៣១៧) ក្នុងស្រះនោះ (ស) ដូចជាសំពត់សម្បកឈើ ស្រះនោះឈ្មោះថាមុចលិន្ទស្រះ ដេរដាសដោយព្រលិតនឹងស្គន្ធទាំងឡាយផង ដោយត្រកួនទាំងឡាយផង ។ មួយទៀត ពួកផ្កាឈូកក្នុងស្រះនោះ កើតស្កុះស្គាយ ឃើញហាក់ដូចជាគ្មានទីបំផុត ខ្លះក៏កើតក្នុងគិម្ហរដូវ ខ្លះកើតក្នុងហេមន្តរដូវ ឋិតនៅក្នុងទឹកត្រឹមជង្គង់ ។

សុរភី សម្បវាយន្តិ   វិចិត្រា បុប្ផសន្ថតា
ភមរា បុប្ផគន្ធេន   សមន្តាមភិនាទិតា ។
(៣១៨) អថេត្ថ ឧទកន្តស្មឹ   រុក្ខា តិដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណ
កទម្ពា បាដលី ផុល្លា   កោវិឡារា ច បុប្ផិតា ។
អង្កោលា កច្ឆិការា ច   បារិជញ្ញា ច បុប្ផិតា
វារណា វុយ្ហនា រុក្ខា   មុចលិន្ទមុភតោ សរំ ។
សិរីសា សេតបារិសា   សាធុ វាយន្តិ បទ្មកា
និគ្គុណ្ឌី សរនិគ្គុណ្ឌី   អសនា ចេត្ថ បុប្ផិតា ។
បង្កុរា ពហុលា សេលា   សោភញ្ជនា ច បុប្ផិតា
កេតកា កណិការា ច   កណវេរា ច បុប្ផិតា ។
អជ្ជុនា អជ្ជុកណ្ណា ច   មហានាមា ច បុប្ផិតា
សុបុប្ផិតគ្គា តិដ្ឋន្តិ   បជ្ជលន្តេវ កឹសុកា ។
សេតបណ្ណិ សត្តបណ្ណា   កទលិយោ កុសុម្ភរា
ធនុតក្ការិបុប្ផេហិ   សីសបាវរណានិ ច ។
អច្ឆិវា សិម្ពលីរុក្ខា   សល្លកិយោ ច បុប្ផិតា
សេតគេរុតគរិកា   មំសិកោដ្ឋកុលាវរា ។
ទហរា រុក្ខា វុឌ្ឍា ច   អកុដិលា ចេត្ថ បុប្ផិតា
អស្សមំ ឧភតោ ឋន្តិ   អគ្យាគារំ សមន្តតោ ។

ផ្ទៃទឹកនោះសឹងវិចិត្រល្អ ដំដេរដាសដោយផ្កា មានក្លិនក្រអូបឈ្ងុយឈ្ងប់បក់ផ្សាយទៅ ពួកមេឃ្មុំកន្ទង់ទ្រហឹងអឹងកងជុំវិញព្រោះក្លិនផ្កា ៗ

(៣១៨) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត មានពួកដើមឈើ គឺក្តុម្ព ប្រនៀងនឹងរលួសផ្អុង មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ដុះក្បែរមាត់ទឹកមុចលិន្ទស្រះនុះ ៗ មានទាំងដើមព្រូស ជន្លួស ស្វាត ខ្ទឹង មានផ្ការីក អមសងខាងមុចលិន្ទស្រះ ៗ មានពួកដីរខ្មៅ ដីរ-ស ឈូកត្រាញ់ គណ្ឌី-ស គណ្ឌីខ្មៅ ឆ្នង់ បញ្ចេញផ្កា ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុះ មានក្លិនក្រអូបបក់ផ្សាយទៅ ៗ មានពួកដើមសុក្រំ ដកពរ ពពូលខ្មៅ ម្រុំ មានផ្ការីក ពួកដើមកេតកៈ កណិការ ប្បាទេស មានផ្ការីក ៗ ពួកថ្ងន់-ស ថ្ងន់ខ្មៅ ជន្លាត់ដៃ មានផ្ការីក មានត្រួយរីកល្អ ដុះនៅប្រាលរន្ទាលដូចជាផ្កាចារ ៗ ពួកដើមសត្បា-ស សត្បាខ្មៅ ដើមបេកមាស ដើមដកគាំ (ព្រៃនោះរុងរឿង) ដោយផ្កាទឹកដោះខ្លានឹងគន្ទាផង ដោយផ្កាឆ្នង់ នឹងទន្លាផង ៗ ដើមដកខិម រកាអំពៅព្រៃ អង្គាសដី ក្រឹស្នា គ្រញូង កោដ្ឋ-ស កោដ្ឋខ្មៅ មានផ្ការីក ៗ ព្រឹក្សា(ទាំងនោះ) ទោះខ្ចី សឹងមានដើមដ៏ត្រង់ មានផ្ការីក ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុះ ដុះនៅទាំងសងខាងអាស្រម (ព័ទ្ធព័ទ្ធ) ជុំវិញពេញក្អឹង ៗ

(៣១៩) អថេត្ថ ឧទកន្តស្មឹ ពហូ ជាតា ផណិជ្ជកា(១)
មុគ្គតិយោ ករតិយោ សេវាលំ សីសកំ ពហុ(២) ។
ឧទ្ធាបវត្តំ ឧល្លុង្ឃិតំ មក្ខិកា ហិង្គុជាលិកា
ទាសិមកញ្ជកោ ចេត្ថ ពហូ នីចេ កលម្ពកា
ឯឡម្ពកេហិ សញ្ឆន្នា រុក្ខា តិដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណ
សត្តាហំ ធារិយមានំ គន្ធោ តេសំ ន ឆិជ្ជតិ ។
ឧភតោ សរញ្ច មុចលិន្ទំ បុប្ផា តិដ្ឋន្តិ ភាគសោ
ឥន្ទិវរេហិ សញ្ឆន្នំ វនន្តមុបសោភតិ
អឌ្ឍមាសំ ធារិយមានំ គន្ធោ តេសំ ន ឆិជ្ជតិ ។
នីលបុប្ផិ សេតវារី បុប្ផិតា គិរិកណ្ណិកា
កលេរុក្ខេហិ(៣) សញ្ឆន្នំ វនន្តំ តុលសីហិ ច ។
សម្មោទិតេវ គន្ធេន បុប្ផសាខាហិ តំ វនំ
ភមរា បុប្ផគន្ធេន សមន្តាមភិនាទិតា ។
តីណិ កក្ការុជាតានិ(៤) តស្មឹ សរសិ ព្រាហ្មណ
កុម្ភមត្តានិ ចេកានិ មុរមត្តានិ ហ ឧភោ ។

---

១ ម ពហុ ជាតោ ផណិជ្ជកោ ។ ២ ម, សេវាលសីសកា ពហូ ។ ៣ ឱ. កដេរុក្ខេហិ ។ ៤ ម. កណ្ណារុក្ខជាតានិ ។

(៣១៩) មួយទៀត មានទាំងស្លឹកគ្រៃ សណ្តែកបាយ សណ្តែកពជ-មាសជាច្រើន សាពយ ទឹងកំពីងពួយ ជាច្រើនដុះក្បែរមាត់ទឹកមុច-លិន្ទស្រះនុ៎ះ ៗ (ទឹកនោះ) មានប្រាំងជាទំនប់ ត្រូវខ្យល់បក់មក រលកក៏ខ្ចាយខ្ចរឡើង មានពួកមេឃ្មុំ យំដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ ហើរត្រៀលត្បាត់ គុម្ពឈើមាន ម្លុំ ស្លា ស្នាប់ ស្លាធំ ក្នុងទីទំនាប ទៀបមុចលិន្ទស្រះនោះ មានត្រកួនជាច្រើន ៗ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកព្រឹក្សាសឹងដ៏ដេរដាស ដោយពួកវល្លិឈ្មោះ ឯឡម្ពកៈ ដុះនៅ ក្លិនរបស់ផ្កានៃវល្លិទាំងនោះ ដែលគេទ្រទ្រង់អស់ ៧ ថ្ងៃ មិនទាន់បាត់ក្រអូបឡើយ ៗ ពួកផ្កាដុះនៅ ក្នុងចំណែកទាំងពីរនៃមុចលិន្ទស្រះ ព្រៃនោះដ៏ដេរដាស ដោយពួកផ្កាលំចង់ ដ៏រុងរឿង ក្លិនរបស់ផ្កាទាំងនោះ ដែលគេទ្រទ្រង់អស់កន្លះខែ ក៏មិនទាន់បាត់ក្រអូបឡើយ ៗ រីឯអញ្ចាន់ខៀវ អញ្ចាន់-ស អញ្ចាន់លឿង មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ព្រៃនោះដ៏ដេរដាសដោយម្លិះរួត ម្លិះលា ៗ រីឯព្រៃនោះដូចជា (ញុំាងជនដែលមកដល់) ឲ្យរីករាយដោយក្លិនផង ដោយមែកមានផ្កាទាំងឡាយផង ឯពួកកន្លង់មានសូរសព្ទទ្រហឹងអឹងកងជុំវិញ ព្រោះក្លិនផ្កា ៗ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងមុចលិន្ទស្រះនោះ មានពួកត្រឡាចបីមុខ គឺមួយពួកផ្លែប៉ុនក្អម ពីរពួកទៀតផ្លែប៉ុនសម្ភោរ ៗ

(៣២០)អថេត្ថ សាសបោ ពហុកោ នាទិយោ(១) ហរិតាយុតោ
អសី តាលាវ តិដ្ឋន្តិ ឆេជ្ជា ឥន្ទិវរា ពហូ ។
អជ្ឈោជា សុរិយវល្លី ច កាឡិយា(២) មធុគន្ធិយា
អសោកា មុទយន្តី ច វល្លិកោ ខុទ្ទបុប្ផិយោ ។
កោរណ្ឌកា អនោជា ច បុប្ផិតា នាគមល្លិកា(៣)
រុក្ខមារុយ្ហ តិដ្ឋន្តិ ផុល្លា កឹសុកវល្លិយោ ។
កដេរុហា បវាសេន្តិ យោធិកា មធុគន្ធិយា
និលិយា សុមនា ភណ្ឌី សោភតិ បទុមុត្តរោ ។
បាដលី សមុទ្ទកប្បាសី កណិការា ច បុប្ផិតា
ហេមជាលាវ ទិស្សន្តិ រុចិរា អគ្គិសិខូបមា ។
យានិ តានិ ច បុប្ផានិ ថលជានូទកានិ ច
សព្វានិ តត្ថ ទិស្សន្តិ ឯវំ រម្មោ មហោទធិ ។
(៣២១)អថស្ស បោក្ខរណិយា ពហុកា វារិគោចរា
រោហិតា នលបេសិង្គូ កុម្ភិលា មករា សុសូ ។
មធុ ច មធុលដ្ឋិ ច តាលីយា(៤) ច បិយង្គុកា
កុន្ទជា ភទ្ទមុដ្ឋា ច(៥) សត្តបុប្ផា(៦) ច លោលុបា ។

---

១ ម. នារិយោ ។ ២ ម. កោឡិយា ។ ៣ ឆ. នាគវល្លិកា ។ ៤ ឆ. ម. តាលីសា។
៥ ម. កុជិន្ទជា ភទ្ទមុដ្ឋា ។ ៦ ម. សេតបុប្ផា ។

(៣២០) មួយទៀត មានស្ពៃដ៏ច្រើន ទឹងខ្មឹម-ស លាយដោយខ្មឹមក្រហម ជាច្រើន ដើមរកាទាំងឡាយ ដុះនៅដូចជាដើមត្នោត មានទាំងពួកលំពង់ដ៏ច្រើន ដែលគេគប្បីក្តិច ដុះនៅក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ៗ មានវល្លិម្ទះរូត ម្ទះលា ក្ទាំពាក់ ឈើឯម ពួកអសោកព្រឹក្ស ទឹងដើមទៀនព្រៃ ល្ពៅ វល្លិផ្តៅផ្ទាំង ៗ ស្មៅកន្ទុយដំរី រនោងព្រៃ ដើមខ្មឹម ដើមម្ទះសឹងដ៏មានផ្កាកែស្គះស្គាយ វល្លិតារ មានផ្កាកែ ដុះព័ទ្ធព័ន្ធដើមឈើ ៗ ពួកឈើនាងនួន មៀនព្រៃ យុក្ថា មានក្លិនដូចជាទឹកឃ្មុំ ម្ទះវល្លិ ម្ទះប្រក្រតី ចម្ប៉ា បទុមត្តព្រឹក្ស សឹងដ៏រុងរឿងល្អ ៗ ពួកប្រ-នៀង កប្បាសសមុទ្រ កណិការសឹងដ៏មានផ្កាកែស្គះស្គាយ ប្រាកដដូចជាបណ្តាញមាស សឹងដ៏រុងរឿងល្អ ដូចជាអណ្តាតភ្លើង ៗ ពួកផ្កាណា កើតលើគោកនឹងកើតក្នុងទឹក ពួកផ្កាទាំងអស់នោះ ប្រា-កដក្នុងមុចលិន្ទស្រះនោះ មុចលិន្ទស្រះទទ្រង់ទឹកច្រើន គួរឲ្យត្រេកអរ យ៉ាងនេះឯង ៗ

(៣២១) មួយទៀត ក្នុងស្រះបោក្ខរណីនោះ មានពួកសត្វដែលត្រាច់ទៅក្នុងទឹក ជាច្រើន គឺត្រីឆ្កិន ត្រីរ៉ស់ ត្រីអណ្តែង ក្រពើ មករ ក្តាម ៗ មានទាំងផ្លិតឃ្មុំ ឈើឯម ឆ្ទាំពូ ប្រយង្គ ស្មៅក្រញាញ់ជ្រូក ស្មៅមាត់ក្អែក ដើមសត្តបុស្ស សម្បូរល្វែង ៗ

សុរភិមុរុតតករ(១) ពហុកា តុង្គវល្ងិយោ(២)
បទ្មកា នារទា កោដ្ឋា ឈាមកា ច ហរេណុកា ។
ហលិទ្ទកា គន្ធសេលា ហរិវេរ ច គុគ្គុលា
វិភេទកា ចោរកោដ្ឋា កប្បុរ ច កលិង្គុកា ។
(៣២២) អថេត្ថ សីហា ព្យគ្ឃា ច បុរិសាលូ ច ហត្ថិយោ
ឯណេយ្យា បសទា ចេវ រោហិតា សរភា មិគា ។
កោដ្ឋសុណា សុណោបិ ច តុលិយា នឡសន្និភា
ចាមរី ចលនី លង្ឃី ឈាបិតា មក្កដា បិចុ ។
កក្កដា កដមាយា ច ឥក្កា គោណសិរា ពហូ
ខគ្គា វរាហា នកុលា កាឡកេត្ថ ពហុតសោ ។
មហិសា សោណា សិគាលា ចប្បកា ច សមន្តតោ
អាកុច្ឆា បចលាកា ច ចិត្រកា ចាបិ ទីបិយោ ។
បេលកា ច វិឃាសាទា សីហា គោគណិសាទកា
អដ្ឋបាទា ច មោរា ច ភស្សរា ច កុក្កុដ្ឋកា ។
ចង្កោរា កុក្កុដា នាគា អញ្ញមញ្ញំ បកោជិនោ
ពកា ពលាកា នជ្ជុហា ទិន្ទិភា កោញ្ចវាទិកា

---

១ ខ. សុរភី ច វុត្តា តគរា ។ ម. សុរភិមុក្ខតគ្គរា ។ ២ ខ. តុង្គវណ្ដោកា ។ ម. តុង្គវល្ងិកា។

ដើមពុំសែន ដើមឫសសាមសិប ក្រឹស្នា វល្លិ៍ជណ្តើរស្វា ឈូកត្រាញ់ ក្រពន់ កោដ្ឋ ព្រហូត បាយម៉ាត់ ។ ពួករមៀត ហរតាន យ៉ាងណា ហិរិវេរព្រឹក គ្រើល សម៉ពិកេទក៍ ប្រោស កប្បូរ រង្គក្រហម ។

(៣២២) មួយទៀត ក្បែរស្រះបោក្ខរណីនោះ មានពួកពជសីហ៍ ខ្លាធំ យក្ខិនី មានមុខដូចជាមុខមេសេះ ដំរី ទ្រាយ ស្វាន រមាំង សរកម្រឹគ ។ ហ្វូងចចក ទន្សាយ ឆ្មាបា ឆ្កែព្រៃ មានសម្បុរដូចជាផ្កាបបុស ចាមរី គោច ឈ្លូស ស្វាព្រាម ស្វាក្រិស ស្វាខោល ។ ទន្សោង ខ្ទីង ខ្លាឃ្មុំ គោព្រៃ ជាច្រើន ហ្វូងរមាស ជ្រូកព្រៃ ស្កា កង្ហែន ដោយច្រើន ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ។ មានទាំងហ្វូងក្របី ឆ្កែព្រៃ ចចក មានស្នាប់ឫស្សីធំព័ន្ធព័ទ្ធជុំវិញអាស្រម បទ ទន្សែង បចលាកម្រឹគ វិចិត្តម្រឹគ ខ្លាដំបង ។ ហ្វូងទន្សាយ ត្មាត កេសរសីហៈ កោកនិសាតកម្រឹគ សរភៈ ក្ងោក ក្ងាន អាអួតក្ងើង ។ ពួកមាន់ទឹក មាន់ព្រៃ ដំរី ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងរកគ្នាទៅវិញទៅមក ពួកកុកសាប់ កុកក្រក ប៉ោលគោក ត្រដេវវិច ក្រៀល រនាល ។

ព្យគ្ឃិនសា លោហបិដ្ឋា ចម្បកា ជីវជីវកា
កបិញ្ជរា តិត្តិរាយោ កុលាវា បដិកុដ្ឋកា ។
មណ្ឌាលកា ចេលកេឌុ[១] ភណ្ឌុតិត្តិរនាមកា
ចេលាវកា បិង្គលាយោ គោដកា អង្គហេតុកា ។
ករវីកា ច សគ្គា ច ឧហុង្ការា ច កុក្កុហា
នានាទិជគណាកិណ្ណំ នានាសរនិកូជិតំ ។
(៣២៣) អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នីលកា[២] មញ្ជុភាណិកា
មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ទិជា មញ្ជុស្សរា សិតា
សេតច្ឆិកូដា ភទ្រក្ខា អណ្ឌជា ចិត្របេក្ខុណា ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ទិជា មញ្ជុស្សរា សិតា
សិខណ្ឌី នីលគីវាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។
កុក្កុត្ថកា កុឡីរកា កោដ្ឋា បោក្ខរសាតកា
កាលាមេយ្យា ពលីយក្ខា កទម្ពា សុវសាលិកា ។
ហលិទ្ទា លោហិតា សេតា អថេត្ថ នន្ទកា ពហូ
វារណា ភិង្គរាជា ច កទម្ពា សុវកោកិលា ។
ឧក្កុសា កុររា ហំសា អាដា បរិវទេន្តិកា
ចាកហំសា[៣] អតិពលា នជ្ជុហា ជីវជីវកា ។

---

១ ឱ. ចេតកេទុ ។ ម. ចេលកេឌុ ។ ២ ម. សាលិកា ។ ៣ ឱ. ម. បាកហំសា ។

ពួកខ្ទីង ប្រមង់ បង្កៀលខ្យង ចាបស្រុក បចាតទទា ខ្វែក អាអូតៗ ពួកបចាតធំ ប្រទ្បែ ក្រួប ទទា ចាបស្រុក ចាបព្រៃ សាលិកា កែវគោ ត្រលីងត្រលោង ៗ ពួកករវិកផង ត្របៀកកាំផង មៀមផង អកផង (មុចលិន្ទស្រះនោះ) កុះករដោយហ្វូងបក្សីផ្សេងៗ ជាទីទ្រហឹងអឺងកងដោយសំឡេងផ្សេងៗ ៗ

(៣២៣) មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះទុះ+ មានសត្វស្លាបទាំងឡាយ គឺពួកសាលិកាកែវ មានសម្លេងពីរោះ ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងរកគ្នាទៅវិញទៅមក រីករាយជាមួយនឹងញី (របស់ខ្លួន) ៗ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះទុះ+ មានពួកសត្វស្លាបកើតពីរដង មានសំឡេងពីរោះ មានរង្វង់ក្អែកស មានក្អែកល្អ កើតក្នុងពង មានស្លាបដ៏វិចិត្រៗ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះទុះ+ មានពួកបក្សី មានសំឡេងពីរោះ គឺក្ងោក មានកំខៀវ ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងគ្នាទៅវិញទៅមក ៗ អាអូតក្លើង មាន់ព្រៃ កោដ្ឋបក្សីពញាក់ ត្របៀកកាំសមុទ្រ ខ្លែងជ្រក បក្សីប្រវឹក សេកនឹងសាលិកា ៗ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះទុះ+ មានពួកហង្សច្រើន មានសម្បុរលឿង ក្រហម-ស សត្វហត្ថលិង្គ សម្បកត្រពាំង ប្រវឹក សេកនឹងតាវៅ ៗ ពួកអង្កត់ខ្មៅ អង្កត់ស ហង្សរអាដ ក្ងែងស្រាក ចាកហង្ស កុកគ្រាង ប៉ោលតោក ចាបស្រុក ៗ

ចាវេ៉សា វេបិំសា   ចាតកភកោ ចនីចកា

ភរណាកិរុទា រម្មា   ឧកោ កាលុបកូជិនោ ។

អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា

មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។

អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា

សព្វេ មញ្ជូ និកូជន្តិ មុចលិន្ទមុខតោ សរំ ។

អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ករវីកា នាម តេ ទិជា

មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។

អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ករវីកា នាម តេ ទិជា

សព្វេ មញ្ជូ និកូជន្តិ មុចលិន្ទមុខតោ សរំ ។

ឃណោយ្យាបសតាភិណ្ណំ នាកសំសេវិតំ វនំ

នានាលតាហិ សញ្ឆន្នំ កទលិមិគសេវិតំ ។

អថេត្ថ សាខា[1] ពហុកា និភកេ វរកោ ពហុ

សាលិ អកដ្ឋបាកោ ច ឧច្ឆុ តត្ថ អនប្បកោ ។

---

១ ឱ. សាសបោ ពហុកោ ។

ហ្វូងព្រាប គ្រលែងវែក ចាក្រពាក ក្អែកទឹក ករណបក្សី មាន សំឡេងគួរឲ្យត្រេកអរ ស្រែកយំហៅគ្នាក្នុងកាលទាំងពីរ គឺព្រឹកល្ងាច មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកសត្វស្លាបកើតពីរដង មាន សម្បុរផ្សេងៗជាច្រើន ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងគ្នាទៅវិញទៅមក រីករាយ ជាមួយនឹងញី ។ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកសត្វ ស្លាបមានកំណើតពីរដង មានសម្បុរផ្សេងៗជាច្រើន សុទ្ធតែមាន សំឡេងពីរោះ ស្រែកស័ព្ទស៊ានត្រង់ឆ្នេរទាំងសងខាងមុចលិន្ទស្រះៗ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកករវិក សត្វទាំងនោះមាន កំណើតពីរដង រមែងស្រែកហៅគ្នា រីករាយជាមួយនឹងញី ។ មួយ ទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកករវិក សត្វទាំងនោះមាន កំណើតពីរដង សុទ្ធតែមានសំឡេងដ៏ពីរោះស្រែកស័ព្ទស៊ានត្រង់ឆ្នេរ ទាំងសងខាងមុចលិន្ទស្រះ ។ ព្រៃ(ជិតស្រះពោក្ខរណីនោះ) ដែល ពួកដំរីអាស្រ័យនៅហើយ សឹងដ៏កុះករដោយទ្រាយ ស្វាន ទាំងដេរ ដាសដោយពួកវល្លិផ្សេងៗ ដែលពួកសត្វឈ្លូសអាស្រ័យនៅហើយៗ មួយយ៉ាងទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានស្រងែច្រើន ស្កួយច្រើន ពោតច្រើន ស្រូវសាលីដុះឯង មិនបាច់មានអ្នកណាភ្ជួររាស់ដាំ ឡើយ ទាំងអំពៅសោតក៏មានច្រើន ដុះក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ។

អយំ ឯកបទី ឯតិ ឧជុំ គច្ឆតិ អស្សមំ

ខុទ្ទំ បិបាសំ អរតី តត្ថ បត្តោ ន វិន្ទតិ ។

យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ

ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

(៣៤៤) ឥទំ សុត្វា ព្រាហ្មណពន្ធុ ឥសី កត្វា បទក្ខិណំ

ឧទគ្គចិត្តោ បក្កាមិ យត្ថ វេស្សន្តរោ អហុ ។

មហាវនវណ្ណនា ។

(៣៤៥) ឧដ្ឋេហិ ជាលិ បតិដ្ឋ បោរាណំ វិយ ទិស្សតិ

ព្រាហ្មណំ វិយ បស្សាមិ នន្ទិយោ មាភិកីររេ ។

(៣៤៦) អហំបិ តាត បស្សាមិ យោ សោ ព្រហ្មាវ ទិស្សតិ

អទ្ធិកោ វិយ អាយាតិ អតិថី នោ ភវិស្សតិ ។

(៣៤៧) កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ កច្ចិ ភោតោ អនាមយំ

កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។

ផ្លូវដើរនេះចុះតែដើរមួយ បុគ្គលដើរទៅត្រង់អាស្រម ដល់ទៅទីនោះហើយ ក៏មិនបានសម្រេក គំលាន នឹងសេចក្ដីអផ្សុកឡើយ ។ ជាអាស្រមដែលព្រះបាទវេស្សន្តរគង់នៅ ព្រមទាំងព្រះរាជបុត្រ នឹងព្រះរាជទេវី ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ភេទបព្វជិតដ៏ប្រសើរ មានដំបក់នឹងវែកសម្រាប់បូជាភ្លើង នឹងសក់កណ្ដាញ់ ទ្រង់ស្បែកខ្លា ផ្ទំផ្កាលលើផែនដី នមស្ការភ្លើង ។

(៣៤៤) (អភិសម្មុទ្ទគាថា) ជូជកជាផៅពង្សនៃព្រហ្ម ឮពាក្យនេះហើយ ក៏ធ្វើប្រទក្សិណឥសី មានចិត្តត្រេកអរ ក៏ដើរចេញទៅសំដៅទៅអាស្រម ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរគង់នៅ ។

ចប់ មហាវនវណ្ណនា ។

(៣៤៥)(ព្រះវេស្សន្តរ..) ហៃបាជាលី អ្នកចូរក្រោកឈរឡើង (ដំណើរមករបស់ស្នូម) ប្រាកដដូចជាដំណើរមកអំពីមុនៗ បិតាមើលទៅឃើញដូចជាព្រាហ្មណ៍ សេចក្ដីរីករាយ ក៏មកស្រោចស្រពលើបិតា។

(៣៤៦)(ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះវរបិតា ខ្ញុំមិលមើលទៅ ឃើញប្រាកដដូចជាព្រាហ្មណ៍ ដូចជាមានអ្នកដំណើរមក នឹងជាភ្ញៀវរបស់យើង។

(៣៤៧) (ជូជក...) ព្រះអង្គបានសេចក្ដីសុខសប្បាយទេឬ ព្រះអង្គមិនមានរោគាពាធទេឬ ព្រះអង្គចិញ្ចឹមជីវិត ដោយការស្វែងរក (ស្រួល) ទេឬ មើមឈើ នឹងផ្លែឈើ មានច្រើនឬ ។

កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។
(៣២៨) កុសលញ្ចេវ នោ ព្រហ្មេ អថោ ព្រហ្មេ អនាមយំ
អថោ ឧញ្ឆេន យាបេម អថោ មូលផលា ពហូ ។
អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។
សត្តនោ មាសេ វសតំ អស្សមេ ជីវិសោកិនំ
ឥទំបិ បឋមំ បស្សាមិ ព្រាហ្មណំ ទេវវណ្ណិនំ
អាទាយ វេឡុវំ ទណ្ឌំ អគ្គិហុត្តំ កមណ្ឌលុំ ។
ស្វាគតន្តេ មហាព្រហ្មេ អថោ តេ អទុរាគតំ
អន្តោ បវិស ភទ្ទន្តេ បាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ ។
តិន្ទុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសុមារិយោ
ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ ព្រហ្មេ វរំ វរំ ។
ឥទំបិ បានីយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា
តតោ បិវ មហាព្រហ្មេ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។
អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន កេន វា បន ហេតុនា
អនុប្បត្តោ ព្រហារញ្ញំ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

ពួករបោម មូស ពស់មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនព្រះអង្គទេឬ ។

(៣២៨) (ព្រះពោធិសត្វ..) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងបានសេចក្តីសុខសប្បាយទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត យើងមិនមានរោគាពាធទេ យើងចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរកស្រួលទេ ទាំងមើមឈើនឹងផ្លែឈើ ក៏មានច្រើនដែរ ។ មួយវិញទៀត ពួករបោម មូស ពស់ក៏មានតិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករ ដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនយើងទេ ។ យើងនៅក្នុងព្រៃអស់ ៧ ខែហើយ រស់នៅទាំងទុក្ខសោក ទើបតែនឹងបានឃើញព្រាហ្មណ៍ឯងជាដំបូង មានតេជដ៏ប្រសើរ កាន់ឈើច្រត់ មានសម្បុរដូចផ្លែត្នោទុំ មានវែកសម្រាប់បូជាភ្លើងនឹងកុណ្ឌី ។ ហៃមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកល្អហើយ មួយទៀត អ្នកមិនមែនមកអាក្រក់ទេ អ្នកចូរបូលមកខាងក្នុង សេចក្តីចំរើន(ចូរមាន)ដល់អ្នក អ្នកចូរលាងជើងរបស់អ្នក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបរិភោគផ្លែឈើដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាដូចទឹកឃ្មុំ គឺផ្លែទន្លាប់ ផ្លែទ្រយឹង ផ្លែមាក់ប្រាង ផ្លែមាក់ដោក ។ ទឹកដ៏ត្រជាក់នេះឯង ដែលជនមកអំពីជ្រោះភ្នំ ម្នាលមហាព្រាហ្មណ៍ បើអ្នកប្រាថ្នាចង់ផឹក ចូរដងយកអំពីពេងទឹកនោះហើយផឹកចុះ ។ អ្នកមកដល់ព្រៃធំដោយហេតុដូចម្តេច ដោយបច្ច័យដូចម្តេច យើងសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់ហេតុនោះ ។

(៣២៩) យថា វារិវហោ បូរោ សព្វកាលំ ន ខីយតិ

ឯវន្តំ យាចិតាគញ្ឆឹ ពុត្តេ មេ ទេហិ យាចិតោ

(៣៣០) ទទាមិ ន វិកម្បាមិ ឥស្សរោ នយ ព្រាហ្មណ

បាតោ គតា រាជបុត្តី សាយំ ឧញ្ឆាតោ ឯហិតិ[១]

ឯករត្តឹ វសិត្វាន បាតោ គច្ឆសិ ព្រាហ្មណ ។

តស្សា ន្ហាតោ ឧបគ្ឃាតេ អថ នេ មាលវិនេ

ឯករត្តឹ វសិត្វាន បាតោ គច្ឆសិ ព្រាហ្មណ ។

នានាបុប្ផេហិ សញ្ឆន្នេ នានាគន្ធេហិ ភូសិតេ

នានាមូលផលាកិណ្ណេ គច្ឆស្សាទាយ ព្រាហ្មណ ។

(៣៣១) ន វាសមភិរោចាមិ គមនំ មយ្ហំ រុច្ចតិ

អន្តរាយោបិ មេ អស្សុ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

---

១ ម ហោហិតិ ។

(៣២៩) (ជូជក...) ផ្លូវទឹក (មានទន្លេនិងស្ទឹងជាដើម) ដ៏ពេញប្រៀប មិនចេះអស់ទៅសព្វកាល យ៉ាងណាមិញ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមកដើម្បីសូមទានព្រះអង្គ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសូមហើយ សូមប្រទានព្រះរាជបុត្រទាំងពីរ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៣០) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងឲ្យ យើងមិនរួញរាទេ អ្នកជាម្ចាស់ (នៃពួកបុត្ររបស់យើង) ចូរនាំយកទៅចុះ រាជបុត្រី (ជាមាតានៃបុត្រទាំងពីរនុ៎ះ) បានចេញទៅរកផលានុផលអំពីព្រឹក នាងនឹងត្រឡប់មកអំពីការស្វែងរកក្នុងវេលាល្ងាច ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរឈប់សម្រាកបានមួយយប់សិន លុះព្រឹកឡើងសឹមទៅចុះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកឈប់សម្រាកបានមួយយប់ លុះព្រឹកឡើង (សឹមនាំយក) កុមារទាំងពីរនោះ ដែលមាតានោះដុសក្បាលហើយ ប្រដាប់ដោយផ្កាកម្រង ហើយទៅចុះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរនាំយក (កុមារទាំងពីរនោះ) ដែលពាក់ដោយផ្កាផ្សេង ៗ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងក្រអូបផ្សេង ៗ សម្បូណ៌ដោយមើមឈើនិងផ្លែឈើផ្សេងៗ ហើយទៅចុះ ។

(៣៣១) (ជូជក...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ ទូលព្រះបង្គំ មិនគាប់ចិត្តនឹងការនៅទេ គាប់ចិត្តតែនឹងការទៅ ក្រែងអន្តរាយមានដល់ទូលព្រះបង្គំ ឯទូលព្រះបង្គំ នឹងទៅខានពុំបាន ។

ន ហោតា យាចយោគី នំ អន្តកយស្ស ការិយា

ឥត្ថិកា មន្តំ ជានន្តិ សព្វំ គណ្ហន្តិ ភមតោ ។

សទ្ធាយ តាសំ ននតោ មា សមនត្ថិ មាតរំ

អន្តកយំបិ សា តយិក គច្ឆេញ្ញរំ វេជសក ។

អាមន្តយស្សុ តេ បុត្តេ មា តេ មាតរមន្ទសុំ

សទ្ធាយ តាសំ ននតោ ឃរំ បុញ្ញំ បវេក្ខតិ ។

អាមន្តយស្សុ តេ បុត្តេ មា តេ មាតរមន្ទសុំ

មាតិសស្ស ជនំ នត្វា ភជ សត្តំ គមិស្សសិ ។

(៣៣២) សាចេត្វំ មិច្ឆសេ ឧដ្ឋុំ មម ករិយំ បតិព្វតំ

អយ្យេកស្សបិមេ នេហិ ជាលី កណ្ហាជិនំ កុមារោ ។

ឥមេ កុមារេ និស្សាន មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ

បតីតោ សុមនោ វិត្តោ ពហុំ ទស្សតិ តេ ធនំ ។

ធម្មតាពួកស្រីនុ៎ះមិនមែនជាអ្នកគួរដល់សម្ងំទេ តែងធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ពួកស្រីរមែងបេះកិច្ចកលមាយា តែងកាន់យកកិច្ចការទាំងពួង ដោយខាងឆ្វេង ។ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ កាលបើព្រះអង្គប្រទានដោយសទ្ធា សូមកុំឲ្យ (ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) ចូលទីងព្រះមាតា (របស់កុមារទាំងនោះឡើយ) ក្រែងព្រះនាងនោះ ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ទូលព្រះបង្គំនឹងទៅ ខានពុំបាន ។ សូមព្រះអង្គត្រាស់ហៅបុត្រទាំងគូរបស់ព្រះអង្គមក កុំឲ្យបុត្រទាំងនោះបានឃើញព្រះមាតាឡើយ កាលបើព្រះអង្គប្រទាន ដោយសទ្ធា បុណ្យតែងចំរើនល្អលាស់យ៉ាងនេះ ។ សូមព្រះអង្គត្រាស់ហៅបុត្រទាំងគូរបស់ព្រះអង្គមក កុំឲ្យបុត្រទាំងនោះបានឃើញព្រះមាតាឡើយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រទានព្រះរាជទ្រព្យ ដល់បុគ្គលប្រាកដដូចជាខ្ញុំហើយ ព្រះអង្គនឹងយាងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

(៣៣២) ព្រះវេស្សន្តរ...) បើអ្នកមិនប្រាថ្នាចង់ចូលទីងភរិយារបស់យើងដែលជាស្ត្រីមានតែក្នុងស្វាមីទេ អ្នកចូរឲ្យកុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនានេះ ដល់ព្រះអយ្យកោចុះ ។ ព្រះអយ្យកោនោះ ទ្រង់ទតឃើញកុមារទាំងនេះ ដែលមានសំដីពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ហើយ ទ្រង់សប្បាយរីករាយត្រេកអរ នឹងប្រទានទ្រព្យច្រើនដល់អ្នក ។

(៣៣៣) អច្ចេទនស្ស ការយាមិ រាជបុត្ត សុណោហិ មេ

រាជទណ្ឌាយ មំ ទត្វា វិក្កីណេយ្យ ហនេយ្យ វា

និប្ផោ ជនញ្ញុ នាសេ ច តារយ្ហស្ស ព្រហ្មពន្ធុយា ។

(៣៣៤) ឥមេ កុមារេ ទិស្វាន មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ

ធម្មេ ឋិតោ មហារាជា សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ

លទ្ធា បីតិសោមនស្សំ ពហុំ ទស្សន្តិ តេ ធនំ ។

(៣៣៥) នាហន្តំបិ ករិស្សាមិ យំ មំ ត្វំ អនុសាសសិ

ទារកេ អហំ នេស្សំ ព្រាហ្មណិយា បរិចារិកោ ។

(៣៣៦) តតោ កុមារា ព្យថិតា សុត្វា លុទ្ទស្ស ភាសិតំ

តេន តេន បធាវិំសុ ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ ។

(៣៣៧) ឯហិ តាត បិយបុត្ត បូរេថ មម បារមី

ហទយំ មេភិសិញ្ចថ ករោថ វចនំ មម ។

(៣៣៣) (ជូជក...) បពិត្រព្រះរាជបុត្រ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ (ពាក្យ) របស់ទូលព្រះបង្គំ ទូលព្រះបង្គំខាចក្រែងព្រះអយ្យកោជរណ្ដីមយក (ព្រះរាជកុមារ) ព្រះអយ្យកោនឹងប្រទានទូលព្រះបង្គំ (ដល់ពួកអាមាត្យ) ដើម្បីព្រះរាជទណ្ឌ ឬលក់ពិន័យ ពុំនោះសោតនឹងសំឡាប់ពុំខាន ទូលព្រះបង្គំមុខជានឹងដាច់ចាកទ្រព្យផង ចាកពួកទាសៈផង ត្រូវនាងព្រាហ្មណីតិះដៀលផង ។

(៣៣៤) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ព្រះមហារាជទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់ទតឃើញកុមារទាំងនេះ ដែលមានសំដីពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ទ្រង់បានបីតិនឹងសោមនស្ស នឹងព្រះរាជទានព្រះរាជទ្រព្យជាច្រើនដល់អ្នក ។

(៣៣៥)(ជូជក...)ទូលព្រះបង្គំមិនធ្វើតាមព្រះបន្ទូលដែលទ្រង់បង្គាប់នោះទេ ទូលព្រះបង្គំសូមនាំយកទារកទាំងពីរទៅឲ្យបំរើនាងព្រាហ្មណី ។

(៣៣៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះរាជកុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា លុះឮសំដីព្រាហ្មណ៍ឃ្លោនពានហើយ ក៏តក់ស្លុតនាំគ្នាស្ទុះរត់ទៅតាមទីនោះ ៗ ។

(៣៣៧) (ព្រះមហាសត្វ...) ហៃបា ជាកូនសួនសំឡាញ់ កូនចូរមកអាយ ចូរបំពេញបារមី របស់បិតា កូនចូរស្រោចស្រប់ហឫទ័យ របស់បិតា កូនចូរធ្វើតាមពាក្យ របស់បិតា ។

យានណាវា មេ ហោថ អចលា ភវសាគរេ
ជាតិបារំ តរិស្សាមិ សន្តារេស្សំ សទេវកំ ។
ឯហិ អម្ម បិយា ធីតា បិយា មេ ទានបារមី
ហទយំ មេភិសិញ្ចថ ករោថ វចនំ មម ។
យានណាវា មេ ហោថ អចលា ភវសាគរេ
ជាតិបារំ តរិស្សាមិ ឧទ្ធរិស្សំ សទេវកំ ។
(៣៣៨)តតោ កុមារេ អាទាយ ជាលី កណ្ហាជិនំ ឧភោ
ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។
តតោ កុមារេ អាទាយ ជាលី កណ្ហាជិនំ ឧភោ
ព្រាហ្មណស្ស អទា វិត្តោ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ។
តទាសិ យំ ភីសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
យំ កុមារេ បទិន្នម្ហិ មេទនី សមកម្បថ ។
តទាសិ យំ ភីសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
យំ បញ្ជលិកតោ រាជា កុមារេ សុខវច្ឆិតេ
ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។

កូនចូរជួបជាយាននាវា របស់បិតា ឲ្យនឹងឆ្លងកន្លងសាគរគឺភព បិតានឹងឆ្លងចាកត្រើយគឺជាតិ នឹងបម្លងមនុស្ស ព្រមទាំងទេវតា (ទៅកាន់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន) ។ ហៃជីតាស្ងួនសំឡាញ់(ឪពុក) នាងចូរមក ព្រោះមានបារមី ជាសំឡាញ់របស់បិតា នាងចូរស្រោចស្រប់ហឫទ័យ របស់បិតា ចូរធ្វើតាមពាក្យ របស់បិតា ។ នាងចូរជួបជាយាននាវា របស់បិតា ឲ្យនឹងឆ្លងកន្លងសាគរគឺភព បិតានឹងឆ្លងចាកត្រើយគឺជាតិ នឹងបម្លងពួកមនុស្សព្រមទាំងទេវតា ។

[៧៣៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះបរមពោធិសត្វញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់នាំយកកុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា ហើយទ្រង់ប្រទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះហឫទ័យរីករាយ នាំយកកុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហា-ជិនា ជាបុត្រឲ្យជាទានដ៏ឧត្តមដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ ហេតុដែលគួរឲ្យស្ញប់ស្ញែង ក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ សេចក្តីព្រឺព្រួចរោម ក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ កាលដែលព្រះរាជាបានប្រទានកុមារទាំងពីរហើយ ផែនដីក៏កំរើកញាប់ញ័រ ។ ហេតុដែលគួរឲ្យស្ញប់ស្ញែងក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ សេចក្តីព្រឺព្រួចរោម ក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ ព្រោះព្រះរាជា ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់ផ្គងអញ្ជលីបានប្រទានកុមារទាំងពីរ ដ៏ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ ឲ្យជាទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ។

(៣៧៩) តតោ សោ ព្រាហ្មណោ លុទ្ធោ លតំ ទន្តេហិ ឆិន្ទិយ

លតាយ ហត្ថេ ពន្ធិត្វា លតាយ អនុមជ្ជថ ។

តតោ សោ រជ្ជុមាទាយ ទណ្ឌញ្ចាទាយ ព្រាហ្មណោ

អាកោដយន្តោ នេតិ សិវិរាជស្ស បេក្ខតោ ។

(៣៨០) តតោ កុមារបក្កាមិ ព្រាហ្មណស្ស បមុញ្ចិយ

អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ បិតរំ សោ ឧទិក្ខតិ ។

វេធមស្សត្ថបត្តំវ បិតុ បាទានិ វន្ទតិ

បិតុ បាទានិ វន្ទិត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ ។

អម្មា ច តាត និក្ខន្តា ត្វញ្ច នោ តាត ទស្សសិ

យាវ អម្មំបិ បស្សេមុ អថ នោ តាត ទស្សសិ ។

អម្មា ច តាត និក្ខន្តា ត្វញ្ច នោ តាត ទស្សសិ

មា នោ ត្វំ តាត អទទា យាវ អម្មាបិ ឯតិ នោ ។

តទាយំ ព្រាហ្មណោ កាមំ វិក្កីណាតុ ហនាតុ វា

ពលង្កបាទោ អន្ធនខោ អថោ ឱវទ្ធបិណ្ឌិកោ

(៣៣៩) លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកលោភនោះ បានខាំកាត់វល្លិ ដោយធ្មេញទាំងឡាយ ហើយចងដៃទាំងឡាយដោយវល្លិ ហើយយកវល្លិវាយបណ្ដើរ ។ លំដាប់តពីនោះមក ព្រាហ្មណ៍នោះកាន់ខ្សែផង កាន់ឈើប្រត់ផង វាយកុមារទាំងពីរនោះ នាំបណ្ដើរទៅ (ក្នុងទី) ចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះបាទសិវិ (វេស្សន្តរ) ។

(៣៤០) ក្នុងកាលដែលព្រាហ្មណ៍នាំទៅនោះ កុមារទាំងពីរបានរបូតរួច (អំពីចំណង) នៃព្រាហ្មណ៍ ហើយរត់ចៀសចេញទៅ កុមារនោះមាននេត្រាទាំងពីរដ៏ពោរពេញដោយទឹកភ្នែក ដើរមើលព្រះបិតា ។ កុមារក៏ញាប់ញ័រចំប្រប់ដូចជាស្លឹកពោធិ៍ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះបិតា លុះថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះបិតាហើយ បានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រះមាតាចេញទៅព្រៃហើយ បពិត្រព្រះបិតា ឯព្រះអង្គប្រទានយើងខ្ញុំ បពិត្រព្រះបិតា ចាំយើងខ្ញុំជួបនឹងព្រះមាតាសិន សឹមព្រះអង្គប្រទានយើងខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះមាតាចេញទៅព្រៃហើយ បពិត្រព្រះបិតា ឯព្រះអង្គប្រទានយើងខ្ញុំ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គកុំអាលប្រទានយើងខ្ញុំឡើយ រង់ចាំព្រះមាតារបស់យើងខ្ញុំត្រឡប់មកសិន ។ ក្នុងពេលនោះព្រាហ្មណ៍នេះ ចង់លក់ឬចង់សំឡាប់ក៏តាមប្រាថ្នាចុះ (ជូជកព្រាហ្មណ៍នេះ) មានជើងត្រប៉ាត ក្រចកស្អុយ មួយទៀត មានដុំសាច់យូរយារ

ទីឃោត្តរោដ្ឋោ ចបលោ កឡារោ ភគ្គនាសកោ ។

កុម្ភោទរោ ភគ្គបិដ្ឋិ អថោ វិសមចក្ខុកោ

លោហមស្សុ ហរិតកេសោ វលីនំ តិលកាហតោ ។

បិង្គលោ ច វិនតោ ច វិកដោ ច ព្រហា ខរោ

អជិនានិ បិ សន្នទ្ធោ អមនុស្សោ ភយានកោ ។

មនុស្សោ ឧទាហុ យក្ខោ មំសលោហិតភោជនោ

គាមា អរញ្ញមាគម្ម ធនំ តំ តាត យាចតិ ។

នីយមានេ បិសាចេន កិំ នុ តាត ឧទិក្ខសិ

អស្មា នូន តេ ហទយំ អយសា ទឡ្ហពន្ធនំ ។

យោ នោ ពន្ធេ ន ជានាសិ ព្រាហ្មណេន ធនេសិនា

អច្ចាយិកេន លុទ្ទេន យោ នោ គាវោវ សុម្ភតិ ។

ឥធេវ អច្ឆតំ កណ្ហា ន សា ជានាសិ កិស្មិញ្ចិ

មិគីវ ខីរសម្មត្តា យូថា ហីនា បកន្ទតិ ។

បបូរមាត់ខាងលើវែង មានទឹកមាត់ហៀរចេញឆ្មេញស្មេញ(ដូចខ្នាយជ្រូក) ប្រមុះបាក់ ៗ មានពោះធំកំប៉ោង ខ្នងកោង ភ្នែកស្រលៀង ពុកមាត់ពុកចង្កាក្រហម សក់លឿង ស្បែកជ្រួញជ្រីវ រទុះដោយអាចម៍រុយ ៗ មានភ្នែកលៀនក្លោត (ដូចភ្នែកឆ្មា) បង្កេះ ខ្នងកវៀច សន្ទាក់ឆ្អឹងលាន់ឮប្រសៗ ធំដំបង ឈ្លានពាន ទុកជាស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លា ក៏ដូចជាអមនុស្ស គួរស្បើម ៗ បពិត្រព្រះបិតា (ព្រាហ្មណ៍នេះ)ជាមនុស្ស ឬជាយក្ស ជាអ្នកស៊ីសាច់នឹងឈាម ចេញអំពីស្រុកមកកាន់ព្រៃ សូមទ្រព្យគឺកូន នឹងព្រះបិតាទេដឹង ៗ បពិត្រព្រះបិតា យើងខ្ញុំត្រូវបិសាចកំពុងនាំទៅ ព្រះបិតាទ្រង់ទតឃើញឬទេ ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះបិតា (ធ្ងន់ដូចថ្ម) ឬដូចជាចំណងដែកដ៏មាំ ព្រះអង្គមិនជ្រាបយើងខ្ញុំ ដែលព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកស្វែងរកទ្រព្យលោភហួសប្រមាណចាប់ចងហើយវាយយើងខ្ញុំ ដូចជាគេវាយគោ ៗ នាងកណ្ហាជិនាចូរនៅក្នុងទីនេះចុះ ដ្បិតនាងមិនទាន់ដឹងក្តីនៅឡើយរមែងកន្ទក់កន្ទេញ ដូចជាកូនម្រឹគនៅបៅដោះហើយព្រាត់ប្រាសចាកហ្វូង ៗ

(៣៤១) ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ លព្ភា ហិ បុមុនា ឥទំ

យញ្ច អម្មំ ន បស្សិស្សំ តំ មេ ទុក្ខតរំ ឥតោ ។

ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ លព្ភា ហិ បុមុនា ឥទំ

យញ្ច តាតំ ន បស្សិស្សំ តំ មេ ទុក្ខតរំ ឥតោ ។

សា នូន កបណា អម្មា ចិររត្តាយ រុច្ឆតិ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តី កុមារឹ ចារុទស្សនឹ ។

សោ នូន កបណោ តាតោ ចិររត្តាយ រុច្ឆតិ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តោ កុមារឹ ចារុទស្សនឹ ។

សា នូន កបណា អម្មា ចិរំ រុច្ឆតិ អស្សមេ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តី កុមារឹ ចារុទស្សនឹ ។

សោ នូន កបណោ តាតោ ចិរំ រុច្ឆតិ អស្សមេ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តោ កុមារឹ ចារុទស្សនឹ ។

(៣៤១) ទុក្ខដូច្នោះនេះមិនមែនជាទុក្ខដល់អញទេ ព្រោះទុក្ខនេះ បុរស (ដែលរង្គាត់ទៅក្នុងភព) ត្រូវបាន អញមិនឃើញព្រះមាតាណា ការមិនឃើញព្រះមាតានោះ ជាសេចក្ដីទុក្ខក្រៃលែង របស់អញ ជាងសេចក្ដីទុក្ខដែលព្រាហ្មណ៍វាយដំនេះទៅទៀត ។ ទុក្ខដូច្នោះនេះ មិនមែនជាទុក្ខដល់អញទេ ព្រោះទុក្ខនេះ បុរសត្រូវបាន អញមិនឃើញព្រះមាតាណា ការមិនឃើញព្រះមាតានោះ ជាសេចក្ដីទុក្ខក្រៃលែង របស់អញ ជាងសេចក្ដីទុក្ខដែលព្រាហ្មណ៍វាយដំនេះទៅទៀត ។ ព្រះមាតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហាជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងអស់កាលយូរ ។ ព្រះបិតានោះជាមនុស្សកំព្រាដោយពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហាជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងអស់កាលយូរ ។ ព្រះមាតានោះជាមនុស្សកំព្រាពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហា-ជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែង ក្នុងអាស្រមអស់កាលយូរ ។ ព្រះបិតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហាជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែង ក្នុងអាស្រម អស់កាលយូរ ។

សា នូន កបណា អម្មា ចិរំ រុណ្ណាយ រុច្ឆតិ
អឌ្ឍរត្តេវ រត្តេ វា នទីវ អវសុស្សតិ ។
សោ នូន កបណោ តាតោ ចិរំ រុណ្ណាយ រុច្ឆតិ
អឌ្ឍរត្តេវ រត្តេ វា នទីវ អវសុស្សតិ ។
ឥមេ តេ ជម្ពុកា រុក្ខា វេទិសា សិន្ទុវារិតា
វិវិធានិ រុក្ខជាតានិ តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
អស្សត្ថា បនសា ចេមេ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
វិវិធានិ ផលជាតានិ តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
ឥមេ តិដ្ឋន្តិ អារាមា អយំ សីតូទកា នទី
យត្ថស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
វិវិធានិ បុប្ផជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ធារេម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
វិវិធានិ ផលជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ភុញ្ជាម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ
យេហិស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។

ព្រះមាតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាពិត (ព្រេកពួកយើង) ក្នុងពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ ឬក្នុងរាត្រីទាំងមូល នឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងអស់កាលយូរ នឹងរីងស្ងួត ដូចស្ទឹង ។ ព្រះបិតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាដោយពិត (ព្រេកពួកយើង) ក្នុងកណ្តាលអធ្រាត្រ ឬក្នុងរាត្រីទាំងមូល នឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងអស់កាលយូរ នឹងរីងស្ងួត ដូចជាស្ទឹង ។ រុក្ខជាតិផ្សេងៗទាំងនេះ គឺដើមព្រីង ឈើទាលខ្ពស់ មានមែកត្រសុំត្រសាយ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ពួករុក្ខជាតិទាំងនោះចោលហើយ ។ ពួកផលជាតិផ្សេងៗទាំងនេះ គឺពោធិ៍ ខ្នុរ ជ្រៃ ក្រសាំង ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ផលជាតិទាំងនោះចោលហើយ ។ នេះសួនច្បារ នេះស្ទឹងមានទឹកត្រជាក់ ពីដើមយើងលេងក្នុងទីណា ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ទីទាំងនោះ ។ ពីដើមពួកយើងទ្រទ្រង់ផ្កាណាច្រើនយ៉ាង លើភ្នំនេះ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ផ្កាទាំងនោះ ។ ពីដើមពួកយើងបរិភោគផ្លែឈើណាច្រើនយ៉ាង លើភ្នំនេះ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ផ្លែឈើទាំងនោះ ។ នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើង នេះរូបគោរបស់យើង ពីដើមយើងលេងដោយរូបណា ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់រូបទាំងនោះ ។

(៣៤២) ជីយមានា កុមារកេ បិតរំ ឯតទព្រវុំ

អម្មំ អារោគ្យំ វជ្ជាសិ ត្វញ្ច តាត សុខី ភវ ។

ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា បលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ

តានិ អម្មាយ ទជ្ជាសិ សោកន្តេហិ វិនេស្សតិ ។

ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ

តានិ អម្មា ឧទិក្ខន្តី សោកំ បដិវិនេស្សតិ ។

(៣៤៣) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ទានំ ទត្វាន ខត្តិយោ

បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា កលុនំ បរិទេវយិ ។

កន្វជ្ជ ឆាតា តសិតា ឧបរុច្ឆន្តិ ទារកា

សាយំ សំវេសនាកាលេ កោ នេ ទស្សតិ ភោជនំ ។

កន្វជ្ជ ឆាតា តសិតា ឧបរុច្ឆន្តិ ទារកា

សាយំ សំវេសនាកាលេ អម្ម ឆាតម្ហ ទេថ នោ ។

(៣៨២) កុមារទាំងនោះ កាលជូជកព្រាហ្មណ៍កំពុងនាំទៅ បានពោលនឹងព្រះបិតាដូច្នេះថា បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គប្រាប់នូវគាព (របស់យើងខ្ញុំ) ជាបុគ្គលមិនមានរោគដល់ព្រះមាតាផង ទាំងព្រះអង្គសោតក៏សូមឲ្យបានសេចក្ដីសុខ ។ នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើងខ្ញុំ នេះរូបគោរបស់យើងខ្ញុំ សូមព្រះអង្គប្រទានរូបទាំងនោះដល់ព្រះមាតា ៗ នឹងបន្ទោបង់សំណោក ព្រោះរូបទាំងនោះ ៗ នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើងខ្ញុំ នេះរូបគោរបស់យើងខ្ញុំ ព្រះមាតាកាលបើក្រឡេកឃើញរូបទាំងនោះហើយ នឹងបន្ទោបង់សំណោកចេញបាន ។

(៣៨៣) លំដាប់នោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរជាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ដាក់ទានរួចហើយ ក៏យាងចូលទៅកាន់បណ្ណសាលា ហើយខ្សឹកខ្សួល គួរឲ្យអាណោចអាធ័ម ។ (ព្រះមហាសត្វទ្រង់ព្រះពិលាបថា) ក្នុងថ្ងៃនេះ ទារកទាំងពីរ មានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ហើយយំទាននរណាអ្នកណាហ្ន៎ នឹងឲ្យភោជន ដល់ទារកទាំងពីរនោះ ក្នុងកាលជាទីអគ្គាស (អាហារ) ក្នុងវេលាល្ងាច ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ទារកទាំងពីរមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ហើយយំទាននរណា បពិត្រព្រះមាតា យើងខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លានហើយ សូមព្រះមាតាប្រទានភោជនដល់យើងខ្ញុំ ក្នុងកាលជាទីអគ្គាស (អាហារ) ក្នុងវេលាល្ងាច ។

កាចន្នុ បថំ គច្ឆន្តិ   បត្តិកា អនុធាវថា
សត្តា សុណោហិ ធាវេហិ   កោ នេ ហត្ថេ គហេស្សតិ ។
កាចន្នុ សោ អលជ្ជេយ្យ   សម្មុខា បហារំ មម
អទ្ធសកានំ បុត្តានំ   អលជ្ជី វត ព្រាហ្មណោ ។
យោបិមេ ទាសីទាសស្ស   រញ្ញោ ភវន បេសិយោ
តស្សាបិ សុវិហីនស្ស   កោ លជ្ជី បហរិស្សតិ ។
ភរិយស្សេវ មេ សតោ   ពន្ធស្ស កុម្ភិនោ មុខេ
អក្កោសតិ បហរតិ   បិយេ បុត្តេ អបស្សតោ ។
(៣៤៤) អទ្ធា(១) ចាបំ គហេត្វាន   ខគ្គំ ពន្ធិយ វាមតោ
អានេស្សាមិ សកេ បុត្តេ   បុត្តានំ ហិ វធោ ទុក្ខោ ។
អដ្ឋានមេតំ ទុក្ខរូបំ   យំ កុមារា វិហញ្ញរេ
សតញ្ច ធម្មមញ្ញាយ   កោ ទត្វា អនុតប្បតិ ។
(៣៤៥) សច្ចំ កិរេវមាហំសុ   នរា ឯកច្ចិយា ឥធ
យស្ស នត្ថិ សកា មាតា   យថា(២) នត្ថិ តថេវ សោ ។

---

១ ម. ធនុំ ។ ២ ម. បិតា អត្ថិ ។

ទារកទាំងពីរដើរទៅដោយជើងទទេ មិនមានស្បែកជើង ឡើយ ហត់ មានជើងទាំងពីរដ៏ពុះពង ទៅកាន់ផ្លូវ ដូចម្តេចបាន អ្នកណាទឹងដឹកដៃទារកទាំងនោះទៅ ៗ កោតតែព្រាហ្មណ៍នោះហ៊ានវាយកូនទាំងពីររបស់អញ ជាអ្នកមិនមានកំហុស ក្នុងទីចំពោះមុខ មិនអៀនខ្មាស ព្រាហ្មណ៍នេះហៅពេញជាមនុស្សឥតអៀនខ្មាស ៗ អ្នកណាមានសេចក្តីអៀនខ្មាស នឹងវាយពួកជន សូម្បីជាខ្ញុំស្រីខ្ញុំប្រុស ឬជាអ្នកបម្រើដទៃរបស់អញ ដែលលះឲ្យហើយនោះ ៗ ព្រាហ្មណ៍ហ៊ានដេរ ហ៊ានវាយដំកូនសំឡាញ់របស់អញដែលកំពុងមើលឃើញ ដូចជាត្រីដែលជាប់នៅក្នុងមាត់លប ៗ

(៣៤៤) អញនឹងកាន់យកធ្នូ ស្ពាយប្រខាន់លើស្មាខាងឆ្វេង ហើយនាំយកកូនទាំងពីររបស់ខ្លួនមកវិញឬ ព្រោះថាការដែលគេវាយដំកូនទាំងពីរ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ៗ កុមារទាំងពីរ គប្បីលំបាកដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ+ មិនមែនជាទីតាំងមានសភាពជាទុក្ខទេ នរណាយល់ធម៌របស់ពួកសប្បុរស ហើយឲ្យទាន រមែងក្តៅក្រហាយរឿយ ៗ ។

(៣៤៥) (ជាលិកុមារ ...) បានឮថា ជនពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះបានពោលពាក្យពិត យ៉ាងនេះថា បុគ្គលណា មិនមានមាតាបង្កើត បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មិនមានបិតា ដូចគ្នាដែរ ៗ

ឯហិ កណ្ហេ មរិស្សាម នត្ថត្ថោ ជីវិតេន នោ
ទិន្នម្ហាសិ ជនិន្ទេន ព្រាហ្មណស្ស ធនេសិនោ
អច្ចាយិកស្ស លុទ្ទស្ស យោ នោ គាវោវ សុម្ភតិ
ឥមេ តេ ជម្ពុកា រុក្ខា វេទិសា សិន្ទុវារិតា
វិវិធានិ រុក្ខជាតានិ តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ។
អស្សត្ថា បនសា ចេមេ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
វិវិធានិ ផលជាតានិ តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ។
ឥមេ តិដ្ឋន្តិ អារាមា អយំ សីតូទកា នទី
យត្ថស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ។
វិវិធានិ បុប្ផជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ធារេម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ។
វិវិធានិ ផលជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ភុញ្ជាម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ។
ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ
យេហិស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ។
(៣៤៦) នីយមានា កុមារា តេ ព្រាហ្មណស្ស បមុញ្ចិយ
តេន តេន បធាវឹសុ ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ ។

នែនាងកណ្ហាប្អូន នាងបូរមក យើងមុខជានឹងស្លាប់ យើងមិនមានសេចក្ដីត្រូវការដោយជីវិតទេ ដោយយើងត្រូវព្រះជនិន្ទប្រទានដល់ព្រាហ្មណ៍អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ ជាមនុស្សកំណាចលើសលន់ វាយដំយើងដូចជាគេវាយហ្វូងគោ ។ នែនាងកណ្ហា ពួករុក្ខជាតិផ្សេង ៗនេះ គឺដើមព្រីង ឈើទាលខ្ជាប់ មានមែកត្រសុំត្រសាយ យើងនឹងបោះបង់រុក្ខជាតិទាំងនោះ នែនាងកណ្ហា ពួកផលជាតិផ្សេង ៗ នេះ គឺពោធិ៍ ខ្នុរ ជ្រៃ ក្រសាំង យើងនឹងបោះបង់ផលជាតិទាំងនោះ ៗ ហៃនាងកណ្ហា នេះសួនច្បារ នេះស្នឹងមានទឹកត្រជាក់ ពីដើមយើងលេងក្នុងទីណា យើងនឹងបោះបង់ទីទាំងនោះ ហៃនាងកណ្ហា ពីដើមយើងទ្រទ្រង់ផ្កាទាំងឡាយណាផ្សេង ៗ លើភ្នំនេះ យើងនឹងបោះបង់ផ្កាទាំងនោះ ៗ ហៃនាងកណ្ហា ពីដើមយើងបរិភោគផ្លែឈើផ្សេង ៗ ទាំងឡាយណា យើងនឹងបោះបង់ផ្លែឈើទាំងនោះ ៗ ហៃនាងកណ្ហា នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើង នេះរូបគោរបស់យើង ជារូបដែលយើងធ្លាប់លេង យើងនឹងបោះបង់រូបនោះ ៗ

(៣៨៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កុមារទាំងពីរនោះ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា កាលដែលព្រាហ្មណ៍កំពុងនាំទៅ ក៏របូតចេញ (អំពីចំណង) ហើយនាំគ្នាស្ទុះបួលទៅក្នុងទីនោះ ក្នុងខណៈនោះ ៗ

(៣៤៧) តតោ សោ រជ្ជុមាទាយ ទណ្ឌញ្ចាទាយ ព្រាហ្មណោ

អាកោដយន្តោ តេ នេតិ សិវិរាជស្ស បេក្ខតោ ។

(៣៤៨) តំ តំ កណ្ហាជិនាវោច អយំ មំ តាត ព្រាហ្មណោ

លដ្ឋិយា បដិកោដេតិ ឃរេ ជាតំវ ទាសិយំ ។

ន ចាយំ ព្រាហ្មណោ តាត ធម្មិកា ហោន្តិ ព្រាហ្មណា

យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន ខាទិតុំ តាត នេតិ នោ

នីយមានា បិសាចេន កិន្នុ តាត ឧទិក្ខសិ ។

(៣៤៩) ឥមេ នោ បាទុកា ទុក្ខា ទីឃោ ចទ្ធា សុទុគ្គមោ

នីចេ ចោលម្ពតេ សុរិយេ ព្រាហ្មណោ ច ធារេតិ នោ ។

ឱក្កន្ទាមសេ ភូតានិ បព្វតានិ វនានិ ច

សរស្ស សិរសា វន្ទាម សុបតិត្ថេ ច អាបកេ ។

តិណោ លតានិ ឱសធ្យោ បព្វតានិ វនានិ ច

(៣៤៧) លំដាប់នោះ ជូជកព្រាហ្មណ៍នោះ កាន់យកខ្សែ នឹងឈើប្រត់ វាយដំកុមារទាំងពីរនោះ ហើយនាំទៅក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះបាទសិវិ (វេស្សន្តរ) ។

(៣៤៨) នាងកណ្ហាជិនា បានពោលនឹងព្រះបិតានោះថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រាហ្មណ៍នេះ វាយដំខ្ញុំម្ចាស់ដោយឈើប្រត់ ដូចជាទាសីដែលកើតក្នុងផ្ទះ ។ បពិត្រព្រះបិតា នេះមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ បពិត្រព្រះបិតា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍នាំយើងខ្ញុំយកទៅស៊ីទេដឹង បពិត្រព្រះបិតា យើងខ្ញុំត្រូវបិសាចកំពុងនាំទៅ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គទ្រង់ទតព្រងើយ ។

(៣៤៩) ជើងទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំនេះ ក៏សែនលំបាក ផ្លូវសោតក៏ឆ្ងាយដាច់ស្រយាល លំបាកនឹងដើរទៅណាស់ ព្រះសុរិយាក៏កាន់តែទន់ទាប ជិតអស្តង្គតណាស់ហើយ ព្រាហ្មណ៍ក៏នាំយើងខ្ញុំទៅប្រញាប់ប្រញាល់ ។ យើងខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំ នូវពួកភូតដែលនៅអាស្រ័យលើភ្នំនឹងព្រៃ សូមថ្វាយបង្គំដោយសិរសា នូវពួកទេវតាដែលរក្សាស្រះ នឹងទេវតាដែលនៅអាស្រ័យ ក្នុងស្ទឹងមានកំពង់ដ៏ល្អ ។ (យើងខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំ) នូវពួកទេវតាដែលនៅអាស្រ័យលើស្មៅ នឹងវល្លិ នឹងឈើគុសជ នឹងភ្នំ នឹងព្រៃ

អម្មំ អារោគ្យំ វជ្ជាថ អយំ នោ នេតិ ព្រាហ្មណោ ។
វជ្ជន្តុ ភោន្តោ អម្មញ្ច មទ្ទឹ អស្មាក មាតរំ
សចេ អនុប្បតិតុកាមា ខិប្បំ អនុប្បតេយ្យ នោ ។
អយំ ឯកបទី ឯតិ ឧជុំ គច្ឆតិ អស្សមំ
តមេវានុប្បតេយ្យាសិ អបិ បស្សេសិ នោ លហុំ ។
អហោ វត រេ ជដិនី វនមូលផលហារិយា
សុញ្ញំ ទិស្វាន អស្សមំ តន្តេ ទុក្ខំ ភវិស្សតិ ។
អតិវេលំ នុ អម្មាយ ឧញ្ឆាលទ្ធំ អនប្បកំ
យា នោ ពទ្ធេ ន ជានាតិ ព្រាហ្មណេន ធនេសិនា ។
អទ្ធាយិកេន លុទ្ទេន យោ នោ គាវោវ សុម្ភតិ
អបជ្ជ អម្មំ បស្សេមុ សាយំ ឧញ្ឆាតោ អាគតំ ។
ទជ្ជា អម្មា ព្រាហ្មណស្ស ផលំ ខុទ្ទេន មិស្សិតំ
តទាយំ អាសិតោ ធាតោ(១) ន ពាឡ្ហំ តរយេយ្យ នោ ។
សុណា ចវត នោ ធាតា ពាឡ្ហំ តារេតិ ព្រាហ្មណោ
ឥតិ តត្ថ វិលបឹសុ កុមារា មាតុគិទ្ធិនោ ។

ទារកបព្វំ នាម ។

---

១ ម. ឃាតោ ។

សូមទេវតាទាំងឡាយ ទូលព្រះមាតានូវភាពរបស់យើងខ្ញុំជាអ្នកមិនមានរោគ ដ្បិតព្រាហ្មណ៍នេះកំពុងនាំយកយើងខ្ញុំទៅ ។ សូមពួកលោកដ៏ចំរើន ទូលដល់ព្រះមទ្រីជាព្រះមាតារបស់យើងខ្ញុំថា បើលោកចង់អញ្ជើញមកតាមយើង ខ្ញុំ គប្បីអញ្ជើញមកឲ្យឆាប់ ។ ផ្លូវនេះ ដើរចុះតែដើងមួយ ត្រង់ទៅកាន់អាស្រម ព្រះមាតាគប្បីស្តេចអញ្ជើញមកតាមផ្លូវនោះឯង មុខជានឹងឃើញយើងខ្ញុំភ្លាម ។ បពិត្រព្រះមាតា ដ៏មានជដាអើយ ទុក្ខនោះនឹងមានដល់លោកដែលនាំមើមឈើ នឹងផ្លែឈើអំពីព្រៃមក ព្រោះឃើញអាស្រមស្ងាត់ជ្រងំ ។ ព្រះមាតាបាន (មើមឈើនឹងផ្លែឈើអំពីព្រៃនឹងចំណី)ច្រើនដោយការស្វែងរកហួសវេលា មិនជ្រាបយើងខ្ញុំដែលព្រាហ្មណ៍អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ កំណាចលើសលន់ ចង វាយដំយើងខ្ញុំ ដូចជាគេវាយហ្វូងគោ ថ្ងៃនេះ យើងខ្ញុំសូមជួបនឹងព្រះមាតា ដែលអញ្ជើញមកអំពីការស្វែងរកផ្លែឈើ ក្នុងវេលាល្ងាច ។ ព្រះមាតាគប្បីប្រទានផ្លែឈើលាយដោយទឹកឃ្មុំ ដល់ព្រាហ្មណ៍ ៗ នេះបានបរិភោគផ្លែឈើនោះឆ្អែតហើយ មុខជាមិនបង្ខំនាំយើងខ្ញុំទៅ ។ កុមារទាំងពីរមានសេចក្តីជាប់ចិត្តក្នុងព្រះមាតា ពិលាបក្នុងកាលនោះថា ឱហ្ន បាតជើងទាំងឡាយរបស់យើងពុះពេងអស់ហើយ ព្រាហ្មណ៍ដឹកនាំយើងទៅប្រញាប់ប្រញាល់ខ្លាំងណាស់ ។

ចប់ ទារកបព្វៈ ។

(៣៨០) តេសំ លាលបិតំ សុត្វា តយោ ភទ្រា វនេ មិតា

សីហោ ព្យគ្ឃោ ច ទីបិ ច ឥទំ វចនមព្រវុំ ។

មា ហេវ នោ រាជបុត្តី សាយំ ឧគ្ឃាតោ អាគមា

មា ហេវម្ហាក និព្ភោគេ ហេឋយិត្ថ វនេ មិតា ។

សីហោ ច នំ វិហេឋេយ្យ ព្យគ្ឃោ ទីបិ ច លក្ខណំ

នេវ ជាលិកុមារស្ស កុតោ កណ្ហាជិនា សិយា

ឧភយេនេវ និយ្យេថ បតិបុត្តេ ច លក្ខណា ។

(៣៨១) ខណិត្តិកំ មេ បតតិ ទក្ខិណក្ខិ ច ផន្ទតិ

អផលា ផលិនោ រុក្ខា សព្វា មុយ្ហន្តិ មេ ទិសា ។

តស្សា សាយណ្ហកាលម្ហិ អស្សមាគមនំ បតិ

អត្ថង្គតម្ហិ សុរិយេ វាឡា បន្ថេ ឧបដ្ឋហុំ ។

នីចេ ចោលម្ពតេ សុរិយេ ទូរេ ច វត អស្សមោ

យញ្ច នេសំ ឥតោ ហិស្សំ តន្តេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ ។

(៣៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកទេវតាបានឮពិលាបនៃកុមារទាំងពីរនោះហើយ បានពោលពាក្យនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើជាម្រឹគសាហាវបីក្នុងព្រៃ គឺសីហៈ១ ខ្លាធំ១ ខ្លាដំបង១ ។ កុំឲ្យព្រះរាជបុត្រីមកអំពីការស្វែងរកផ្លែឈើ ក្នុងវេលារសៀលឡើយ កុំឲ្យពួកម្រឹគក្នុងព្រៃ ជាដែនរបស់យើង បៀតបៀនឡើយ ។ ប្រសិនបើសីហៈក្តី ខ្លាធំក្តី ខ្លាដំបងក្តី បៀតបៀននាងមទ្រី ដែលប្រកបដោយលក្ខណានោះហើយ ជាលិកុមារនឹងនាងកណ្ហាជិនា នឹងរស់នៅដូចម្តេចបាន នាងមទ្រី ដែលប្រកបដោយលក្ខណា នឹងព្រាត់ប្រាសចាកចំណែកទាំងពីរ គឺកស្តានឹងបុត្រទាំងពីរ ។

(៣៩១) (ព្រះនាងមទ្រី...) ជ្រនីក ធ្លាក់ចុះ (អំពីដៃ) របស់អញ ភ្នែកស្តាំក៏កន្ត្រើក ទាំងដើមឈើមានផ្លែ ក៏ប្រែជាមិនមានផ្លែ អញវង្វេងទិសទាំងអស់ ។ កាលដែលអញនោះ មកកាន់អាស្រមក្នុងវេលាល្ងាច ក្នុងពេលដែលព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ក៏មានពួកម្រឹគសាហាវ មកឈររាំងក្នុងផ្លូវ កាលបើព្រះអាទិត្យទៀបអស្តង្គតហើយ អាស្រមក៏នៅឆ្ងាយណាស់ អញនឹងនាំយកមើមឈើនឹងផ្លែឈើណា អំពីទីនេះ ដើម្បីជនទាំងនោះ ជនទាំងនោះ គប្បីនាំគ្នាបរិភោគមើមឈើនឹងផ្លែឈើនោះ ជាភោជន ។

សោ នូន ខត្តិយោ ឯកោ បណ្ណសាលាយ អច្ឆតិ
តោសេន្តោ ទារកេ ឆាតេ មមំ ទិស្វា អនាយតី ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
សាយំ សំវេសនាកាលេ ខីរបីតាវ អច្ឆរេ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
សាយំ សំវេសនាកាលេ វារិបីតាវ អច្ឆរេ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ វច្ឆា ពាលាវ មាតរំ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ ហំសាវុបរិបល្លលេ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ អស្សមស្សាវិទូរតោ ។
ឯកាយនោ ឯកបថោ សរា សោព្ភា ច បស្សតោ
អញ្ញំ មគ្គំ ន បស្សាមិ យេន គច្ឆេយ្យ អស្សមំ ។
មិគា នមត្ថុ រាជានោ កាននស្មឹ មហព្វលា
ធម្មេន ភាតរោ ហោថ មគ្គំ មេ ទេថ យាចិតា ។

ក្សត្រិយ៍នោះគង់នៅតែមួយអង្គឯងក្នុងបណ្ណសាលាពិត ម្ល៉េះសម ឃើញអាត្មាអញដែលមិនទាន់មកដល់ ក៏ខំលួងលោមទារកទាំងពីរ ដែលមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ៗ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ត្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នៅអង្គុយ (ចាំមើលផ្លូវ) ដូចកូនម្រឹគនៅបៅទឹកដោះ ក្នុងវេលាល្ងាច ឬក្នុងវេលាដែលបរិភោគ ៗ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ត្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នៅអង្គុយ (ចាំមើលផ្លូវ) ដូចកូនម្រឹគប្រាថ្នារកទឹកផឹក ក្នុងវេលាល្ងាច ឬក្នុងវេលាដែលបរិភោគ ៗ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ត្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នាំគ្នាឈរចាំទទួលអញ ដូចជាពួកកូនគោតូចឈរចាំទទួលមេ ៗ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ត្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នាំគ្នាឈរចាំទទួលអញដូចជាពួកហង្សឈរនៅលើកក់ ៗ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ត្រីកំព្រាកំសត់ ដោយពិត នាំគ្នាឈរចាំទទួលអញ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រម ៗ ផ្លូវតែមួយ ចុះបានតែដើរនៃបុគ្គលម្នាក់ ក្បែរខាងផ្លូវមានស្រះ មានជ្រោះ អញមិនឃើញផ្លូវដទៃ សម្រាប់ទៅកាន់អាស្រមបានទេ ៗ បពិត្រម្រឹគទាំងឡាយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំលោកទាំងឡាយ ជាស្ដេចមានកំឡាំងច្រើន ក្នុងព្រៃធំ សូមលោកជាបងប្អូននឹងគ្នាដោយធម៌ លោកទាំងឡាយ កាលបើខ្ញុំអង្វរហើយ ក៏សូមឲ្យផ្លូវដល់ខ្ញុំ ៗ

អវរុទ្ធស្មាហំ ករិយា រាជបុត្តស្ស សិរីមតោ

ឥត្ថាហំ ជាតិមញ្ញាមិ រាមំ សីតានុព្វតា ។

តុម្ហេ ច បុត្តេ បស្សេថ សាយំ សំវេសនំ បតិ

អហញ្ច បុត្តេ បស្សេយ្យំ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

ពហុត្តិណំ មូលផលំ ភក្ខោ ចាយំ អនប្បកោ

ឥតោ ឧបឌ្ឍំ ទស្សាមិ មគ្គំ មេ ទេថ យាចិតា ។

រាជបុត្តី ច វោ មាតា រាជបុត្តោ ច វោ បិតា

ធម្មេន ភាតរោ ហោថ មគ្គំ មេ ទេថ យាចិតា ។

(៣៨២) តស្សា លាលប្បមានាយ ពហុំ ការុញ្ញសញ្ហិតំ

សុត្វា នេលបតី វាចំ វាឡា បន្ថា អបក្កមុំ ។

(៣៨៣) ឥមម្ហិ នំ បទេសម្ហិ បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា

បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ វច្ឆា ពាលាវ មាតរំ ។

ឥមម្ហិ នំ បទេសម្ហិ បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា

បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ ហំសាវុបរិបល្លលេ ។

ខ្ញុំជាករិយារបស់ព្រះរាជបុត្រដ៏មានសិរី ដែលគេនិរទេស ខ្ញុំមិនហ៊ានមើលងាយព្រះរាជស្វាមីនោះ ដូចនាងសិតា ជាស្រ្តីមានតែមិនហ៊ានមើលងាយព្រះរាម ។ លោកទាំងឡាយ ចូរឃើញបុត្រទាំងឡាយចុះ ចំណែកខ្ញុំសូមឃើញស្វាមីនឹងបុត្តទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា ក្នុងពេលល្ងាច គឺកាលជាទីទទួលចំណី ។ មើមឈើនឹងផ្លែឈើនេះសោតក៏ច្រើន ចំណីនេះមិនមែនតិចទេ ខ្ញុំនឹងចែងចំណីនោះពាក់កណ្តាលជូន លោកទាំងឡាយ កាលបើខ្ញុំអង្វរហើយ សូមឲ្យផ្លូវខ្ញុំ ។ ព្រះមាតារបស់យើង ជាព្រះរាជបុត្រី ព្រះបិតារបស់យើង ជាព្រះរាជបុត្រា លោកទាំងឡាយចូរជាបងប្អូនដោយធម៌ លោកទាំងឡាយ កាលបើខ្ញុំអង្វរហើយ សូមឲ្យផ្លូវខ្ញុំ ។

(៣៩២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកម្រឹគសាហាវ បានស្តាប់ពាក្យពីរោះពិសា ជាពាក្យប្រកបដោយសេចក្តីករុណាច្រើន របស់នាងមទ្រីនោះ ដែលកំពុងលួងលោមហើយ ក៏នាំគ្នាថយចេញអំពីផ្លូវបាត់ទៅ ។

(៣៩៣) (ព្រះនាងមទ្រី...) កូនតូចទាំងពីរ ប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី រមែងឈរចាំទទួលអញក្នុងប្រទេសនេះ ដូចជាពួកកូនគោ ឈរចាំទទួលមេ ។ កូនតូចទាំងពីរប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី រមែងឈរចាំទទួលអញក្នុងប្រទេសនេះ ដូចជាពួកហង្សឈរនៅលើភក់ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស មទ្ទីបព្វំ

ឥមម្ហិ នំ បទេសម្ហិ   បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ   អស្សមស្សាវិទូរតោ ។
តេ(១) មិគា វិយ ឧក្កណ្ណា   សមន្តមភិធាវិនោ
អានន្ទិនោ បមុទិតា   វគ្គមានាវ កម្បរេ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ   ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ឆកលីវ(២) មិគី ឆាបំ   បក្ខី មុត្តាវ បញ្ជរា
ឱហាយ បុត្តេ និក្ខមុ   សីហីវាមិសគិទ្ធិនី
ត្យជ្ជ បុត្តេន បស្សាមិ   ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ឥទំ នេសំ បទក្កន្តំ   នាគានមិវ បព្វតេ
ចិតកា បរិកិណ្ណាយោ   អស្សមស្សាវិទូរតោ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ   ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
វាលុកាយបិ ឱកិណ្ណា   បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា
សមន្តមភិធាវន្តិ   ន តេ បស្សាមិ ទារកេ ។
យេ មំ បុរេ បច្ចុដ្ឋេន្តិ   អរញ្ញា ទូរមាយតឹ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ   ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

---

១ ម. ទេ ។ ២ ឱ. ឆកលីវ ។ ម. ឆគលីវ ។

កូនតូចទាំងពីរ ប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី រមែងឈរចាំទទួលអញ ក្នុងប្រទេសនេះ ក្នុងទីជិតអាស្រម ៗ កូនតូចទាំងនោះ ធ្លាប់តែស្ទុះមកព័ទ្ធជុំវិញ មានសេចក្ដីត្រេកអរ រីករាយ នាំគ្នាលោតមក ហាក់ដូចជា (ញុំាងហឫទ័យរបស់មាតា) ឲ្យកំរើក ដូចកូនម្រឹគទាំងឡាយ (ឃើញមេ) ហើយដំឡើងស្លឹកត្រចៀក (អើត-កចូលទៅជិតមេ រីករាយត្រេកអរស្ទុះទៅព័ទ្ធជុំវិញ) ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ អញលះបង់កូនទាំងពីរ ហើយចេញទៅ ដូចមេពពែឬមេម្រឹគ លះបង់កូន ដូចមេបក្សីចេញអំពី (សម្បុក) ឬដូចមេសីហៈប្រាថ្នាសាច់ (លះបង់កូនរបស់ខ្លួនដើរចេញទៅរកចំណី) ថ្ងៃនេះ អញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលី និងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ នេះស្នាមជើងនៃកូនទាំងនោះ ដូច(ស្នាមជើង) នៃហ្វូងដំរីក្បែរភ្នំ ពំនូកខ្សាច់ដែលកូនទាំងពីរនាំគ្នាពួន ក៏ខ្ចាត់ខ្ចាយ ក្នុងទីជិតនៃអាស្រម ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ កូនតូចទាំងពីរ ពោយពាយ ដោយខ្សាច់ ប្រឡាក់ ដោយអាចម៍ដី រមែងស្ទុះមកព័ទ្ធជុំវិញ អញមិនបានឃើញទារកទាំងនោះ ៗ កាលពីដើម កូនទាំងពីរណា ទទួលអញដែលមកអំពីព្រៃឆ្ងាយ ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរនោះ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនា ៗ

ឆកិលីវ មិគី ឆាបា បច្ចុគ្គន្ត្វាន មាតរំ
ទូរេ មំ បដិវិលោកេន្តិ តេ ន បស្សាមិ ទារកេ ។
ឥទញ្ចេ នេសំ កីឡនំ បតិតំ បណ្ឌុវេលុវំ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ឥមា ច មយ្ហា មេ បូក ឧកេ ច សម្បតាលតិ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ឧច្ឆ[1]ង្គេ[2]មេ កោ វិពិនតិ ថនា មេ ការ លព្ភតិ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
យស្សា សាយណ្ហសមយំ បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា
ឧច្ឆង្គេ មេ វិវត្តន្តិ តេ ន បស្សាមិ ទារកេ ។
អយំ សោ អស្សមោ បុព្វេ សមជ្ជោ បដិភាតិ មំ
ត្យជ្ជ បុត្តេ អបស្សន្ត្យា ភមតេ វិយ អស្សមោ ។
កិមិទំ អប្បសទ្ទោវ អស្សមោ បដិភាតិ មំ
កាកោលាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។
កិមិទំ អប្បសទ្ទោវ អស្សមោ បដិភាតិ មំ
សកុណាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។

---

១ ខ. ម. ឧប្បង្គេ ។ ២ ម. មេសក្ខោ ទត្តិ ។

ទារកទាំងពីរ តែងរមិលមើលផ្លូវអញ ក្នុងទីឆ្ងាយ ដូចកូនម្រឹគទទួលមេពពែ ឬម្រឹគជាមេ ៗ ផ្លែល្ពៅលឿងខ្ចី ដែលជ្រុះមកនេះឯង ជាល្បែងរបស់ទារកទាំងនោះ ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ ស្តួនរបស់អញទាំងពីរនេះពេញ(ដោយទឹកដោះ)ទាំងទ្រូងសោតក៏ស្មើតែនឹងឆ្ងាយ អញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ កូនមួយ ពារកផ្លែឈើក្នុងថ្នក់របស់អញ កូនមួយ តោងដោះទាំងគូរបស់អញ ថ្ងៃនេះ អញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ វេលាថ្ងៃល្ងាច កូនតូចទាំងពីរ ប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី នទៀលលើភ្លៅរបស់អញ អញមិនបានឃើញទារកទាំងនោះ ៗ កាលពីដើម អាស្រមនេះ ប្រាកដដល់អញ (ដូចជា) កន្លែងមហោស្រព ថ្ងៃនេះ អាស្រមហាក់ដូចវិលដល់អញ ដែលមិនបានឃើញកូនទាំងនោះ ៗ ហេតុដូចម្តេច បានជាអាស្រមនេះហាក់ដូចជាស្ងាត់សូន្យឈឹង ប្រាកដដល់អញ សូម្បីពួកក្អែកព្រៃក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់អញ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ៗ ហេតុដូចម្តេច បានជាអាស្រមនេះ ហាក់ដូចជាស្ងាត់សូន្យឈឹង ប្រាកដដល់អញ សូម្បីពួកសត្វហើរ ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់អញ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ៗ

(៣៨៤) កិមិទំ តុណ្ហីភូតោសិ អបិ រត្តេវ មេ មនោ
កាកោលាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។
កិមិទំ តុណ្ហីភូតោសិ អបិ រត្តេវ មេ មនោ
សកុណាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។
កច្ចិ នុ មេ អយ្យបុត្ត មិគា ខាទឹសុ ទារកេ
អរញ្ញេ ឥរិណេ វិវនេ កេន នីតា មេ ទារកា ។
អទុ តេ បហិតា ទូតា អទុ សុត្តា បិយំវទា
អទុ ពហិ នោ និក្ខន្តា ខិឌ្ឌាសុ បសុតា នុ តេ ។
នេវាសំ កេសា ទិស្សន្តិ ហត្ថបាទា ច ជាលិនោ
សកុណានញ្ច និគ្ឃោសោ កេន នីតា មេ ទារកា ។
(៣៨៥) ឥទំ តតោ ទុក្ខតរំ សល្លវិទ្ធោ យថា វណោ
តញ្ច បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

(៣៩៨) ហេតុនេះដូចម្តេច បានជាព្រះអង្គគង់ស្ងៀម ចិត្តរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ហាក់ដូច(យល់សប្តិ)ក្នុងរាត្រី សូម្បីពួកក្អែកព្រៃក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ ហេតុដូចម្តេច បានជាព្រះអង្គគង់ស្ងៀម ចិត្តរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហាក់ដូចជា (យល់សប្តិ) ក្នុងរាត្រី សូម្បីពួកសត្វហើរក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រ ពួកម្រឹគស៊ីទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយទេដឹង ឬនរណានាំយកទារក របស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅក្នុងព្រៃ ដ៏ស្ងាត់ឥតជាតិជៅ ។ ព្រះអង្គធ្វើទារកទាំងនោះឲ្យជាទូតហើយប្រើទៅឬ ឬក៏ទារកទាំងនោះ ជាអ្នកពោលពាក្យពីរោះដេកលក់អស់ហើយ ឬទារកទាំងនោះខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងល្បែងទាំងឡាយ ហើយនាំគ្នាចេញទៅខាងក្រៅ ។ សក់ទាំងឡាយក្តី ដៃជើងទាំងឡាយក្តី ដ៏វិចិត្រដោយបណ្តាញរបស់ទារកទាំងនោះ ក៏មិនឃើញសោះ ក្រែងពួកបក្សីឆាបនាំយកទៅទេដឹង ឬនរណានាំយកទារក របស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅ ។

(៣៩៩) ការដែលព្រះអង្គមិនមានព្រះបន្ទូលនេះ ជាទុក្ខក្រៃលែងជាងទុក្ខរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ដែលមិនឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលើនឹងនាងកណ្ហាជិនានោះ ដូចជាដំបៅ ដែលមុត ដោយព្រួញ ។

ឥទំបិ ទុតិយំ សល្លំ កម្បេតិ ហទយំ មម

យញ្ច បុត្តេ ន បស្សាមិ ត្វញ្ច មំ នាភិភាសសិ ។

អជ្ជ ចេ មេ ឥមំ រត្តឹ រាជបុត្ត ន សំសសិ

មញ្ញេ ឱក្កន្តសន្តំ មំ បាតោ ទក្ខសិ នោ មតំ ។

(៣៨៦) នូន មទ្ទី វរារោហា រាជបុត្តី យសស្សិនី

បាតោ គតាសិ ឧញ្ឆាយ កិមិទំ សាយមាគតា ។

(៣៨៧) ននុ ត្វំ សទ្ទមស្សោសិ យេ សរំ បាតុមាគតា

សីហស្ស វិនទន្តស្ស ព្យគ្ឃស្ស ច និកុជ្ជិតំ ។

អហុ បុព្វនិមិត្តំ មេ វិចរន្ត្យា ព្រហាវនេ

ខណិត្តោ មេ ហត្ថា បតិតោ ឧគ្គីវញ្ចាបិ អំសតោ ។

តទាហំ ព្យថិតា ភីតា បុថុ កត្វាន អញ្ជលឹ

សព្វា ទិសា នមស្សិស្សំ អបិ សោត្ថិ ឥតោ សិយា ។

នេះជាព្រួញទីពីរ គឺត្រង់ដែលខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្រទាំងពីរ១ ដែលព្រះអង្គមិនត្រាស់ប្រាប់ខ្ញុំម្ចាស់១ នាំឲ្យកើតហឫទ័យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ។ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ បើព្រះអង្គមិនត្រាស់ប្រាប់ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ អស់រាត្រីនេះ ក្នុងថ្ងៃនេះទេ ព្រះអង្គមុខជានឹងឃើញខ្ញុំម្ចាស់អស់ជីវិតស្លាប់ក្នុងពេលព្រឹកមិនខាន ។

(៣៩៦) (ព្រះមហាសត្វ...) ក្រែងនាងមទ្រី មានកំពស់នឹងទំហំដ៏ប្រសើរ ជារាជបុត្រី មានយសខ្ពស់ នាងទៅដើម្បីស្វែងរក (ផ្លែឈើតូច-ធំ) តាំងពីពេលព្រឹក ហេតុដូចម្តេច បានជាដល់ពេលល្ងាចហើយ ទើបមក ។

(៣៩៧) (ព្រះនាងមទ្រី...) ក្រែងព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់សំឡេងទ្រហឹងអឺងកងនៃសីហៈនឹងខ្លា ដែលស្រែកបន្លឺឡើង (ព្រមទាំងម្រឹគដទៃមានដំរីជាដើម) ដែលមកកាន់ស្រះ (នេះ) ដើម្បីផឹកទឹកដែរឬទេ ។ បុព្វនិមិត្តបានកើតឡើងដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដែលដើរត្រាច់ក្នុងព្រៃធំ ជ្រនីកក៏ធ្លាក់អំពីដៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ទាំងកញ្ច្រែងដែលលីលើចង្កេះ ស្មាក៏ធ្លាក់អំពីស្មា ។ ក្នុងពេលនោះ ខ្ញុំម្ចាស់មានសេចក្តីភិតភ័យក្រៃពេក ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី នមស្ការគ្រប់ទិសផ្សេង ៗ សូមឲ្យសួស្តីគប្បីមាន ព្រោះការនមស្ការនេះ ។

មា ហេវ នោ រាជបុត្តោ   ហតោ សីហេន ទីបិនា
ទារកា វា បរាមដ្ឋា   អច្ឆកោកតរច្ឆិភិ ។
សីហោ ព្យគ្ឃោ ច ទីបិ ច   តយោ វាឡា វនេ មិគា
តេ មំ បរិយាវរុំ មគ្គំ   តេន សាយម្ហិ អាគតា ។
(៣៥៨) អហំ បតិញ្ច បុត្តេ ច   អាចរិយមិវ មាណវោ
អនុដ្ឋិតា ទិវារត្តឹ   ជដិនី ព្រហ្មចារិនី ។
អជិនានិ បរិទហិត្វា   វនមូលផលហារិយា
វិចរាមិ ទិវារត្តឹ   តុម្ហំ កាមា ហិ បុត្តកា ។
ឥទំ(១) សុវណ្ណហាលិទ្ទិំ   អាភតំ បណ្ឌុវេលុវំ
រុក្ខបក្កានិ ចាហាសឹ   ឥមេ វោ បុត្តកីឡនា ។
ឥទំ មូឡាលិវត្តកំ   សាលុកំ ជិញ្ជុរោទកំ(២)
ភុញ្ជ ខុទ្ទេន សំយុត្តំ   សហ បុត្តេហិ ខត្តិយ ។
បទុមំ ជាលិនោ ទេហិ   កុមុទំ បន កុមារិយា
មាលិនេ បស្ស នច្ចន្តេ   សិវិបុត្តានិ អវ្ហយ ។

១ ឱ. ម. អហំ ។ ២ ឱ. បិញ្ជុរោទកំ ។ ម. បិញ្ជុរោទកំ ។

សូមកុំឲ្យសីហៈនឹងខ្លាដំបង បៀតបៀនព្រះរាជបុត្ររបស់យើងបាន មួយទៀត សូមកុំឲ្យខ្លាឃ្មុំ ឆ្កែព្រៃ នឹងខ្លាខិនចាប់ខាំស៊ីទារកទាំងពីរបាន ។ ពួកពាលម្រឹគទាំងបីក្នុងព្រៃ គឺសីហៈមួយ ខ្លាធំមួយ ខ្លាដំបងមួយ រាំងផ្លូវខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំម្ចាស់មកក្នុងវេលាល្ងាច ។

(៣៩៨) ខ្ញុំម្ចាស់មានសក់កណ្តាញ់ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្រវាស្រទេញ (ផ្គត់ផ្គង់) ប្តីផង បុត្រទាំងពីរផង អស់ថ្ងៃនឹងយប់ ដូចជាមាណព (ផ្គត់ផ្គង់) អាចារ្យ ។ ហៃបុត្រកំសត់ទាំងពីរ មាតាស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លា ខំស្វែងរកមើមឈើនឹងផ្លែឈើក្នុងព្រៃ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ព្រោះតែសេចក្តីស្រឡាញ់កូនឯងទាំងពីរ ។ រមៀតមានពណ៌ដូចជាមាសនឹងផ្លែស្នោនេះ មាតាបាននាំមកដល់ហើយ មាតាបាននាំទាំងផ្លែឈើទាំងឡាយ (ឯទៀតផង) ហៃបុត្រកំសត់ទាំងពីរ ផ្លែឈើទាំងនេះ ជាល្បែងរបស់កូនឯងទាំងពីរ ។ មើមឈូក ក្រអៅឧប្បល ក្រចាប់នេះ បពិត្រក្សត្រិយ៍ សូមព្រះអង្គព្រមទាំងបុត្រទាំងពីរសោយ (វត្ថុទាំងនោះ) ដែលលាយដោយទឹកឃ្មុំចុះ ។ បពិត្រព្រះបាទសិវិ សូមព្រះអង្គប្រទានផ្កាឈូកដល់ជាលី សូមព្រះអង្គប្រទានផ្កាកុមុទ ដល់នាងកុមារី សូមទត(កុមារទាំងពីរ) ដែលប្រដាប់ដោយកម្រងផ្កាហើយរាំ សូមព្រះអង្គ ត្រាស់ហៅបុត្រទាំងពីរមក ។

តតោ កណ្ហាជិនា យាតិ និសាមេហិ រថេសភ
មញ្ជុស្សរាយ វគ្គុយា អស្សមំ ឧបគច្ឆិយា ។
សមានសុខទុក្ខម្ហា រដ្ឋា បព្វាជិតា ឧភោ
អបិ សិវិបុត្ត បស្សេសិ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
សមណោ ព្រាហ្មណោ នូន ព្រហ្មចរិយបរាយណេ
អហំ លោកេ អភិសសឹ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
(៣៩៩) ឥមេ តេ ជម្ពុកា រុក្ខា វេទិសា សិន្ទុវារិតា
វិវិធានិ រុក្ខជាតានិ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
អស្សត្ថា បនសា ចេមេ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
វិវិធានិ ផលជាតានិ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
ឥមេ តិដ្ឋន្តិ អារាមា អយំ សីតូទកា នទី
យត្ថស្សុ បុព្វេ កីឡឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
វិវិធានិ បុប្ផជាតានិ អស្មឹ ឧបរិបព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ធារឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
វិវិធានិ ផលជាតានិ អស្មឹ ឧបរិបព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ភុញ្ជឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។

បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំក្នុងរថ បណ្ដាបុត្រទាំងពីរនោះ បុត្រីឈ្មោះ កណ្ហាជិនា រមែងទៅ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ (សំឡេង) របស់វាដែលពីរោះ គួរជាប់ចិត្តពាក្យពីរោះ ចូលទៅកាន់អាស្រម ។ បពិត្រព្រះបាទសិវិ យើងទាំងពីរនាក់ ត្រូវគេនិរទេសចាកដែន ហើយជាអ្នករួមសុខរួមទុក្ខជាមួយគ្នា ព្រះអង្គឃើញបុត្រទាំងពីរ គឺ ជាលីនឹងកណ្ហាជិនាដែរឬ ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានជេរប្រទេចពួកស្រមណ៍ នឹងព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានសីល ជាពហុស្សុតដោយពិត បានជាខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្រ ទាំងពីរ គឺជាលី នឹងកណ្ហាជិនានោះ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៣៥៩) នេះរុក្ខជាតិផ្សេងៗ គឺព្រីង ឈើទាលខ្ពប់ មានមែកត្រសុំត្រសាយ កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ នេះផលជាតិផ្សេងៗ គឺពោធិ៍ ខ្នុរ ជ្រៃ ក្រសាំង កុមារទាំងនោះអញមិនបានឃើញ ។ នេះសួនច្បារទាំងឡាយ នេះស្ទឹងមានទឹកត្រជាក់ ជាទីដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះអញមិនបានឃើញ ។ ផ្កាឈើច្រើនយ៉ាង លើភ្នំនេះ ជាផ្កាដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់ទ្រទ្រង់ កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ ផ្លែឈើច្រើនយ៉ាងលើភ្នំនេះ ជាផ្លែដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់បរិភោគ កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញសោះ ។

ឥមេ តេ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច តេ ឥមេ
យេហិស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារេ ន ទិស្សរេ ។
(៣៦០) ឥមេ សាមា សសោលូកា(១) ពហុកា កទលីមិគា
យេហិស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារេ ន ទិស្សរេ ។
ឥមេ ហំសា ច កោញ្ចា ច មយូរា ចិត្របេខុណា
យេហិស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារេ ន ទិស្សរេ ។
(៣៦១) ឥមា តា វនគុម្ពាយោ បុប្ផិតា សព្វកាលិកា
យត្ថស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារេ ន ទិស្សរេ ។
ឥមា តា បោក្ខរណី រម្មា ចក្កវាកូបកូជិតា
មណ្ឌាលកេហិ សញ្ឆន្នា បទុមុប្បលកេហិ ច
យត្ថស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារេ ន ទិស្សរេ ។
(៣៦២) ន តេ កដ្ឋានិ ភិន្នានិ ន តេ ឧទកមាហរុំ
អគ្គិបិ តេ ន ហាបិតោ កិន្នុ មន្ទោវ ឈាយសិ ។
បិយោ បិយេន សង្គម្ម សមោហំ ព្យបហញ្ញតិ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

---

១ ម. សសាលូកា ។

រូបដំរី រូបសេះទាំងនេះក្តី រូបគោទាំងនេះក្តី ជារូបដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។

(៣៦០) រូបម្រឹគមានសម្បុរពព្រុស រូបទន្សាយ រូបមៀម រូបម្រឹគឈ្លូសជាច្រើនទាំងនេះ ជារូបដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ រូបហង្ស រូបក្រៀល រូបក្ងោក មានស្លាបដ៏វិចិត្រ ជារូបដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។

(៣៦១) គុម្ពឈើទាំងនេះ មានផ្ការីកសព្វកាល ជាផ្កាដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ ស្រះបោក្ខរណីទាំងនេះ គួរជាទីត្រេកអរ ទ្រហឹងអឹងកង ដោយសត្វចាក្រពាក ដេរដាសដោយផ្កាមណ្ឌាលកៈផង ដោយផ្កាឈូកនឹងផ្កាឧប្បលផង ជាទីដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះអញមិនបានឃើញ ។

(៣៦២) ឧសទាំងឡាយព្រះអង្គមិនកាប់ ទឹកព្រះអង្គមិនដង ភ្លើងព្រះអង្គមិនបង្កាត់ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចមនុស្សខ្លៅ ។ (ព្រះវេស្សន្តរ) ជាទីស្រឡាញ់ (របស់ខ្ញុំម្ចាស់) សេចក្តីព្រួយតែងរសាយ ព្រោះបានជួបជុំដោយព្រះអង្គជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងថ្ងៃនេះខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្រទាំងពីរ គឺជាលីនឹងនាងកណ្ហាជិនានោះ ។

(៣៦៣) ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

កាកោលាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន តាវកា ។

ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

សកុណាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន តាវកា ។

(៣៦៤) សា តត្ថ បរិទេវិត្វា បព្វតានិ វនានិ ច

បុនទេវស្សមំ គន្ត្វា សាមិកស្សន្តិ ភាសតិ ។

ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

កាកោលាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន តាវកា ។

ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

សកុណាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន តាវកា ។

(៣៦៣) បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្ររបស់យើងទាំងពីរសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកក្អែកព្រៃសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្ររបស់យើងទាំងពីរសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកសត្វស្លាបសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។

(៣៦៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងមទ្រីនោះ (បានត្រាច់ទៅ) កាន់ភ្នំនឹងព្រៃ ខ្សឹកខ្សួលក្នុងទីនោះ ហើយត្រឡប់មកអាស្រមវិញ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងក្នុងសំណាក់ព្រះរាជស្វាមីថា បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញ (បុត្រទាំងពីរ) របស់យើងសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកក្អែកព្រៃសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញ (បុត្រទាំងពីរ) របស់យើងសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកសត្វស្លាបសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។

ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ និហតា មតា
វិចរន្តី រុក្ខមូលេសុ បព្វតេសុ គុហាសុ ច ។
ឥតិ មទ្ទី វរារោហា រាជបុត្តី យសស្សិនី
ពាហា បគ្គយ្ហ កន្ទិត្វា តត្ថេវ បតិតា ឆមា ។
(៣៦៨) តមជ្ឈបត្តំ រាជបុត្តី ឧទកេនាភិសិញ្ចថ
អស្សត្ថំ នំ វិទិត្វាន អថ នំ ឯតទព្រវិ ។
អាទិយេនេវ តេ មទ្ទិ ទុក្ខំ នក្ខាតុមិច្ឆិសំ
ទលិទ្ទោ យាចកោ វុឌ្ឍោ ព្រាហ្មណោ ឃរមាគតោ ។
តស្ស ទិន្នា មយា បុត្តា មទ្ទិ មា ភាយិ អស្សស
មំ បស្ស មទ្ទិ មា បុត្តេ មា ពាឡ្ហំ បរិទេវយិ
លច្ឆាម បុត្តេ ជីវន្តា អរោគា ច ភវាមសេ ។
បុត្តេ បសុញ្ច ធញ្ញញ្ច យញ្ច អញ្ញំ ឃរេ ធនំ
ទជ្ជា សប្បុរិសោ ទានំ ទិស្វា យាចកមាគតេ
អនុមោទាហិ មេ មទ្ទិ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ។

បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញ (បុត្រទាំងពីរ) របស់យើងសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងជា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាងមទ្រីត្រាច់ទៅក្រោមម្លប់ឈើនិងក្នុងគុហា ។ នាងមទ្រីមានកំពស់នឹងទំហំដ៏ប្រសើរ ជារាជបុត្រីមានយស ក៏ផ្គងដើមដៃទាំងពីរកន្ទក់កន្ទេញយ៉ាងនេះហើយ ក៏ដួលទៅលើផែនដីក្នុងទីនោះ ។

(៣៦៥) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់ស្រោចស្រប់ព្រះរាជបុត្រីនោះ ដែលបានមកដល់សំណាក់ព្រះអង្គ បន្ទាប់អំពីនោះមក ព្រះអង្គជ្រាបព្រះរាជបុត្រីនោះ ដែលស្រួលចិត្តហើយ ទើបបានត្រាស់នឹងព្រះរាជបុត្រីនោះយ៉ាងនេះថា ហៃនាងមទ្រី អញមិនចង់ប្រាប់សេចក្តីទុក្ខដល់នាងអំពីដំបូងទេ មានព្រាហ្មណ៍ចាស់កំសត់ជាសូម បានមកកាន់លំនៅ ។ ហៃនាងមទ្រី អញបានឲ្យបុត្រទាំងពីរដល់ព្រាហ្មណ៍នោះហើយ នាងកុំភិតភ័យអ្វី នាងចូរស្រួលចិត្តចុះ ហៃនាងមទ្រី នាងចូរមើលមកអញ កុំមើលបុត្រទាំងពីរ កុំខ្សឹកខ្សួលខ្លាំងឡើយ កាលបើយើងរស់នៅបានសុខសប្បាយ ក៏គង់បាន (ចួបប្រទះ) នឹងបុត្រវិញ ។ សប្បុរសបានឃើញពួកសូមមកហើយ គប្បីឲ្យកូនសត្វចិញ្ចឹម ធញ្ញជាតិ នឹងទ្រព្យដទៃដែលមានក្នុងផ្ទះជាទាន ហៃនាងមទ្រី នាងចូររីករាយតាម នូវអំណោយបុត្រដ៏ឧត្តមរបស់អញ ។

(៣៦៦) អនុមោទាមិ តេ ទេវ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ

ទត្វា ចិត្តំ បសាទេហិ ភិយ្យោ ទានំ ទទោ ភវ ។

យោ ត្វំ មច្ឆេរភូតេសុ មនុស្សេសុ ជនាធិប

ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។

(៣៦៧) និន្នាទិតា តេ បថវី សទ្ទោ តេ តិទិវង្គតោ

សមន្តា វិជ្ជុតា អាគុ គិរីនំវ បដិស្សុតា ។

(៣៦៨) តស្ស តេ អនុមោទន្តិ ឧភោ នារទបព្វតា

ឥន្ទោ ច ព្រហ្មា ច បជាបតី ច

សោមោ យមោ វេស្សវណោ ច រាជា

សព្វេ ទេវានុមោទន្តិ តាវតឹសា សឥន្ទកា ។

ឥតិ មទ្ទី វរារោហា រាជបុត្តី យសស្សិនី

វេស្សន្តរស្ស អនុមោទិ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ។

មទ្ទីបព្វំ នាម ។

(៣៦៦) (ព្រះនាងមទ្រី...) បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់សូមរីករាយតាមនូវអំណោយបុត្រដ៏ឧត្តមរបស់ព្រះអង្គ ព្រះអង្គប្រទានហើយ សូមធ្វើព្រះហឫទ័យឲ្យជ្រះថ្លាចុះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ឲ្យទានជាតំយោគាពចុះ ។ បពិត្រព្រះជនាធិបៈ កាលដែលពួកមនុស្ស កំពុងមានសេចក្តីកំណាញ់ ព្រះអង្គជាអ្នកញ៉ាំងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់បានដាក់ទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ។

(៣៦៧) ព្រះអង្គបានញ៉ាំងផែនដី ឲ្យខ្ទរខ្ទារ កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះអង្គទៅដល់ទេវលោក ផ្លេកបន្ទោរពុំជួកាលជាលប្រាកដជុំវិញព្រៃហេមពាន្តដូចជាសំឡេងលាន់នៃភ្នំទាំងឡាយ ។

(៣៦៨) ពួកទេវតាទាំងពីរក្រុម គឺនារទៈនឹងបព្វតៈ ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រព្រះព្រហ្ម នឹងបជាបតិទេវបុត្រ សោមទេវបុត្រ ព្រះបាទយមៈនឹងព្រះបាទវេស្សវ័ណ ក៏នាំគ្នារីករាយតាមព្រះអង្គនោះ ពួកទេវតាទាំងអស់ដែលកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រក៏រីករាយតាម ។

(ព្រះសាស្តាបានត្រាស់គាថានេះថា) ព្រះនាងមទ្រី មានកំពស់នឹងទំហំដ៏ប្រសើរ ជាពជបុត្រីមានយស បានរីករាយតាមនូវអំណោយបុត្រដ៏ឧត្តម របស់ព្រះបាទវេស្សន្តរ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មទ្ទីបព្វៈ ។

(៣៦៩) តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ[១] បតិ
សក្កោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន បាតោ តេសំ អទិស្សថ ។

(៣៧០) កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ កច្ចិ ភោតោ អនាមយំ
កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។
កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។

(៣៧១) កុសលញ្ចេវ នោ ព្រហ្មេ អថោ ព្រហ្មេ អនាមយំ
អថោ ឧញ្ឆេន យាបេម អថោ មូលផលា ពហូ ។
អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។
សត្ត នោ មាសេ វសតំ អរញ្ញេ ជីវសោកិនំ
ឥទំបិ ទុតិយំ បស្សាម ព្រាហ្មណំ ទេវវណ្ណិនំ
អាទាយ វេឡុវំ ទណ្ឌំ ធារេន្តំ អជិនក្ខិបំ ។
ស្វាគតន្តេ មហាព្រហ្មេ អថោ តេ អទុរាគតំ

---

១ ម. សុរិយុគ្គមនំ ។

(៣៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ក្នុងកាលដែលរាត្រីកន្លងទៅហើយ ព្រះអាទិត្យក៏រះឡើង សក្កទេវរាជ មានភេទជាព្រាហ្មណ៍ ប្រាកដ ដល់ក្សត្រទាំងពីរនោះក្នុងពេលព្រឹក ។

(៣៧០) (សក្កទេវរាជ...) ព្រះអង្គសុខសប្បាយទេឬ ព្រះអង្គមិនមានរោគាពាធទេឬ ព្រះអង្គញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយការស្វែងរកស្រួលទេឬ មើមឈើនិងផ្លែឈើមានច្រើនដែរឬ ។ ពួករបោម មូស និងពស់ មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនទេឬ ។

(៣៧១) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកយើងសុខសប្បាយទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មិនមានរោគាពាធអ្វីទេ មួយទៀត យើងញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយការស្វែងរកស្រួលទេ មើមឈើនិងផ្លែឈើទាំងឡាយដ៏បរិបូណ៌ដែរទេ ។ ទាំងពួករបោម មូសនិងពស់មានតិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនយើងទេ ។ យើងនៅក្នុងព្រៃអស់៧ខែ រស់នៅទាំងសំណោក ទើបឃើញព្រាហ្មណ៍ជាគំរប់ពីរនេះ មានភេទដ៏ប្រសើរ កាន់ឈើប្រត់មានព័ណ៌ដូចជាផ្លែល្មៅទុំទ្រទ្រង់ស្បែកខ្លា ទាំងក្រចក ។ នៃមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកល្អហើយ មួយទៀត អ្នកមិនមែនមកអាក្រក់ទេ

អន្តោ បវិស ភទ្ទន្តេ បាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ ។
តិណ្ឌុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសុមារិយោ
ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ ព្រហ្មេ វរំ វរំ ។
ឥទំបិ បានិយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា
តតោ បិវ មហាព្រហ្មេ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។
អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន កេន វា បន ហេតុនា
អនុប្បត្តោសិ ព្រហារញ្ញំ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។
(៣៧២) យថា វារិវហោ បូរោ សព្វកាលំ ន ខីយតិ
ឯវន្តំ យាចិតាគច្ឆិំ ភរិយំ មេ ទេហិ យាចិតោ ។
(៣៧៣) ទទាមិ ន វិកម្បាមិ យំ មំ យាចសិ ព្រាហ្មណ
សន្តំ នប្បដិគូហាមិ ទានេ មេ រមតេ មនោ ។
(៣៧៤) មទ្ទី ហត្ថេ គហេត្វាន ឧទកស្ស កមណ្ឌលុំ
ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
មទ្ទី បរិច្ចជន្តស្ស មេទនី សមកម្បថ ។

អញ្ជើញអ្នកចូលទៅខាងក្នុង សេចក្ដីចំរើន (ចូរមាន) ដល់អ្នក អ្នកចូរលាងជើងទាំងឡាយរបស់អ្នក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបរិភោគផ្លែឈើយ៉ាងឆ្ងាញ់ៗ ដូចទឹកឃ្មុំ គឺផ្លែទន្លាប់ ទ្រយឹង មាក់ប្រាង មាក់ផោក ។ ទឹកត្រជាក់នេះ ដងមកអំពីជ្រោះភ្នំ ម្នាលមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរផឹកទឹកនេះចុះ បើអ្នកប្រាថ្នាបង់ផឹក ។ យើងសូមសួរអ្នក អ្នកបានមកដល់ព្រៃធំ ដោយរឿងដូចម្ដេច ឬដោយហេតុដូចម្ដេច អ្នកកាលបើយើងសួរហើយ ចូរប្រាប់រឿងនោះ ។

(៣៧២) (សក្កទេវរាជ...) ផ្លូវទឹកដ៏ពេញប្រៀប មិនអស់ទៅសព្វកាលយ៉ាងណាមិញ ទូលបង្គំជាខ្ញុំ មកដើម្បីសូមទានព្រះអង្គ ទូលបង្គំជាខ្ញុំសូមហើយ សូមព្រះអង្គប្រទានករិយា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៧៣) ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងឲ្យរបស់ដែលអ្នកសូមនឹងយើង យើងមិនរួញរាទេ យើងមិនលាក់លៀមវត្ថុដែលមាន ចិត្តរបស់យើងត្រេកអរក្នុងទាន ។

(៣៧៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ចាប់ដៃនាងមទ្រីនឹងកុណ្ឌីទឹក ហើយបានដាក់ទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ កាលដែលព្រះវេស្សន្តរទ្រង់លះបង់ព្រះនាងមទ្រី ហេតុដែលគួរស្បប់ស្បែង ក៏កើតមាន ក្នុងកាលនោះ សេចក្ដីព្រឺរោមក៏កើតមាន ក្នុងកាលនោះ ផែនដីក៏ញាប់ញ័រ ។

ទេវស្ស មទ្ទី កល្យាណី ន សន្ធីយតិ ន កេនចិ
បេក្ខតេវស្ស តុណ្ហីយា ឯស ជានាតិ យំ វរំ ។

(៣៧៤) ជាលី កណ្ហាជិនំ ជីតំ មទ្ទី ទេវី បតិព្វតំ
ចជ្ជមានោ ន ចិន្តេសី ពោធិយាយេវ ការណា ។
ន មេ ទេស្សា ឧភោ បុត្តា មទ្ទី ទេវី ន អប្បិយា
សព្វញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា បិយេ អទាសហំ[១] ។

(៣៧៥) កោមារីយស្សាហំ ភរិយា សាមិកោ មមឥស្សរោ
យស្សិច្ឆេ តស្ស មំ ទជ្ជា វិក្កិណេយ្យ ហនេយ្យ វា ។

(៣៧៦) តេសំ សង្កប្បមញ្ញាយ ទេវិន្ទោ ឯតទព្រវិ
សព្វេ ជិតា តេ បច្ចុហា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា
និន្នាទិតា តេ បថវី សទ្ទោ តេ តិទិវង្គតោ

---

១ ម. ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ធីតំ មទ្ទឹ ទេវឹ បតិព្វតំ
ចជ្ជមានោ ន ចិន្តេសិ ពោធិយាយេវ ការណា ។
ន មេ ទេស្សា ឧភោ បុត្តា មទ្ទី ទេវី ន អប្បិយា
សព្វញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា បិយេ អទាសហន្តិ
គាថាយោ ន ទិស្សន្តិ ។

ព្រះនាងមទ្រី មិនមានមុខក្រញូវ មិនអៀន មិនយំ ព្រះនាងស្ងៀមសំឡឹង (ព្រះភក្ត្រ) របស់ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ (ដោយគិតថា) ព្រះរាជានេះ ជ្រាបហេតុដ៏ប្រសើរ ។

(៣៧៥) តថាគតកាលដែលលះរាជបុត្រាឈ្មោះជាលី រាជធីតាឈ្មោះកណ្ហាជិនា និងនាងទេវីឈ្មោះមទ្រី ដែលមានវ័តដ៏ល្អក្នុងប្ដី មិនគិត (ស្ដាយ) ព្រោះហេតុតែពោធិញ្ញាណដោយពិត ។ បុត្រទាំងពីរមិនមែនជាទីស្អប់របស់តថាគតទេ នាងទេវីឈ្មោះមទ្រី មិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់របស់តថាគតទេ សព្វញ្ញុតញ្ញាណជាទីស្រឡាញ់របស់តថាគត ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតឲ្យជនទាំង៣នាក់ជាទីស្រឡាញ់ (ដល់ព្រាហ្មណ៍) ។

(៣៧៦) (ព្រះនាងមទ្រី...) ខ្ញុំម្ចាស់ជាភរិយារបស់ព្រះអង្គអំពីក្មេង ព្រះអង្គជាស្វាមី ជាឥស្សរៈរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ស្រាប់ហើយ ចង់ឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ដល់អ្នកណា គប្បីឲ្យដល់អ្នកនោះចុះ ចង់លក់ឬចង់សំឡាប់ (ក៏បាន) ។

(៣៧៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះឥន្ទ្រ ជាធំជាងទេវតា ជ្រាបសេចក្ដីត្រិះរិះ របស់ជនទាំងនោះហើយ ក៏បានពោលដូច្នេះថា ពួកសត្រូវទាំងអស់ ដែលឃាត់នូវទិព្វសម្បត្តិ និងមនុស្សសម្បត្តិ ព្រះអង្គ ក៏បានឈ្នះហើយ ព្រះអង្គបានញាំងផែនដីឲ្យខ្ទរខ្ទារ កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះអង្គ ផ្សាយទៅ ដល់ទេវលោក

សមន្តា វិជ្ជុតា អាគូ គិរីនំវ បដិស្សុតា ។

តស្ស តេ អនុមោទន្តិ ឧភោ នារទបព្វតា

ឥន្ទោ ច ព្រហ្មា ច បជាបតី ច

សោមោ យមោ វេស្សវណោ ច រាជា

សព្វេ ទេវានុមោទន្តិ ទុក្ករំ ហិ ករោតិ សោ ។

ទុទ្ទទំ ទទមានានំ ទុក្ករំ កម្មកុព្វតំ

អសន្តោ នានុកុព្វន្តិ សតំ ធម្មោ ទុរន្វយោ ។

តស្មា សតញ្ច អសតញ្ច នានា ហោតិ ឥតោ គតិ

អសន្តោ និរយំ យន្តិ សន្តោ សគ្គបរាយណា ។

យមេតំ កុមារេ អទា ភរិយំ អទា វនេ វសំ

ព្រហ្មយានមនោក្កម្ម សគ្គេ តេ តំ វិបច្ចតុ ។

[៣៧៨] ទទាមិ ភោតោ ភរិយំ មទ្ទឹ សព្វង្គសោភិនឹ

ត្វញ្ចេវ មទ្ទិយា ឆន្នោ មទ្ទី ច បតិនា សហ ។

ផ្ទុកបន្ទោរក៏ជាលប្រាក់ជុំវិញ ដូចជាសំឡេងលាន់នៃគ្រាំទាំងឡាយ ។ ពួកទេវតាទាំង២ក្រុម គឺនារទៈនិងបព្វតៈ ទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រះព្រហ្ម និងបជាបតិទេវបុត្រ សោមទេវបុត្រ ព្រះបាទយមៈ និងព្រះបាទវេស្សវ័ណ រីកពាយតាមព្រះអង្គនោះ ពួកទេវតាទាំងអស់ ក៏រីកពាយតាម (យ៉ាងនេះថា) មែនពិត ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ធ្វើអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ ៗ កាលដែលពួកជនកំពុងឲ្យវត្ថុដែលគេឲ្យបានដោយកម្រ កំពុងធ្វើអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ ពួកអសប្បុរស រមែងមិនធ្វើតាម (អំពើនោះ) ឡើយ ធម៌របស់ពួកសប្បុរស គឺគេដឹងបានដោយក្រ ៗ ព្រោះហេតុនោះ ដំណើរទៅអំពីលោកនេះ (ទៅកាន់បរលោក) នៃពួកសប្បុរស និងពួកអសប្បុរស ជាដំណើរផ្សេងគ្នា ពួកអសប្បុរសទៅកាន់នរក ពួកសប្បុរសមានឋានសួគ៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ៗ ព្រះអង្គកាលដែលគង់នៅក្នុងព្រៃ បានប្រទានកុមារទាំងពីរ ទាំងបានប្រទានភរិយា ទានទាំងពីរនោះឈ្មោះថាជាយានដ៏ប្រសើរ មិននាំចុះទៅ (កាន់អបាយភូមិ) ទេ យានដ៏ប្រសើរនោះ សូមសម្រេចដល់ព្រះអង្គក្នុងឋានសួគ៌ ៗ

(៣៧៨) (សក្កទេវពជ...) ឥឡូវខ្ញុំសូមថ្វាយនាងមទ្រី ជាស្ត្រីមានសពាង្គដ៏ល្អ ជាភរិយារបស់ព្រះអង្គវិញ ព្រះអង្គសមគួរនឹងនាងមទ្រីដោយពិត នាងមទ្រីក៏សមគួរនឹងព្រះអង្គ ដែលជាកស្ដាដែរ ៗ

យថា បយោ ច សង្ខោ ច ឧភោ សមានវណ្ណិនោ
ឯវំ តុវញ្ច មទ្ទី ច សមានមនចេតសា ។
អវរុទ្ធេត្ថ អរញ្ញស្មឹ ឧភោ សម្មថ អស្សមេ
ខត្តិយា គោត្តសម្បន្នា សុជាតា មាតុបេតិតោ
យថា បុញ្ញានិ កយិរាថ ទទន្តា អបរាបរំ ។
(៣៧៩) សក្កោហមស្មិ ទេវិន្ទោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ
វរំ វរស្សុ រាជិសិ វរេ អដ្ឋ ទទាមិ តេ ។
(៣៨០) វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក សព្វភូតានមិស្សរ
បិតា មំ អនុមោទេយ្យ ឥតោ បត្តំ សកំ ឃរំ
អាសនេន និមន្តេយ្យ បឋមេតំ វរំ វរេ ។
បុរិសស្ស វធំ ន រោចេយ្យំ អបិ កិព្វិសការកំ
វជ្ឈំ វធម្ហា មោចេយ្យំ ទុតិយេតំ វរំ វរេ ។
យេ វុឌ្ឍា យេ ច ទហរា យេ ច មជ្ឈិមបោរិសា
មមេវ ឧបជីវេយ្យុំ តតិយេតំ វរំ វរេ ។
បរទារំ ន គច្ឆេយ្យំ សទារបសុតោ សិយំ
ថីនំ វសំ ន គច្ឆេយ្យំ ចតុត្ថេតំ វរំ វរេ ។

វត្ថុទាំងពីរ គឺទឹកដោះស្រស់មួយ ស័ង្ខមួយ មានសម្បុរស្មើគ្នា យ៉ាងណាមិញ ព្រះអង្គនឹងនាងមទ្រី មានព្រះហឫទ័យស្មើគ្នា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះអង្គទាំងពីរ ជាក្សត្រិយ៍បរិបូណ៌ដោយគោត្រ មានព្រះជាតិល្អខាងមាតានិងបិតា ត្រូវគេនិរទេស មកគង់នៅក្នុងអាស្រមនាព្រៃនេះ ព្រះអង្គគប្បីធ្វើបុណ្យឲ្យទានតាមសមគួរតៗទៅ ។

(៣៧៩) ខ្ញុំជាទេវិន្ទ ឈ្មោះសក្កៈ បានមកក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះរាជឥសី សូមព្រះអង្គទទួលយកពរចុះ ខ្ញុំសូមថ្វាយពរ៨យ៉ាង បំពោះព្រះអង្គ ។

(៣៨០) (ព្រះពោធិសត្វ...) បពិត្រសក្កៈជាធំជាងទេព្តាទាំងពួង បើព្រះអង្គនឹងប្រទានពរដល់ខ្ញុំ (ខ្ញុំ) សូមព្រះបិតាត្រេកអរទទួលខ្ញុំដែលទៅអំពីព្រៃនេះ ដល់ដំណាក់របស់ខ្លួន សូមអញ្ជើញខ្ញុំដោយអាសនៈ (រាជសម្បត្តិ) ខ្ញុំសូមពរទី១នេះ ។ ខ្ញុំសូមមិនចូលចិត្តនឹងការសំឡាប់បុរស ខ្ញុំសូមដោះអំពីការសំឡាប់នូវមនុស្សដែលគេត្រូវសំឡាប់ សូម្បីមនុស្សនោះធ្វើអំពើមោះមៃ (មានកំហុសក្នុងព្រះរាជា) ក៏ដោយ ខ្ញុំសូមពរទី២នេះ ។ សូមឲ្យពួកបុរសទាំងចាស់ក្មេង ទាំងកណ្តាល រស់នៅអាស្រ័យនឹងខ្ញុំ ខ្ញុំសូមពរទី៣នេះ ។ ខ្ញុំសូមមិនគប់រកប្រពន្ធអ្នកដទៃ ខ្ញុំសូមជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយបំពោះតែប្រពន្ធរបស់ខ្លួន ខ្ញុំសូមមិនលុះក្នុងអំណាចពួកស្ត្រី ខ្ញុំសូមពរទី៤នេះ ។

បុត្តា មេ សញ្ញា ជាយេថ សោចនីយា យុគោ សិយា

ធម្មេន ជិនេ ធនំ បញ្ចមេតំ វរំ វរេ ។

តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ

ទិព្វា ភក្ខា បាតុភវេយ្យុំ ឆដ្ឋមេតំ វរំ វរេ ។

ទទតោ មេ ន ខីយេថ ទត្វា នានុតបេយ្យហំ

ទទំ ចិត្តំ បសាទេយ្យំ សត្តមេតំ វរំ វរេ ។

ឥតោ វិមុច្ចមានាហំ សគ្គគាមី វិសេសគូ

អនិវត្តិ តតោ អស្សំ អដ្ឋមេតំ វរំ វរេ ។

(៣៨១) តស្ស តំ វចនំ សុត្វា ទេវិន្ទោ ឯតទព្រវិ

អចិរំ វត តេ តាតោ បិតា តំ ទដ្ឋុមេស្សតិ ។

ឥទំ វត្វាន មឃវា ទេវរាជា សុជម្បតិ

វេស្សន្តរេ វរំ ទត្វា សគ្គកាយំ អបក្កមិ ។

សក្កបព្វំ នាម ។

(៣៨២) កស្សេតំ មុខមាភាតិ ហេមំ វុត្តត្តមគ្គិនា

និក្ខំវ ជាតរូបស្ស ឧក្កាមុខបហំសិតំ ។

បពិត្រសក្កៈ បុត្ររបស់ខ្ញុំកើតហើយ សូមឲ្យបុត្រនោះមានអាយុវែង សូមឲ្យបានគ្រប់គ្រងផែនដីដោយធម៌ ខ្ញុំសូមពរទី ៥នេះ ។ តអំពីនោះមក នាកាលរាត្រីកន្លងទៅ ព្រះអាទិត្យរះឡើង សូមចំណីជាទិព្វទាំងឡាយ មានប្រាកដ ខ្ញុំសូមពរទី ៦ នេះ ។ កាលបើខ្ញុំកំពុងឲ្យ សូម(ទេយ្យធម៌)កុំបីអស់ទៅ លុះខ្ញុំឲ្យហើយ សូមកុំឲ្យក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ ខ្ញុំកំពុងឲ្យ សូមឲ្យចិត្តជ្រះថ្លា ខ្ញុំសូមពរទី ៧ នេះ ។ កាលបើខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនេះ សូមឲ្យបានទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដល់នូវឋានដ៏វិសេស គឺកើតក្នុងតុសិតបុរី (កាលបើខ្ញុំច្យុតចាកតុសិតភពនោះមក) សូមកុំឲ្យកើត (ក្នុងភពថ្មីទៀត) ខ្ញុំសូមពរទី៨នេះ ។

(៣៨១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះឥន្ទ្រ ជាធំជាងទេវតា បានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវេស្សន្តរនោះហើយ ក៏ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ព្រះបិតាបង្កើតរបស់ព្រះអង្គមិនយូរទេ នឹងមកចួបព្រះអង្គ ។ មឃទេវរាជ ជាប្តីនៃនាងសុជាតា លុះត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះហើយ ប្រទានពរដល់ព្រះបាទវេស្សន្តរ ហើយក៏ចៀសចេញទៅកាន់ពួកទេវតាក្នុងឋានសួគ៌ ។

ចប់ សក្កបព្វៈ ។

(៣៨២) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) មុខអ្នកណានុ៎ះ ភ្លឺដូចមាសដែលគេរំលាយដោយភ្លើង ឬដូចមាសក្តោរ ភ្លឺចិញ្ចែងចិញ្ចាចក្នុងមាត់បាវ ។

ឧភោ សទិសបច្ចង្គា ឧភោ សទិសលក្ខណា

ជាលិស្ស សទិសោ ឯកោ ឯកា កណ្ហាជិនា យថា ។

សីហា វិឡាវ និក្ខន្តា ឧភោ សម្បត្តិរូបកា

ជាតរូបមយាយេវ ឥមេ ទិស្សន្តិ ទារកា ។

(៣៨៣) កុតោ នុ ភវំ ភារទ្វាជ ឥមេ អានេសិ ទារកេ

អជ្ជ រដ្ឋមនុប្បត្តោ កុតោ(១) អាគច្ឆសិ ព្រាហ្មណ ។

(៣៨៤) មយ្ហន្តេ ទារកា ទេវ ទិន្នា វិត្តេន សញ្ជយ

អជ្ជ បណ្ណរសា រត្តិ យតោ លទ្ធា មេ ទារកា ។

(៣៨៥) កេន វា វាចបេយ្យេន សម្មាញាយេន សទ្ទហេ

កោ តេ តំ ទានមទ្ទា បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ។

(៣៨៦) យោ យាចតំ បតិដ្ឋាសិ ភូតានំ ធរណីរិវ

សោ មេ វេស្សន្តរោ រាជា បុត្តេទាសិ វនេ វសំ ។

---

១ ម. កុហឹ គច្ឆសិ ។

កុមារទាំងពីរ មានអវយវៈស្រដៀងគ្នា កុមារទាំងពីរមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា កុមារម្នាក់ស្រដៀងនឹងជាលី កុមារីម្នាក់ដូចនាងកណ្ហាជិនា ។ កុមារទាំងពីរបរិបូណ៌ ដោយរូបសម្បត្តិ ដូចជាពួកសីហៈ ដែលចេញអំពីរូង ទារកទាំងនេះ ប្រាកដដូចរូបជាវិការៈនៃមាស ។

(៣៨៣) ម្នាលភារទ្វាជៈ អ្នកនាំទារកទាំងពីរនេះមកអំពីទីណា ហ្ន៎ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកដល់ដែនក្នុងថ្ងៃនេះ តើអ្នកមកអំពីទីណា ។

(៣៨៤) (ដូដក...) បពិត្រព្រះទេវៈ ទ្រង់ព្រះនាមសញ្ជ័យ ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរ បានប្រទានទារកទាំងនោះដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាំងពីថ្ងៃដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានទារកមក ១៥ រាត្រី ក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ។

(៣៨៥) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) អ្នកឯងធ្វើយើងឲ្យជឿដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ តាមហេតុត្រឹមត្រូវដូចម្តេចបាន នរណាហ៊ានលើកបុត្រទាំងពីរឲ្យជាទានដ៏ឧត្តម ហើយឲ្យដល់អ្នក ។

(៣៨៦) (ដូដក...) ព្រះបាទវេស្សន្តរណា ជាទីពឹងរបស់ពួកសម្ពូដូចជាព្រះធរណីជាទីពឹងរបស់ពួកសត្វ ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃ បានប្រទានបុត្រទាំងពីរដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

យោ យាចតំ គតិ អាសិ សវន្តីនំវ សាគរោ

សោ មេ វេស្សន្តរោ រាជា បុត្តទាសិ វនេ វសិ ។

(៣៨៧) ទុក្កដំ វត ភោ រញ្ញោ សទ្ធេន ឃរមេសិនា

កថំ នុ បុត្តកោ ទជ្ជា អរញ្ញេ អវរុទ្ធកោ ។

ឥមំ ភោន្តោ និសាមេថ យាវន្តេត្ថ សមាគតា

កថំ វេស្សន្តរោ រាជា បុត្តទាសិ វនេ វសិ ។

ទាសំ ទាសិញ្ច សោ ទជ្ជា អស្សំ ចស្សតរីរថំ

ហត្ថិញ្ច កុញ្ជរំ ទជ្ជា កថំ សោ ទជ្ជ ទារកេ ។

(៣៨៨) យស្ស នាស្ស ឃរេ ទាសោ អស្សោ ចស្សតរីរថោ

ហត្ថី ច កុញ្ជរោ នាគោ កឹ សោ ទជ្ជា បិតាមហា ។

(៣៨៩) ទានមស្ស បសំសាម នាវនិន្ទាម ភោតក

កថំ នុ ហទយំ អាសិ តុម្ហេ ទត្វា វនិព្វកេ ។

ព្រះវេស្សន្តរណា ជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃពួកស្មូម ដូចសាគរជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃស្ទឹងទាំងឡាយ ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃ បានប្រទានបុត្រទាំងពីរ ដល់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

(៣៨៧) (ពួកអាមាត្យ...) ម្នាលគ្នាយើង ព្រះរាជាកាលទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រះរាជដំណាក់ ទ្រង់មានសទ្ធា ធ្វើអាក្រក់ណាស់ ព្រះបាទវេស្សន្តរត្រូវគេនិរទេសទៅគង់នៅក្នុងព្រៃហើយ ម្ដេចក៏នៅតែប្រទានបុត្រទាំងពីរទៀត ។ នែអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ អ្នកទាំងប៉ុន្មាននាក់ ដែលបានមកជួបជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរស្ដាប់រឿងនេះចុះ ហេតុដូចម្ដេចបានជាព្រះបាទវេស្សន្តរ ទៅគង់នៅក្នុងព្រៃហើយ ក៏ប្រទានបុត្រទាំងពីរ ។ ព្រះអង្គគួរប្រទានទាសា ទាសី សេះ រថ ដែលទឹមដោយសេះអស្សតរផង គួរប្រទានដំរីកុញ្ជរផង ហេតុដូចម្ដេចបានជា ដាក់ទានទារកទាំងពីរទៀត ។

(៣៨៨) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះអយ្យកោ ទាសៈ សេះ ឬរថ ដែលទឹមដោយសេះអស្សតរ នឹងដំរីកុញ្ជរ មិនមានក្នុងផ្ទះនៃបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ នឹងឲ្យដូចម្ដេចកើត ។

(៣៨៩) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នែចៅ យើងសរសើរទានបិតារបស់អ្នក យើងមិនមែនបន្ទុះបង្អាប់ទេ ចុះហឫទ័យ (នៃបិតារបស់ចៅ) តើដូចម្ដេចបានជាឲ្យចៅទាំងពីរដល់ស្មូម ។

(៣៩០) (បិតា មយ្ហំ មហារាជ តុម្ហេ ទត្វា វណិព្វកេ
សុត្វាន កលុនំ ភណំ អច្ចកណ្ហាយ ភាសិតំ)[១]។

(៣៩១) ទុក្ខស្ស ហទយំ អាសិ អថោ ឧណ្ហំបិ អស្សសិ
រោហិណីហេវ តម្ពក្ខី បិតា អស្សូនិ វត្តយិ ។

(៣៩២) យន្តំ កណ្ហាជិនាវោច អយំ មំ តាត ព្រាហ្មណោ
លដ្ឋិយា បដិកោដេតិ ឃរេ ជាតំវ ទាសិយំ ។
ន ចាយំ ព្រាហ្មណោ តាត ធម្មិកា ហោន្តិ ព្រាហ្មណា
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន ខាទិតុំ តាត នេតិ នោ
នីយមានា បិសាចេន កិំនុ តាត ឧទិក្ខសិ ។

(៣៩៣) រាជបុត្តី ច វោ មាតា រាជបុត្តោ ច វោ បិតា
បុព្វេ មេ អង្កមារុយ្ហ កិំនុ តិដ្ឋថ អារកា ។

(៣៩៤) រាជបុត្តី ច នោ មាតា រាជបុត្តោ ច នោ បីតា

---

១ ម. អយំ គាថា ន ទិស្សតិ ។

(៣៩០) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រមហារាជ (ការណ៍ដែល) ព្រះបិតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទ្រង់ប្រទានយើងខ្ញុំដល់ស្ងួម(នោះ) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ នូវពាក្យឲ្យអាណោបអាធ៌ម ដែលនាងកណ្ហាជិនាជាប្អូនពោលចុះ ។

(៣៩១) ហឫទ័យនៃព្រះបិតា របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ជាទុក្ខ ទាំងទ្រង់មានអស្សាសបស្សាសៈដ៏ក្តៅ ព្រះបិតាមានព្រះនេត្រក្រហមដូចជាផ្កាយពេហិណី ទ្រង់សម្រក់ទឹកព្រះនេត្រ ។

(៣៩២) នាងកណ្ហាជិនា បានពោលទឹងព្រះបិតានោះ ថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រាហ្មណ៍នេះវាយខ្ញុំម្ចាស់ ដោយឈើប្រត់ ដូច(ម្ចាស់) វាយទាសីដែលកើតក្នុងផ្ទះ ។ បពិត្រព្រះបិតា អ្នកនេះមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ទេ ព្រោះពួកព្រាហ្មណ៍តែងជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ បពិត្រព្រះបិតា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំពួកយើងខ្ញុំយកទៅស៊ី ទេដឹង ។ បពិត្រព្រះបិតា យើងខ្ញុំកាលបិសាចនាំយកទៅ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គទ្រង់ទតព្រងើយ ។

(៣៩៣) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) មាតារបស់អ្នកជាព្រះរាជបុត្រី បិតារបស់អ្នក ជាព្រះរាជបុត្រា ក្នុងកាលពីដើម បាទាំងពីរ ឡើងកាន់ក្អែនរបស់អញ ចុះហេតុអ្វីបានជាបាទាំងពីរ ឋិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។

(៣៩៤) (ជាលីកុមារ...) ព្រះមាតារបស់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាព្រះរាជបុត្រី ព្រះបិតារបស់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាព្រះរាជបុត្រា

ទាសា មយំ ព្រាហ្មណស្ស តស្មា តិដ្ឋាម អារកា ។

(៣៩៥) មា សម្មំ អវចុត្ថ ឧយ្ហតេ ហទយំ មម

ចិតកាយំវ មេ កាយោ អាសនេ ន សុខំ លភេ ។

(៣៩៦) មា សម្មំ អវចុត្ថ ភិយ្យោ សោកំ ជនេថ មំ

និក្កីណិស្សាមិ ទព្វេន ន វោ ទាសា ភវិស្សថ ។

កិមគ្ឃិយំ ហិ វោ តាត ព្រាហ្មណស្ស បិតា អទា

យថាភូតំ មេ អក្ខាថ បដិបាទេន្តុ ព្រាហ្មណំ ។

(៣៩៧) សហស្សគ្ឃំ ហិ មំ តាត ព្រាហ្មណស្ស បិតា អទា

អច្ឆំ កណ្ហាជិនំ កញ្ញំ ហត្ថិអាទិសតេន ច ។

(៣៩៨) ឧដ្ឋេហិ កត្តេ តរមានោ ព្រាហ្មណស្ស អវាករ

ទាសិសតំ ទាសសតំ គវំ ហត្ថុសភំ សតំ

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងពីរនាក់ ជាទាសារបស់ព្រាហ្មណ៍ ហេតុនោះ បានជាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។

(៣៩៥) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នែចៅសំឡាញ់ទាំងពីរ បាទាំងពីរ កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នាំឲ្យក្តៅហ្ឫទ័យរបស់ជីតាណាស់ កាយរបស់ជីតា ហាក់ដូចជា (គេលើកដាក់) លើជើងថ្ករ ជីតាមិនបានសុខលើអាសនៈទេ ។

(៣៩៦) នែចៅសំឡាញ់ទាំងពីរ បាទាំងពីរ កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ បាឯងរឹងរឹតតែញុំាងសំណោកឲ្យកើតដល់ជីតា ជីតានឹងលោះដោះសាបាដោយទ្រព្យ មិនឲ្យបានៅជាទាសាគេទេ ។ នែបា បិតារបស់បា បានកាត់ថ្លៃប៉ុន្មាន ហើយបានឲ្យបាទាំងពីរដល់ព្រាហ្មណ៍ បាចូរប្រាប់ដល់ជីតាឲ្យត្រង់ ពួកអាមាត្យ ចូរញុំាងព្រាហ្មណ៍ឲ្យទទួលទ្រព្យ ។

(៣៩៧) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះអយ្យកោ ព្រះបិតាបានប្រទានទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដល់ព្រាហ្មណ៍ ដោយកាត់ថ្លៃមួយពាន់និក្ខៈ ប្រទានកញ្ញាឈ្មោះកណ្ហាជិនាជាប្អូនស្រី ដោយកាត់ថ្លៃមួយរយនៃវត្ថុគ្រប់មុខ មានដំរីជាដើម ។

(៣៩៨) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នែនាយអាមាត្យ អ្នកចូរក្រោកឲ្យឆាប់ ហើយចូរឲ្យទាសី១០០ ទាសា១០០ គោ១០០ ដំរី១០០ គោបា១០០

ជាតរូបសហស្សញ្ច ទាតា នំ ទេហិ និក្កយំ ។

(៣៩៩) តតោ កត្តា តរមានោ ព្រាហ្មណស្ស អបាការិ

ទាសីសតំ ទាសសតំ គវំ ហត្ថុសភំ សតំ

ជាតរូបសហស្សញ្ច ទាតា នំ ទាសិ និក្កយំ ។

(៤០០) (ទាសីសតំ ទាសសតំ គវំ ហត្ថុសភំ សតំ

អស្សតរីរថញ្ចេវ សព្វយោគេ សតំ សតំ

ជាតរូបសហស្សញ្ច ព្រាហ្មណស្ស ធនេសិនោ

អច្ចាយិកស្ស លុទ្ទស្ស ទាតា នំ ទាសិ និក្កយំ)[១] ។

(៤០១) និក្កិណិត្វា ច ន្ហាបេត្វា ភោជយិត្វាន ទារកេ

សមលង្ករិត្វា ភណ្ឌេហិ ឧច្ឆង្គេ ឧបវេសយុំ ។

សីសំ ន្ហាតេ សុចិវត្ថេ សព្វាភរណភូសិតេ

រាជា អង្កេ ករិត្វាន អយ្យកោ បរិបុច្ឆថ ។

---

១ ម. អយំ គាថា នត្ថិ ។

មហានិបាត វេស្សន្តរជាតក ទី ១០ មហារាជបព្វៈ

(សេះ១០០ និក្ខៈ១០០) នឹងមាស១០០០ដំឡឹង ដល់ព្រាហ្មណ៍ ឲ្យជាដំឡៃលោះយកចៅទាំងពីរ ។

(៣៩៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ពួកនាយអាមាត្យក៏ប្រញាប់ប្រញាល់ ឲ្យទាសី១០០ ទាសា១០០ គោ១០០ ដំរី១០០ គោឈ្មោល១០០ (សេះ១០០ និក្ខៈ១០០) នឹងមាស១០០០ដំឡឹង ដល់ព្រាហ្មណ៍ ឲ្យជាដំឡៃលោះយកព្រះរាជនត្តាទាំងពីរ ។

(៤០០) (នាយអាមាត្យ បានឲ្យទ្រព្យទាំងអស់មួយរយៗ គឺទាសី១០០ ទាសា១០០ គោ១០០ ដំរី១០០ គោឈ្មោល១០០ រថទឹមដោយសេះ១០០ នឹងមាស១០០០ដំឡឹង ដល់ព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកស្វែងរកទ្រព្យ ជាមនុស្សឈ្លានពានលើសលន់ ឲ្យជាដំឡៃលោះយកព្រះរាជនត្តាទាំងពីរ ។

(៤០១) ក្សត្រទាំងពីរព្រះអង្គ បានលោះទារកទាំងពីរ ហើយផ្ដល់ទឹកឲ្យបរិភោគភោជន ប្រដាប់ដោយគ្រឿងប្រដាប់ទាំងឡាយ រួចឲ្យអង្គុយលើភ្លៅ ។ ព្រះរាជាជាព្រះអយ្យកោ ដាក់ជាលីកុមារលើភ្លៅ ហើយសាកសួរទារកទាំងពីរ ដែលកក់សីសៈហើយ មានសំពត់ដ៏ស្អាត ស្អិតស្អាងដោយអាភរណៈ គ្រប់យ៉ាង ។

កុណ្ឌលេ ឃុសិតេ មាលេ សព្វាលង្ការភូសិតេ

ភជា អង្កេ ការិត្វាន ឥទំ វចនមព្រវិ ។

កច្ចិ នុ ភោ អរោគា តេ ជាលិ មាតាបិតា តវ

កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។

កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា

វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។

(៤០២) អថោ នុ ភោ អរោគា តេ ទេវ មាតាបិតា មម

អថោ ឧញ្ឆេន យាបេថ អថោ មូលផលា ពហូ

អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា

វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា នេសំ ន វិជ្ជតិ ។

ខណន្តាលុកលម្ពានិ វិឡានិ តក្កលានិ ច

កោលំ ភល្លាតកំ ពេលំ សា នោ អាហច្ច បោសតិ ។

ព្រះពជា បានដាក់លើភ្នែន នូវកុមារទាំងពីរដែលមានកុណ្ឌល ឮសូរ គឹកកង មានផ្កាកម្រង ស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ហើយត្រាស់ព្រះពជតម្រាស់នេះថា នៃជាលី មាតានឹងបិតារបស់បា ទាំងពីរនោះ សុខសប្បាយទេឬ ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (ផលាផល) ស្រួលទេឬ ទាំងមើមឈើនឹងផ្លែឈើ មានច្រើនដែរឬ ពួករបោម មូស នឹងពស់ មានតិចតួចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករ ដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនទេឬ ។

(៤០២) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះទេវៈ មាតានឹងបិតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងពីរនោះ សុខសប្បាយជាទេ ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក(ផលាផល)ស្រួលទេ មើមឈើនឹងផ្លែឈើមានច្រើន ។ ឯពួករបោម មូស នឹងពស់មានតិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករ ដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនព្រះអង្គទេ ។ ព្រះមាតានោះជីកយកមើមដំឡូងស្វា ដំឡូងដូង ដំឡូងដៃខ្លា ដំឡូងទៀន ទាំងបាននាំយក ផ្លែពុទ្រា ផ្លែពកក់ទ្លោ ផ្លែព្នៅ មកចិញ្ចឹមយើងខ្ញុំផង ។

យញ្ចេវ សា អាហរតិ វនមូលផលហារិយា
តំ នោ សព្វេ សមាគន្ត្វា រត្តឹ ភុញ្ជាម នោ ទិវា ។
អម្មា ច នោ កីសា បណ្ឌុ អាហរន្តី ទុមប្ផលំ
វាតាតបេន សុខុមាលី បទុមំ ហត្ថគតំមិវ ។

អម្មាយ បតនូកេសា វិចរន្ត្យា ព្រហាវនេ
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ ។
កេសេសុ ជដំ ពន្ធិត្វា កច្ឆេ ជល្លមធារយិ
(ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ)
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

(៤០៣) បុត្តា បិយា មនុស្សានំ លោកស្មឹ ឧបបជ្ជិសុំ
នហិ នូនម្ហាកំ អយ្យស្ស បុត្តេ សិនេហោ អជាយថ ។

(៤០៤) ទុក្កដញ្ចហិ នោ តាត ភូនហច្ចំ កតំ មយា
យោហំ សិវីនំ រដ្ឋា បព្វាជេសឹ អទូសកំ ។

បើព្រះមាតានោះជាអ្នកនាំយកមើមឈើនិងផ្លែឈើក្នុងព្រៃ នាំយកវត្ថុណា មកយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាក៏មកជុំគ្នាបរិភោគវត្ថុនោះតែក្នុងវេលាយប់មិនបានបរិភោគក្នុងវេលាថ្ងៃទេ ។ ព្រះមាតារបស់យើងខ្ញុំជាស្រីធ្លាប់សុខស្រួល ខំនាំយកផ្លែឈើមក ក៏ទៅជាមានកាយស្គមស្លេកស្លាំងដោយត្រូវខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ ដូចជាផ្កាឈូកដែលគេឈ្លីដោយដៃ ។ ព្រះកេសាទាំងឡាយ របស់ព្រះមាតាក៏ជ្រុះ ព្រោះត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ ជាព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង ជាទីដែលរមាសនិងខ្លាដំបងអាស្រ័យហើយ ។ ព្រះបិតាបួងក្នុងសក់ទាំងឡាយទ្រទ្រង់ញើសក្អែលព្វដ៏ក្លៀក (ទ្រទ្រង់ភេទនៃបព្វជិតដ៏ប្រសើរ ទ្រទ្រង់ដំពក់ ស្លាបព្រា សម្រាប់បូជាភ្លើងនិងជដា) ស្លៀកពាក់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំលើផែនដី នមស្ការភ្លើង ។

(៤០៣) បុត្រជាទីស្រឡាញ់ នៃមនុស្សក្នុងលោក ចំឡែកតែសេចក្តីស្នេហាក្នុងបុត្រ មិនកើតដល់ព្រះអយ្យកោ របស់យើងខ្ញុំដោយពិត ។

(៤០៤) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នៃចៅ អំពើអាក្រក់យើងបានធ្វើហើយ ទាំងអំពើដែលបង្ខូចសេចក្តីចំរើន យើងក៏បានធ្វើហើយ ព្រោះជីតាបាននិរទេសបុត្រឥតកំហុស តាមពាក្យ នៃពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ។

យំ មេ កិញ្ចិ ន ច អត្ថិ ធនំ ធញ្ញញ្ច វិជ្ជតិ
ឯតុ វេស្សន្តរោ រាជា សិវិរជ្ជេ បសាសតុ ។

(២០៩) ន ទេវ មយ្ហំ វចនា ឯហិតិ សិវិសុត្តមោ
សយមេវ ទេវោ គន្ត្វាន សិញ្ច ភោគេហិ អត្រជំ ។

(២១០) តតោ សេនាបតឹ រាជា សញ្ជយោ អជ្ឈភាសថ
ហត្ថី អស្សា រថា បត្តិ សេនា សន្នាហយន្តុ នំ
នេគមា ច មំ អន្វេន្តុ ព្រាហ្មណា ច បុរោហិតា
តតោ សដ្ឋី សហស្សានិ យោធិនោ ចារុទស្សនា
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា នានាវណ្ណេហិលង្កតា ។
និលវត្ថធរានេកេ បីតានេកេ និវាសិតា
អញ្ញេ លោហិតឧណ្ហីសា សុទ្ធានេកេ និវាសិតា
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា នានាវណ្ណេហិលង្កតា ។
ហិមវា យថា គន្ធរោ បព្វតោ គន្ធមាទនោ
នានារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នោ មហាភូតគណាលយោ ។

វត្ថុណាមួយរបស់យើង មានកង់ទីនេះ ទាំងទ្រព្យនិងធញ្ញជាតិ (ដីតាក៏នឹងឲ្យវត្ថុនោះ ដល់បិតារបស់បា) សូមរៀបរៀនទូលមក ចូរជាព្រះរាជាត្រួតត្រាកង់ដែនសិវិចុះ ។

[៤០៥] (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជាដ៏ឧត្តមរបស់អ្នកសិវិរដ្ឋ នឹងមិនយាងមកតាមពាក្យ របស់ទូលព្រះបង្គំទេ សូមព្រះសម្មតិទេព ទ្រង់ស្ដេចយាងទៅដោយព្រះអង្គឯងវិញ ហើយស្រោចស្រប់ព្រះរាជបុត្របង្កើត ដោយភោគៈទាំងឡាយ ។

[៤០៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះរាជាព្រះនាមសញ្ជ័យបាន ត្រាស់នឹងសេនាបតីថា ពួកសេនាដំរី សេនាសេះ សេនារថ សេនាថ្មើរជើង ចូរសៀត(អាវុធទាំងឡាយ)ពួកអ្នកនិគម ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត អាមាត្យ ៦០.០០០ នឹងពួកទាហាន ដ៏ល្អមើលបង់គ្រឿងក្រោះ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងប្រដាប់ មានបែបផ្សេងៗ ចូរនាំគ្នាមកឲ្យឆាប់ ជូនអញទៅ ។ ពួកទាហានខ្លះ ស្លៀកពាក់សំពត់ខៀវ ពួកទាហានខ្លះ ស្លៀកពាក់សំពត់លឿង ពួកទាហានដទៃជួតឈ្នួតក្រហម ពួកទាហានខ្លះ ស្លៀកពាក់សំពត់ស បង់គ្រឿងក្រោះ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងប្រដាប់មានបែបផ្សេងៗ ចូរនាំគ្នាមកឲ្យឆាប់ ។ ភ្នំហិមពាន្តនឹងភ្នំគន្ធមាទន៍ ដ៏ទ្រទ្រង់ក្លិន ដ៏ដេរដាសដោយពួកឈើផ្សេង ៗ ជាលំនៅនៃពួកភូតដ៏ច្រើន

ឱសធេហិ ច ទិព្វេហិ ទិសា ភាតិ បភាតិ ច
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា ទិសា គន្តុ បវន្តុ ច ។
តតោ នាគសហស្សានិ យោជយន្តុ ចតុទ្ទស
សុវណ្ណកច្ឆេ មាតង្គេ ហេមកប្បនិវាសសេ ។
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ តោមរង្កុសបាណិភិ
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា ហត្ថិក្ខន្ធេហិ ទស្សិតា ។
តតោ អស្សសហស្សានិ យោជយន្តុ ចតុទ្ទស
អាជានិយេវ ជាតិយា សិន្ធវេ សីឃវាហនេ ។
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ ឥន្ទិយាចាបធារិភិ
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា អស្សបិដ្ឋេ អលង្កតា ។
តតោ រថសហស្សានិ យោជយន្តុ ចតុទ្ទស
អយោសុកតនេមិយោ សុវណ្ណចិត្របោក្ខរេ ។
អារោបេន្តុ ធជេ តត្ថ ចម្មានិ កវចានិ ច
វិប្ផាលេន្តុ ច ចាបានិ ទឡ្ហធម្មា បហារិនោ
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា រថេសុ រថជីវិនោ ។

ញុំាងទិសទាំងឡាយឲ្យភ្លឺ ផ្សាយទៅដោយឱសធទាំងឡាយ ជាទិព្វ យ៉ាងណា ពួកទាហាននាំគ្នាចងគ្រឿងគ្រោះ ចូរមកឲ្យឆាប់ ចូរញុំាងទិសទាំងឡាយ ឲ្យភ្លឺរុងរឿងផ្សាយទៅ យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកអ្នកជិះដំរី ចូររៀបចំដំរី ១៤ ពាន់ ជាសត្វមានសរីរៈធំ មានខ្សែជង្គង់ជាវិការៈនៃមាស មានសរីរៈស្រោប ដោយគ្រឿងតែងតួជាវិការៈនៃមាស ។ ពួកអ្នកបង្ហឹកដំរី មានដៃកាន់ដែកចំពុះទុងនឹងកង្វេរ មានគ្រឿងស្អិតស្អាងប្រាកដហើយ ចងគ្រឿងគ្រោះហើយ ចូរនាំគ្នាឡើងជិះកដំរីទាំងឡាយបរមកឲ្យឆាប់ ។ ពួកអ្នកជិះសេះ ចូររៀបចំសេះ ទាំង ១៤ ពាន់ ជាជាតិសេះសិន្ធពអាជានេយ្យ មានសន្ទុះដ៏លឿន ។ ពួកអ្នកបង្ហឹកសេះ ទ្រទ្រង់ស៊ែនឹងធ្នូ ចងគ្រឿងគ្រោះ ប្រដាប់លើខ្នងសេះ ហើយចូរឡើងជិះបរមកឲ្យឆាប់ ។ លំដាប់ពីនោះមក ពួកអ្នកបររថ ចូររៀបចំរថទាំង ១៤ ពាន់ ជារថមានខ្នងកង់ពាសដោយដែកដ៏ល្អ មានផ្ទះរំលេចដោយមាស ។ ពួកខ្មាន់ធ្នូស្ទាត់ក្នុងការប្រហារ ពួកជាងរថ ចូរនាំគ្នាលើកទង់ជ័យ ខែលនឹងគ្រឿងគ្រោះទាំងឡាយ ក្នុងរថទាំងនោះ ចូរជំឡើងធ្នូ ចងគ្រឿងគ្រោះ ហើយចូរបររថទាំងឡាយមកឲ្យឆាប់ ។

(៤០៧) លាជា ឱលោកិយា(១) បុប្ផា មាលាគន្ធវិលេបនា

អគ្ឃិយានិ ច តិដ្ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។

គាមេ គាមេ សតំ កុម្ភា មេរយស្ស សុរាយ ច

មគ្គម្ហិ បតិតា ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។

មំសា បូវា ច សង្កុល្យា កុម្មាសា មច្ឆសំយុតា

មគ្គម្ហិ បតិតា ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។

សប្បិ តេលំ ទធិ ខីរំ កង្គុបិដ្ឋា(២) ពហូ សុរា

មគ្គម្ហិ បតិតា ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។

អាឡារិកា ច សូទា ច នដនដ្ដកគាយិនោ

បាណិស្សរា កុម្ភថូណិយោ មុទ្ទិកា សោកជ្ឈាយិកា ។

អាហញ្ញន្តុ សព្វវីណា ភេរិយោ ទិន្ទិមានិ ច

ខរមុខានិ ធមន្តុ នទន្តុ ឯកពោក្ខរា ។

មុទិង្គា បណវា សង្ខា គោធា បរិវទេន្តិកា

ទិន្ទិមានិ ច ហញ្ញន្តុ កុដុម្ពា ទិន្ទិមានិ ច ។

(៤០៨) សា សេនា មហតី អាសិ ឧយ្យុត្តា សិវិវាហិនី

ជាលិនា មគ្គនាយេន វង្កំ បាយាសិ បព្វតំ ។

---

១ ម. ឱលោកិកា ។ ២ ម. កង្គុបិជា ។

(៤០៧) អ្នកទាំងឡាយ ចូរតាក់តែងផ្កាទាំងឡាយ (មានលាជជាគំរប់៥)
នឹងផ្កាសម្រាប់កេយកាយ កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបស្រ-
ឡាប នឹងផ្កាដ៏មានដំឡៃទាំងឡាយ ចូរបិតនៅត្រង់ផ្លូវ ដែលបុត្រ
របស់អញមក ។ គ្រប់ទ្វារស្រុក ចូរតាក់តែងតាំងទុកឧទិនមេរ័យ
នឹងសុរាច្រើន ត្រង់ផ្លូវដែលបុត្ររបស់អញមក ។ ចូរតាក់តែងតាំង
ទុក សាច់ នំព្រាបល្វ នំកុម្មាសដែលលាយសាច់ត្រី ត្រង់ផ្លូវដែល
បុត្ររបស់អញមក ។ ចូរតាក់តែងតាំងទុកទឹកដោះរាវ ប្រេង ទឹកដោះ
ជូរទឹកដោះស្រស់ នឹងសុរាដ៏ច្រើន ដែលធ្វើដោយម្សៅ ត្រង់ផ្លូវ
ដែលបុត្ររបស់អញមក ។ ពួកអ្នកធ្វើម្ហូប អ្នកធ្វើបាយ អ្នករាំនឹងអ្នក
ច្រៀង អ្នកច្រៀងទះដៃ អ្នកវាយស្គរ អ្នកច្រៀងដោយសំឡេង
ដ៏ស្រទន់ នឹងពួកអ្នកចាក់គុក ។ ពួកជនចូរដេញពិណគ្រប់បែប ចូរ
វាយស្គរ នឹងមហោរធឹកទាំងឡាយ ចូរផ្លុំស័ង្ខនឹងទះស្គរទាំងឡាយ ។
ជនទាំងឡាយចូរទះសំភោរ វាយស្គរធំ ផ្លុំស័ង្ខ ដេញតាក់ខេ ដេញ
ពិណខ្សែ៧ វាយមហោរធឹក វាយស្គរទន់ដៃង វាយស្គរមត្តល ។

(៤០៨) សេនាដ៏ច្រើននោះ ជាកងទ័ពក្នុងដែនសិវិ លើកចេញទៅ
មានជាលិកុមារជាមគ្គនាយក បានដើរសំដៅទៅកាន់វង្កតបព៌ត ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស មហារាជបព្វំ

កោញ្ចំ នទតិ មាតង្គោ កុញ្ជរោ សដ្ឋិហាយនោ
កច្ឆាយ ពជ្ឈមានាយ កោញ្ចំ នទតិ វារណោ ។
អាជានិយា ហសិយន្តិ នេមិឃោសោ អជាយថ
នភំ(១) រជោ អច្ឆាទេសិ ឧយ្យុត្តា សិវិវាហិនី ។
សា សេនា មហតី អាសិ ឧយ្យុត្តា ហារិហារិណី
ជាលិនា មគ្គនាយេន វង្កំ បាយាសិ បព្វតំ ។
តេ បាវិសុំ ព្រហារញ្ញំ ពហុសាខំ មហោទកំ
បុប្ផរុក្ខេហិ សញ្ឆន្នំ ផលរុក្ខេហិ ចូភយំ ។
តត្ថ វិន្ទុស្សរា វគ្គូ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា
កូជន្តមុបកូជន្តិ ឧតុសំបុប្ផិតេ ទុមេ ។
តេ គន្ត្វា ទីឃមទ្ធានំ អហោរត្តានមច្ចយេ
បទេសន្តំ ឧបាគច្ឆុំ យត្ថ វេស្សន្តរោ អហុ ។

មហារាជបព្វំ នាម ។

(៤០៩) តេសំ សុត្វាន និគ្ឃោសំ ភីតោ វេស្សន្តរោ អហុ
បព្វតំ អភិរុហិត្វា ភីតោ សេនំ ឧទិក្ខតិ ។

---
១ ម. អព្ភំ ។

ដំរីដ៏ប្រសើរមានអាយុ៦០ខួប បន្លឺកោញ្ចនាទ ដំរីកាលបើមានខ្សែ ជង្គន់ជាប់នៅហើយ ក៏បន្លឺកោញ្ចនាទ ៗ សេះអាជានីយទាំងឡាយស្រែកកងរំពង សំឡេងគឹកកងនៃខ្ទង់កង់ ក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ ធូលីក៏ហុយបាំងដូចពពក កងទ័ពក្នុងដែនសិវិបានលើកចេញទៅ ៗ សេនាដ៏ច្រើននោះអាចនាំយករបស់ដែលគួរនាំយកទៅបាន លើកចេញទៅ មានជាលីកុមារជាមគ្គនាយក បានដើរសំដៅទៅកាន់វង្កតបព៌ត ៗ កងទ័ពទាំងនោះ បានចូលទៅកាន់ព្រៃធំ មានមែកឈើច្រើន មានទឹកច្រើន ដេរដាសដោយឈើមានផ្កា នឹងឈើមានផ្លែទាំងសងខាងផ្លូវ ៗ ពួកសត្វស្លាបដ៏ច្រើនក្នុងព្រៃធំនោះ មានសំឡេងមូល មានសំឡេងពីរោះ មានត្រកូលផ្សេង ៗ ស្រែកហៅសត្វស្លាប ដែលកំពុងស្រែក លើដើមឈើដែលផ្កាតាមរដូវ ៗ កងទ័ពទាំងនោះ ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ក្នុងកាលអំណើះទៅនៃថ្ងៃនិងយប់ បានចូលទៅដល់ប្រទេស ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់គង់នៅ ៗ

ចប់ មហារាជបព្វៈ ។

(៤០៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់ឮសំឡេងគឹកកងនៃកងទ័ពទាំងនោះហើយ ក៏ភិតភ័យ ទ្រង់ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយទ្រង់ទតមើល នូវពួកសេនា ទាំងភិតភ័យ មានបន្ទូលថា

ឥដ្ឋ មទ្ទិ និសាមេហិ និគ្ឃោសោ យកនិសោរេន
អាជានិយា ហសិយន្តិ នទ្តានេវ និស្សរេ ។
ឥមេ នូន អរញ្ញម្ហិ មិគសង្ឃានិ លុទ្ទកា
វាគុរាហិ បរិក្ខិប្ប សោព្ភេ បាតេត្វា តាវទេ
វិក្កោសមានា តិព្វាហិ ហន្តិ នេសំ វរំ វរំ ។
តថា មយំ អនុសក្កា អរញ្ញេ អវរុទ្ធកា
អមិត្តហត្ថត្ថគតា បស្ស ទុព្វលឃាតកំ ។
(៤១០) អមិត្តា នប្បសហេយ្យុំ អគ្គិំវ ឧទកណ្ណវេ
តទេវ ត្វំ វិចិន្តេហិ អបិ សោត្ថិ ឥតោ សិយា ។
(៤១១) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ឱរោហិត្វាន បព្វតា
និសីទិ បណ្ណសាលាយំ ទឡ្ហំ កត្វាន មានសំ ។
(៤១២) និវត្តយិត្វាន រថំ វុដ្ឋាបេត្វាន សេនិយោ
ឯកំ អរញ្ញេ វិហរន្តំ បិតា បុត្តំ ឧបាគមិ ។

នៃនាងមទ្រី នាងចូរពិចារណាមើល សំឡេងគឹកកង ក្នុងព្រៃយ៉ាងនេះ មានទាំងសេះអាជានីយស្រែកកងរំពង ទាំងបុងទង់ជ័យក៏ប្រាកដ ។ ជនទាំងនេះ ដូចជាព្រានបោមព័ទ្ធហ្វូងម្រឹគ ក្នុងព្រៃដោយបណ្ដាត់ទាំងឡាយ ដេញទំលាក់ក្នុងរណ្ដៅ ហើយចាក់កាប់សំឡាប់ ពន្លះយកតែសាច់ល្អៗ នៃម្រឹគទាំងនោះ ដោយកាំបិតដ៏មុត ដោយពិត ។ ពួកយើងមិនមានទោស ត្រូវគេនិរទេសមកនៅក្នុងព្រៃ ដល់នូវសេចក្ដីវិនាសក្នុងកណ្ដាប់ដៃសត្រូវ ក៏ដូចជាម្រឹគយ៉ាងនោះដែរ នាងចូរមើលអ្នកសម្លាប់បុគ្គលខ្សោយ ។

(៤១០) (ព្រះនាងមទ្រី..) ពួកសត្រូវមិនអាចគ្របសង្កត់(ព្រះអង្គ)បានទេ ដូចជាភ្លើង មិនអាចគ្របសង្កត់ទឹកសមុទ្របាន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្ដាដល់ពាក្យ ដែលសក្កទេវរាជពោលហើយនោះឯង ទំនងជាសួស្ដីនឹងមានដល់ព្រះអង្គ ព្រោះពួកពលនេះ ។

(៤១១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះបាទវេស្សន្ដរ យាងចុះអំពីភ្នំ ទ្រង់ធ្វើព្រះហឫទ័យឲ្យមាំ ហើយគង់នៅក្នុងបណ្ណសាលា ។

(៤១២) ព្រះបិតាទ្រង់ឲ្យបញ្ឈប់រថ ទ្រង់ឲ្យពួកសេនាត្រៀមចាំ ហើយទ្រង់ស្ដេចចូលទៅចួបនឹងព្រះរាជបុត្រ ដែលគង់នៅក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ។

ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហ ឯកំសោ បញ្ជលីកតោ
បរិកិណ្ណោ អមច្ចេហិ បុត្តំ សិញ្ចិតុមាគមិ ។
តត្ថទ្ទស កុមារំ សោ រម្មរូបំ សមាហិតំ
និសិន្នំ បណ្ណសាលាយំ ឈាយន្តំ អកុតោភយំ ។

(៤១៣) តញ្ច ទិស្វាន អាយន្តំ បិតរំ បុត្តគិទ្ធិនំ
វេស្សន្តរោ ច មទ្ទី ច បច្ចុគ្គន្ត្វា អវន្ទិសុំ ។
មទ្ទី ច សិរសា បាទេ សសុរស្សាភិវាទយិ
មទ្ទី អហញ្ហិ តេ ទេវ បាទេ វន្ទាមិ តេ ហុសា
តេសុ តត្ថ បលិសជ្ជ បាណិនា បរិមជ្ជថ ។

(៤១៤) កច្ចិ វោ កុសលំ បុត្ត កច្ចិ បុត្ត អនាមយំ
កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។
កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។

១ ម. តេ ណុសា ។

លុះព្រះបិតាយាងចុះអំពី-គជេន្ទ្រ ហើយទ្រង់ឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ផ្គងអញ្ជលី មានពួកអាមាត្យហែហម បានចូលទៅដើម្បីអភិសេកបុត្រ ។ ព្រះអង្គបានទតឃើញកុមារមានរូបគួរឲ្យត្រេកអរ សម្រើងព្រះហឫទ័យ កំពុងត្រិះរិះ មិនមានភ័យអំពីទីណាមួយ ដែលគង់នៅក្នុងបណ្ណសាលានោះ ។

(៤១៣) ព្រះបាទវេស្សន្តរនឹងព្រះនាងមទ្រី បានទតឃើញព្រះបិតានោះ មានសេចក្ដីជាប់ព្រះហឫទ័យ ក្នុងបុត្រ កំពុងយាងមក ក៏ក្រោកទៅទទួល ថ្វាយបង្គំ ។ ចំណែកព្រះនាងមទ្រី ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះសុស្សរៈដោយព្រះសិរ្ស (ហើយក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំឈ្មោះមទ្រី ជាសុណិសារបស់ព្រះអង្គ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះអង្គ ព្រះបិតាទ្រង់ឱបរឹតជនទាំងពីរនោះ ហើយបបោសអង្អែលដោយព្រះហស្ត ។

(៤១៤) (ព្រះរាជា...) នែបុត្រ អ្នកទាំងពីរសុខសប្បាយទេឬ នែបុត្រ អ្នកទាំងពីរ មិនមានជម្ងឺដម្កាត់ទេឬ អ្នកទាំងពីរ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរកស្រួលទេឬ មើមឈើនឹងផ្លែឈើមានច្រើនឬទេ ។ ពួករោមមូស ពស់ មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់យួង មិនមានការបៀតបៀនទេឬ ។

(២១៥) អត្ថិ នោ ជីវិកា ទេវ សា ច យាទិសិកីទិសា
កសិរា ជីវិកា ហោម ឧញ្ឆាចរិយាយ ជីវិតំ ។
អនិទ្ធិនំ មហារាជ ទមេត្យស្សំវ សារថិ
ត្យម្ហា និទ្ធិកា ទន្តា អសមិទ្ធិ ទមេតិ នោ ។
អបិ នោ កីសានិ មំសានិ បិតុ មាតុ អទស្សនា
អវរុទ្ធានំ មហារាជ អរញ្ញេ ជីវសោកិនំ ។

(២១៦) យេបិ តេ សិវិសេដ្ឋស្ស ទាយាទបត្តមានសា
ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ ព្រាហ្មណស្ស វសានុគា
អច្ចាយិកស្ស លុទ្ទស្ស យោ នេ គាវោវ សុម្ភតិ ។
តេ រាជបុត្តិយា បុត្តេ យទិ ជានាថ សំសថ
បរិយាបុណាថ នោ ខិប្បំ សប្បទដ្ឋំវ មាណវំ ។

(២១៧) ឃតេ(១) កុមារា និក្កីតា ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ
ព្រាហ្មណស្ស ធនំ ទត្វា បុត្ត មា កាយិ អស្សស ។

---

១ ម. ឧភោ ។

(៤១៥) (ព្រះមហាសត្វ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ការរស់នៅរបស់យើងខ្ញុំ ជាការរស់នៅផ្តេសផ្តាសទេ យើងខ្ញុំជាអ្នករស់នៅ ត្រដាបត្រដួស ព្រោះការរស់នៅដោយការស្វែងរក (ផលាផល) ។ បពិត្រមហារាជ (សេចក្តីខ្វះខាត) រមែងទូន្មាន (បុរសកំសត់) ដូចជានាយសារថីទូន្មានសេះ យើងខ្ញុំទាំងនោះ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីខ្វះខាតទូន្មានហើយ សេចក្តីខ្វះខាតរមែងទូន្មានយើងខ្ញុំ ។ បពិត្រមហារាជ យើងខ្ញុំត្រូវគេនិរទេសហើយ មានសេចក្តីរស់នៅទាំងទុក្ខសោកក្នុងព្រៃ ទាំងសាច់ឈាមទៀតសោតក៏ស្គាំងស្គម ព្រោះមិនបានឃើញព្រះមាតាបិតា ។

(៤១៦) កុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា ណា ដែលជាទាយាទ (ព្រះរាជនត្តា) របស់ព្រះអង្គ ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុតក្នុងដែនសិវិ មានបំណងមិនទាន់បានសម្រេចនៅឡើយ លុះអំណាចព្រាហ្មណ៍ ជាបុគ្គលឈ្លានពានលើសលន់ វាយកុមារទាំងពីរនោះ ដូចជាគេវាយហ្វូងគោ ។ បើព្រះអង្គជ្រាបបុត្រទាំងនោះរបស់រាជបុត្រី សូមប្រាប់ដល់យើងខ្ញុំឲ្យឆាប់ ដូចជា (ពួកពេទ្យដែលព្យាបាល) នូវមាណពត្រូវពស់ចឹក ។

(៤១៧) (ព្រះរាជា...) កុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនានុះ បិតាបានប្រគល់ទ្រព្យឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ លោះយកហើយ បាកុំភ័យឡើយ ហាប៊ូស្រួលចិត្តចុះ ។

(៦១៨) កច្ចិ នុ តាត កុសលំ   កច្ចិ តាត អនាមយំ
កច្ចិ នុ តាត មេ មាតុ   ចក្ខុ ន បរិហាយតិ ។
(៦១៩) កុសលញ្ចេវ មេ បុត្ត   អថោ បុត្ត អនាមយំ
អថោ ច បុត្ត តេ មាតុ   ចក្ខុ ន បរិហាយតិ ។
(៦២០) កច្ចិ អរោគំ យោគ្គន្តេ   កច្ចិ វហតិ វាហនំ
កច្ចិ ផីតោ ជនបទោ   កច្ចិ វុដ្ឋិ ន ឆិជ្ជតិ ។
(៦២១) អថោ អរោគំ យោគ្គម្មេ   អថោ វហតិ វាហនំ
អថោ ផីតោ ជនបទោ   អថោ វុដ្ឋិ ន ឆិជ្ជតិ ។
(៦២២) ឥច្ចេវំ មន្តយន្តានំ   មាតា នេសំ អទិស្សថ
រាជបុត្តី គិរិទ្វារេ   បត្តិកា អនុបាហនា ។
តញ្ច ទិស្វាន អាយន្តិំ   មាតរំ បុត្តគិទ្ធិនិំ
វេស្សន្តរោ ច មទ្ទី ច   បច្ចុគ្គញ្ឆុំ អវន្ទិសុំ ។
មទ្ទី ច សិរសា បាទេ   សស្សុយា អភិវាទយិ
មទ្ទី អហញ្ហិ តេ អយ្យេ   បាទេ វន្ទាមិ តេ ហុសា(១) ។

១ ម. តេ សុណ្ហា ។

(៤១៨) (ព្រះមហាសត្វ...) បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គសុខសប្បាយទេឬ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គមិនមានរោគាពាធទេឬ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះនេត្រ របស់ព្រះមាតានៃខ្ញុំព្រះអង្គ មិនទាន់ងងឹតទេឬ ។

(៤១៩) (ព្រះរាជា...) នែបុត្រ យើងសុខសប្បាយទេ នែបុត្រ យើងមិនមានជម្ងឺជម្ងាត់ទេ នែបុត្រ ចក្ខុមាតារបស់បា មិនទាន់ងងឹតទេ ។

(៤២០) (ព្រះមហាសត្វ...) យានរបស់ព្រះអង្គមិនទាន់ចាស់ទេឬ វាហនៈរមែងនាំទៅបានទេឬ ជនបទសម្បូរដែរឬ ភ្លៀងមិនដាច់ទេឬ ។

(៤២១) (ព្រះរាជា...) យានរបស់យើងមិនទាន់ចាស់ទេ ទាំងវាហនៈក៏នាំទៅបាន ជនបទក៏សម្បូរ ទាំងភ្លៀងក៏មិនដាច់ទេ ។

(៤២២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលដែលក្សត្រិយ៍ទាំងបីអង្គ កំពុងបរបាគ្នាយ៉ាងនេះឯង ព្រះរាជបុត្រី ជាព្រះមាតា ស្តេចមកដោយព្រះបាទឥតមានសុពណ៌បាទ ប្រាកដដល់ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះទៀបទ្វារភ្នំ ។ ឯព្រះបាទវេស្សន្តរ នឹងព្រះនាងមទ្រី បានឃើញព្រះមាតានោះ ដែលមានព្រះហឫទ័យជាប់ក្នុងបុត្រ កំពុងយាងមក ក៏ក្រោកទទួល ហើយថ្វាយបង្គំ ។ ចំណែកខាងព្រះនាងមទ្រី ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះមាតាក្មេកដោយព្រះសិរ្ស (ហើយក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រព្រះមេម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់ឈ្មោះនាងមទ្រី ជាព្រះសុណិសារបស់ព្រះអង្គ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះមេ ។

(៤២៣) មទ្ទិញ្ច បុត្តកា ទិស្វា ទូរតោ សោត្ថិមាគតា
កន្ទន្តា អភិធាវឹសុ វច្ឆា ពាលាវ មាតរំ ។
មទ្ទី ច បុត្តកេ ទិស្វា ទូរតោ សោត្ថិមាគតេ
វារុណីវ បវេធេន្តី ថនធារាភិសិញ្ចថ ។
(៤២៤) សមាគតានំ ញាតីនំ មហាឃោសោ អជាយថ
បព្វតា សមនាទឹសុ(១) មហី អាកម្បិតា អហុ ។
វុដ្ឋិធារំ បវត្តេន្តោ ទេវោ បាវស្សិ តាវទេ
អថ វេស្សន្តរោ រាជា ញាតីហិ សមគច្ឆថ ។
នត្តារោ សុណិសា បុត្តោ រាជា ទេវី ច ឯកតោ
យទា សមាគតា អាសុំ តទាសិ លោមហំសនំ ។
បញ្ជលិកា តស្ស យាចន្តិ រោទន្តា ភេរវំ រវេ
វេស្សន្តរញ្ច មទ្ទិញ្ច សព្វេ រដ្ឋា សមាគតា
ត្វំ នោសិ ឥស្សរោ រាជា រជ្ជំ ការេថ នោ ឧភោ ។

ឆក្ខត្តិយបព្វំ នាម ។

---

១ ម សុវិនាទឹសុ ។

(៨២៣) បំណែកខាងព្រះរាជបុត្រទាំងពីរ ដែលមកអំពីទីឆ្ងាយដោយសួស្តី បានឃើញព្រះនាងមទ្រីហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងអួលអាក់នាំគ្នាស្ទុះប្បួលទៅរក ដូចកូនគោតូច ស្ទុះទៅរកមេ ។ ឯព្រះនាងមទ្រី បានឃើញបុត្រទាំងពីរ ដែលមកពីទីឆ្ងាយដោយសួស្តី ក៏ញាប់ញ័រដូចជាស្រីមេមត់ ទនៃទឹកក្សីរក៏ហូរចេញមក ។

(៨២៤) កាលពួកព្រះញាតិជួបជុំគ្នាហើយ សំឡេងគឹកកងខ្លាំង ក៏កើតឡើង ភ្នំទាំងឡាយក៏បន្លឺឡើង ទាំងផែនពសុធា ក៏រំពើបញាប់ញ័រ ។ ភ្លៀងក៏ញុំាងផ្ការទឹកឲ្យធ្លាក់ក្នុងខណៈនោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរ ក៏បានជួបនឹងញាតិទាំងឡាយក្នុងខណៈនោះ ។ ព្រះនត្តាទាំងពីរ ព្រះសុណិសា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះរាជានឹងព្រះទេវី បានជួបក្នុងទីជាមួយគ្នាក្នុងកាលណា សេចក្តីព្រឺព្រួចរោមក៏មានក្នុងកាលនោះ ពួកអ្នកនគរទាំងអស់ បានផ្គងអញ្ជលី បំពោះព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ នាំគ្នាយំក្នុងព្រៃ មុខគួរឲ្យស្រប់ស្រែង ទូលអារាធនា ។ ពួករាស្ត្រទាំងអស់ជួបជុំគ្នា (បានពោល) នឹងព្រះបាទវេស្សន្តរផង នឹងព្រះនាងមទ្រីផងថា ព្រះអង្គជាព្រះរាជាឥស្សរៈរបស់ពួកយើង សូមព្រះអង្គទាំងពីរព្រះអង្គរបស់ពួកយើងសោយរាជសម្បត្តិ ។

ចប់ ឆក្ខត្តិយបព្វៈ ។

(៤២៥) ធម្មេន រជ្ជំ ការេន្តំ រដ្ឋា បព្វាជយន្តិ មំ
ត្វញ្ច ជានបទា ចេវ នេគមា ច សមាគតា ។

(៤២៦) ទុក្កដញ្ច ហិ នោ បុត្ត ភូនហច្ចំ កតំ មយា
យោហំ សិវីនំ រដ្ឋា បព្វាជេសិំ អទូសកំ ។

(៤២៧) យេន កេនចិ វណ្ណេន បិតុ ទុក្ខំ ឧទព្វហេ
មាតុយា ភគិនិយាបិ អបិ បាណេហិ អត្តនោ ។
(ន្ហានកាលោ មហារាជ រជោជល្លំ បវាហយ) ។

(៤២៨) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា រជោជល្លំ បវាហយិ
រជោជល្លំ បវាហេត្វា សង្ខំ វណ្ណំ អធារយិ ។

(៤២៩) សីសន្ហាតោ សុចិវត្ថោ សព្វាភរណភូសិតោ
បច្ចយំ នាគមារុយ្ហ ខគ្គំ ពន្ធិ បរន្តបំ ។
តតោ សដ្ឋិ សហស្សានិ យោធិនោ ចារុទស្សនា
សហជាតា បរិការឹសុ នន្ទយន្តា រថេសភំ ។

(៤២៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ព្រះអង្គនឹងពួកអ្នកជនបទ អ្នកនិគម បាន ព្រមព្រៀងគ្នានិរទេសខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកំពុងសោយរាជ្យ តាមធម៌ ចាកដែនហើយ ។

(៤២៦) (ព្រះរាជា...) ម្នាលបុត្រ(នេះ) ពិតជាកំហុសរបស់យើង យើង បានធ្វើអំពើបំផ្លិចបំផ្លាញសេចក្តីចំរើន បាននិរទេសបាដែលមិនមាន កំហុស ព្រោះតាមពាក្យពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ។

(៤២៧) (កូន) គួរដោះទុក្ខរបស់បិតាមាតា ឬរបស់បងប្អូនស្រី ដោយ ហេតុណាមួយ សូម្បីដោយជីវិតរបស់ខ្លួន ។ (ពួកអាមាត្យ បានពោលថា បពិត្រមហារាជ កាលនេះជាកាលគួរស្រង់ទឹក សូម ទ្រង់ផុសជម្រះព្រះរជោជល:) ។

(៤២៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរក៏ផុសជម្រះក្អែល លុះផុសជម្រះក្អែលហើយ បានទ្រទ្រង់ព្រះពស្ត្រមានពណ៌ដូចស័ង្ខ។

(៤២៩) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្ស មានព្រះពស្ត្រដ៏ស្អាត ស្អិត ស្អាងដោយអាភរណៈគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់សៀតព្រះខាន់ដែលផុតកំដៅ សត្រូវ ហើយទ្រង់ឡើងគង់លើដំរីដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះបច្ច័យ ។ កាលនោះ ពួកទាហាន ៦០.០០០នាក់ កើតក្នុងថ្ងៃជាមួយគ្នា គួរ រមិលមើល ញុំាងព្រះរាជាជាធំក្នុងរថឲ្យរីករាយ ពោមរោម ។

តតោ មទ្ទឹបិ ន្ហាបេសុំ សិវិកញ្ញា សមាគតា

វេស្សន្តរេ តំ បាលេតុ ជាលី កណ្ហាជិនា ឧភោ

អថោបិ តំ មហារាជា សញ្ជយោ អភិរក្ខតុ ។

(៤៣០) ឥទញ្ច បច្ចយំ លទ្ធា បុព្វេ កិលេសមត្តនោ[1]

អានន្ទិយំ អចារឹសុ រមណីយេ គិរិព្វជេ ។

ឥទញ្ច បច្ចយំ លទ្ធា បុព្វេ កិលេសមត្តនោ

អានន្ទចិត្តា សុមនា បុត្តេ សង្គម្ម លក្ខណា ។

ឥទញ្ច បច្ចយំ លទ្ធា បុព្វេ កិលេសមត្តនោ

អានន្ទចិត្តា បិតីតា សហ បុត្តេហិ លក្ខណា ។

(៤៣១) ឯកភត្តា បុរេ អាសឹ និច្ចំ ឧណ្ហិលសាយិនី

ឥតិ មេតំ វតំ អាសិ តុម្ហំ កាមា ហិ បុត្តកា

---

១ ម. បុព្វេ សល្លេខមត្តនោ ។

កាលនោះពួកកញ្ញារបស់ព្រះបាទសិវិ បានចួបជុំគ្នា ហើយញុំាងព្រះនាងមទ្រីឲ្យស្រង់ទឹក (ហើយពោលថា) សូមព្រះបាទវេស្សន្តរនឹងជាលីកណ្ហាជិនាទាំងពីរ បីបាច់ថែរក្សាព្រះនាង ទាំងមហារាជព្រះនាមសញ្ជ័យ ក៏សូមឲ្យថែរក្សាព្រះនាងដែរ ។

(៤៣០) ព្រះបាទវេស្សន្តរនឹងព្រះនាងមទ្រី បាននូវទីពឹងនេះ (បានដំកល់ក្នុងរាជសម្បត្តិ ហើយក្តុករឭក) នូវសេចក្តីសៅហ្មងរបស់ព្រះអង្គ (ដែលទ្រង់ធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃពីដើម) ក៏ទ្រង់ឲ្យទួងអាននូវយភេរីត្រាច់ទៅទៀបក្រុងកំផែង ដែលគួរជាទីរីករាយ ។ ព្រះនាងមទ្រីបរិបូណ៌ដោយលក្ខណៈ បានទីពឹងនេះហើយ (ក៏ក្តុករឭក) នូវសេចក្តីសៅហ្មងរបស់ព្រះនាង ដែលធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃពីដើម បានចួបនឹងបុត្រទាំងពីរ ហើយក៏ត្រេកអររីករាយ ។ ព្រះនាងមទ្រីបរិបូណ៌ដោយលក្ខណៈ បានទីពឹងនេះហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យក្តុករឭកសេចក្តីសៅហ្មងរបស់ព្រះនាង ដែលធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃពីដើម មានចិត្តត្រេកអររីករាយជាមួយនឹងបុត្រទាំងពីរ ។

(៤៣១) (ព្រះនាងមទ្រី...) នៃបុត្រទាំងពីរ កាលពីដើម មាតាជាអ្នកបរិភោគភត្តតែមួយពេល ដេកផ្ទាល់នឹងផែនដីជានិច្ច នេះជាវត្តរបស់មាតាដូច្នេះ ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាចង់ (ចួប) នឹងបុទាំងពីរ

តំ មេ វតំ សមិទ្ធជ្ជ តុម្ហេ សទ្ធិម្ហ បុត្តកា
មាតុបិ តំ ចាលេតុ បិតុបិ ច បុត្តកា
អថោបិ តំ មហារាជា សញ្ជយោ អភិនន្ទតុ ។
យង្កិញ្ចិ កតំ បុញ្ញំ មយ្ហញ្ចេវ បិតុច្ច តេ
សព្វេន តេន កុសលេន អជរោ ត្វំ អមរោ ភវ ។
(៤៣២) កប្បាសិកញ្ច កោសេយ្យំ ខោមកោដុម្ពរានិ ច
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។
តតោ ហេមញ្ច កាយុរំ គីវេយ្យំ រតនាមយំ
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។
តតោ ហេមញ្ច(១) កាយុរំ អង្គទំ មណិមេខលំ
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។
ឧណ្ណតំ មុខផុល្លញ្ច នានារត្តេ ច មាណិយេ
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។

---

១ ម. ហេមញ្ច ។

ម្នាលបុត្រទាំងពីរ វត្តនោះ សម្រេចដល់មាតា ក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ព្រោះបានជួបនឹងបាទាំងពីរ ម្នាលបុត្រទាំងពីរ សូមឲ្យបុណ្យ ដែលកើតអំពីមាតា នឹងកើតអំពីបិតារក្សាបា ទាំងមហាពជ ព្រះនាមសញ្ជ័យ ក៏សូមឲ្យរក្សាបា ។ បុណ្យណាទីមួយ ដែលមាតាក្តី បិតាក្តី របស់បាបានធ្វើហើយ ដោយកុសលទាំងអស់នោះ សូមបា កុំចាស់ កុំស្លាប់ឡើយ ។

(៤៣៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះសស្សុ បានបញ្ជូនកប្បាសិកពស្ត្រ កោសេយ្យពស្ត្រ ខោមពស្ត្រ នឹងកោទុម្ពរពស្ត្រ ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាសំពត់ សម្រាប់លំអព្រះនាងមទ្រី ។ លំដាប់តមក ព្រះសស្សុបានបញ្ជូនគ្រឿងប្រដាប់ព្រះសុវណ្ណ ជាវិការៈនៃមាស នឹងគ្រឿងប្រដាប់ព្រះសុវណ្ណ ជាវិការៈនៃកែវ ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់លំអរបស់ព្រះនាងមទ្រី ។ លំដាប់តមកទៀត ព្រះសស្សុបានបញ្ជូនគ្រឿងប្រដាប់ព្រះសុវណ្ណ ជាវិការៈនៃមាស នឹងកន្ទ្រនឹងខ្សែក្រពត់ ជាវិការៈនៃកែវមណី ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហាដែលជាគ្រឿងប្រដាប់លំអរបស់ព្រះនាងមទ្រី ។ ព្រះសស្សុ បានបញ្ជូនគ្រឿងប្រដាប់នលាដៈ ជាគ្រឿងប្រដាប់ សម្រាប់ព្រះកត្រ្កមានពណ៌ផ្សេង ៗ ដែលជាវិការៈនៃកែវមណី ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់លំអ របស់ព្រះនាងមទ្រី ។

ឧក្កត្ថំ កិង្កមកំ   មេខលំ បដិនានុកំ

សស្សុ សុណ្ហាយ នាហោសិ យេហិ មទ្ទី អសោកជ ។

សុត្តញ្ច សុត្តវដ្ដញ្ច   ឧបនិជ្ឈាយ សេយ្យសិ

អសោកជ រាជបុត្តី   ទេវកញ្ញាវ នន្ទនេ ។

សីសណ្ហាតា សុចិវត្ថា   សព្វាភរណភូសិតា

អសោកជ រាជបុត្តី   តាវតិំសាវ អច្ឆរា ។

កទលីវ វាតច្ឆុបិតា   ជាតា ចិត្តលតាវនេ

ទន្តាវរណសម្បន្នា   រាជបុត្តី អសោកជ ។

សកុណី មានុសិនីវ   ជាតា ចិត្តបត្តា បតិ

និគ្រោធបក្កពិម្ពោដ្ឋី   រាជបុត្តី អសោកជ ។

(៤៣៣) តស្ស ច នាគមាទេសុំ នាតិវុឌ្ឍំ កុញ្ជរំ

សត្តិក្ខមំ សរក្ខមំ   ឦសាទន្តំ ឧរូឡ្ហវំ ។

សា មទ្ទី នាគមារុហិ   នាតិវុឌ្ឍំ កុញ្ជរំ

សត្តិក្ខមំ សរក្ខមំ   ឦសាទន្តំ ឧរូឡ្ហវំ ។

ព្រះសស្សូបានបញ្ជូន នូវគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ព្រះស្តន នឹងគ្រឿងប្រដាប់ស្មា នឹងខ្សែក្រវាត់ កងជើង ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់លំអព្រះមទ្រី ។ ព្រះរាជបុត្រីជាស្ត្រីប្រសើរ បានគយគន់មើលគ្រឿងប្រដាប់ល្បើកដោយអំបោះ នឹងគ្រឿងប្រដាប់វៀរចាកអំបោះ ដ៏ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចទេវកញ្ញាក្នុងនន្ទនវុទ្យាន ។ ព្រះរាជបុត្រី កក់ព្រះសិរ្ស មានព្រះពស្ត្រដ៏ស្អាត ស្អិតស្អាងដោយអាភរណៈគ្រប់យ៉ាង ដ៏ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចស្រីអប្សរក្នុងឋានត្រៃត្រិង្ស ។ ព្រះរាជបុត្រីបរិបូណ៌ដោយរបៀបនៃចិញ្ចាញចិញ្ចៀន ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចដើមចេក ដែលកើតក្នុងចិត្តលតាវន័ ត្រូវខ្យល់បក់បោកហើយ ។ ព្រះរាជបុត្រី មានបបូរមាត់ដូចផ្លែព្រៃទុំ នឹងផ្លែបាសទុំ ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចបក្សី មានសរីរៈសព្វគ្រប់ ដូចជាសរីរៈ នៃមនុស្ស មានស្លាបដ៏វិចិត្រ (ហើរឡើងដ៏អាកាស) ។

(៤៣៣) ពួកអាមាត្យនាំដំរីដ៏ប្រសើរ មិនចាស់ពេក អត់ទ្រាំលំពែងបាន អត់ទ្រាំកូនសរបាន មានភ្លុក-ដូចនង្គ័ល អាចគាស់រំលើងសត្រូវបាន មកថ្វាយព្រះនាងមទ្រីនោះ ។ ព្រះនាងមទ្រីនោះឡើងកាន់ដំរីដ៏ប្រសើរ មិនចាស់ពេក អត់ទ្រាំលំពែងបាន អត់ទ្រាំកូនសរបាន មានភ្លុក-ដូចនង្គ័ល អាចគាស់រំលើងសត្រូវបាន ។

(៤៣៤) សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ មិគា អហុ
វេស្សន្តរស្ស តេជេន នាញ្ញមញ្ញំ វិហេឋយុំ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ ទិជា អហុ
វេស្សន្តរស្ស តេជេន នាញ្ញមញ្ញំ វិហេឋយុំ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ មិគា អហុ
ឯកជ្ឈំ សន្និបាតឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ ទិជា អហុ
ឯកជ្ឈំ សន្និបាតឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ មិគា អហុ
នាស្សុ មញ្ជូ និកូជឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ ទិជា អហុ
នាស្សុ មញ្ជូ និកូជឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(៤៣៤) ពួកម្រឹគទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា ដោយតេជះនៃព្រះបាទវេស្សន្តរ ។ ពួកបក្សីទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា ដោយតេជះនៃព្រះបាទវេស្សន្តរ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកម្រឹគទាំងប៉ុន្មានដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ បានមកប្រជុំក្នុងទីជាមួយគ្នា ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកបក្សីទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ បានមកប្រជុំក្នុងទីជាមួយគ្នា ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកម្រឹគទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ លែងស្រែកសំឡេងពីរោះ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកបក្សីទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ លែងស្រែកសំឡេងពីរោះ ។

(៤៣៥) បដិយត្តា ភជមត្តា វិចិត្តា បុប្ផសន្ថតា
វសិ វេស្សន្តរោ រាជា យត្ថ យាវ ជេតុត្តរ ។
តតោ សដ្ឋី សហស្សានិ យោធិនោ ចារុទស្សនា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
ការេដិយា ចម្មធរ ឥន្ទិហត្ថា សុវម្មិកា
បុរតោ បដិបជ្ជឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(៤៣៩) ពួកអាមាត្យបានរៀបចំកងមាគ៌ា ឲ្យរំលេចដុះផ្កាស់ ត្រៀបត្រា ដោយផ្កា តាំងអំពីទីដែលព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់គង់នៅ រហូតដល់ក្រុងជេតុត្តរ ៗ លំដាប់នោះ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកយោធាទាំង ៦០,០០០ ល្អមើល បានហែហមជុំវិញ ៗ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកស្រីស្នំផង ពួករាជកុមារផង ពួកអ្នកជំនួញផង ពួកព្រាហ្មណ៍ផង ហែហមជុំវិញ ៗ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ហែហមជុំវិញ ៗ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកអ្នកជនបទ ក៏បានមកជួបជុំគ្នា នឹងអ្នកនិគម ក៏បានមកជួបជុំគ្នា ហែហមជុំវិញ ៗ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកទាហានពាក់មួក ទ្រទ្រង់ខែល កាន់ធ្នូ ចងគ្រឿងក្រោះដ៏ល្អ ដើរហែខាងមុខ ៗ

[៨៣៦] តេ បាវិសុ បុរំ រម្មំ ពហុបាការតោរណំ

ឧបេតំ អន្នបានេហិ នច្ចគីតេហិ ចូភយំ ។

វិត្តា ជានបទា អាសុំ នេគមា ច សមាគតា

អនុប្បត្តេ កុមារម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

ចេលុក្ខេបោ បវត្តិត្ថ អាគតេ ធនទាយកេ

នន្ទិប្បវេសិ នគរេ ពន្ធនា មោក្ខោ អឃោសថ ។

[៨៣៧] ជាតរូបមយំ វស្សំ ទេវោ បាវស្សិ តាវទេ

វេស្សន្តរេ បវិដ្ឋម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ទានំ ទត្វាន ខត្តិយោ

កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ សគ្គំ សោ ឧបបជ្ជថាតិ ។

នគរកណ្ឌំ នាម ។

មហាវេស្សន្តរជាតកំ ទសមំ ។

មហានិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

(៤៣៦) ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ បានយាងចូលទៅកាន់បុរី ជាក្រុងគួរឲ្យត្រេកអរ មានកំពែងនឹងទ្វារខាងក្រៅដ៏ច្រើន ប្រកបដោយគ្រឿងស៊ីនឹងគ្រឿងផឹក មានទាំងល្បែងតីរយ៉ាង គឺរាំនឹងច្រៀង ។ កាលរាជកុមារ ញ៉ាំងពួកអ្នកសិវិក្រុងឲ្យចំរើន ស្តេចមកដល់ ពួកអ្នកជនបទ នឹងពួកអ្នកនិគម បានមកជួបជុំគ្នា ត្រេកអរ ។ កាលព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ជាអ្នកប្រទានព្រះរាជទ្រព្យ ស្តេចមកដល់ហើយ ពួកមហាជន ក៏នាំគ្នាលើកទង់ជ័យ ទួងនន្ទិភេរី ហើយចូលទៅព្រះនគរ ព្រះបាទវេស្សន្តរ ក៏ទ្រង់ឲ្យឃោសនា ដើម្បីឲ្យដោះលែងសព្វសត្វ ចាកចំណង ។

(៤៣៧) កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញ៉ាំងពួកអ្នកសិវិក្រុងឲ្យចំរើន ស្តេចចូលមកដល់ សក្កទេវរាជដែលជាឧបបត្តិទេព បានបង្អុរភ្លៀងជាវិការៈនៃមាស ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរជាក្សត្រិយ៍ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទ្រង់ឲ្យទាន លុះបែកធ្លាយរាងកាយនោះទៅ ក៏បានស្តេចទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ទេវលោក ។

ចប់ នគរកណ្ឌ ។

ចប់ មហាវេស្សន្តរជាតក ទី ១០ ។

ចប់ មហានិបាត ។

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ទ្វាទសមោ ភាគោ

មាតិកា

អង្កេ

មហានិបាតជាតកំ

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ ១

" នវមំ វិធុរជាតកំ ទោហឡកណ្ឌំ ៣៣

" " " មណិកណ្ឌំ ៣៥

" " " អក្ខកណ្ឌំ ៤៩

" " " ឃរាវាសបញ្ហោ ៥៣

" " " លក្ខណកណ្ឌំ ៥៤

" " " រាជវសតិកណ្ឌំ ៥៧

" " " អន្តរបេយ្យាលំ ៦៥

" " " សាធុនរធម្មកណ្ឌំ . . . ៧១

" " " កាលាគិរិកណ្ឌំ ៧៦

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ទ្វាទសមភាគ

មាតិកា

ទំព័រ

មហានិបាតជាតក

មហានិបាត	មហានារទកស្សបជាតក	ទី ៨		១
"	វិធុរជាតក	ទី ៩	ទោហឡកណ្ឌ	៣៣
"	"	"	មណិកណ្ឌ	៣៥
"	"	"	អក្ខកណ្ឌ	៤៩
"	"	"	ឃរាវសបញ្ហា	៥៣
"	"	"	លក្ខកណ្ឌ	៥៤
"	"	"	រាជវសតិកណ្ឌ	៥៧
"	"	"	អន្តរបេយ្យាលៈ	៦៥
"	"	"	សាធុនរធម្មកណ្ឌ	៧១
"	"	"	កាលាគិរិកណ្ឌ	៧៦

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេ

មហានិបាតេ ទសមំ វេស្សន្តរជាតកំ ទសវរគាថា ៩៤

" " " ហិមវន្តកណ្ឌំ ៩៧

" " " ទានកណ្ឌំ ១០៩

" " " វនប្បវេសនំ ១២៩

" " " ជូជកបព្វំ ១៣៦

" " " ចុល្លវនវណ្ណនា ១៤៦

" " " មហាវនវណ្ណនា ១៥០

" " " ទារកបព្វំ ១៦១

" " " មទ្ទីបព្វំ ១៧៦

" " " សក្កបព្វំ ១៨៩

" " " មហារាជបព្វំ ១៩៤

" " " ឆក្ខត្តិយបព្វំ ២០៥

" " " នគរកណ្ឌំ ២១១

សន្ទឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា				ទំព័រ
មហានិបាត	វេស្សន្តរជាតក	ទី ១០	ទសពរគាថា	៩៤
"	"	"	ហិមវន្តកណ្ឌ	៩៧
"	"	"	ទានកណ្ឌ	១០៩
"	"	"	វនប្បវេសន៍	១២៩
"	"	"	ជូជកបព្វៈ	១៣៦
"	"	"	ចុល្លវនវណ្ណនា	១៤៦
"	"	"	មហាវនវណ្ណនា	១៥០
"	"	"	ទារកបព្វៈ	១៦១
"	"	"	មទ្ទីបព្វៈ	១៧៦
"	"	"	សក្កបព្វៈ	១៨៩
"	"	"	មហារាជបព្វៈ	១៩៩
"	"	"	ឆក្ខត្តិយបព្វៈ	២០៥
"	"	"	នគរកណ្ឌ	២១១

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បន្តិលេខាយំ
បណ្ឌិតម្ហិ	បណ្ឌិតម្ហិ	៩៤	១៣
វរំ	វរំ	៩៦	"
រាបបុត្តី	រាជបុត្តី	១២៧	៨
នានាទុមតណា- កិណ្ណំ	នានាទុមគណា- កិណ្ណំ	១៣៥	៥
មហារាជបត្តំ	ខត្តិយបត្តំ	២០៥	១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដោពាក្យ	ដោយពាក្យ	៦	៣
នារទកស្សបជាតក	មហានារទកស្សបជាតក	៣១	១
ធ្វើ	ធ្វើ	៣៩	៣
បិតតនៅ	បិតនៅ	៦០	៩
វិធុបណ្ឌិត	វិធុរបណ្ឌិត	៧	"
មាបង្កេះរៀវ	មានបង្កេះរៀវ	១១៨	១១
ភាំង	ភាំង	១២៨	៩
វិចិត្រ	វិចិត្រ	"	១៧
បុល្លវិនវណ្ណនា	មហាវិនវណ្ណនា	១៥១	១
មទ្ទីបញ្ចះ	ទារកបញ្ចះ	១៧៥	"
និរសេទ	និរទេស	២០៨	៨

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE